

**UCHWAŁA NR XVII/127/16
RADY MIEJSKIEJ W SKWIERZYNIE**

z dnia 28 stycznia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku

Na podstawie art. 17 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015 – 2020 z perspektywą do 2024 roku wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku w brzmieniu określonym w załączniku Nr 1 i Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Skwierzyny.

§ 3. Traci moc uchwała nr XVII/156/12 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 26 stycznia 2012r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2018.

§ 4. 1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

2. Uchwała podlega poddaniu do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Skwierzynie.

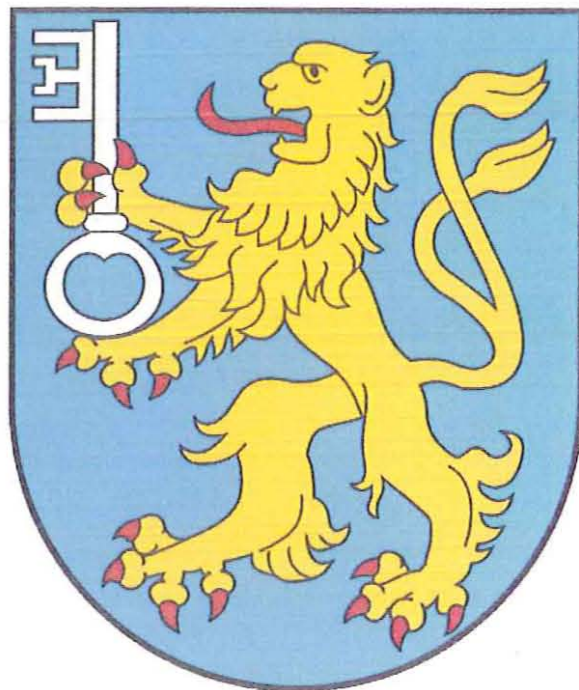
Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Zofia Zawłocka

Gmina Skwierzyna

Załącznik nr 1
do uchwały nr XVII/127/16
Rady Miejskiej w Skwierzynie
z dnia 28 stycznia 2016 r.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY SKWIERZYNA NA LATA 2015-2020
Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU**

Skwierzyna, 2015 rok

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SKWIERZYNA NA LATA 2015-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU

ZAMAWIAJĄCY:

Gmina Skwierzyna
ul. Rynek 1
66-440 Skwierzyna
umig@skwierzyna.pl

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
Ul. Zamkowa 4a/1 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Spis treści:

Wykaz skrótów	6
1. WSTĘP	8
2. STRESZCZENIE	8
3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	12
3.1. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	12
3.2. Nadrzędne dokumenty strategiczne	12
3.2.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	12
3.2.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020	13
3.2.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	14
3.2.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	15
3.2.5. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)	15
3.2.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020	15
3.2.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”	17
3.2.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 ..	17
3.2.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	18
3.2.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	18
3.2.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	18
3.2.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	19
3.3. Dokumenty sektorowe	19
3.3.1. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	19
3.3.2. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014	19
3.3.3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	20
3.3.4. Regionalny Program Operacyjny - Lubuskie 2020	21
3.3.5. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	21
3.4. Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym	22
3.4.1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020	22
3.4.2. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019	23
3.4.3. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku	25
3.4.4. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzyrzeckiego na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021	27
3.4.5. Aktualizacja Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Skwierzyna na lata 2007-2015	28
3.5. Nadrzędny cel Programu ochrony środowiska	29
4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	29
4.1. Położenie geograficzne i demografia	29
4.2. Położenie fizycznogeograficzne	33
4.3. Klimat	33
4.4. Infrastruktura techniczna	34
4.4.1. Komunikacja	34
4.4.2. Zaopatrzenie mieszkańców w gaz	34
4.4.3. Zaopatrzenie mieszkańców w energię elektryczną i energię ciepłą	35
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY SKWIERZYNA	35
5.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	35
5.1.1. Jakość powietrza	37
5.2. Odnawialne źródła energii	39
5.2.1. Energia wiatru	40
5.2.2. Energia wodna	40

5.2.3.	Energia słoneczna.....	40
5.2.4.	Energia geotermalna.....	41
5.2.5.	Biomasa i biogaz.....	41
5.3.	Klimat akustyczny.....	42
5.4.	Pola elektromagnetyczne.....	44
5.5.	Zasoby i jakość wód.....	45
5.5.1.	Zasoby wodne.....	45
5.5.2.	Jakość wód.....	46
5.6.	Gospodarka wodno-ściekowa.....	50
5.6.1.	Sieć wodociągowa.....	50
5.6.2.	Sieć kanalizacyjna.....	51
5.6.3.	Oczyszczalnie ścieków.....	52
5.7.	Zasoby geologiczne.....	53
5.8.	Gleby.....	54
5.9.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	55
5.9.1.	Odpady komunalne – ilość, rodzaj i sposób zagospodarowania.....	55
5.9.2.	Istniejący system gospodarki odpadami.....	57
5.9.3.	Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.....	58
5.10.	Zasoby przyrodnicze.....	59
5.11.	Obszary Natura 2000.....	63
5.12.	Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.....	66
5.13.	Leśnictwo.....	66
5.13.1.	Stan zdrowotny i sanitarny lasów.....	67
5.14.	Tereny zieleni urządzonej.....	68
5.15.	Adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska.....	69
5.16.	Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców.....	71
6.	EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	72
7.	IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH.....	90
8.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I WSKAŹNIKI.....	97
9.	SYSTEM INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH W REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	125
10.	PROCEDURY MONITORINGU, PRZEGLĄDU STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ JEGO AKTUALIZACJA.....	125
11.	WYKAZ INTERESARIUSZY ZAANGAŻOWANYCH W PRACĘ NAD PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	126
	Spis tabel.....	126
	Spis rysunków.....	127
	Spis wykresów.....	127

Wykaz skrótów

BDL GUS	–	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
EMAS	-	(ang. Eco Management and Audit Scheme) System Ekozarządzania i Audytu
GDOŚ	–	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	–	Główny Urząd Statystyczny w Warszawie
GZWP	–	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IUNG	–	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
KPOŚK	–	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	–	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
OOŚ	–	oceny oddziaływania na środowisko
OSChR	-	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza

OSO	–	Obszary specjalnej ochrony ptaków
PM2,5	-	pył zawieszony o granulacji do 2,5 µm
PM10	–	pył zawieszony o granulacji do 10 µm
POliŚ	–	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PPIS	-	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
PROW	–	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
RDOŚ	–	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	–	równoważna liczba mieszkańców
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SOO	–	Specjalne obszary ochrony siedlisk
UE	–	Unia Europejska
WFOŚiGW	–	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	–	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WWA	–	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne

1. WSTĘP

Program ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku został opracowany zgodnie z art.17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.), który zobowiązuje gminy do opracowania i uchwalania Programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W związku z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1101) politykę ekologiczną państwa, zgodnie z którą opracowywane były programy ochrony środowiska, zastąpiono polityką ochrony środowiska, która m.in. winna być prowadzona za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Zgodnie z art. 14 ust. 1. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r., poz. 1649).

Program ochrony środowiska, po zaopiniowaniu przez Radę Powiatu uchwalany jest przez Radę Miejską w Skwierzynie.

Poprzedni dokument został przyjęty uchwałą nr XVII/156/12 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 26 stycznia 2012 roku w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2018.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku” zwany w dalszej części dokumentu Programem, został sporządzony zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. W pierwszym etapie dokonano oceny stanu środowiska na terenie gminy oraz przeprowadzono analizę SWOT dla każdego komponentu środowiska. Przeanalizowano efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska. Następnie określono cele, kierunki interwencji i zadania na podstawie zdefiniowanych wcześniej zagrożeń i problemów dla poszczególnych elementów środowiska. W formie tabelarycznej przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy, w którym zaproponowano konkretne zadania do realizacji w ramach Programu ochrony środowiska, określono jednostkę odpowiedzialną za realizację zadania, szacunkowe koszty oraz źródła finansowania. Określono również mechanizmy prawno-ekonomiczne oraz zasady monitorowania i przeglądu stopnia realizacji celów przyjętych w Programie.

Charakterystykę gminy oraz diagnozę stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Skwierzyna sporządzono głównie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze (WIOŚ), Starostwa Powiatowego w Międzyrzeczu oraz Urzędu Miejskiego w Skwierzynie. Do opracowania wykorzystano również dane uzyskane z niżej wymienionych jednostek:

- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim (RDOŚ),
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu (RZGW),
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Międzyrzeczu (PSSE),
- Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gorzowie Wielkopolskim (OSCHR),
- Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze (LZMiUW),
- Nadleśnictwa: Karwin, Międzychód i Skwierzyna,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Zielonej Górze,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze (ZDW).

Dane o stanie środowiska naturalnego podane są według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku, tam gdzie było możliwe podane zostały dane bardziej aktualne.

2. STRESZCZENIE

Podstawą prawną niniejszego opracowanie jest art.17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 ze zm.), który zobowiązuje gminy do opracowania i uchwalania Programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych niezbędnych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Poprzedni dokument został przyjęty uchwałą nr XVII/156/12 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 26 stycznia 2012 roku w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2018.

W pierwszej części opracowania przedstawiono podstawę prawną i strukturę opracowania oraz wskazano metodykę sporządzania niniejszego opracowania. Omówione zostały uwarunkowania środowiskowe wynikające z dokumentów strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego jak i lokalnego oraz wypisano przyjęte cele. Wyznaczony został nadrzędny cel Programu oraz zostały określone cele i kierunki interwencji, dzięki którym zostanie zachowany dobry stan środowiska, a tam gdzie jest konieczne nastąpi poprawa tego stanu. Poniżej przedstawiono przyjęte cele oraz przypisane do nich kierunki interwencji. :

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza,
- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- Termomodernizacje budynków

Cel: Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu

Kierunki interwencji:

- Modernizacja transportu w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy

Kierunki interwencji:

- Rozwój odnawialnych źródeł energii

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona mieszkańców przed hałasem,
- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zagospodarowanie cieków wodnych,

Cel: Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

Kierunki interwencji:

- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż

Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi

Kierunki interwencji:

- Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów degradowanych

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów,
- Likwidacja azbestu

Cel: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasobów przyrodniczych

Kierunki interwencji:

- Kształtowanie systemu obszarów chronionych,
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki,
- Tworzenie zielonej infrastruktury na terenie gminy,
- Trwale zrównoważona gospodarka leśna

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska

Kierunki interwencji:

- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych,

Ochrona przed powodzią i skutkami suszy

Cel: Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań

Cel: Udostępnianie informacji o środowisku

Kierunki interwencji:

Ocena stanu środowiska i weryfikacja przyjętych celów

Dla każdego kierunku interwencji zaplanowano działania inwestycyjne lub nie inwestycyjne, których realizacja pozwoli na osiągnięcie zaplanowanych celów. Zadania zostały przedstawione w harmonogramie, obejmują lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku. Przy każdym zadaniu podano szacunkowe koszty oraz potencjalne źródła finansowania. Należy pamiętać, że zarówno koszt danej inwestycji jak i jej finansowanie może ulec zmianie ze względów budżetowych lub dostępnych środków finansowych inwestorów.

Przeanalizowano i opisano stan środowiska naturalnego na terenie gminy Skwierzyna. W pierwszej części opisano ogólną charakterystykę gminy, w tym położenie geograficzne, strukturę użytkowania gruntów. Przedstawiono aktualną sytuację demograficzną oraz przeanalizowano jej zmiany w ciągu ostatnich 4 lat. Opisano również gospodarkę gminy, liczbę podmiotów gospodarczych oraz stopę bezrobocia i liczbę zarejestrowanych bezrobotnych na terenie gminy i porównano to do sytuacji w powiecie i województwie. Pokrótkie omówiono rolnictwo na terenie gminy, przedstawiając liczbę gospodarstw rolnych oraz największe atrakcje turystyczne.

Położenie fizycznogeograficzne gminy mieści się w obrębie dwóch makroregionów. Północna część gminy leży w zasięgu Pojezierza Wielkopolskiego a pozostała część w zasięgu Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej, przy ujściu rzeki Obry do Warty. Szczegółowo charakteryzowano obydwa makroregiony. Krótko opisano klimat panujący na terenie gminy.

Przez teren gminy przebiegają ważne drogi, zarówno drogi krajowe (nr 24 i S3), drogi wojewódzkie (nr 159 i 199) oraz sześć dróg powiatowych i liczne drogi gminne. Opisano funkcjonującą i dostępną dla mieszkańców infrastrukturę techniczną, w tym sieć gazową, sieć elektryczną i sieć ciepłowniczą.

W drugiej części opisano stan środowiska przyrodniczego na terenie gminy. Omówiono zanieczyszczenia powietrza i podzielono je ze względu na pochodzenie. Emisja punktowa, która pochodzi z zakładów przemysłowych. Wypisano zakłady przemysłowe i wielkość emisji na podstawie wydanych decyzji i pozwoleń. Emisja powierzchniowa pochodzi z lokalnych kotłowni i indywidualnych pieców grzewczych. Emisja ta jest głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza i charakteryzuje się zmiennością sezonową, w okresie zimowym jest zdecydowanie wyższa niż w okresie letnim. Główną przyczyną powstawania tej emisji jest stosowanie węgla słabej jakości oraz spalanie śmieci i innych nienadających się do tego celu przedmiotów. Emisja liniowa pochodzi z ruchu komunikacyjnego i zależy od intensywności ruchu na drogach przebiegających przez teren gminy. Należy przypuszczać, że na terenie gminy emisja ta ma również duże znaczenie, gdyż ruch pojazdów na drogach jest duży, a corocznie rejestrowana jest coraz większa liczba samochodów.

Przeanalizowano jakość powietrza na terenie gminy. Według podziału województwa na strefy, Gmina Skwierzyna należy do strefy lubuskiej. Klasyfikację stref wykonano ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin. W 2014 roku w strefie tej, ze względu na ochronę zdrowia, stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla pyłu zawieszonego PM₁₀, benzo(a)pirenu i ozonu. W klasyfikacji ze względu na ochronę roślin został przekroczony poziom ozonu. Przekroczenie danego zanieczyszczenia powodują klasyfikowanie strefy w kategorii C, co oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowania strefy do opracowania programów ochrony powietrza. W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLVI552/14 z dnia 24 marca 2014 roku przyjął Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej.

W rozdziale dotyczącym klimatu akustycznego przedstawiono wyniki badań wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania nie były prowadzone na terenie gminy, a najbliższy punkt pomiarowy znajdował się w Międzyrzeczu i Przytocznej. Zarówno w Międzyrzeczu jak i w Przytocznej stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu dla pory dnia i pory nocnej.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonał w 2014 roku pomiary poziomu pól elektromagnetycznych. Punkt pomiarowy znajdował się w Skwierzynie przy ul. 2-go Lutego. Wynik pomiaru wynosił 0,82 V/m, czyli norma (7 V/m) nie została przekroczona.

W kolejnym rozdziale opisano zasoby wodne, zużycie wody na potrzeby ludności. Na terenie gminy jest rozwinięta sieć rzeczna, brak jest jezior. Omówiono również wody podziemne. WIOS

przeprowadził badanie wód powierzchniowych i podziemnych. Wody powierzchniowe badane były ostatni raz w 2012 roku w 2 punktach - Obra od wpływu do Zb. Bledzew do ujścia i Warta od Kamionki do Obry. Stan tych wód określono jako zły. Sklasyfikowano stan chemiczny poniżej stanu dobrego, potencjał ekologiczny jako umiarkowany i słaby, a elementy hydromorfologiczne jako poniżej potencjału dobrego.

Przebadano również osady denne w latach 2011-2012, w 3 punktach i sklasyfikowano je jako niezanieczyszczone.

Natomiast wody podziemne badano w 2012 roku w m. Murzynowo. W przebadanym punkcie stwierdzono wody zadowalającej jakości (klasa III). W m. Murzynowo przekroczone zostały wartości wskaźników: jonu amonowego, manganu i żelaza.

Gospodarka wodno-ściekowa na terenie gminy przedstawia się następująco: sieć wodociągowa z przyłączami ma długość 73,6 km, gmina zwodociągowana jest w 94%. Natomiast długość sieci kanalizacyjnej z przyłączami wynosi 43,1 km, a gmina skanalizowana jest w 74,3%. Sieć kanalizacyjna dostępna jest tylko dla mieszkańców Skwierzyny. Natomiast obszary wiejskie wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Ludność gminy zaopatrywana jest w wodę z 8 ujęć, każde ujęcie posiada stację uzdatniania wody. Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków w Skwierzynie, która obsługuje mieszkańców miasta oraz dowożone są do niej nieczystości ciekłe z innych miejscowości. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Warta.

Obecnie na terenie gminy nie ma złóż kopalin z których odbywa się wydobywanie. Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 rok” na terenie gminy znajduje się 5 złóż kopalin, z czego trzy złoża rozpoznane są szczegółowo, a na dwóch złożach wydobywanie zostało zaniechane. Na terenie gminy znajdują się złoża piasków i żwirów, piasków kwarcowych i surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Na terenie gminy przeprowadzono badania gleb na zawartość w makroelementy, określono odczyn i potrzeby wapnowania. Z przeprowadzonych badań wynika, że na terenie gminy przeważały użytki rolne o glebach kwaśnych, natomiast najmniej było gleb zasadowych. W przypadku wapnowania, przeważały gleby, których wapnowanie jest zbędne. Dominowały gleby o średniej zawartości fosforu, niskiej zawartości potasu i bardzo niskiej zawartości magnezu.

Gospodarka odpadami komunalnymi opiera się o zapisy z Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego. Gmina Skwierzyna należy do Regionu III gospodarki odpadami. Według danych z Urzędu Miejskiego w Skwierzynie na terenie gminy w 2014 roku odebrano 3 830,3 Mg odpadów. Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrano w największej ilości i stanowiły w 2014 roku 53,6% ogólnej masy odebranych odpadów. Gmina osiągnęła poziom recyklingu następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w 2013 roku w wysokości 16,5%, a w 2014 roku - 17,6%. W 2014 roku z terenu gminy selektywnie odebrano odpady komunalne ulegające biodegradacji w ilości 145,06 Mg. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wynosił 33,7%.

Obszary prawnie chronione na terenie gminy zajmują powierzchnię 5124,94 ha, co stanowi 18% powierzchni gminy. Na terenie gminy znajdują się:

- dwa obszary chronionego krajobrazu: „4-Dolina Warty i Dolnej Noteci” i „8A-Dolina Obry”,
- rezerwat przyrody „Bagno Leszczyzny”,
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Kijewickie Kerki”,
- 11 użytków ekologicznych,
- 28 pomników przyrody.

Na terenie gminy wyznaczono również obszary Natura 2000. Są to dwa obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i jeden obszary specjalnej ochrony ptaków:

- PLH080032 Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej
- PLH080041 Skwierzyna
- PLB300015 Puszcza Notecka

Według danych z GUS w 2014 roku na terenie gminy było 19 071,48 ha lasów, z czego 94,2% to lasy będące na obszarach wiejskich. Lesistość gminy wynosiła 67% i była zdecydowanie wyższa niż wskaźnik dla województwa lubuskiego (49,2%) i dla kraju (29,4%). Lasy administrowane są przez trzy

nadleśnictwa: Skwierzyna, Karwin i Międzychód. Przedstawiono stan zdrowotny lasów oraz jakie występują zagrożenia.

Dla rzek Warty i Obry przepływających przez teren miasta i gminy Skwierzyna zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione „obszary szczególnego zagrożenia powodzią”. Na terenie gminy występują wały przeciwpowodziowe oraz inne urządzenia przeciwpowodziowe. Podczas ostatniego przeglądu jesiennego w 2013 r. stwierdzono, że wały przeciwpowodziowe mają liczne uszkodzenia wywołane głównie przez zwierzęta. Ich stan oceniono jako „mogący zagrazać” bezpieczeństwu.

Mieszkańcy gminy uczestniczyli w edukacji ekologicznej, która była organizowana przez Urząd Miejski w Skwierzynie, nadleśnictwa a także przez jednostki oświatowe: szkoły, przedszkola, pozarządowe organizacje i fundacje ekologiczne, firmy i instytucje.

W kolejnej części opracowania przedstawiono tabelarycznie wyniki realizacji zadań zaplanowanych w poprzednim Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2018. Analiza zrealizowanych zadań dotyczy lat 2013-2014.

W celu uporządkowania informacji zebranych w wyniku dokonanej analizy aktualnego stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Skwierzyna oraz innych zebranych w trakcie prac danych i informacji przeprowadzono analizą SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem, dzięki któremu można przeanalizować i rozpoznać silne i słabe strony, a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia płynące z szerokiej gamy czynników. Analizie poddano 11 obszarów interwencji. Omówiono główne problemy środowiskowe oraz przedstawiono działania naprawcze.

W tabeli przedstawiono przyjęte w Programie obszary interwencji, cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania. Do każdego zadania wyznaczono wskaźnik monitoringu realizacji.

Wymieniono również instytucje zaangażowane w realizację Programu, procedury monitoringu oraz wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad Programem

Niniejszy dokument uwzględnia najważniejsze uwarunkowania środowiskowe wynikające z opracowań strategicznych, określa konieczne inwestycje oraz szacunkowe koszty niezbędne do ich wykonania, wskazuje realizatorów poszczególnych działań, a tym samym stanowi politykę ekologiczną Gminy Skwierzyna.

3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

3.1. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Zgodnie z art. 14 ust. 1. ustawy Prawo ochrony środowiska polityka ochrony środowiska prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014r., poz. 1649).

W niniejszym opracowaniu uwzględniono przyjęte cele z nadrzędnych dokumentów strategicznych, z dokumentów sektorowych oraz z dokumentów o charakterze programowym/wdrożeniowym.

3.2. Nadrzędne dokumenty strategiczne

3.2.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Dokument ten został przyjęty uchwałą nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 roku. Jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Wyodrębniono trzy obszary strategiczne, w każdym z obszarów zostały określone strategiczne cele rozwojowe. Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Dla ochrony środowiska ważne są następujące cele:

- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
 - Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
 - Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
 - Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
 - Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
 - Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
 - Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,
- Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski
 - Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

3.2.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 25 września 2012 roku. Jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Strategia przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający m.in. z diagnozy barier i zagrożeń oraz z analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości sfinansowania zaprojektowanych działań. Wytacza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. W dokumencie wyszczególniono trzy obszary strategiczne, do których przypisano konkretne cele. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne są następujące obszary i cele strategiczne

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo
 - Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka
 - Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
 - Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
 - Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami,
 - b) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - c) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
 - d) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. Poprawa stanu środowiska,
 - e) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu,
 - Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,

- b) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
- c) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich,
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna
 - Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
 - Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
 - b) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
 - c) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
 - d) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

3.2.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Dokument przyjęty uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 roku. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju. Stanowi ramy strategiczne dla dalszych prac programowych i wdrożeniowych, dotyczących w szczególności zagadnień adaptacji do zmian klimatu, ochrony zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego, jak również bezpieczeństwa i efektywności energetycznej. Głównym celem Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. W dokumencie sformułowano 3 cele szczegółowe i kierunki interwencji. Poniżej przedstawiono te, które mają wpływ na kształtowanie polityki ochrony środowiska.

- Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
 - Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
 - Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
 - Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
 - Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
 - Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
 - Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
 - Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
 - Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,
- Cel 3. Poprawa stanu środowiska
 - Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
 - Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
 - Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
 - Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
 - Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

3.2.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Główny cele Strategii to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. W dokumencie wyodrębniono cele szczegółowe, do których przypisano kierunki działań. Wśród celów wpisujących się w ochronę środowiska należy wymienić:

- Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki
 - Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
 - a) Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
 - b) Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji,
 - c) Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
 - Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
 - a) Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,
- Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców
 - Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
 - a) Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
 - b) Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
 - c) Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
 - d) Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
 - Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
 - a) Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
 - b) Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

3.2.5. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów 22 stycznia 2013 roku. Jest to dokument, który wyznacza najważniejsze kierunki rozwoju transportu w Polsce. Strategia dotyczy wszystkich sektorów transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i wodnego śródlądowego, miejskiego oraz intermodalnego. W Strategii uwzględniono jeden cel strategiczny istotny w kształtowaniu ochrony środowiska:

- Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego
 - Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
 - Cel szczegółowy 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.2.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 roku. Głównym celem opracowania jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. W zakres ochrony środowiska wpisują się następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

- Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
 - b) Kierunek interwencji 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
 - c) Kierunek interwencji 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
 - d) Kierunek interwencji 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
 - e) Kierunek interwencji 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - f) Kierunek interwencji 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
- Priorytet 2.2. Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.2.1. Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
 - b) Kierunek interwencji 2.2.2. Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
 - c) Kierunek interwencji 2.2.3. Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
- Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,
- Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe
 - Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
 - a) Kierunek interwencji 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
 - Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia
 - a) Kierunek interwencji 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,
- Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
 - Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
 - b) Kierunek interwencji 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
 - c) Kierunek interwencji 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
 - d) Kierunek interwencji 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
 - e) Kierunek interwencji 5.1.5. Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
 - Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
 - a) Kierunek interwencji 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
 - b) Kierunek interwencji 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne,
 - c) Kierunek interwencji 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami,
 - Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
 - a) Kierunek interwencji 5.3.1. Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
 - b) Kierunek interwencji 5.3.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
 - c) Kierunek interwencji 5.3.3. Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasie wytwarzanej w rolnictwie,

- d) Kierunek interwencji 5.3.4. Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
- e) Kierunek interwencji 5.3.5. Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych,
- o Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
 - b) Kierunek interwencji 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
 - c) Kierunek interwencji 5.4.3 Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
 - d) Kierunek interwencji 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- o Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
 - b) Kierunek interwencji 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich.

3.2.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 roku. W Strategii tej wyznaczone cele i kierunki interwencji mają charakter horyzontalny i koncentrują się na podniesieniu skuteczności oraz efektywności funkcjonowania administracji publicznej (rządowej i samorządowej) i skutecznej realizacji przez nią zadań oraz świadczenia usług publicznych. Strategia koncentruje się także na przygotowaniu i wdrożeniu zmian systemowych, organizacyjnych i zarządczych, aby osiągnąć pozytywne zmiany służące podniesieniu konkurencyjności państwa i jego rozwoju przy równoczesnym wzroście zaangażowania obywateli w proces rządzenia, zapewniając dostęp do swoich zasobów informacyjnych. W zakresie ochrony środowiska należy wymienić następujące cele:

- Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych
 - o Kierunek interwencji 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
 - a) Przedsięwzięcie 3.2.1. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
 - b) Przedsięwzięcie 3.2.2. Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - c) Przedsięwzięcie 3.2.3. Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,
- Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych
 - o Kierunek interwencji 5.2. Ochrona praw i interesów konsumentów
 - a) Przedsięwzięcie 5.2.3. Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,
 - o Kierunek interwencji 5.5. Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
 - a) Przedsięwzięcie 5.5.2. Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,
- Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego
 - o Kierunek interwencji 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
 - a) Przedsięwzięcie 7.5.1. Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

3.2.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Dokument został uchwalony przez Radę Ministrów dnia 9 kwietnia 2013 roku. Strategia określa warunki funkcjonowania i sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego, podnoszące jego efektywność i spójność w perspektywie średniookresowej. Wśród celów wpisujących się w ochronę środowiska należy wymienić:

- Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
 - o Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
 - a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

- Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
 - Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
 - a) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,
 - b) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
 - c) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
 - d) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

3.2.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 roku. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Wśród przyjętych celów ważne dla ochrony środowiska są:

- Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
 - Kierunek działań 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
 - a) Działanie 1.2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
 - b) Działanie 1.2.2. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
 - c) Działanie 1.2.3. Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
 - Kierunek działań 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
 - a) Działanie 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
 - Działanie 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
- Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych
 - Kierunek działań 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - a) Działanie 2.2.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
 - b) Działanie 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
 - Kierunek działań 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
 - Kierunek działań 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

3.2.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 18 czerwca 2013 roku. Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Jeden cel nawiązuje do ochrony środowiska:

- Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
 - Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

3.2.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 26 marca 2013 roku. Strategia opiera się na przekonaniu, iż kapitał społeczny jest ważnym czynnikiem rozwoju kraju, wymagającym wzmocnienia.

Podejmowane działania powinny przyczyniać się do wzrostu wzajemnego zaufania Polaków i sprzyjać poprawie zaufania do instytucji i organów państwa. Jeden cel nawiązuje do ochrony środowiska:

- Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
 - Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
 - a) Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

3.2.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej. Są nimi:

- ▲ poprawa efektywności energetycznej,
- ▲ wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- ▲ dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- ▲ rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- ▲ rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ▲ ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Wśród celów określonych w Polityce energetycznej Polski do 2030 roku, które kształtują politykę energetyczną gminy należy wymienić:

1. Cele w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
 - rozbudowa systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego.
2. Cele w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
 - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
 - Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach
3. Cele w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
 - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych.

3.3. Dokumenty sektorowe

3.3.1. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych określone zostały w szczególności w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku, dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. W Traktacie Akcesyjnym przewidziano, że przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych określone ww. dyrektywie będą w Polsce w pełni obowiązywały od 31 grudnia 2015 r., do tego czasu:

- wszystkie aglomeracje ≥ 200 RLM muszą być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków o efekcie oczyszczania uzależnionym od wielkości oczyszczalni,
- aglomeracje <2000 RLM wyposażone w dniu wejścia polski do unii w systemy kanalizacyjne powinny posiadać do tego terminu oczyszczalnie zapewniające odpowiednie oczyszczenie,
- zakłady przemysłu rolno-spożywczego o wielkości > 4000 RLM są zobowiązane do redukcji zanieczyszczeń biodegradowalnych).

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) określa działania, które będą podejmowane do końca okresu przejściowego, wynegocjowanego dla tej dyrektywy tj. do końca 2015 roku.

Program stanowi spis przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych (budowy, rozbudowy i/lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej) w aglomeracjach w celu prawidłowego i uporządkowanego procesu implementacji dyrektywy 91/271/EWG.

3.3.2. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014

Krajowy plan gospodarki odpadami jest nadrzędnym dokumentem w zakresie gospodarki odpadami, z którym muszą być zgodne plany gospodarki odpadami opracowywane na niższych szczeblach

administracji. Celem KPGO 2014 jest osiągnięcie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami, a w szczególności hierarchia postępowania z odpadami czyli po pierwsze zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie, przy czym najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowanie jest składowanie.

Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- uniezależnienie wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach, i gospodarce odpadami (BDO),

KPGO formułuje również dodatkowe cele szczegółowe dla poszczególnych grup odpadów. W przypadku odpadów komunalnych są to:

- objęcie 100% mieszkańców systemem zbiórki odpadów komunalnych najpóźniej do 2015 r.,
- objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, aby nie było składowanych:
 - w 2013 r. więcej niż 50%, masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
 - w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do poziomu maks. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.,
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich masy wytworzonej do 2010 roku.

3.3.3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Niniejszy program stanowi ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w cel rozwoju zrównoważonego określony w głównym dokumencie kierunkowym dla Polityki Spójności – Strategia Europa 2020. Zgodnie z tym dokumentem działania wynikające z POIS2014-2020 będą zmierzać do budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmiany klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystywania zasobów oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. Struktura programu składa się z czterech głównych celów tematycznych tworzących podstawowe obszary interwencji (gospodarka niskoemisyjna, adaptacja do zmian klimatu, ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów, transport zrównoważony i bezpieczeństwo energetyczne) oraz w ograniczonym zakresie komplementarnych działań dotyczących kluczowych elementów infrastruktury ochrony zdrowia oraz dziedzictwa kulturowego. Działania realizowane w ramach programu zostały dobrane tak, aby w największym stopniu przyczyniały się do osiągnięcia celu głównego, tj. wsparcia gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Poniżej przedstawiono osie priorytetowe oraz priorytety inwestycyjne, które będą miały wpływ na ochronę środowiska:

- I Oś priorytetowa – Zmniejszenie emisyjności gospodarki
 - (4.i.) wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
 - (4.ii.) promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach,
 - (4.iii.) wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym
 - (4.v.) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej

multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;

- II Oś priorytetowa – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:
 - (5.ii.) wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
 - (6.i.) inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
 - (6.ii.) inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
 - (6.iii.) ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę
 - (6.iv.) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

3.3.4. Regionalny Program Operacyjny - Lubuskie 2020

Jest nadrzędnym dokumentem, który będzie realizował politykę spójności na obszarze województwa lubuskiego w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Program realizuje cele województwa określone w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 z dnia 19 listopada 2012 roku, zgodnie z kluczowymi kierunkami rozwoju regionu, poprzez wdrażanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Ogółem na realizację RPO-L2020 zaangażowanych zostanie 1 066 976 116,00 euro. Na kwotę tę składa się 651 814 747 euro ze środków EFR, 255 114 946 euro ze środków EFS oraz 160 046 423,00 euro wkładu krajowego (publicznego i prywatnego), który został oszacowany na poziomie minimalnym - 15%. W ramach programu określono 10 osi priorytetowych, wśród tych związanych z ochroną środowiska należy wymienić:

- oś priorytetowa 3 – gospodarka niskoemisyjna,
- oś priorytetowa 4 – środowisko i kultura,
- oś priorytetowa 5 – transport.

3.3.5. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Program ochrony środowiska nawiązuje również do dokumentu opracowywanego przez Ministerstwo Środowiska dotyczącego „Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu;
 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu;
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu;
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie;
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami;
 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:
 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
 - budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - zwiększenie świadomości odnośnie ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu;
 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

3.4. Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym

3.4.1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 jest załącznikiem do uchwały nr XXXII/319/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 listopada 2012 roku. Stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia jest planem postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa. Uwzględnienie w Strategii dokumentów planistycznych szczebla międzynarodowego i krajowego gwarantuje skorelowanie procesów rozwojowych województwa lubuskiego z podstawowymi założeniami europejskiej i krajowej polityki rozwoju regionalnego. Celem głównym strategii rozwoju województwa lubuskiego jest wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację czterech celów strategicznych.

Zapisane działania, które pośrednio lub bezpośrednio kształtują politykę ochrony środowiska Gminy Górzycza mieszczą się w następujących celach strategicznych:

Cel strategiczny – Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna

Cel operacyjny 1.5 – Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich

Subregionalnym i lokalnym ośrodkiem miejskim zapewnione zostanie wsparcie w zakresie rozwoju funkcji gospodarczych, podnoszenia jakości usług publicznych, modernizacji infrastruktury oraz prowadzenia programów rewitalizacji, szczególnie na słabo wykorzystywanych obecnie terenach powojaskowych i poprzemysłowych.

Cel operacyjny 1.6 – Udoskonalanie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska

Na terenie województwa stworzone zostaną wysokosprawne systemy energetyczne, zapewniające bezpieczeństwo energetyczne i optymalne wykorzystanie niezbędnych surowców oraz infrastruktury, tj. pełne i bezawaryjne zaopatrzenie mieszkańców i podmiotów gospodarczych w energię elektryczną, ciepło, gaz ziemny i paliwa. W gospodarce i budownictwie zastosowane zostaną rozwiązania energooszczędne, pozwalające na ograniczenie zużycia energii i obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających do powietrza. Gospodarowanie zasobami energetycznymi będzie odbywać się w sposób racjonalny, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia efektywności, np. w obiektach użyteczności publicznej. Wzrośnie wykorzystanie źródeł energii odnawialnej. Konieczne będzie podjęcie działań na rzecz dostosowania do zmian klimatycznych. Poprawie ulegną także systemy zaspokajania potrzeb ludności oraz gospodarki regionu w zakresie dostaw wody w wymaganej ilości oraz o właściwych parametrach, tj. dostęp do sieci wodociągowej w miejscach zamieszkania lub podejmowania działalności gospodarczej; zapewnienie skutecznych i efektywnych systemów zbierania i oczyszczania ścieków (budowa, przebudowa i remont sieci kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni ścieków), tworzenie sprawnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o regionalne zakłady zagospodarowania odpadów, wspieranie działań w zakresie zapobiegania

i ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów.

Cel operacyjny 1.6 – Rozwój potencjału turystycznego województwa

Rozbudowana zostanie baza turystyczna, szczególnie ta o podwyższonym standardzie. Intensywnie promowane będą atrakcyjne, zintegrowane produkty turystyczne związane z lokalnymi zasobami, np. dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym, historycznym. Rozwój turystyki będzie uwzględniał działania międzyregionalne podejmowane wspólnie z sąsiednimi województwami (np. tworzenie wspólnych szlaków tematycznych, infrastruktury wodnej itp.).

Cel operacyjny 1.7 – Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Wśród głównych zadań należy wymienić m.in. wsparcie wytwarzania i promocji żywności wysokiej jakości (w tym produktów tradycyjnych), wzmocnienie powiązań produkcji rolniczej z przetwórstwem, marketingiem i dystrybucją, czy budowanie sprawnego i nowoczesnego doradztwa rolniczego.

Cel strategiczny – Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna

Cel operacyjny 2.1 – Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej

Do 2020 r. znacząco zmodernizowana, a częściowo także rozbudowana zostanie infrastruktura drogowa. Szczególne znaczenie będzie miała poprawa bezpieczeństwa oraz minimalizacja uciążliwości dróg dla mieszkańców. Odnowiony zostanie tabor kolejowy, a najważniejsze linie kolejowe będą modernizowane.

Szczególne uwaga poświęcona zostanie pozostałym gałęziom transportu, dla rozwoju których województwo posiada dogodne warunki - transport lotniczy i wodny. Poza tym będzie się dbało również o spójność komunikacyjną, szczególnie pomiędzy sieciami transportowymi o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym.

Cel operacyjny 2.2 – Usprawnienie systemu transportu publicznego

Podjęcie działań mających na celu poprawę jakości obsługi komunikacyjnej ludności, czyli m.in. zapewnienie odpowiedniego taboru i działań organizacyjnych, pozwalających na optymalizację istniejących i uruchomienie nowych połączeń komunikacyjnych oraz usprawnienie transportu w aglomeracjach miejskich i obszarach podmiejskich. Istotne będą także przedsięwzięcia na rzecz zmniejszenia obciążeń środowiska oraz uciążliwości dla mieszkańców związanych z transportem, poprzez zwiększanie udziału transportu publicznego w ruchu osobowym oraz przez stałe zwiększanie udziału transportu kombinowanego i kolejowego w przewozach.

Cel strategiczny – Społeczna i terytorialna spójność regionu

Cel operacyjny 3.5 – Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Zasadniczym celem stanie się bardziej intensywne włączenie tych obszarów w procesy rozwojowe regionu i kraju. Do 2020 r. częściowo przezwyciężony zostanie problem utrudnionego dostępu bądź też ograniczony wachlarz usług publicznych, z jakich mogą skorzystać mieszkańcy obszarów wiejskich. Jednym z ważnych mechanizmów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich będzie poprawa dostępności, w tym komunikacyjnej do regionalnych i powiatowych ośrodków administracyjnych.

Cel operacyjny 3.6 – Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

W obliczu stałego narażenia województwa lubuskiego na szereg negatywnych skutków wynikających m.in. z uwarunkowań pogodowych (np. długotrwałe opady lub susze) podejmowane będą działania dążące do zwiększania bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, przeciwpożarowego oraz minimalizacji skutków suszy. Podejmowane będą projekty i programy mające na celu przeciwdziałanie klęskom żywiołowym oraz m.in. ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej na terenach zalewowych.

3.4.2. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 jest załącznikiem do uchwały nr XXI/185/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 marca 2012 roku.

Za cel nadrzędny Programu przyjęto „Zrównoważony rozwój województwa lubuskiego uwzględniający poprawę i właściwe wykorzystanie środowiska naturalnego”. Do osiągnięcia tego celu ustalono priorytety do których zdefiniowano cele strategiczne (długoterminowe do 2019 roku) oraz cele operacyjne (krótkoterminowe do roku 2015).

1. Priorytet – zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Cel strategiczny – kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza

Cele operacyjne:

- Wdrożenie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza,
- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.

2. Priorytet – gospodarka wodna

Cel strategiczny – osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przeciwpowodziowa

Cele operacyjne:

- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- Dobra jakość wód użytkowych i racjonalizacja ich wykorzystywania,
- Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami powodzi,
- Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej rzek.

3. Priorytet – gospodarka odpadami

Cel strategiczny – stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Cele operacyjne:

- Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska,
- Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- Wylimitowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

4. Priorytet – ochrona przyrody i krajobrazu

Cel strategiczny – ochrona, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności

Cele operacyjne:

- Pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa,
- Stworzenie organizacyjnych i prawnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody,
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych,
- Ochrona i odtworzenie różnorodności biologicznej systemów leśnych,
- Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych,
- Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych,
- Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom.

5. Priorytet – ochrona przed hałasem

Cel strategiczny – zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Cele operacyjne:

- Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas,
- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

6. Priorytet – ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Cel strategiczny – ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Cele operacyjne:

- Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych.

7. Priorytet – odnawialne źródła energii

Cel strategiczny – ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Cele operacyjne:

- Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

8. Priorytet – przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

Cel strategiczny – ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele operacyjne:

- Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii,

- Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii.

9. Priorytet – kopaliny

Cel strategiczny – zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cele operacyjne:

- Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego.

10. Priorytet – degradacja powierzchni ziemi i gleb

Cel strategiczny – ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Cele operacyjne:

- Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych,
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej.

11. Priorytet – współpraca transgraniczna

Cel strategiczny – prowadzenie wspólnych, transgranicznych działań związanych z ochroną środowiska i ochroną przeciwpowodziową

Cele operacyjne:

- Realizacja działań z zakresu ochrony środowiska i ochrony przeciwpowodziowej w ramach podpisanych umów o współpracy transgranicznej.

12. Priorytet – edukacja ekologiczna

Cel strategiczny – propagowanie właściwych zachowań i postaw dotyczących środowiska naturalnego

Cele operacyjne:

- Promowanie właściwych zachowań w zakresie zużycia i zanieczyszczeń wody, gospodarki odpadami oraz ochrony powietrza,
- Rozwijanie działań z zakresu edukacji ekologicznej na obszarach cennych przyrodniczo,
- Stworzenie warunków dla rozwoju bazy edukacji ekologicznej.

3.4.3. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku

Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku jest załącznikiem nr 1 do uchwały nr XXX/280/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 września 2012 roku. Dokument został opracowany w celu uporządkowania zagadnień związanych z systemem gospodarki odpadami w województwie lubuskim oraz z zarządzaniem tym systemem. Plan wskazuje cele do osiągnięcia dla poszczególnych rodzajów odpadów, działania konieczne do realizacji tych celów oraz przedstawia ogólny zarys funkcjonowania całego systemu na terenie województwa. Nadrzędnym celem planu jest: „Stworzenie systemu gospodarki odpadami opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi”. Aby osiągnąć cel nadrzędny sformułowano cele dla poszczególnych rodzajów odpadów:

Odpady komunalne, w tym ulegające biodegradacji:

Cel 1 - Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 1 lipca 2013 r.

Cel 2 - Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów:

- w 2013 r. nie więcej niż 50%,
- w 2020 r. nie więcej niż 35%

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Cel 3 - Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Cel 4 - Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, (papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło) z gospodarstw domowych oraz odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020 r.

Odpady zawierające PCB:

Cel 1 - Likwidowanie odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm.

Oleje odpadowe:

Cel 1 - Utrzymanie odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%.

Odpady medyczne i weterynaryjne:

Cel 1 - Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych w okresie do 2022 r., uwzględniającej segregację odpadów u źródła powstawania, zmniejszając tym samym ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

Zużyte baterie i akumulatory:

Cel 1 - Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii i akumulatorów przenośnych pozwalająca na osiągnięcie następujących poziomów zbierania:

- 25% poziom zbierania zużytych baterii i akumulatorów przenośnych do 2012 r.,
- 40% poziom zbierania masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych do 2016 r.

Cel 2 - Utrzymanie wydajności recyklingu z 2011 r. na poziomie nie mniejszym niż:

- co najmniej 75% masy zużytych baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych,
- co najmniej 50% masy pozostałych zużytych baterii i akumulatorów.

Cel 3 - Utrzymanie poziomów wydajności recyklingu – co najmniej 65% masy zużytych baterii i akumulatorów poprzez dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych zakładów przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny:

Cel 1 - Utrzymanie do roku 2022 poziomów odzysku i recyklingu w wysokości dla zużytego sprzętu powstałego z wielkogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego:

- poziomu odzysku w wysokości 80% masy zużytego sprzętu,
- poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 75% masy zużytego sprzętu.

Cel 2 - Utrzymanie do roku 2022 poziomów odzysku i recyklingu w wysokości dla zużytego sprzętu powstałego z małogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego, sprzętu oświetleniowego, narzędzi elektrycznych i elektronicznych z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych, zabawek, sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz przyrządów do nadzoru i kontroli:

- poziomu odzysku w wysokości 70% masy zużytego sprzętu,
- poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 50% masy zużytego sprzętu.

Cel 3 - Utrzymanie do roku 2022 poziomów odzysku i recyklingu w wysokości dla zużytych gazowych lamp wyładowczych – poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytych lamp w wysokości co najmniej 80% masy tych zużytych lamp.

Cel 4 - Utrzymanie do roku 2022 poziomów odzysku i recyklingu w wysokości osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości 4 kg/mieszkańca/rok.

Pojazdy wycofane z eksploatacji:

Cel 1 - Osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu odniesione do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku:

- 85% i 80% do końca 2014 r.,
- 95% i 85% od dnia 1 stycznia 2015 r.

Odpady zawierające azbest:

Cel 1 - Sukcesywne osiąganie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” w okresie od 2012 r. do 2032 r.

Zbędne środki bojowe i odpady materiałów wybuchowych:

Cel 1 - W okresie do 2022 r. zakłada się sukcesywne zagospodarowanie materiałów odpadów wybuchowych poprzez kontynuację dotychczasowego sposobu zagospodarowania zbędnych środków bojowych.

Zużyte opony:

Cel 1 - Utrzymanie w perspektywie do 2022 r. dotychczasowego poziomu odzysku na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej:

Cel 1 - Osiągnięcie do 2020 r. poziomu 70% wagowo przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych.

Komunalne osady ściekowe:

Cel 1 - Ograniczenie w perspektywie do 2022 r., składowania osadów ściekowych z uwzględnieniem ograniczenia od 2013 r. składowania tych odpadów, które nie spełniają wymagań prawnych

Cel 2 - Zwiększenie w perspektywie do 2022 r. ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształcanych metodami termicznymi, jak również wykorzystania osadów do rekultywacji.

Cel 3 - Maksymalizacja, w perspektywie do 2022 r., stopnia wykorzystania substancji biogenych

zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego oraz środowiskowego.

Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne:

Cel 1 - Zmniejszenie masy składowanych odpadów do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych odpadów do roku 2022.

Odpady opakowaniowe:

Cel 1 - Osiągnięcie do roku 2014 poziomów odzysku i recyklingu odpadów powstałych z opakowań oraz utrzymanie poziomów w latach następnych:

- opakowania razem: 60% odzysku*, 55% recyklingu,
- opakowania z tworzyw sztucznych: 22,5% recyklingu,
- opakowania z aluminium: 50% recyklingu,
- opakowania ze stali, w tym z blachy stalowej: 50% recyklingu,
- opakowania z papieru i tektury: 60% recyklingu,
- opakowania ze szkła gospodarczego poza ampułkami: 60% recyklingu,
- opakowania z drewna: 15% recyklingu.

Odpady z wybranych gałęzi gospodarki odpadami, których zagospodarowanie stwarza problemy:

Cel 1 - Zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Cel 2 - Zwiększenie udziału odpadów unieszkodliwianych poza składowaniem.

3.4.4. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzyrzeckiego na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Celem opracowania Programu ochrony środowiska jest stworzenie spójnej polityki ekologicznej powiatu. Nadrzędny cel sformułowano jako długotrwały, zrównoważony rozwój powiatu, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego.

Na podstawie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego) dokonano wyboru priorytetów ekologicznych.

W ramach wyodrębnionych priorytetów wyznaczono cele zmierzające do osiągnięcia poprawy stanu środowiska, czemu mają służyć zaproponowane zadania. Cele wyznaczają stan, jaki należy osiągnąć w określonym horyzoncie czasowym. Natomiast zaproponowane przedsięwzięcia pomogą przyczynić się do poprawy stanu środowiska oraz zachować wysokie walory tam, gdzie nie są przekroczone dopuszczalne normy.

Obszary priorytetowe:

- I. Dalsza poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;**
- II. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,**
- III. Edukacja ekologiczna mieszkańców i zarządzanie środowiskiem**

W celu realizacji założeń polityki ekologicznej we wszystkich obszarach priorytetowych wyznaczono następujące cele długoterminowe do 2021 r.

I. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Cele długoterminowe do 2021 r.

I.1. Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Cele krótkoterminowe do 2017 r.

1. Wdrażanie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza
2. Ograniczanie emisji ze środków transportu
3. Zwiększenie efektywności energetycznej
4. Zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej

I.2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przed powodzią

1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
2. Ochrona przed skutkami powodzi,

I.3. Racjonalna gospodarka odpadami

1. Uzyskanie zakładanych w KPGO poziomów odzysku i recyklingu dla poszczególnych rodzajów odpadów
2. Likwidacja azbestu

I.4. Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

1. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców
2. Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko

II. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

Cele długoterminowe do 2021 r.

II.1. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

1. Kształtowanie systemu obszarów chronionych powiatu w ciągłości z terenami otaczającymi, w sposób umożliwiający realizację chronionych systemów przyrodniczych w skali regionu i kraju
2. Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki

II.2. Ochrona lasów

1. Ochrona lasów ich powierzchni i spójności
2. Dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych,

II.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,

1. Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb
2. Racjonalne wykorzystanie kopalin
3. Racjonalne wykorzystywanie wód,

III. Edukacja ekologiczna mieszkańców i zarządzanie środowiskiem

Cele średniookresowe do 2021 r.

III.1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

1. Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań

III.2. Ochrona przed skutkami poważnej awarii

1. Przeciwdziałanie skutkom awarii i walka z klęskami żywiołowymi

3.4.5. Aktualizacja Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Skwierzyna na lata 2007-2015

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Skwierzyna jest średniookresowym dokumentem planistycznym wykazującym najważniejsze kierunki rozwoju Gminy Skwierzyna. Główny cel został sformułowany w następującym brzmieniu: „Gmina Skwierzyna. Obszar zintegrowanej społeczności sprzyjający rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości oraz turystyce w oparciu o naturalne walory krajobrazowe, zasoby naturalne i tradycje kulturalne. Bezpieczna gmina z dobrze zorganizowaną infrastrukturą oświatową i pełną ofertą możliwości zapewniających sukcesywny wzrost poziomu życia mieszkańców”.

W Strategii zaproponowano określone cele szczegółowe mające w pozytywny sposób wpłynąć na walory przyrodnicze gminy. Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na obszary strategiczne. Obszary strategiczne są najistotniejszymi polami działania gminy, jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata. Działalność gminy Skwierzyna koncentrować będzie się na pięciu obszarach:

- infrastruktura,
- gospodarka,
- przestrzeń,
- społeczność,
- ekologia.

3.5. Nadrzędny cel Programu ochrony środowiska

Nadrzędnym celem Programu ochrony środowiska jest dalszy, zrównoważony rozwój gminy oraz stworzenie spójnej polityki środowiskowej. Opracowanie oraz uchwalenie dokumentu przez Radę Miejską pozwoli na wypełnienie ustawowego obowiązku oraz przyczyni się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie gminy. Podjęte działania wpłyną na długotrwałą poprawę jakości środowiska naturalnego i podniesienie jakości życia jego mieszkańców.

Aby osiągnąć wyznaczony nadrzędny cel niezbędne jest przeprowadzenie oceny stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Skwierzyna, zdiagnozowanie głównych problemów ekologicznych oraz sposobów ich rozwiązania. W tym celu zaproponowano konkretny harmonogram działań łącznie ze źródłami ich finansowania.

4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

4.1. Położenie geograficzne i demografia

Gmina Skwierzyna położona jest w województwie lubuskim, w północnej części powiatu międzyrzeckiego. Graniczy z sześcioma innymi gminami:

- od zachodu z gminą Deszczno,
- od północy z gminą Santok i gminą Drezdenko,
- od wschodu z gminą Międzychód,
- od południa z gminą Przytoczna i gminą Bledzew.

Rysunek 1 Położenie Gminy Skwierzyna na tle powiatu

Według danych ewidencyjnych gmina zajmuje powierzchnię 28 481 ha (co stanowi 20,5% powierzchni powiatu), z czego miasto Skwierzyna zajmuje 3 589 ha. W skład gminy wchodzi miasto Skwierzyna i siedem sołectw: Dobrojewo, Gościno, Murzynowo, Krobielewko, Świniary, Trzebiszewo i Wiejce.

Na terenie gminy najczęściej gruntów zajmują grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia (69,6%). Użytki rolne zajmują 24,2% powierzchni gminy, z czego najczęściej jest gruntów ornych. Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 2,7% powierzchni gminy, natomiast grunty pod wodami zajmują powierzchnię 1,2%. Szczegółowa charakterystyka użytkowania gruntów w Gminie Skwierzyna została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 1 Struktura użytkowania gruntów w Gminie Skwierzyna w 2014 roku

Jednostka administracyjna	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Grunty pod wodami	Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, podwórzami, drogi i inne grunty użytkowe oraz nieużytki)
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe			
ha									
Obszar miasta	3589	1728	933	4	492	232	1183	82	596
Obszar wiejski	24892	5162	2904	6	1142	905	18641	252	837
Gmina Skwierzyna	28481	6890	3837	10	1634	1137	19824	334	1433

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego Gminę Skwierzyna w 2014 roku zamieszkiwało 12 404 osób. W poszczególnych miejscowościach liczbę zameldowanych mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Liczba mieszkańców zameldowanych w poszczególnych miejscowościach – stan na koniec 2013 roku

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców zameldowanych
1.	Dobrojewo	96
2.	Gościnowo	279
3.	Kijewice	31
4.	Krobielewo	137
5.	Murzynowo	866
6.	Murzynowo-Łomno	47
7.	Nadziejewki	2
8.	Nowy Dwór	32
9.	Rakowo	34
10.	Skrzynica	24
11.	Skwierzyna	9870
12.	Świniary	417
13.	Trzebiszewo	636
14.	Warcin	34
15.	Wiejce	79
	RAZEM	12585

Źródło: Urząd Miejski w Skwierzynie.

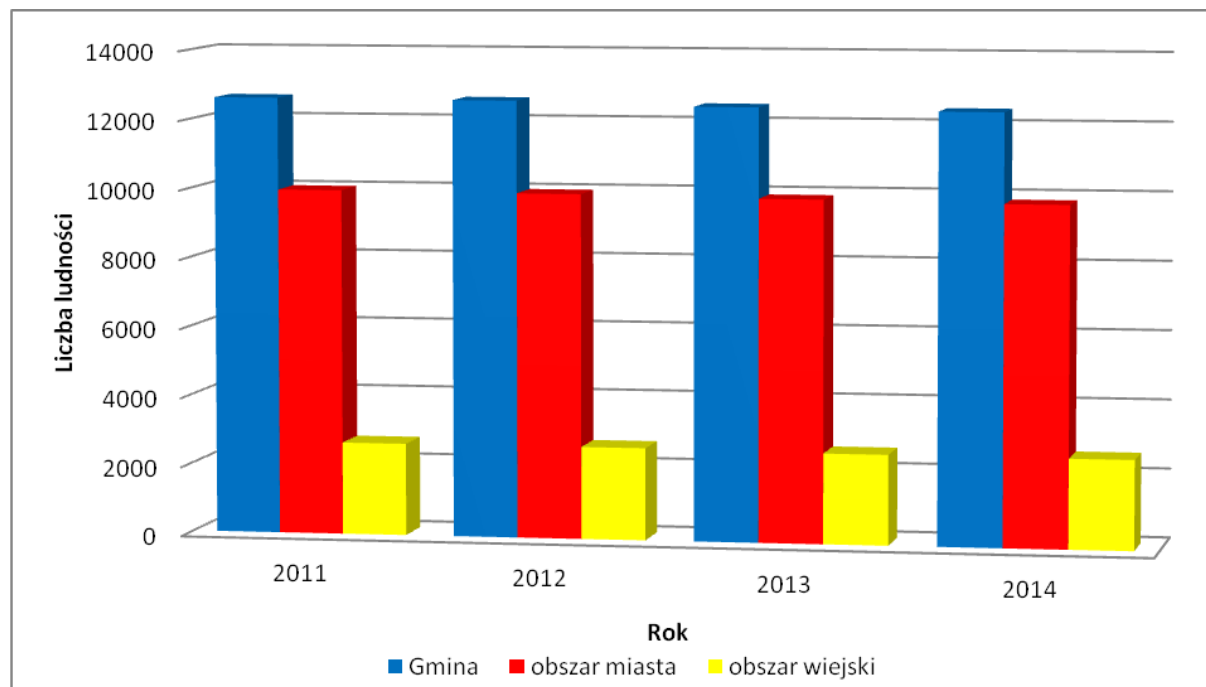
Gmina Skwierzyna w ciągu ostatnich 4 lat notuje systematyczny spadek ludności. W stosunku do roku 2011 liczba ludności zmniejszyła się o 1,7% (tj. o 217 mieszkańców). Zarówno w mieście jak i na obszarach wiejskich liczba mieszkańców zmniejszyła się. Na zmiany w strukturze ludności przyczynił się ujemny przyrost naturalny -0,3/1000 mieszkańców (w powiecie międzyrzeckim wynosił 0,5/1000 mieszkańców), a przede wszystkim ujemne saldo migracji -40 osób.

Kobiety w gminie stanowiły nieco ponad połowę (51,2%) ludności. Współczynnik feminizacji (określający liczbę kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie 105, co oznacza, że w gminie jest więcej kobiet.

Tabela 3 Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2011-2014

Jednostka administracyjna	Liczba ludności w latach			
	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Obszar miasta	9969	9941	9869	9805
Obszar wiejski	2652	2660	2608	2599
Gmina Skwierzyna	12621	12601	12477	12404

Zródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 1 Liczba ludności Gminy Skwierzyna wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2011-2014 (źródło: Bank Danych Lokalnych GUS)

Wskaźnik gęstości zaludnienia jest nieco wyższy niż dla powiatu międzyrzeckiego (42 os/km²) i wynosi 44 os/km².

Z danych GUS wynika, że w 2014 roku 17,3% ludności gminy stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 65,4% w wieku produkcyjnym, a 17,3% w wieku poprodukcyjnym. Z roku na rok spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta przede wszystkim liczba osób w grupie poprodukcyjnej. Wyraźna jest tendencja starzenia się społeczeństwa.

Gmina dla inwestorów przygotowała w południowej części miasta Regionalny Park Przemysłowy. Jest to 9,66 hektarów uzbrojonego terenu, przeznaczonego pod wszelkiego rodzaju działalność produkcyjną i usługową. Dzięki włączeniu go w obręb Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej potencjalni inwestorzy mogą liczyć na wiele ulg i udogodnień. Działki pod inwestycje przeznaczone są m.in. pod zabudowę produkcyjną z dopuszczeniem usług, w tym wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Skwierzynski Regionalny Park Przemysłowy to doskonałe miejsce na rozwinięcie biznesowych skrzydeł, którego rewelacyjne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi szybkiego ruchu S3 oraz skrzyżowania głównych szlaków komunikacyjnych w odległości 25 km (S3-A2) stanowi niewątpliwą atut brany pod uwagę podczas podejmowania decyzji o inwestowaniu. Działki zostały uzbrojone w sieć wodną, kanalizacyjną i elektryczną.

Na koniec 2014 roku funkcjonowało 1 269 podmiotów gospodarczych, jest to o 17 podmiotów mniej niż rok wcześniej. Ponad 86% wszystkich podmiotów gospodarczych działała na terenie miasta, a 14% na obszarach wiejskich. W sektorze prywatnym działało 96,2% podmiotów.

Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w 2014 roku

Jednostka administracyjna	Sektor publiczny			Sektor prywatny			
	Ogółem	Państwowe i samorządowe jedn. prawa budżetowego	Spółki handlowe	Ogółem	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe	Spółdzielnie, fundacje, stowarzyszenia
Gmina Skwierzyna	48	26	4	1221	870	76	57

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2014 roku bezrobocie w Powiecie Międzyrzeckim wynosiło 19,4% i było niższe o 3,8% niż rok wcześniej. Bezrobocie systematycznie spada od 2012 roku. Podobną tendencję spadkową odnotowano w skali wojewódzkiej i krajowej. Bezrobocie w powiecie jest w dalszym ciągu wyższe niż średnie bezrobocie w Polsce oraz w województwie lubuskim. Było 3 981 bezrobotnych, z czego 50,2% stanowiły kobiety.

Tabela 5 Stopa bezrobocia w latach 2011-2014 w Powiecie Międzyrzeckim na tle kraju i województwa lubuskiego

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia [%]			
	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok
Polska	12,5	13,4	13,4	11,5
Województwo lubuskie	15,4	15,8	15,7	12,8
Powiat Międzyrzecki	20,8	23,6	23,2	19,4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Międzyrzeczu i Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze.

W Gminie Skwierzyna na koniec 2014 roku było 840 bezrobotnych, z czego 49,2% stanowiły kobiety. Prawie 70% bezrobotnych mieszka w mieście Skwierzyna. W porównaniu do roku 2013 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 270 osób.

Tabela 6 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2014 roku

Jednostka administracyjna	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych
Miasto Skwierzyna	592
Gmina Skwierzyna	258
Miasto i Gmina Skwierzyna	850

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Międzyrzeczu.

Pod względem użytkowania terenu w gminie dominują grunty leśne, a użytki rolne w przestrzeni całej gminy zajmują powierzchnię 6 890 ha (stanowiąc 24,2% powierzchni gminy). Ostatnie dane dotyczące rolnictwa pochodzą z 2010 roku (Narodowy spis rolny) i wówczas na terenie gminy funkcjonowało 465 gospodarstw rolnych. Dominowały małe gospodarstwa rolne poniżej 1 ha, które stanowiły ponad 40% wszystkich gospodarstw.

Tabela 7 Ilość gospodarstw rolnych na terenie gminy Skwierzyna

Gospodarstwa rolne ogółem [szt.]	<1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	>15 ha
465	187	115	47	41	75

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Gmina Skwierzyna to „zielona perełka” północnej części województwa lubuskiego. Lasy zajmują niemal 68 % jej powierzchni a Puszcza Notecka to nie tylko największy w skali całej Polski kompleks leśny, ale też miejsce, gdzie występują wydmy śródlądowe, których wysokość przekracza nawet 40 m (Wielka Sowa – 42 m wys. względnej i 93 m n.p.m.). Przez Gminę Skwierzyna przebiega sieć oznakowanych szlaków rowerowych, która łączy wszystkie miejscowości w Gminie i umożliwia turystom odbywanie wycieczek na odległość nieprzekraczającą, przy wycieczce całodziennej 50 km. Stworzona sieć szlaków rowerowych, łączy się z siecią szlaków w gminach sąsiednich, a nawet daje możliwość połączenia jej, poprzez szlaki ponadregionalne, z województwem wielkopolskim i zachodniopomorskim a poprzez międzynarodową trasę R1 i szlak

transgraniczny z Brandenburgią w Niemczech. Dużą atrakcją regionu są spływy kajakowe po Obrze i Warcie, cztery szlaki do uprawiania nordic walking oraz zabytki architektury.

4.2. Położenie fizycznogeograficzne

Gmina Skwierzyna leży na pograniczu dwóch makroregionów. Północna część gminy leży w zasięgu Pojezierza Wielkopolskiego a pozostała część w zasięgu Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej, przy ujściu rzeki Obry do Warty.

Pradolina Toruńsko – Eberswaldzkiej dzieli się na pięć mezoregionów z czego jeden – Kotlina Gorzowska leży na terenie gminy. Kotlina Gorzowska jest największym mezoregionem Pradoliny Toruńsko-Ebeswaldzkiej, szlakiem odpływu na zachód wód lodowcowo-rzecznych w subfazie krajeńsko-wąbrzeskiej oraz w fazie pomorskiej. Od północy graniczy z wysoczyzną Równiny Gorzowskiej, Pojezierzem Dobiegniewskim, Równiną Drawską i pojezierzem Wałeckim, od południa z Pojezierzem Łagowskim i Pojezierzem Poznańskim, od wschodu z Pojezierzem Chodzieskim, na zachodzie łączy się z Kotliną Freienwaldzką. Długość Kotliny Gorzowskiej dochodzi do 120 km, szerokość do 35 km, a powierzchnia obejmuje 3.740 kilometrów kwadratowych. W jej skład wchodzi 4 submezoregiony, a mianowicie: Dolina Dolnej Noteci od wielkiego zakrętu poniżej Gwdy do połączenia z Wartą, Obornicka Dolina Warty poniżej ujścia Wełny i ujścia Noteci, Dolina Dolnej Warty od ujścia Noteci po dolinę Odry (Kotlinę Freienwaldzką), wreszcie wysoki, tarasowy poziom lodowcowo-rzeczny pomiędzy dolinami Warty i Noteci - Międzyrzecze Warty i Noteci.

Natomiast Pojezierze Wielkopolskie dzieli się na sześć mezoregionów, z czego jeden – Pojezierze Poznańskie leży na terenie gminy. Pojezierze Poznańskie graniczy z Bruzdą Zbąszyńską na zachodzie i Poznańskim Przełomem Warty na wschodzie. Średnio teren wznosi się na wysokość 75-100 m n.p.m. W części północnej mezoregionu znajdują się równoleżnikowe moreny czołowe fazy poznańskiej zaś na południowym zachodzie przebiega południkowo glacieotektoniczny Wał Lwówecko-Rakoniewicki. Unikatowy krajobraz polodowcowy z licznymi jeziorami rynnowymi, pagórkami morenowymi oraz rozległymi kompleksami leśnymi.

Rysunek 2 Położenie gminy na tle jednostek fizyczno-geograficznych (źródło: www.geoportal.gov.pl)

4.3. Klimat

Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego (1951 r.) powiat międzyrzecki położony jest w obrębie dwóch dzielnic Dzielnicy nadnoteckiej i Dzielnicy zachodniej. Klimat tu panujący ma charakter przejściowy pomiędzy klimatem kontynentalnym, a oceanicznym. Średnie roczne

temperatury oscylują w granicach +8°C i należą do najwyższych w kraju. Duże nasłonecznienie, znacznie mniejsza niż w pozostałych regionach liczba dni mroźnych sprawiają, iż klimat jest łagodny, cieplejszy i bardziej wilgotny. Klimat charakteryzuje się krótką i łagodną zimą, oraz długim i ciepłym latem, dzięki czemu okres wegetacji roślin jest dłuższy niż w centralnej i wschodniej Polsce.

4.4. Infrastruktura techniczna

4.4.1. Komunikacja

Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, takie jak: drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe.

Drogi krajowe:

- droga krajowa nr 24 – Pniewy – Kostrzyn – o długości 763 m,
- droga ekspresowa S3 – Gorzów Wielkopolski – Zielona Góra – o długości 6137 m.

Drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 159 – Nowe Polichno – Skwierzyna – o długości 13,25 km,
- droga wojewódzka nr 199 – Skwierzyna – Świniary – Wiejce – Międzyzichód – o długości 21,54 km.

Drogi powiatowe:

- droga powiatowa nr 1295F – Lubniewice – Bledzew – Skwierzyna - 1+803 km,
- droga powiatowa nr 1322F – Skwierzyna – Krasne Dłusko – granica województwa – 2+798 km,
- droga powiatowa nr 1349F – Trzebiszewo – Rakowo – Skwierzyna – 6+978 km,
- droga powiatowa nr 1350F – Stary Dworek – Skwierzyna – 4+462 km,
- droga powiatowa nr 1351F – Stare Polichno – Murzynowo – 6+952 km,
- droga powiatowa 1352F – Osetnica – Gościno – Dobrojewo – 5+410 km.

Sieć ww. dróg uzupełniona jest również licznymi drogami gminnymi.

Na terenie gminy znajdują się także linie kolejowe:

- nr 363 Międzyzichód – Skwierzyna – o długości całkowitej 30,302 km,
- nr 367 Zbąszynek – Gorzów Wielkopolski - o długości całkowitej 74,002 km.

4.4.2. Zaopatrzenie mieszkańców w gaz

Według danych GUS ogólna długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy systematycznie wzrasta, w 2013 roku wynosiła 69 900 m i w stosunku do 2011 roku była dłuższa o 25 346 m. Do poszczególnych budynków w 2013 roku wykonanych było 583 sztuk przyłączy gazu, w porównaniu z rokiem 2011 było ich więcej o 15 sztuki. W 2013 roku z sieci gazowej korzystało 13,4% ludności gminy.

Tabela 8 Sieć gazowa na terenie gminy w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok		
		2011	2012	2013
Długość czynnej sieci ogółem	m	44554	69806	69900
Długość czynnej sieci przesyłowej	m	15478	39978	39978
Długość czynnej sieci rozdzielczej	m	29076	29828	29922
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	568	575	583
Odbiorcy gazu	Gosp. domowe	562	582	597
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	Gosp. domowe	514	524	524

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok		
		2011	2012	2013
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	1602	1641	1672
Ludność korzystająca z sieci gazowej	%	12,7	13,0	13,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2013 roku mieszkańcy zużyli 631,9 tys. m³ gazu, jest to o 23,9% mniej niż w roku 2011 ze względu na wysokie koszty eksploatacji. Jeden mieszkaniec korzystający z gazu w 2013 roku zużył 377,9 m³ gazu.

4.4.3. Zaopatrzenie mieszkańców w energię elektryczną i energię ciepłą

Przez obszar powiatu międzyrzeckiego przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia, tj.: linia 400 kV Poznań Plewiska - Krajnik oraz linia 220 KV Gorzów – Leśniów Wielki.

Energia elektryczna przesyłana jest z głównych punktów zasilania (tzw. GPZ) zlokalizowanych na terenie powiatu.

Przesyłem i dystrybucją energii elektrycznej na terenie powiatu międzyrzeckiego zajmuje się spółka ENEA S.A.

Na terenie gminy Skwierzyna w 2013 roku było 3517 odbiorców energii elektrycznej, ilość ta w porównaniu z rokiem 2011 zmniejszyła się. Zużycie energii elektrycznej z roku na rok zmniejsza się, a w 2013 roku wynosiło 7825 MWh.

Tabela 9 Energia elektryczna na terenie gminy w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok		
		2011	2012	2013
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	3557	3546	3517
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	8046	7995	7825

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Głównym dostawcą energii ciepłej dla gminy Skwierzyna jest Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Skwierzynie, który zarządza 14 kotłowniami o łącznej mocy zamówionej przez odbiorców, tj.: 6,302 MW. Pozostałe gospodarstwa domowe ogrzewane są poprzez kotłownie lokalne lub indywidualne paleniska głównie opalane węglem, olejem opałowym, koksem lub drewnem.

5. OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY SKWIERZYNA

5.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Ze względu na rodzaj emitowanych substancji, zanieczyszczenia powietrza można podzielić na gazowe oraz pyłowe. Gazowe zanieczyszczenia, takie jak: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, benzen, lotne związki organiczne, mają wpływ na jakość powietrza w skali lokalnej i regionalnej. Natomiast emisja do atmosfery takich zanieczyszczeń, jak: dwutlenek węgla, metan, tlenki azotu, mogą w skali globalnej mieć wpływ na efekt cieplarniany.

Działalność człowieka oraz procesy naturalne powodują przedostawanie się do powietrza atmosferycznego różnych substancji. Podstawowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza związane z działalnością człowieka to:

- emisja punktowa (energetyka zawodowa, przemysłowa oraz procesy produkcyjne),
- emisja powierzchniowa (emisja z sektora bytowego),
- emisja liniowa (emisja komunikacyjna).

Rozkład przestrzenny emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie województwa jest nierównomierny. Największe ilości zanieczyszczeń emitowane są na obszarach powiatów gęsto zaludnionych i uprzemysłowionych. Duży wpływ na jakość powietrza, szczególnie w miastach, ma tzw. emisja niska, ze źródeł takich jak: paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze.

Wielkość tej emisji jest trudna do oszacowania: wynosi od kilku do kilkunastu procent ogółu emisji na terenach o rozwiniętej sieci ciepłowniczej oraz do kilkudziesięciu procent - na obszarach, których nie obejmują centralne systemy ciepłownicze, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Jej oddziaływanie odzwierciedla się wzrostem stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym. W miastach i w rejonach tras o dużym natężeniu ruchu coraz większy problem, ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz emisję hałasu, stanowi komunikacja samochodowa. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Emisja punktowa

Emisja punktowa to emisja pochodząca ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych.

W wyniku energetycznego spalania paliw ze źródeł punktowych powstają zanieczyszczenia, które ze względu na sposób wprowadzania do powietrza (wysokość emitora oraz prędkość wylotowa gazów), oddziałują na stan jakości powietrza zwykle w mniejszym stopniu niż spalanie paliw w indywidualnych systemach grzewczych. W Gminie Skwierzyna występują zakłady przemysłowe z procesami technologicznymi, które emitują pewne ilości substancji do powietrza atmosferycznego.

Emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na obszarze gminy odbywa się na podstawie aktualnie obowiązujących decyzji o dopuszczalnej emisji, które zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 10 Wielkość emisji substancji do powietrza na podstawie wydanych decyzji

L.p.	Nazwa Zakładu	Rodzaj substancji	Emisja roczna [Mg/r]
Decyzje Starosty Międzyrzeckiego			
1.	KAGOS Sp. z o.o. Zakład w Skwierzynie	Aceton Butan-2-on 4-metylopentan-2-on Etylobenzen Ksylen Octan butylu Octan etylu Toluen Węglowodory alifat.	1,29 0,715 0,641 1,011 1,225 7,257 0,55 0,552 0,217
2.	MOTA ENGIL CENTRAL EUROPE S.A. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Skwierzynie	pył pm10 dwutlenek siarki dwutlenek azotu tlenek węgla fenol benzo(a)piren węglowodory aromatyczne	3,813 11,000 14,400 18,200 0,001 7.7E-0007 0,005
3.	Z.P.H.U."DREWEX" Henryk Pawlaczyk w Skwierzynie	aceton butan-1-ol ksylen octan butylu octan etylu toluen	0,1261 0,0865 0,0344 0,0692 0,0829 0,1806
Decyzje Marszałka Województwa Lubuskiego			
4.	Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., Skwierzyna	dwutl. siarki dwutl. azotu tlenek węgla benzo(a)piren dwutl.węgla pył sadza p.ze spal.pal	8,981960 4,941436 35,351076 0,008977 1681,589972 13,085916 0,237081 0,344790
5.	Ferma Drobiu Michał Waligórski, Skwierzyna	amoniak pył zawieszony PM10	6,156 1,636

Źródło: Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego.

Emisja powierzchniowa

Głównym źródłem emisji powierzchniowej (tzw. niskiej emisji) są lokalne kotłownie i indywidualne paleniska domowe. Ze względu na to, że większość „niskich” źródeł ciepła zasilanych jest wciąż węglem słabej jakości, emisja ta ma decydujący wpływ na zanieczyszczenie powietrza w województwie, w tym również na terenie gminy Skwierzyna, a ich udział wśród pozostałych źródeł emisji jest wiodący. Odzwierciedleniem niskiej emisji jest wzrost stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym. Ograniczenie niskiej emisji polega na stopniowej likwidacji kotłowni wyposażonych w stare, wyeksploatowane kotły opalane węglem. Do najważniejszych przyczyn wysokiej emisji pyłów i benzo(a)pirenu do powietrza zaliczyć należy również spalanie odpadów w paleniskach domowych. Proceder ten jest trudny do kontrolowania i sankcjonowania. Wielkość tej emisji jest trudna do oszacowania. Wynosi od kilku do kilkunastu procent ogółu emisji na terenach o rozwiniętej sieci ciepłowniczej oraz kilkudziesięciu procent na obszarach wiejskich. Jej działanie odzwierciedla się wzrostem stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

Zmiana nośnika ciepła, dzięki wykorzystywaniu paliw powodujących dużo mniejszą emisję pyłu, prowadzi do redukcji stężeń pyłu na obszarze, gdzie zlokalizowane są źródła „niskiej emisji”. Wymiana kotłów węglowych na nowoczesne, niskoemisyjne kotły węglowe opalane węglem: groszek, orzech, brykiety umożliwia redukcję stężenia pyłu PM10 poprzez redukcję emisji pyłu dzięki poprawie sprawności i parametrów procesu spalania.

Emisja liniowa

Emisja liniowa to emisja pochodząca z ruchu komunikacyjnego. Zalicza się tu zarówno transport drogowy i kolejowy, jak i wodny (śródlądowy i morski). Największe zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz zdrowia ludzi stwarza transport drogowy. Obszarami najbardziej narażonymi na emisję liniową są tereny miejskie, gdzie często główne drogowe ciągi komunikacyjne prowadzą przez ich centra, powodując znaczne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. Istotny wpływ na wzrost emisji z transportu drogowego ma wzrost liczby pojazdów zarejestrowanych w ostatnich latach. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Przez teren gminy przebiegają ważne ciągi komunikacyjne: drogi krajowe nr S3 i 24, drogi wojewódzkie nr 159 i 199 oraz sześć dróg powiatowych. Z uzyskanych pomiarów z 2010 roku wynika, że natężenie ruchu na drogach krajowych przebiegających przez teren gminy było duże i wynosiło od 10 tys. do 14,8 tys. pojazdów na dobę, a udział pojazdów ciężarowych był dość znaczny i wynosił nawet do 24%. Na drogach wojewódzkich ruch pojazdów był nieco mniejszy i wynosił od 0,3 tys. do 4,0 tys. pojazdów na dobę, z czego pojazdy ciężarowe stanowiły około 7%.¹

Natężenie ruchu na drogach przebiegających przez teren gminy będzie rosło ponieważ corocznie rejestruje się coraz większą liczbę pojazdów. Opierając się na danych powiatowych w 2013 roku, według danych GUS, na terenie powiatu było zarejestrowanych 42,8 tys. pojazdów samochodowych tj. o 3% więcej niż rok wcześniej.

Ważnym czynnikiem wpływającym na ograniczenie emisji liniowej jest poprawa stanu technicznego pojazdów oraz poprawa stanu technicznego dróg, która ma wpływ na zmniejszenie wielkości emisji wtórnej pyłu PM10 z unosu i emisji ze ścierania. Dodatkowo ograniczenie oddziaływania emisji komunikacyjnej można osiągnąć poprzez częściowe wyprowadzenie ruchu samochodowego poza tereny zabudowane, aby nie kumulować emisji liniowej i powierzchniowej.

5.1.1. Jakość powietrza

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze opracował ocenę roczną jakości powietrza w województwie lubuskim dotyczącą roku 2014 zgodnie z podziałem województwa na strefy: miasto Gorzów Wlkp., miasto Zielona Góra i strefa lubuska (w której zlokalizowana jest gmina Skwierzyna).

Podstawą prawną oceny jakości powietrza atmosferycznego jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz.1232 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914) oraz rozporządzenie Ministra

¹ dane z Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze.

Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032).

Roczna ocena jakości powietrza pozwoliła uzyskać informacje na temat stężeń: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, pyłu zawieszonego PM₁₀, benzo(a)pirenu, arsenu, kadmu, niklu, ołowiu i ozonu. Uzyskane informacje umożliwiły sklasyfikować strefy w oparciu o przyjęte kryteria, ustanowione ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, tj. poziomy dopuszczalne dla niektórych substancji w powietrzu, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych dla ozonu, poziomy alarmowe oraz poziomy informowania dla niektórych substancji w powietrzu.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych;
- klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne, powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, albo przekraczają poziomy docelowe.

W przypadku poziomów celów długoterminowych dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Ocenę jakości powietrza w województwie lubuskim wykonano w oparciu o wyniki badań imisji zanieczyszczeń powietrza przeprowadzonych w 2014 roku. W ocenie wykorzystano wyniki pomiarów z 7 stałych stacji monitoringu powietrza, w tym: 6 stacji wykonujących pomiary automatyczne i manualne i 1 wykonującej jedynie pomiary manualne.

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza w strefie lubuskiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiono w poniższych tabelach.

W strefie lubuskiej stwierdzono ponadnormatywną liczbę przekroczeń dopuszczalnego 24-godzinnego poziomu stężenia pyłu drobnocząsteczkowego PM₁₀ w powietrzu (wynoszącą 35 dni w roku). Wyniki badań stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ w powietrzu, wskazują na przekroczenie poziomu docelowego (1 ng/m³) określonego dla benzo(a)pirenu. Przekroczony został również poziom celu długoterminowego określony dla ozonu. Należy dodać, że według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego w powietrzu określono na 2020 rok.

Tabela 11 Klasa strefy lubuskiej w 2014 roku – kryteria dla ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona zdrowia												
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)	PM ₁₀	PM _{2,5}	Pb	As	Cd	Ni	BaP
Strefa lubuska	A	A	A	A	A	D2	C	A	A	A	A	A	C

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2014 rok” WIOŚ Zielona Góra.

Klasyfikacji pod kątem ochrony roślin dokonano na podstawie wyników pomiarów zanieczyszczeń powietrza ze stacji w Smolarach Bytnickich. Stacja ta została wskazana jako stacja tła regionalnego, funkcjonująca w sieci monitoringu powietrza pod kątem oceny narażenia ekosystemów. Stacja zlokalizowana jest na terenie szkółki leśnej w Smolarach Bytnickich, w gminie Bytnica.

Przekroczony został poziom celu długoterminowego, określony dla ozonu ze względu na ochronę roślin w oparciu o wynik modelowania. Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu określono na 2020 rok.

Tabela 12 Klasa strefy lubuskiej w 2014 roku – kryteria dla ochrony roślin

Strefa	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona roślin			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa lubuska	A	A	A	D2

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2014 rok” WIOŚ Zielona Góra.

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowania strefy do opracowania programów ochrony powietrza.

Obowiązek określania programów ochrony powietrza wynika z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.). Programy określa się dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy. Programy mają na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów i poziomów docelowych substancji w powietrzu.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLVI552/14 z dnia 24 marca 2014 roku przyjął Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej.

W gminach strefy lubuskiej, w których stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu oraz dopuszczalnego dla pyłu zawieszzonego PM₁₀, konieczne jest prowadzenie systemowych działań prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych, tzw. „niskiej emisji”. Poprzez realizację tych działań zredukowana zostanie również emisja innych zanieczyszczeń powietrza, w tym arsenu.

Oprócz zadań, których efektem będzie redukcja emisji ze źródeł powierzchniowych należy również podejmować działania wspomagające w zakresie redukcji emisji punktowej czy emisji liniowej. Podstawowymi działaniami wskazanymi do realizacji na terenie całej strefy lubuskiej są:

- Obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez stworzenie systemu zachęt do ich likwidacji lub wymiany na niskoemisyjne (realizacja poprzez Programy ograniczania niskiej emisji – PONE lub Programy Gospodarki Niskoemisyjnej – PGN).
- Modernizacja i rozwój sieci gazowych, ciepłowniczych w celu umożliwienia większej liczbie ludności wykorzystania tego niskoemisyjnego źródła ciepła.
- Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” miast ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzanie drzew i krzewów).
- Działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych. Uwzględnianie konieczności ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza szczególnie pyłu zawieszzonego, benzo(a)pirenu oraz arsenu) na etapie wydawania decyzji środowiskowych.
- Kontrola gospodarstw domowych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.
- Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje).

Dokumentem, który wyznacza kierunki dla gminy na lata 2014-2020 w zakresie działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych związanych z redukcją emisji gazów cieplarnianych, efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest Plan gospodarki niskoemisyjnej. Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem o znaczeniu strategicznym. Dokument ten obejmuje tematykę gospodarki energią w mieście, jej efektywnego wykorzystania oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych we wszystkich sektorach lokalnej gospodarki. Rolą Planu gospodarki niskoemisyjnej jest wspieranie realizacji ogólnopolskich działań na rzecz osiągnięcia celów pakietu klimatyczno – energetycznego do roku 2020. Stanowi również podstawę w celu ubiegania się o dofinansowanie zewnętrzne na termomodernizację budynków użyteczności publicznej. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Skwierzyna został przyjęty uchwałą nr IX/53/15 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 21 maja 2015 roku.

5.2. Odnawialne źródła energii

Podstawowe kierunki Polityki energetycznej Polski do 2030 roku oraz wynikającego z niej Krajowego planu działania w zakresie OZE (KPD OZE) zakładają m.in. poprawę efektywności energetycznej oraz

rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Polityka zakłada zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii:

- co najmniej do poziomu 15% do 2020 roku i dalszy wzrost w latach następnych,
- 10% udział biopaliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji do 2020 roku.

Pozyskiwanie energii ze źródeł niekonwencjonalnych, takich jak energia wiatru, energia słoneczna, energia wodna, biomasa czy biogaz jest, oprócz wdrażanych programów ochrony powietrza, jedną z form przeciwdziałania zanieczyszczeniu powietrza.

Argumentem przemawiającym na korzyść wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest położenie geograficzne województwa, które daje możliwości rozwoju energii wiatrowej, słonecznej, wodnej i geotermalnej. Dużym potencjałem w produkcji energii charakteryzuje się biomasa.

5.2.1. Energia wiatru

Znaczna część obszaru województwa lubuskiego leży w rejonie korzystnym i dość korzystnym, jeżeli chodzi o warunki wiatrowe dla budowy siłowni. Obecnie przeważa tendencja projektowania parków wiatrowych o łącznej mocy na poziomie kilkudziesięciu megawatów, z siłowniami posadowionymi na masztach o wysokości 100 m, gdzie dla obszaru województwa lubuskiego średnioroczne prędkości wiatru osiągają wartości od 6,6 do 7,8 m/s (teren otwarty).

Obecnie na terenie gminy Skwierzyna nie ma żadnej farmy wiatrowej.

5.2.2. Energia wodna

Potencjał hydroenergetyczny województwa lubuskiego wg możliwości technicznych szacowany jest na 1 544 GWh/rok, w tym największy na Odrze Środkowej i Nysie Łużyckiej.

Podjęcie decyzji o rozwoju energetyki wodnej na danym obszarze powinno być poprzedzone analizą lokalnych warunków przyrodniczych. Składa się na nią m.in. ocena zasobów wodnych, ocena warunków geomorfologicznych pod kątem piętrzenia wody oraz wstępna ocena warunków geologicznych. Analizę należy wykonać również w przypadku odtwarzania obiektów energetyki wodnej. Znajomość środowiska przyrodniczego pozwala na podjęcie właściwych decyzji technicznych i jest pomocna w sporządzeniu rachunku ekonomicznego przedsięwzięcia.

Obok wpływu zbiornika retencyjnego powstałego w wyniku piętrzenia wody na poprawę stosunków wodnych i na lokalne środowisko naturalne, uwzględnić należy również niewymierne korzyści społeczne takie, jak wzrost atrakcyjności turystycznej okolicy, możliwość budowy obiektów rekreacyjnych, bazy noclegowej itp.

Na terenie gminy Skwierzyna nie ma elektrowni wodnych.

5.2.3. Energia słoneczna

Średnia gęstość energii słonecznej na terenie województwa lubuskiego wynosi w zachodnio – północnej części oraz południowo – wschodniej do 996 kWh/m² rocznie, natomiast w pozostałej części województwa do 1022 kWh/m² rocznie. Średnie nasłonecznienie w województwie wynosi około 1600 godzin na rok. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na 6 miesięcy sezonu wiosenno-letniego.

Kolektory słoneczne są najpowszechniejszym sposobem wykorzystania energii słonecznej. Są urządzeniami służącymi do zamiany energii słonecznej na energię cieplną, lecz z uwagi na ww. warunki klimatyczne umożliwiają pokrycie maksymalnie 70÷80% potrzeb wymaganej energii dla wytworzenia c.w.u. Optymalnym rozwiązaniem jest połączenie kolektora poprzez zasobnik ciepłej wody użytkowej z kotłem gazowym lub pompą ciepła. Energia słoneczna może być również przekształcona w energię elektryczną w procesie fotowoltaicznym. Ogniwa fotowoltaiczne wykorzystywane są przede wszystkim w systemach wolnostojących, montowanych na obszarach oddalonych od sieci elektrycznej.

5.2.4. Energia geotermalna

Wszystkie gminy znajdujące się na obszarze województwa lubuskiego posiadają warunki geologiczne i zasobowe pozwalające na wykorzystanie energii wód termalnych. Temperatura wód na głębokości około 2 000 m sięga miejscami powyżej 100°C (np. Pszczew, Trzciel 110°C), jednak w głównej mierze nie przekracza 80°C (np. Szprotawa, Żagań – ok. 80°C, Świebodzin, Bledzew – ok. 50°C). Główne ośrodki występowania gorących wód termalnych zlokalizowane są w północno-zachodniej części województwa, przy granicy z województwem zachodniopomorskim.

Obecnie na terenie gminy Skwierzyna energia geotermalna nie jest wykorzystywana.

5.2.5. Biomasa i biogaz

Biomasa to stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji. Do celów energetycznych najczęściej stosowane są następujące postacie biomasy:

- drewno odpadowe w leśnictwie i przemyśle drzewnym,
- rośliny energetyczne z upraw celowych (plantacje energetyczne),
- zieleń miejska,
- słoma zbożowa, słoma z roślin oleistych lub roślin strączkowych oraz siano,
- biopaliwa płynne (np. oleje roślinne, rzepakowy biodiesel, bioetanol z gorzelnii i agrorafinerii),
- oraz biogaz pozyskiwany z instalacji przeróbki gnojowicy, osadów ściekowych i wysypisk komunalnych.

Z szacunkowych obliczeń wynika, że potencjał energetyczny województwa lubuskiego w zakresie wykorzystania biomasy wynosi łącznie: 420 TJ/rok – potencjalna wielkość rocznej produkcji energii cieplnej, 74 MW – potencjalna wielkość mocy cieplnej.

Biogaz powstaje w wyniku beztlenowej fermentacji odpadów organicznych na składowisku odpadów, odpadów zwierzęcych w gospodarstwach rolnych, odpadów z przemysłu rolno-spożywczego i osadów ściekowych w oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy energia z biomasy i biogazu obecnie nie jest wykorzystywana.

Ograniczenia wykorzystania energii odnawialnej

Wykorzystanie energii odnawialnej nie powoduje zanieczyszczeń, ogranicza emisję gazów cieplarnianych, a jednak powoduje pewne problemy i nie pozostaje bez negatywnego wpływu na środowisko.

Podstawowymi zidentyfikowanymi barierami rozwoju energetyki wiatrowej w województwie lubuskim są:

- utrudnione warunki wyprowadzenia mocy związane ze słabo rozwiniętą strukturą sieci 110 kV oraz kosztami i utrudnieniami w realizacji linii WN,
- mocno rozwinięta w województwie sieć obszarów chronionych (w tym Natura 2000 oraz inne obszary przyrodniczo wartościowe),
- rozbudowane i długotrwałe procedury administracyjne przygotowania inwestycji tego typu (3÷4 lat),
- brak szczegółowych badań lokalnych warunków wiatrowych (kilkuletnich), które należy wykonać przed przystąpieniem do realizacji inwestycji.

Wykluczenia rozwoju energetyki wiatrowej w gminie Skwierzyna z uwagi na uwarunkowania przestrzenne:

- obszary Natura 2000 i inne obszary chronione,
- lasy,
- układy dolinne rzek,
- tereny zabudowane,
- strefy rolno-leśne,
- ograniczenia społeczne – niechęć przed wiatrakami w sąsiedztwie,

Zgodnie z „Tymczasowymi wytycznymi dotyczącymi oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze” elektrownie wiatrowe nie należy lokalizować w odległości mniejszej niż 200 m od granicy lasu i niebędących lasem skupisk drzew o powierzchni 0,1 ha lub większej oraz odległości mniejszej niż 200 m od brzegów zbiorników i cieków wodnych wykorzystywanych przez nietoperze.

Ograniczeniem dla rozwoju energetyki z pozyskiwania biomasy, biogazu i biopaliw tak jak w przypadku energetyki wiatrowej mogą być obszary objęte ochroną prawną. Rozwój jest także uwarunkowany występowaniem i możliwością pozyskiwania zasobów surowcowych, ograniczony jest czynnikami ekonomicznymi oraz administracyjnymi.

Ograniczeniem dla lokalizowania kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych jest jedynie ich miejsce usytuowania na obiekcie. W przypadku dużych powierzchni instalacji przemysłowych niezbędne jest ich umieszczenie w gminnych dokumentach planistycznych.

Ograniczeniem dla pozyskania energii geotermalnej są w głównej mierze wysokie koszty wierceń.

5.3. Klimat akustyczny

Dominującym źródłem hałasu w województwie lubuskim jest ruch drogowy. Istotnym źródłem hałasu są też zakłady przemysłowe. Pozostałe źródła takie jak transport szynowy czy lotniska mają dużo mniejszą skalę oddziaływania.

W roku 2012 nastąpiła znacząca zmiana przepisów odnoszących się do dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku pochodzącego od ruchu komunikacyjnego. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112) wprowadzone zostały nowe, znacznie wyższe poziomy dopuszczalne, które zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 13 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112))

L.p	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe			
		$L_{Aeq D}$ Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1.	a. Strefa ochronna „A” uzdrowiska b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	50	45
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki społecznej d. Tereny szpitali w miastach	61	56	64	59
3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b. Tereny zabudowy zagrodowej c. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d. Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	68	59
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	70	65

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

W 2014 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze nie prowadził pomiarów hałasu na terenie gminy Skwierzyna. Ostatnie tego typu badania były przeprowadzone w 2012 i 2011

roku, a najbliższe punkty pomiarowe znajdowały się w Międzyrzeczu i w m. Przytoczna. Pomiary poziomu hałasu na terenie powiatu wykonane zostały w ramach badań monitoringowych.

Na terenie miasta Międzyrzecz w 2012 roku poziom hałasu zmierzono w dwóch punktach: przy ul. Waszkiewicza 55 (droga gminna) i przy ul. Poznańskiej 38 (droga wojewódzka nr 137). Punkty pomiarowe zlokalizowano w otoczeniu zabudowy jedno i wielorodzinnej.

Tabela 14 Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego w Międzyrzeczu w 2012 r.

Droga	Punkt pomiarowy	Poziom hałasu w porze dnia [dB]	Norma [dB]	Natężenie ruchu poj./h	Poziom hałasu w porze nocy [dB]	Norma [dB]	Natężenie ruchu poj./h
Gminna	Międzyrzecz, ul. Waszkiewicza 55	62,1	65	126	54,9	56	7
Wojewódzka nr 137	Międzyrzecz, ul. Poznańska 38	66,5	65	562	58,0	56	49

Źródło: WIOŚ Zielona Góra.

Wyniki pomiarów odniesiono do normy dla terenów mieszkaniowo-usługowych, która dla pory dnia wynosi 65 dB, dla pory nocy 56 dB (Dz. U. z 2007 r. Nr 120, poz. 826 z późniejszymi zmianami). Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego przy ul. Poznańskiej w porze dnia o 1,5 dB, natomiast w porze nocy o 2 dB. Pomiary hałasu przy ul. Waszkiewicza nie wykazały przekroczeń.

W 2011 roku pomiary hałasu komunikacyjnego wykonano w m. Przytoczna przy ul. Głównej 1 i Głównej 30. Punkty pomiarowe zlokalizowano w otoczeniu zabudowy jedno i wielorodzinnej.

Tabela 15 Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego w m. Przytoczna w 2011 r.

Droga	Punkt pomiarowy	Poziom hałasu w porze dnia [dB]	Norma stara [dB]	Norma nowa [dB]	Natężenie ruchu poj./h	Poziom hałasu w porze nocy [dB]	Norma stara [dB]	Norma nowa [dB]	Natężenie ruchu poj./h
Krajowa nr 24	Przytoczna, ul. Główna 1	69,7	60	65	372	67,7	50	56	98
						68,1			101
Krajowa nr 24	Przytoczna, ul. Główna 30	71,3	60	65	221	65,6	50	56	66

Źródło: WIOŚ Zielona Góra.

Wyniki pomiarów odniesiono do starej normy dla terenów mieszkaniowo-usługowych, która dla pory dnia wynosiła 60 dB, dla pory nocy 50 dB. Odnosząc się do nowych wskaźników dopuszczalny poziom dźwięku przy ul. Głównej 1 został przekroczony o 4,7 dB w porze dziennej, w porze nocnej o 11,7 i 12,1 dB w porze nocnej. Przy ul. Głównej 30 dopuszczalny poziom dźwięku został przekroczony o 6,3 dB w porze dziennej i o 9,6 dB w porze nocnej.

W roku 2012 w ramach realizacji obowiązków zarządzających drogami wynikających z art. 179 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wykonane zostały mapy akustyczne obszarów położonych w otoczeniu odcinków dróg o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, tj. dla dróg krajowych nr 3 i 24 przebiegających przez teren gminy. Poniżej zestawiono odcinki drogi nr 24 i 3 przebiegające przez teren gminy Skwierzyna, dla których sporządzono mapy akustyczne.

Tabela 16 Wykaz odcinków dróg na terenie gminy Skwierzyna, dla których sporządzono mapy akustyczne

Nr drogi krajowej	Nazwa odcinka	Kilometraż odcinka		Długość odcinka [km]
		początku	końca	
24	Przytoczna - Skwierzyna	39,968	44,847	4,879
24	Przytoczna - Skwierzyna	44,847	49,298	4,451
24	Przytoczna - Skwierzyna	49,298	54,343	5,045
3	Deszczno - Skwierzyna	196,521	199,835	3,315
3	Deszczno - Skwierzyna	199,835	204,164	4,329

Nr drogi	Nazwa odcinka	Kilometraż odcinka		Długość odcinka
3	Skwierzyna /Przejście/	204,164	207,634	3,470
3	Skwierzyna /Przejście/	207,634	210,066	2,432
3	Skwierzyna -Międzyrzecz (Obwodnica) Węzeł Północny	210,066	211,700	1,634
3	Skwierzyna -Międzyrzecz (Obwodnica) Węzeł Północny	211,700	215,714	4,014
3	Skwierzyna -Międzyrzecz (Obwodnica) Węzeł Północny	215,714	221,730	6,016
3	Skwierzyna -Międzyrzecz (Obwodnica) Węzeł Północny	221,730	224,283	2,553
3	Skwierzyna -Międzyrzecz (Obwodnica) Węzeł Północny	224,283	226,176	1,893

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Zielonej Górze.

5.4.Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne są to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz metody sprawdzania i wyznaczania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych są określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883 z 2003 r.), natomiast Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określa sposób wyboru punktów pomiarowych, ich ilość na terenie województwa oraz sposób prezentacji wyników. Zgodnie z ww. rozporządzeniem wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 3000 MHz (dla miejsc dostępnych dla ludności) nie powinny przekraczać 7 [V/m].

Do podstawowych sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych do środowiska zaliczamy:

- nadajniki GSM/UMTS,
- nadajniki RTV,
- linie i stacje elektroenergetyczne,
- urządzenia radiolokacyjne i radionawigacyjne.

Oprócz sztucznych źródeł promieniowania występują jeszcze źródła naturalne: promieniowanie słoneczne i promieniowanie ziemskie. Nie stanowią one jednak dla nas zagrożenia, gdyż organizm ludzki przystosował się do nich na drodze ewolucji.

Wśród instalacji emitujących pola elektromagnetyczne na terenie gminy znajdują się:

- linie elektroenergetyczne
- stacje bazowe telefonii komórkowej:
 - Skwierzyna, ul. Poznańska 5 - strunobetonowy maszt własny – T-Mobile, Orange, ul. Poznańska - wieża ciśnień przy skrzyżowaniu – Orange, Plus, Play, ul. 2 Lutego - wieża kościoła – Plus, ul. Sikorskiego 8- T-Mobile, Orange,
 - Wiejce 11 - betonowy słup własny – T-Mobile, Orange,
 - Trzebiszewo ul. Główna 2 - maszt własny Orange,
 - Trzebiszewo, ul. Rakowiecka 4 - maszt własny T-Mobile,
 - Trzebiszewo, przy tartaku SAMARTAK – Plus,
 - Murzynowo – ul. Sportowa 4 (cegielnia) – maszt własny – Plus, T-mobile.

W 2014 roku badania poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzono były w 45 punktach pomiarowych na obszarze województwa lubuskiego. Przeprowadzone badania rozpoczęły kolejny, trzyletni cykl monitoringowy, w którym powtórzono pomiary dla tych samych lokalizacji, co w latach 2008 oraz 2011. Pomiary monitoringowe pola elektromagnetycznego prowadzone są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

Punkt pomiarowy znajdował się w Skwierzynie przy ul. 2-go Lutego. W 2008 roku wyniki pomiaru wynosiły <0,8 V/m, w 2011 roku – 0,77 V/m, a w 2014 roku – 0,82 V/m. Wartości te były znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

5.5. Zasoby i jakość wód

Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi ma służyć przede wszystkim:

- zaspokojeniu zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu,
- ochronie wód i ekosystemów znajdujących się w dobrym stanie ekologicznym,
- poprawie jakości wód i stanu ekosystemów zdegradowanych działalnością człowieka,
- zmniejszeniu zanieczyszczenia wód podziemnych,
- zmniejszeniu skutków powodzi i suszy.

W 2013 roku zużycie wody na potrzeby ludności na terenie gminy kształtowało się na poziomie 392,7 dam³ i było niższe niż w 2010 roku o 7,3%. Na ogólny spadek zużycia wody w gminie przyczyniło się zmniejszone zapotrzebowanie w przemyśle i na eksploatację sieci wodociągowej. Zużycie wody w gospodarstwach domowych w badanym okresie spadło o 32,7 dam³.

Tabela 17 Zużycie wody w latach 2010 i 2013

Zużycie wody	Jednostka	2010	2013
ogółem	dam ³	459,2	426,0
przemysł		24,0	7,0
eksploatacja sieci wodociągowej		435,2	419,0
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe		360,0	392,7

Zródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy kształtowało się w 2014 roku na poziomie 30,1 m³ i było wyższe od zużycia wody w 2011 roku o 2,2 m³.

5.5.1. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

System hydrograficzny Gminy Skwierzyna składa się z systemu rzecznoego, a grunty pod wodami zajmują 334 ha, co stanowi 1,17 % powierzchni gminy.

Brak jezior na terenie Gminy Skwierzyna rekompensuje w pewnym stopniu obecność kilkudziesięciu starorzeczy i dołów rzecznych, odciętych w wyniku prac regulacyjnych od głównego koryta Warty i Obry. Obraz wód stojących uzupełniają kilka sztucznych, znacznie głębszych akwenów – wyrobisk po eksploatacji surowców ceramicznych położonych w kierunku wschodnim od Murzynowa.

Oś hydrograficzną gminy stanowi rzeka Warta. W granicach gminy znajduje się 38,5 km jej dolnego biegu tj. w przybliżeniu, od wysokości Osetnicy do Stryszewa. Granica Gminy Skwierzyna biegnie środkiem jej głównego nurtu. Uregulowane koryto rzeki stanowi tutaj szlak żeglowny o szerokości 40 m (szerokość całkowita koryta sięga około 60-75m), zaopatrzone jest w ostrogi (tamy poprzeczne), a głębokość tranzytowa wynosi od 0,9 m przy SNW do 1,60 m przy SWW.

Drugim pod względem wielkości ciekim opisywanej jednostki administracyjnej jest rzeka Obra. W granicach Gminy Skwierzyna znajduje się przejściowy odcinek rzeki o długości 4,9 km, począwszy od wysokości Oberskiego Młyna. Obra uchodzi do Warty w 89,32 km w jej lewym brzegu. Szerokość koryta Obry oscyluje w granicach 8-15 m, a głębokość 0,8-1,6 m.

Ponadto w obrębie Gminy Skwierzyna znajdują się podstawowe ciek melioracji administrowane przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze.

Cieki przepływające przez teren gminy zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 18 Wykaz cieków przepływających przez obszar gminy

Nazwa ciek	Kilometraż	Długość ogólna [m]
Warta	78+500-117+000	38500

Nazwa ciek	Kilometraż	Długość ogólna [m]
Rzeka Obra	0+000-4+940	4940
Kanał Świniarski	0+000-7+440	7440
Kanał Trzebiszewski	0+000-10+800	10800
Kanał Skwierzynka	0+000-4+300	4300
Kanał Dobrojewo	1+500-6+140	4640
Kanał Gościnowo	0+000-6+700	6700
Kanał Polichno Stare	2+000-8+540	6540

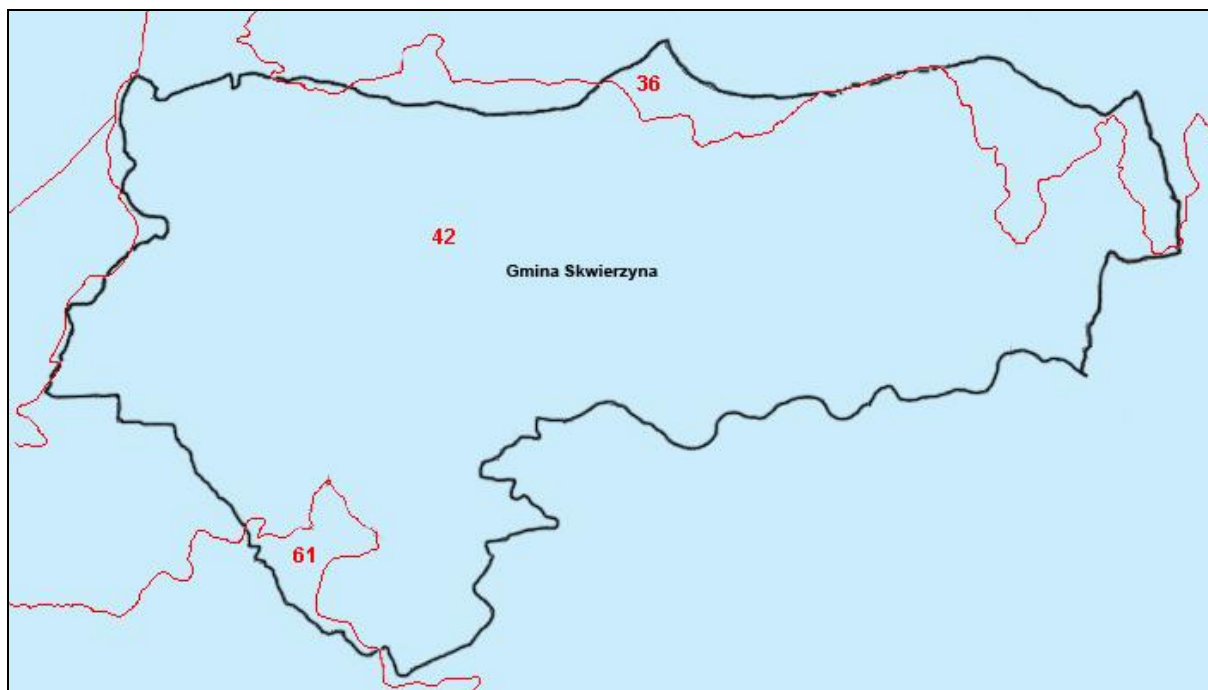
Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Wody podziemne

Na terenie gminy Skwierzyna, zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędowych oraz trzeciorzędowych co związane jest głównie występowaniem na terenie gminy Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Wody z tych utworów są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze w gminie. Rozpoznane i zatwierdzone zasoby tych wód są znaczne i zaspakajają w całości zapotrzebowanie na wodę zarówno odbiorców indywidualnych, jak również jednostki prowadzące działalność gospodarczą.

Gmina Skwierzyna położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Poziemnych Nr 138 o nazwie Pradolina Toruń – Eberswalde (Noteć). Zasoby dyspozycyjne oszacowano na 400 tys. m³/d, a średnia głębokość wynosi 30 m. Przedmiotowy zbiornik jest zbiornikiem czwartorzędowym w pradolinach.

Zgodnie z podziałem na jednolite części wód podziemnych, gmina znajduje się w obrębie JCWPd nr 36, 42 i 61. Jednolite części wód podziemnych są podstawowymi, jednostkowymi obszarami ochrony i gospodarowania wodami podziemnymi, które wyznaczono dla warstw wodonośnych o porowatości i przepuszczalności umożliwiającej pobór znaczący dla zaopatrzenia ludności w wodę, lub w których ma miejsce przepływ podziemny o natężeniu znaczącym dla utrzymania pożądanego, dobrego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Rysunek 3 Jednolite części wód podziemnych na terenie gminy (źródło: www.epsh.pgi.gov.pl)

5.5.2. Jakość wód

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) określa zasady gospodarowania wodą w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Na jej podstawie wszystkie kraje członkowskie zobowiązane

są do osiągnięcia do końca roku 2015 dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych.

W Ramowej Dyrektywie Wodnej wyznaczono następujące cele środowiskowe dla wód powierzchniowych:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy,
- wdrażanie koniecznych środków w celu stopniowego redukcji zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowe eliminowanie emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Zgodnie z RDW podstawową jednostką gospodarowania wodami stanowią tzw. jednolite części wód (JCW). Zarządzanie wodami musi uwzględniać uwarunkowania wynikające z dokonanego podziału na jednolite części wód. Z tego powodu monitoring jest realizowany w jednolitych częściach wód. Prawo wodne dzieli JCW na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

Jednolitą częścią wód powierzchniowych jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także fragment morskich wód wewnętrznych, przejściowych lub przybrzeżnych.

Jednolite części wód dzielimy na naturalne oraz silnie zmienione, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka, lub sztuczne, powstałe w wyniku działalności człowieka. Podział ten znajduje swoje odzwierciedlenie w klasyfikacji jakości wód – dla naturalnych jednolitych części wód określa się ich stan ekologiczny, podczas gdy dla silnie zmienionych i sztucznych – potencjał ekologiczny.

Na terenie gminy Skwierzyna wyznaczono 8 jednolitych części wód powierzchniowych, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19 Jednolite Części Wód Powierzchniowych na terenie gminy

Jednolita Część Wód Powierzchniowych RZEKI	Europejski kod JCWP
Dopływ z Murzynowa	PLRW60001718792
Gościmka	PLRW600017188969
Kanał Goszczanowski	PLRW600023188972
Kanał Postomski do Lubniewki	PLRW600017189619
Noteć od Kanału Goszczanowskiego do Otoka	PLRW600021188979
Obra od wpływu do Zb. Bledzew do ujścia	PLRW60000187899
Warta od Kamionki do Obry	PLRW60002118779
Warta od Obry do Noteci	PLRW60002118799

Źródło: RZGW Poznań.

Transpozycji przepisów RDW do prawodawstwa polskiego dokonano przede wszystkim poprzez ustawę *Prawo Wodne* z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.) oraz rozporządzenia wykonawcze. Ustawa ta stanowi podstawę prawną i merytoryczną do realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie badania wód powierzchniowych.

Badania jakości wód powierzchniowych prowadzone były w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zakres i częstotliwość badań ustalono na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. Nr 258, poz. 1550). Rozporządzenie określa również rodzaje monitoringu oraz kryteria wyznaczania punktów pomiarowo-kontrolnych w jednolitych częściach wód. Ocena została wykonana w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. Nr 257 poz. 1545) oraz Wytyczne GIOŚ. Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego (dla naturalnych JCW) lub potencjału ekologicznego (dla silnie zmienionych lub sztucznych JCW) oraz ocena stanu chemicznego.

Rzeki

Procedura dziedziczenia oceny, to przeniesienie wyników oceny elementów biologicznych (z dokładnością do pojedynczego elementu), fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz chemicznych na kolejny rok w przypadku, gdy dana jcwp nie była objęta monitoringiem. Dziedziczenie oceny jest procesem aktualizacji wykonanej oceny o wyniki uzyskane w kolejnym roku realizacji monitoringu wód powierzchniowych.

Ostatnie badania na terenie gminy Skwierzyna były wykonane w 2012 roku, w dwóch punktach pomiarowo-kontrolnych.

Tabela 20 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych płynących w 2012 roku

Nazwa ocenianej JCW	Obra od wpływu do Zb. Bledzew do ujścia	Warta od Kamionki do Obry
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Obra - m. Skwierzyna	Warta - m. Skwierzyna
Typ abiotyczny	Mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	Wielka rzeka nizinna
Silnie zmieniona lub sztuczna JCW	tak	tak
Program monitoringu	diagnostyczny	diagnostyczny
Klasa elementów biologicznych	III	IV
Klasa elementów hydromorfologicznych	I	I
Klasa elementów fizykochemicznych	PPD	PPD
Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	II	II
Potencjał ekologiczny	Umiarkowany	Słaby
Czy JWC występuje na obszarze chronionym?	Tak	Tak
Potencjał ekologiczny w ppk monitoringu obszarów chronionych	Umiarkowany	Słaby
Stan chemiczny	PSD_sr	PSD_sr
Stan JCW	ZŁY	ZŁY

PPD – poniżej potencjału dobrego

PSD_sr – poniżej stanu dobrego – przekroczone stężenia średnioroczne

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na obszarze województwa lubuskiego badanych w 2013 roku z uwzględnieniem dziedziczenia ocen z lata 2010-2012 – WIOŚ Zielona Góra.

Badane JCW należą do wód silnie zmienionych w związku z czym oceniany jest ich potencjał ekologiczny (na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych).

Potencjał ekologiczny JCW Obra od wpływu do Zb. Bledzew do ujścia oceniono jako umiarkowany (III klasa). Ocena elementów biologicznych przeprowadzona została w oparciu o wyniki badań fitobentosu, makrofitów, makrobezkręgowce bentosowe i ichtiofauny. O wyniku klasyfikacji

zadecydowały badania makrofitów. Stan elementów fizykochemicznych oceniono poniżej potencjału dobrego a elementów fizykochemicznych specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych w JCW oceniono jako dobry (II klasa). Ze względu na umiarkowany potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej stanu dobrego JCW jej stan oceniono jako zły.

Potencjał ekologiczny JCW Warta od Kamionki do Obry oceniono jako słaby (IV klasa). Ocena elementów biologicznych przeprowadzona została w oparciu o wyniki badań 4 elementów: fitoplanktonu, makrofitów, makrobezkręgowców bentosowych oraz ichtiofauny. O ocenie zadecydowały wyniki badania ichtiofauny oraz fitoplanktonu. Stan elementów fizykochemicznych oceniono jako poniżej potencjału dobrego, a elementów fizykochemicznych specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych jako słaby (IV klasa). Ze względu na słaby potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej stanu dobrego JCW jej stan oceniono jako zły

Osady dennie rzeczne

Badania osadów dennych rzek i jezior w Polsce wykonywane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska od 1990 i mają na celu obserwację zawartości potencjalnie szkodliwych metali (arsen, bar, cynk, chrom, kadm, kobalt, miedź, nikiel, ołów, rtęć, srebro, stront i wanad) oraz trwałych zanieczyszczeń organicznych – wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), polichlorowanych bifenyli (PCB) i pestycydów chloro organicznych – w osadach powstających współcześnie w rzekach i jeziorach.

Sieć monitoringu osadów rzecznych znajduje się wzdłuż najdłuższych rzek oraz przy ujściach rzek dłuższych niż 60 km. Do badań osadów jeziornych wybierane są jeziora wytypowane przez Inspekcję Ochrony Środowiska w danym roku.

Na terenie gminy osady dennie były przebadane w 3 punktach, w których osady zakwalifikowano jako niezanieczyszczone.

Tabela 21 Klasyfikacja osadów dennych rzek wg badań z lat 2011-2012

Rok	Rzeka	Miejscowość	Klasyfikacja wg rozporządzenia*	Klasa geochemiczna	Ocena biogeochemiczna
2011	Warta	Skwierzyna	Niezanieczyszczone	II	PEC
2012	Obra	Skwierzyna	Niezanieczyszczone	I	PEC
2012	Warta	Skwierzyna	Niezanieczyszczone	II	PEC

*Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów oraz stężeń substancji, które powodują, że urobek jest zanieczyszczony

PEC- stężenia zanieczyszczeń powyżej którego występuje sporadyczne szkodliwe oddziaływanie na organizmy

Źródło: Stan środowiska w województwie lubuskim w latach 2011-2012, WIOŚ 2013.

Wody podziemne

Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcie to zostało wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną. Oznacza ono określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Ramowa Dyrektywa Wodna przewiduje dla wód podziemnych następujące główne cele środowiskowe:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Dobry stan wód podziemnych oznacza stan osiągnięty przez część wód podziemnych, jeżeli zarówno jej stan ilościowy jak i chemiczny jest określony, jako co najmniej „dobry”.

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW). Konieczność osiągnięcia celów ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie ochrony i poprawy stanu wód podziemnych oraz ekosystemów bezpośrednio od nich zależnych, a także w zakresie zaopatrzenia ludności w dobrą wodę w jednolitych częściach wód podziemnych wyznaczono na rok 2015.

W 2014 i 2013 roku wody podziemne na terenie gminy Skwierzyna nie były badane. Ostatnie tego typu badania były wykonane w 2012 roku. Badania jakości wód podziemnych prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego i zostały wykonane przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Sieć obejmowała 54 punkty pomiarowe w województwie. Na terenie gminy znajdował się jeden punkt pomiarowo-kontrolny w m. Murzynowo. Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896). W przebadanym punkcie stwierdzono wody zadowolającej jakości (klasa III). W m. Murzynowo przekroczone zostały wartości wskaźników: jonu amonowego, manganu i żelaza.

Tabela 22 Wyniki monitoringu wód podziemnych w 2012 roku

Miejscowość	Gmina	JCWPD	Stratygrafia	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody w punkcie	Wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości
Murzynowo	Skwierzyna	42	Q	zabudowa wiejska	III	NH ₄ , Mn, Fe

Q - pokłady czwartorzędowe

Źródło: Monitoring jakości wód podziemnych województwa lubuskiego w 2012 r. - WIOŚ Zielona Góra.

5.6. Gospodarka wodno-ściekowa

5.6.1. Sieć wodociągowa

Według danych z ZWiK Sp. z o.o. w Skwierzynie długość sieci wodociągowej z przyłączami na terenie gminy w 2014 roku wynosiła 73,6 km. Liczba przyłączy wodociągowych wynosiła 1679 sztuk. Gmina zwodociągowana była w 94%. W porównaniu do roku wcześniejszego długość sieci wodociągowej wzrosła o 700 m, a przyłączy było o 13 sztuk więcej.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci wodociągowej.

Tabela 23 Sieć wodociągowa na terenie gminy w latach 2013-2014

długość sieci wodociągowej z przyłączami	długość sieci wodociągowej bez przyłączy	ilość przyłączy	stopień zwodociągowania gminy	liczba mieszkańców podłączonych do sieci	jakość wód	stan techniczny urządzeń wodociągowych
km	km	szt.	%	os.		
2013 rok						
72,9	62,9	1666	93,9	11795 z ogółu 12566 mieszkańców	dobra	dobry
2014 rok						
73,6	63,5	1679	94,0	11683 z ogółu 12431 mieszkańców	dobra	dobry

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

Stan wodociągów oceniany jest jako dobry, a jakość dostarczanej wody spełnia wymagania rozporządzenia w sprawie jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Zbiorowe zaopatrzenie ludności gminy opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych z utworów czwartorzędowych. Ludność zaopatrywana jest w wodę do spożycia przez 8 ujęć. Wszystkie ujęcia posiadają stację uzdatniania wody.

W 2014 roku pobór wody wynosił 684,1 tys. m³ i był niższy o 5,2% w porównaniu do roku 2013, gdzie całkowity pobór wody wynosił 721,4 tys. m³.

Tabela 24 Ujęcia wody na terenie gminy

miejsce ujęcia wody	stratygrafia	liczba studni	wydajność ujęcia wody [m ³ /h]	stacja uzdatniania wody	miejsowości obsługiwane przez wodociąg	pobór wody na koniec 2013 r. [tys.m ³]	pobór wody na koniec 2014 r. [tys. m ³]
Skwierzyna ul. Gorzowska	czwartorzęd	4	200	Tak	Skwierzyna	610 ,4	596,9

miejsce ujęcia wody	stratygrafia	liczba studni	wydajność ujęcia wody [m ³ /h]	stacja uzdatniania wody	miejscowości obsługiwane przez wodociąg	pobór wody na koniec 2013 r. [tys.m ³]	pobór wody na koniec 2014 r. [tys. m ³]
Skwierzyna ul. Pola Międzyrzeckie		2	10	Tak	Skwierzyna ul. Pola Międzyrzeckie	9,1	5,6
Skwierzyna ul. Międzychodzka		1	18	Tak	Skwierzyna ul. Międzychodzka	1,2	1,6
Murzynowo ul. Przedszkolna		2	26	Tak	Murzynowo, Kijewice	48,5	31,2
Trzebiszewo		2	21	Tak	Trzebiszewo	31,2	32,3
Świniary		2	18	Tak	Świniary	16,3	11,5
Krobielewko		1	18	Tak	Krobielewko	4,2	4,4
Warcin		1	3	Tak	Warcin	0,5	0,6

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

5.6.2. Sieć kanalizacyjna

Według danych z ZWiK Sp. z o.o. w Skwierzynie długość sieci kanalizacyjnej z przyłączami na terenie gminy w 2014 roku wynosiła 43,1 km. Liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosiła 1031 sztuk. Podobne parametry były rok wcześniej. Sieć kanalizacyjna dostępna jest tylko dla mieszkańców miasta Skwierzyna. Obszary wiejskie nie posiadają kanalizacji. W związku z tym stopień skanalizowania gminy 2014 roku wynosił 74,3%.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci kanalizacyjnej.

Tabela 25 Sieć kanalizacyjna na terenie gminy w latach 2013-2014

długość sieci z przyłączami	długość sieci bez przyłączy	ilość przyłączy	stopień skanalizowania	liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji ogółem	miejscowości podłączone do sieci kanalizacyjnej
km	km	szt.	%	os.	
2013 rok					
43,1	43,1	1031	69,5	8730 z ogółu 12566 mieszkańców	m. Skwierzyna
2014 rok					
43,1	35,9	1031	74,3	8680 z ogółu 12431 mieszkańców	m. Skwierzyna

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

Sieć kanalizacyjna dostępna jest tylko dla mieszkańców miasta Skwierzyna. Obszary wiejskie nie posiadają kanalizacji. W związku z tym stopień skanalizowania gminy 2014 roku wynosił 74,3%.

Dysproporcje pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stwarzają niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska ściekami nienależycie gromadzonymi lub niedostatecznie oczyszczonymi. Największe różnice zauważane są na terenach wiejskich.

Mieszkańcy nie podłączeni do sieci kanalizacyjnej ścieki gromadzą w zbiornikach bezodpływowych lub w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Efektywność tych rozwiązań może być bardzo duża, jednak istnieje niebezpieczeństwo związane ze świadomą niewłaściwą eksploatacją tego rodzaju urządzeń i instalacji prowadzącą do emisji zanieczyszczeń do środowiska (problem celowo rozszczelnionych zbiorników na nieczystości ciekłe, związane z tym nielegalne pozbywanie się nieczystości ciekłych przez ich zrzut do gruntu lub wód). Nieszczelne szamba oraz w pełni nie oczyszczone ścieki stanowią zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki komunalne wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, azot amonowy, fosforany i zawiesina ogólna.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 ze zm.) gminy mają obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych. Według stanu na wrzesień 2015 roku przydomowych oczyszczalni ścieków było 52 sztuki, a zbiorników bezodpływowych – 749 sztuk (dane są aktualizowane).

Do zawarcia umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych uprawnione są następujące podmioty:

- ZGK Sp. z o.o. ul. Chrobrego 5, 66-440 Skwierzyna,
- WC SERWIS Sp. z o.o., S.K. , ul. Szybowa 2, 41-808 Zabrze,
- TIMS –Przedsiębiorstwo Usługowo –Handlowe Mieczysław Sawicki, ul. Gorzowska 22A, 66-440 Skwierzyna,
- Wywóz Nieczystości Płynnych, ul. Gorzowska 40, 66-431 Santok,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Jowita”, ul. Podgórna 8, 66-350 Bledzew,
- TOI –TOI Polska Sp. z o.o., ul. Płochocińska 29, 03-044 Warszawa,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno –Usługowo –Handlowe „KOLIBER” Kazimierz Witek, ul. Leśna 3a, 66-440 Skwierzyna,
- ASENTTRANS Wywóz Nieczystości Ciekłych Marcin Raniewicz, ul. Świetlana 2, 66-400 Gorzów Wlkp.

5.6.3. Oczyszczalnie ścieków

Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków w Skwierzynie, która obsługuje mieszkańców miasta oraz dowożone są do niej nieczystości ciekłe z innych miejscowości. Z roku na rok zwiększa się liczba mieszkańców obsługiwana przez czyszczalnię. Bezpośrednim odbiorcą ścieków oczyszczonych jest rzeka Warta. W 2014 roku oczyszczono 672 374 m³ ścieków, jest to o 15,7% mniej niż rok wcześniej.

Tabela 26 Oczyszczalnia ścieków w Skwierzynie - parametry

Rok	liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni [os.]	rodzaj oczyszczalni	przepustowość [m ³ /dobę]	RLM	Ilość ścieków oczyszczonych [m ³]
2013 rok	9691	biologiczna	2500	14585	797227
2014 rok	9709				672374

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

Jakość ścieków dopływających do oczyszczalni oraz jakość ścieków oczyszczonych wypływających z oczyszczalni przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Średnie roczne wskaźniki w ściekach dopływających do oczyszczalni i odpływających z oczyszczalni ścieków

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2013	
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni
BZT5	201,0	4,87
ChZT	649,5	33,50
zawiesina ogólna	258,0	5,25
azot ogólny	-	-
fosfor ogólny	-	-

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień tzw. „dyrektywy ściekowej” jest „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych” (KPOŚK). W KPOŚK ujęte zostały inwestycje, których celem jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona

środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitacji na ich terenach. Ustanowionym terminem do osiągnięcia założonych w Programie celów jest rok 2015.

Na terenie gminy utworzono aglomerację Skwierzyna – RLM 10 269, utworzona na podstawie uchwały nr V/54/15 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 16 marca 2015 roku. W skład aglomeracji wchodzi miejscowość Skwierzyna. Aglomerację obsługuje oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów w Skwierzynie o przepustowości 2100 m³/dobę, co roku oczyszcza 653 tys. m³ ścieków. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Warta. Oczyszczalnia obsługuje 8365 mieszkańców. W celu osiągnięcia wymagań KPOŚK planuje się dalszą budowę sieci kanalizacyjnej.

5.7. Zasoby geologiczne

W rejonie gminy występują niewielkie złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, piaski i żwiry oraz piaski kwarcowe. Obecnie eksploatacja nie jest prowadzona na żadnym złożu. Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 rok” na terenie gminy znajduje się 5 złóż kopalin, z czego trzy złoża rozpoznane są szczegółowo, a na dwóch złożach wydobyć zostało zaniechane. Szczegółowy wykaz złóż kopalin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28 Wykaz złóż kopalin (wg stanu 31 grudnia 2014 roku)

Typ złoża	Nazwa złoża	Zasoby		Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
tys. Mg				
Złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo				
Piaski i żwiry	Nowa Skwierzynka	435	-	-
Piaski kwarcowe	Murzynowo	4823	-	-
Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Skwierzyna Gaj III	503	-	-
Złoża, z których wydobyć zostało zaniechane				
Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Murzynowo	1928	-	-
	Skwierzyna Gaj I, Gaj II	24	-	-

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Na terenie gminy są grunty, które wymagają przeprowadzenia rekultywacji. Do zadań właściciela/użytkownika posiadającego koncesję na eksploatację kopaliny ze złoża należy obowiązek wykonania rekultywacji złoża, na swój koszt. Ponadto rekultywacja musi być wykonana zgodnie z decyzją o kierunku rekultywacji złoża, którą wydaje Starosta. Na terenie gminy Skwierzyna 12,58 ha gruntów wymaga rekultywacji.

Tabela 29 Wykaz gruntów do rekultywacji

Lp.	Nazwisko i imię, nazwa zakładu (właściciela, użytkownika)	Położenie działki Nazwa obrębu	Nr działki	Powierzchnia [ha]	Uwagi
1	Wojewoda Lubuski	Murzynowo	19/11, 19/12	6,69	grunty poeksploatacyjne po nieistniejących już Gorzowskich

Lp.	Nazwisko i imię, nazwa zakładu (właściciela, użytkownika)	Położenie działki Nazwa obrębu	Nr działki	Powierzchnia [ha]	Uwagi
					Zakładach Ceramiki Budowlanej
2	BUDINSTAL Sp. z o.o.	Murzynowo	19/15	ok. 2,00	koncesja na wydobywanie itów wydana na obszar 4,40 ha
3	Gorzowskie Zakłady Ceramiki Budowlanej w Skwierzynie (HART-MANN Sp. z o.o.)	miasto Skwierzyna-1	3/1, 3/2, 3/4 (dawniej 422/5)	1,72 2,17	grunty leśne, na których nigdy nie rozpoczęto wydobycia tylko została zdjęta warstwa próchniczna

Źródło: Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu.

5.8. Gleby

Pokrywa glebowa Gminy Skwierzyna odpowiada jej głównym utworom powierzchniowym. W gminie przeważają gleby bielcowe, pochodzenia nieorganicznego. Są to głównie piaski i piaski słabo gliniaste. Dominującymi glebami są gleby kompleksu żytnio – ziemniaczanego. Słaba jakość gleb wymusza strukturę zasiewów, a w zasiewach przeważają zboża. Plony najczęściej wykorzystywane są na własne potrzeby gospodarstw.

Pod względem walorów produkcyjnych przeważają gleby o średniej (klasa IV) i małej wartości (klasy V do VI). Klasa III obejmuje tylko do kilku procent powierzchni użytkowanej rolniczo, natomiast relatywnie bardzo duży jest udział gleb najmniej urodzajnych (V -VI z klasy) sięgający do 49% i więcej przestrzeni rolniczej. Te najslabsze gleby, głównie wytworzone z piasków luźnych, albo słabo gliniastych, odznaczają się dużą przepuszczalnością, kwaśnym odczynem, małą zawartością próchnicy i słabo rozwiniętym kompleksem sorpcyjnym.

Badania odczynu gleby, zasobności w makroelementy oraz potrzeb wapnowania na terenie gminy Skwierzyna zostały przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gorzowie Wielkopolskim. W latach 2010-2011 przebadano 185 próbek z 412,47 ha powierzchni przebadanych użytków rolnych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że na terenie gminy przeważały użytki rolne o glebach kwaśnych, natomiast najmniej było gleb zasadowych. W przypadku wapnowania, przeważały gleby, których wapnowanie jest zbędne.

Tabela 30 Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie gminy, na podstawie wykonanych badań w 2010 i 2011 roku

Powierzchnia przebadana użytków rolnych ha	Ilość próbek sztuk	Odczyn (pH)					Potrzeby wapnowania				
		bkw	kw	lkw	ob	zas	K	P	W	O	Z
412,47	185	16	71	55	38	5	22	39	32	34	58
	100%	9%	38%	30%	20%	3%	12%	21%	17%	18%	32%

Odczyn: bkw – bardzo kwaśny, kw – kwaśny, lkw – lekko kwaśny, ob – obojętny, zas – zasadowy.

Potrzeby wapnowania: K – konieczne, P – potrzebne, W – wskazane, O – ograniczyć, Z – zbędne.

Źródło: Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą w Gorzowie Wlkp.

W 2010 roku gleby na gruntach ornych charakteryzowały się średnią zawartością fosforu, potasu i magnezu. Natomiast w 2011 roku dominowały gleby o średniej zawartości fosforu, niskiej zawartości potasu i bardzo niskiej zawartości magnezu.

Tabela 31 Zasobność gleb w makroelementy, na podstawie badań z 2010 i 2011 roku

Ilość próbek	Zawartość fosforu – ilość próbek					Zawartość potasu – ilość próbek					Zawartość magnezu – ilość próbek				
	sztuk	BN	N	Ś	W	BW	BN	N	Ś	W	BW	BN	N	Ś	W
185	4	13	72	51	45	25	67	60	30	3	26	36	68	28	27
100%	2%	7%	39%	28%	24%	14%	36%	32%	16%	2%	14%	19%	37%	15%	15%

Zawartość: BN – bardzo niska, N – niska, Ś – średnia, W – wysoka, BW – bardzo wysoka.

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp.

Nadmierne zakwaszenie gleb powoduje niekorzystne skutki dla rolnictwa oraz ochrony środowiska przyczyniając się m.in. do obniżenia plonów, pogorszenia ich jakości i większego ich zanieczyszczenia. W glebach kwaśnych występuje większe wypłukiwanie pierwiastków i związków chemicznych, które trafiają do wód gruntowych, a dalej wgłębnych, a także powierzchniowych powodując ich zanieczyszczenie. Aktywacja metali ciężkich wzrasta więc wraz ze wzrostem zakwaszenia.

Wapno ma wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizykochemiczne, chemiczne i biologiczne gleb. Wpływa na poprawę ich żyzności, umożliwia uzyskiwanie wysokich plonów oraz efektywne wykorzystanie składników mineralnych azotu, fosforu i potasu z nawozów.

Zawartość fosforu przyswajalnego w glebie decyduje o wielkości i jakości plonów, a także o wykorzystaniu pozostałych składników. W warunkach gleb zakwaszonych przechodzi on w formy niedostępne dla roślin i znacznie zmniejsza się jego przyswajalność.

Niedobór magnezu podczas wzrostu roślin powoduje spadek jakości i obniżenie plonów.

5.9. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

System gospodarowania odpadami w województwie lubuskim został opisany w „Planie gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku”. Plan został opracowany na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 1 lipca 2011 roku *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2011r. Nr 152, poz. 897), w której art. 15 mówi, że sejmik województwa jest obowiązany uchwalić, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, zaktualizowany wojewódzki plan gospodarki odpadami.

Plan jest realizacją przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku *o odpadach* (Dz. U. z 2013 r., poz. 21), która wprowadziła obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami i ich aktualizacji nie rzadziej niż raz na 6 lat, przy czym z realizacji planów gospodarki odpadami należy sporządzać sprawozdania, obejmujące okres 3 lat. Plan został przyjęty uchwałą nr XXX/280/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 września 2012 roku. Wraz z uchwaleniem Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami Sejmik Województwa Lubuskiego podjął uchwałę w sprawie jego wykonania – uchwała nr XXX/281/12 z dnia 10 września 2012 roku *w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku*. Uchwała ta następnie została zmieniona uchwałą nr XXXIII/351/12 z dnia 19 grudnia 2012 roku. Uchwała w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami jest aktem prawa miejscowego. Określa regiony gospodarki odpadami komunalnymi i regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tych regionów.

Gmina Skwierzyna wpisuje się w region III gospodarki odpadami komunalnymi województwa wielkopolskiego. System gospodarowania odpadami w województwie wielkopolskim został opisany w „Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017”. Plan został przyjęty uchwałą nr XXV/440/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 sierpnia 2012 roku.

5.9.1. Odpady komunalne – ilość, rodzaj i sposób zagospodarowania

Zgodnie z art. 3, ust. 1, pkt 7 ustawy *o odpadach* (Dz. U. 2013 r., poz. 21 z późn. zm.), odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Ustawa o odpadach ogranicza zatem odpady komunalne, mogące powstać na terenie gminy, do odpadów wytworzonych w:

- gospodarstwach domowych,

- obiektach infrastruktury (tj. handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, zakłady produkcyjne w części socjalnej, targowiska, szkolnictwo i inne).

Zgodnie z Krajowym planem gospodarki odpadami 2014 w strumieniu odpadów komunalnych wyróżnia się odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odpady zielone (odpady z pielęgnacji i utrzymania zieleni miejskiej i ogródków przydomowych tj., trawa, gałęzie, liście itp.), papier i tekturę, tworzywa sztuczne, szkło, metale, odzież, tekstylia, odpady niebezpieczne oraz odpady wytwarzane nieregularnie tj.: odpady wielkogabarytowe. Ponadto w strumieniu odpadów komunalnych znajduje się również: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady remontowo – budowlane.

Według danych z Urzędu Miejskiego w Skwierzynie na terenie gminy w 2013 roku odebrano 3 092,1 Mg odpadów, a w 2014 roku – 3 830,3 Mg, tj. o 19,3% więcej odpadów niż rok wcześniej. Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrano w największej ilości i stanowiły w 2013 roku 94,3%, a w 2014 roku – 53,6% ogólnej masy odebranych odpadów. Skład odebranych odpadów został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 32 Ilość i rodzaj odebranych odpadów z terenu gminy Skwierzyna w latach 2013-2014

Rodzaje odebranych odpadów		Ilość odebranych odpadów	
rodzaj	kod	masa [Mg]	
		2013 rok	2014 rok
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	-	6,9
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	21,9	55,8
Opakowania ze szkła	15 01 07	19,0	26,0
Odpady betonu oraz gruz betonowy	17 01 01	-	11,2
Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	17 01 07	-	109,4
Inne nie wymienione odpady	17 01 82	-	8,4
Szkło budowlane	17 02 02	-	3,4
Tworzywa sztuczne	17 02 03	-	49,2
Materiały izolacyjne	17 06 04	-	5,4
Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	17 09 04	1,6	42,0
Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11	19 12 12	-	1126,1
Papier i tektura	20 01 01	-	2,1
Szkło	20 01 02	-	11,0
Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01	1,4	56,6
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	20 03 01	2916,0	2055,0
Odpady z czyszczenia ulic	20 03 03	76,0	62,1
Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	44,5	142,5
Odpady komunalne niewymienione	20 03 99	11,7	57,2
OGÓŁEM		3092,1	3830,3

Źródło: Urząd Miejski w Skwierzynie.

Zgodnie z powyższym zestawieniem ogólna ilość odbieranych odpadów wzrosła, co może świadczyć o szczelniejszym systemie oraz dokładniejszej ewidencji odpadów.

W wyniku prowadzonego recyklingu tj. odzysku, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach, na terenie gminy Skwierzyna w 2014 roku poddano recyklingowi 206,85 Mg odpadów, tj. więcej o 34,5% więcej odpadów niż w 2013 roku. Gmina osiągnęła poziom recyklingu następujących frakcji odpadów

komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w 2013 roku w wysokości 16,5%, a w 2014 roku - 17,6%. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy wykaz odpadów poddanych recyklingowi.

Tabela 33 Ilość i rodzaj odpadów komunalnych poddanych recyklingowi w 2013 i 2014 roku

Rodzaj odpadu	Kod odpadu	Masa odpadów poddana recyklingowi [Mg]	
		2013 rok	2014 rok
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	7,6	21,55
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	5,2	41,13
Opakowania z metalu	15 01 04	0	1,2
Opakowania ze szkła	15 01 07	10,1	25,57
Papier i tektura	20 01 01	0,2	2,1
Szkło	20 01 02	0	6,1
Tworzywa sztuczne	20 01 39	0,3	0
Odpady papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła	ex 20 01 99	112,0	110,4
Razem		135,4	206,85

Źródło: Urząd Miejski w Skwierzynie.

W 2014 roku z terenu gminy selektywnie odebrano odpady komunalne ulegające biodegradacji w ilości 145,06 Mg, tj. o 59,2% więcej niż w 2013 roku. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wynosił w 2013 roku 30,5%, natomiast w 2014 roku wzrósł do poziomu 33,7%. Ilości i rodzaje odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, które nie zostały przekazane do składowania na składowisku odpadów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 34 Ilość i rodzaj odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów w 2013 i 2014 roku

Rodzaje odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji		Masa odpadów [Mg]	
Rodzaj	Kod	2013 rok	2014 rok
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	14,4	21,73
Papier i tektura	20 01 01	3,2	2,10
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	20 01 08	7,9	10,28
Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01	33,7	110,95
RAZEM		59,2	145,06

Źródło: Urząd Miejski w Skwierzynie.

5.9.2. Istniejący system gospodarki odpadami

Dnia 1 lipca 2011 r. sejm przyjął ustawę o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 25 lipca 2011 r. nr 152, poz. 897). W świetle zmian w ustawie, mieszkańcy nie są już zobowiązani do samodzielnego zawierania umów z firmami odbierającymi odpady. Tym samym gminy przejęły obowiązki nad zorganizowaniem systemu gospodarki odpadami. Gminy mogą również egzekwować od firm odpowiednią jakość usług. Ustawa weszła w życie z początkiem 2012 r., jednakże z określonymi okresami przejściowymi dla poszczególnych rozwiązań.

Podmioty, które mogą odbierać odpady z terenu Gminy Skwierzyna to:

- Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. ul. Chrobrego 5, 66-440 Skwierzyna,
- „ZARABSKI” Leszek Zarabski, 66-400 Gorzów Wlkp. ul. Tkacka 7,
- ENERIS Surowce S.A. Oddział w Gorzowie Wlkp., ul. Podmiejska 19, 66-400 Gorzów Wlkp.,
- ELEKTROSYSTEM S. J. Józef i Szymon Giejbo, ul. Piłsudskiego 29, 66-440 Skwierzyna,
- „LAGUNA” sp. z o.o., Ul. Nabrzeżna 21, 66-400 Gorzów Wlkp.,

- „Zakład Usług Komunalnych” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Chrobrego 3, 69-200 Sulęcín,
- Zakład Utylizacji Odpadów „Clean City” Sp. z o.o., Ul. Piłsudskiego 2, 64-400 Międzychód,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „NIEWIADOMSKI” Władysław Niewiadomski ul. Pamiątkowa 32, 66-300 Międzyrzecz,
- Tonsmeier zachód sp. z o.o., ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kiełcz,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe LS –PLUS Sp. z o.o., 62-064 Plewiska, ul. Szałwiowa 34A/2,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zabrze, ul. Lecha 10, 41-800 Zabrze,
- Wrocławskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania ALBA S.A., ul. Ostrowskiego 7, 53-238 Wrocław,
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych TRANS-KOM Sp. z o.o., ul. Dojazd 30, 60-631 Poznań.

Odbiorem odpadów oraz zagospodarowaniem odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości obecnie zajmuje się ZGK Sp. z o.o. ul. Chrobrego 5, Skwierzyna.

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach należy zorganizować punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), do których mieszkańcy mogą bezpłatnie pozbyć się odpadów problemowych. Na terenie gminy funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przy Zakładzie Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Chrobrego 5, 66-440 Skwierzyna. Punkt czynny jest w godz. poniedziałek-piątek: 7:00 –15:00, sobota: 10:00 –18:00. Ponadto w ramach PSZOK ustawione są pojemniki na szkło, plastik i papier w Skwierzynie przy ulicy: Mostowej, Dąbrowskiego, Ratuszowej, Gimnazjalnej, Dworcowej, Rzeźnickiej, Traugutta, Sobieskiego, Teatralnej, Demokratycznej, Żeromskiego, Bledzewskiej, Sportowej, Krótkiej, Os. Grunwald, Os. LWP, Plac Kościuszki, Konopnickiej, ul. Jana XXIII , Os. Leśne, ul. Arciszewskiego. Natomiast na obszarach wiejskich: Murzynowo - ul. Kościelna, Trzebiszewo - ul. Główna 2 punkty, ul. Spokojna, Gościnowo - przy drodze powiatowej, Świniary - przy drodze wojewódzkiej 2 punkty, Krobielewko- przy drodze wojewódzkiej, Wiejce - przy drodze wojewódzkiej.

PSZOK przyjmuje następujące odpady: budowlane i poremontowe pochodzące z drobnych robót niewymagających pozwolenia na budowę, wielkogabarytowe, ulegające biodegradacji, leki, farby, tusze, kleje, żywice inne niż niebezpieczne, opakowania z metali, środki ochrony roślin, sorbenty i materiały filtracyjne, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, odzież oraz materiały.

Na terenie całej gminy szacuje się, że 90% mieszkańców złożyło deklaracje o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Spośród mieszkańców gminy, którzy złożyli deklarację 30% zadeklarowało prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów.

5.9.3. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Według Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017 Gmina Skwierzyna należy do III regionu gospodarki odpadami.

Region III obsługiwany jest przez następujące regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych:

- instalację do produkcji paliw alternatywnych - Zakład Utylizacji Odpadów Clean City Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 2, 64-400 Międzychód,
- zakład odzysku odpadów obejmującego kompostownię odpadów, instalację suchej fermentacji w przyzmacach energetycznych z produkcją biogazu wraz z jego energetycznym wykorzystaniem i węzła odzysku odpadów budowlanych - Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Adam Mulik, Zakład Recyklingu w m. Dęboryce,
- instalacja do produkcji paliwa alternatywnego w gm. Lwówek, m. Józefów – obsługiwana przez "Alkom" z Poznania.

Odpady unieszkodliwiane są na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Mnichy, gm. Międzychód. Instalacją zastępczą jest składowisko odpadów komunalnych w Piotrkówku, gm. Szamotuły.

Na terenie gminy Skwierzyna nie ma czynnych składowisk odpadów. Zamknięte składowisko odpadów komunalnych znajduje się w Skwierzynie przy ul. Międzyrzeckiej. Składowisko jest zrehabilitowane i objęte monitoringiem.

5.10. Zasoby przyrodnicze

Podstawowymi aktami prawa z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz ochrony i kształtowania środowiska na terytorium Polski są ustawy: z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651) oraz z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.). W pierwszym z wymienionych aktów ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody,

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów,
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
- krajobrazu,
- zieleni w miastach i wsiach,
- zadrzewień.

Z kolei ochrona środowiska w myśl Prawa ochrony środowiska oznacza: podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Obszary prawnie chronione na terenie gminy zajmują powierzchnię 5124,94 ha, co stanowi 18% powierzchni gminy.

Obszary chronionego krajobrazu (OChK)

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. (Art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz. U. z 2013r. poz. 627, ze zm.)

Na terenie gminy znajdują się dwa obszary chronionego krajobrazu:

- „4-Dolina Warty i Dolnej Noteci” obszar o powierzchni 33.888 ha położony m.in. w gminach: Przytoczna 2 007 ha, Skwierzyna 4 954 ha,
- „8A-Dolina Obry” obszar o powierzchni 10 092 ha położony w całości w gminach: Bledzew 4 834 ha, Międzyrzecz 4 769 ha, Pszczew 357 ha, Skwierzyna 132 ha;

Utworzone zostały na podstawie: Rozporządzenia Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego Nr 9 poz. 172, ze zm. Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2006 r. Nr 54 poz. 1189; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2008 r. Nr 91 poz. 1373; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2009 r. Nr 4 poz. 99); Uchwały Nr LVII/579/2010 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 października 2010 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego Nr 113 poz. 1820 z dn. 10.12.2010 r.); Uchwały Nr XVII/157/11 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2011 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2012 r. poz. 98); Uchwały Nr XXXIII/352/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2012 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 24 grudnia 2012 r. poz. 2867); Uchwały Nr XXXIX/457/13 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 2 lipca 2013 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 9 lipca 2013 r. poz. 1728), Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014r., poz. 564).

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Przedmiotem ochrony może być całość przyrody na terenie rezerwatu lub szczególne jej składniki - fauna, flora lub obiekty przyrody nieożywionej.

Na terenie gminy został utworzony rezerwat przyrody „Bagno Leszczyny”, który w całości położony jest na terenie gminy Skwierzyna o powierzchni 4,04 ha; utworzony w 2009 r. na podstawie Zarządzenie Nr 18/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 1 września 2009 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 99 poz. 1326 z dnia 09.09.2009 r.). Jest rezerwatem torfowiskowym. Na znacznym obszarze wykształcony jest zespół torfowiska wysokiego (mszar wysokotorfowiskowy) Sphagnetum magellanici w dwóch podzespółach. Tego typu zbiorowisko posiada umiejętność gromadzenia i przechowywania wody opadowej, co wynika z masowej obecności mchów torfowców Sphagnum. Jest to zespół o stosunkowo niewielkiej liczbie stanowisk i podlega ochronie z listy Natura 2000. W obniżeniach w obrębie Sphagnetum magellanici wykształcają się fragmenty torfowiska przejściowego. Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk roślinności torfowiskowej – zespołu torfowiska wysokiego z charakterystyczną fizjonomią i budową kępkowo-dolinkową wraz z całym zróżnicowanym bogactwem roślinności runa.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

To fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie gminy jest jeden Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Kijewickie Kerki” – w całości położony na terenie gminy Skwierzyna o powierzchni 302,48 ha; utworzony w 2007 r. na podstawie Uchwały Nr X/83/07 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 28 września 2007 r. w sprawie utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 123 poz. 1630 z dnia 15 listopada 2007 r.) Uchwały Nr XXX/234/09 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie zmiany Rady Miejskiej w Skwierzynie w sprawie utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Kijewickie Kerki” (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 83 poz. 1107 z dn. 29.07.2009 r.). Objęty ochroną ze względu na walory widokowe i estetyczne.

Użytki ekologiczne

To zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie gminy występuje 11 użytków ekologicznych.

Tabela 35 Użytki ekologiczne na terenie gminy

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Opis	Opis lokalizacji	Obowiązująca podstawa prawna
1	Świniary	4,99	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	N-ctwo Karwin L-ctwo Lipki Wielkie oddz. 138j, 139h	R.W.L. Nr 5 z 2002 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)
2	Dobrojewo	0,77		N-ctwo Karwin L-ctwo Gościnowo oddz. 144m.	
3	Puszcza	1,36		N-ctwo Karwin L-ctwo Liki Wielkie oddz. 162h	
4	Bagno	3,9		N-ctwo Karwin L-ctwo Liki Wielkie oddz. 188g, 189h.	
5	Małe Łąki	6,09		N-ctwo Karwin L-ctwo Kalinówek oddz. 251f, 252c, 253d,f, 254a,f.	

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Opis	Opis lokalizacji	Obowiązująca podstawa prawna
6	Między Liniami	0,75		Skarb Państwa N-ctwo Międzychód L-ctwo leszczyny oddz. 186g.	
7	Bagno	4,60		Skarb Państwa N-ctwo Międzychód _ctwo Leszczyny oddz. 68c.	
8	Leszczyny	0,59		Skarb Państwa N-ctwo Międzychód oddz. 245j.	
9	Bagno przy torach	11,01		N-ctwo Skwierzyna L-ctwo Trzebiszewo oddz. 155g.	
10	Staw Raby	0,84		N-ctwo Skwierzyna, zlokalizowany w okolicy rozlewiska Warty	
11	Bagienko Zamyślin	2,40	Torfowisko międzywymowe. Ochrona obszaru przed uszkodzeniem lub zniszczeniem.	N-ctwo Międzychód L-ctwo Zamyślin oddz. leśny 432d, 432f	Uchwała Nr XXX/236/09 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 4.06.2009 r. (Dz. Urzęd. Woj. Lub. Nr 83 poz. 1108 z dn. 29.07.2009 r.)

Źródło: RDOŚ w Gorzowie Wlkp.

Pomniki przyrody

Są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. (Art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, ze zm.)

Na terenie gminy znajduje się 28 pomników przyrody.

Tabela 36 Pomniki przyrody na terenie gminy

Lp.	Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna	Opis lokalizacji	Obwód na wysokości 1,5 m [cm]	Wysokość [m]
1	Skupienie drzew – 2 szt. Dęby szypułkowe	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006. Dz.U.Woj.Lub. Nr 14 poz. 338 z dn. 7.03.2006 r./	N-ctwo Skwierzyna, obr. leśny Skwierzyna, L-ctwo Skwierzyna, oddz. 295 d.	400, 480	ok 24
2	Skupienie drzew - 2 szt. Dąb szypułkowy	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./	N-ctwo Międzychód, obr. leśny Krobielewko, L-ctwo Zawarcie, oddz. 419 g.	485, 320	ok 25
3	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, obr. leśny Krobielewko, L-ctwo Zawarcie, oddz. 419 h.	450	26
4	Skupienie drzew – 2 szt. Dęby szypułkowe		N-ctwo Międzychód, obr. leśny Krobielewko, L-ctwo Nowy Dwór, oddz.	700, 430	ok 34

Lp.	Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna	Opis lokalizacji	Obwód na wysokości 1,5 m [cm]	Wysokość [m]
			491 o. Rosną między Świniarami a Nowym Dworem na dole skarpy przy dawnym cmentarzu ewangelickim.		
5	Dąb szypułkowy		Rośnie na terenie cmentarza komunalnego w Gościnnie.	620	ok 18
6	Dąb szypułkowy		Rośnie ok. 800 m na wschód od Gościnnowa i ok. 500 m na południe od asfaltowej drogi Gościnnowo-Dobrojewo	642	ok 19
7	Skupienie drzew – 3 szt. Płatany klonolistne	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006. /Dz.U.Nr 14 poz. 338 z dn. 7.03.2006 r. 2006r/	Rosną na dziedzińcu Szkoły Podstawowej w Murzynowie	390, 410, 450	ok 30
8	Skupienie drzew – 3 szt. Dęby szypułkowe	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006. Dz.U.Woj.Lub. Nr 14 poz. 338 z dn. 7.03.2006r	Rosną w rzędzie przy ogrodzeniu w zachodniej części dziedzińca Szkoły Podstawowej	380, 490, 495	od 25 do 30
9	Skupienie drzew- 26 szt. dębów szypułkowych	uchwała nr XIII/119/07 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 10.12.2007 r.	Rosną na wale przeciwpowodziowym i w międzywale rzeki Warty	400-640	23-30
10	Skupienie drzew- 15 szt. wiązów pospolitych	/Dz.U.Woj.Lub. Nr 6 poz. 156 z dn. 16.01.2008 r./	Rosną na wale przeciwpowodziowym i w międzywale rzeki Warty	200, 513	20-35
11	Skupienie drzew - 17 szt. o długości ok. 200 m modrzewi		N-ctwo Karwin obręb Murzynowo oddz. 334b,c,d	120, 270	23-35
12	Aleja drzew 301 obiektów	uchwała Nr XVIII/156/08 rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 29.04.2008 r. (Dz.U.Woj. Lub. Nr 55 poz. 1001 z dn. 18.06.2008 r.)	rosną przy drodze Murzynowo-Dębiniec (Osetnica)	150-400	20
13	Wiąz szypułkowy	uchwała nr XXX/235/09 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 4.06.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 83 poz. 1107 z dn. 29.07.2009 r./	N-ctwo Międzychód L-ctwo Zamyślin oddz. 498b, rośnie ok.. 100 m na południe od trasy Zamyślin-Wiejsce	335	30
14	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok.. 200 m na południe od trasy Zamyślin-Wiejsce	400	28
15	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 250 m na	470	27

Lp.	Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna	Opis lokalizacji	Obwód na wysokości 1,5 m [cm]	Wysokość [m]
			południe od trasy Zamyślin-Wiejce		
16	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 300 m na południe od trasy Zamyślin-Wiejce	420	27
17	Lipa drobnolistna		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 4 km na płd.-zach. Od wsi Lubiatów	535	17
18	Lipa drobnolistna		N-ctwo Międzychód, rośnie przy wsi Wiejce	395	22
19	Jałowiec pospolity		N-ctwo Międzychód, rośnie ok.. 2 km na północ od trasy Skrzynica-Nowy Dwór	51	10
20	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie przy pałacu w Nowym Dworze	435	36
21	Skupienie drzew- 2 szt. Grab zwyczajny		N-ctwo Międzychód, rośnie przy pałacu w Nowym Dworze	255, 230	33, 32
22	Klon zwyczajny		N-ctwo Międzychód, rośnie przy pałacu w Nowym Dworze	330	21
23	Klon jawor		N-ctwo Międzychód, rośnie ok.. 800 m na płd.-zach. od wsi Nowy Dwór	300	27
24	Lipa drobnolistna		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 1 km na płd.-zach. od wsi Nowy Dwór	400	37
25	Kon zwyczajny		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 1,5 km na płd.-zach. od wsi Nowy Dwór	280	24
26	Skupienie drzew - 2 szt. Wiąz szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rosną ok. 3 km na płn.-zach. od Skwierzyny	385, 345	29, 31
27	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 3 km na płn.-zach. od Skwierzyny	330	28
28	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 3 km na płn.-zach. od Skwierzyny	440	30

Źródło: RDOŚ w Gorzowie Wlkp.

5.11. Obszary Natura 2000

Obszary Natura 2000 to najmłodsza z form ochrony przyrody, wprowadzona w 2004 r. w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te

gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) / obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW).

Dyrektywa ptasia nakazuje państwom członkowskim podjęcie szczególnych działań ochronnych dla gatunków ptaków istotnych dla Europy. Jednym z obowiązków jest ustanowienie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO), których przedmiotami ochrony są ptaki oraz ich siedliska. W ramach ptasich obszarów Natura 2000 chroni się gatunki ptaków zagrożonych wyginięciem (ujętych w Załączniku 1 dyrektywy ptasiej) jak również regularnie występujące gatunki ptaków wędrownych (również te niewymienione w Załączniku 1 dyrektywy ptasiej), które w czasie swych corocznych wędrówek odpoczywają lub zatrzymują się w krajach Unii Europejskiej. OSO wyznaczane są indywidualnie przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zarówno w części kontynentalnej jak i na obszarach morskich.

W dyrektywie siedliskowej natomiast jako cele ochrony wymienione zostały wymagające działań ochronnych typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu dla całej Unii Europejskiej oraz wybrane cenne gatunki roślin i zwierząt (poza ptakami). Miejsca ich ochrony wyznacza się jako specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). W przypadku SOO, każde państwo członkowskie opracowuje i przedstawia Komisji Europejskiej listę leżących na jego terytorium obszarów kwalifikujących pod względem przyrodniczym, odpowiadających gatunkowo i siedliskowo wymogom zawartym w dyrektywie siedliskowej. Po przedłożeniu listy obszary są wartościowane i selekcjonowane. Kluczowym elementem tej procedury jest seminarium biogeograficzne, podczas którego ocenia się kompletność sieci dla każdego z gatunków i siedlisk. Następnie Komisja Europejska zatwierdza te obszary w drodze decyzji jako „obszary mające znaczenie dla Wspólnoty” – OZW. Od tego momentu nabierają one statusu obszarów Natura 2000 i podlegają ochronie w ramach prawa wspólnotowego. Po wyznaczeniu ich odpowiednim aktem prawa krajowego przyjmują nazwę specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Zarządzanie obszarami „siedliskowymi” i „ptasimi” przez jednostkę sprawującą nadzór nad obszarem Natura 2000 w Polsce odbywa się za pomocą planów zadań ochronnych i planów ochrony.

Na terenie gminy Skwierzyna wyznaczono dwa obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i jeden obszar specjalnej ochrony ptaków.²

PLH080032 Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej obszar o całkowitej powierzchni 2309 ha, częściowo położony na terenie gminy Skwierzyna, składa się z 5 kompleksów leśnych (1 - 230, 87 ha; 2 - 310,11 ha; 3 - 891,95 ha; 4 - 538,64 ha; 5 - 348,37 ha) położonych na terenie Nadleśnictwa Karwin i Międzychód. Granice poszczególnych kompleksów poprowadzono wzdłuż istniejących granic wydziałów leśnych. Bory Puszczy Noteckiej w zachodniej części Międzyrzecza Warciańsko-Noteckiego rozwijają się na luźnych piaskach pochodzenia sandrowego z udziałem wydmowego. Teren jest płaski lub (miejskami - na lokalnych wyniesieniach wydmowych) sfalowany. Poziom wód gruntowych jest bardzo niski. Brak jest cieków wodnych. Jedynie w kompleksie nr 5 oprócz zbiorowisk borowych znajduje się łąka i torfowisko. Na zdecydowanej większości swojej powierzchni Obszar stanowi mozaikę boru chrobotkowego *Cladonio-Pinetum* i suboceanicznego boru świeżego *Leucobryo-Pinetum*. *Cladonio-Pinetum* rozwinięty jest w kilku postaciach: typowej (suchej) – z bezwzględną dominacją w runie chrobotków z podrodzaju *Cladina* (*C. arbuscula*, *C. arbuscula* ssp. *mitis*, *C. rangiferina*), nadających charakterystyczny siwy (szarawy) odcień dna lasu oraz żyznej (mżystej) - z całym zestawem i dużą ilościowością charakterystycznych taksonów chrobotków *Cladonia* sp.div., bez wyraźnej dominacji chrobotków o siwym lub białawym zabarwieniu, za to z większym udziałem chrobotków o plechach zielonych lub oliwkowych, w tym *C. gracilis*, *C. furcata* i in. a także z wyraźnym udziałem mchów właściwych. Warstwa zielna jest bardzo słabo rozwinięta. Na terenie ostoi występuje jeden gatunek ssaka - wilk szary - z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej. Na obszarze (w poszczególnych jego kompleksach) skoncentrowane są najlepiej wykształcone fragmenty boru chrobotkowego *Cladonio-Pinetum* na terenie zachodniej (lubuskiej) części Puszczy

² <http://natura2000.gdos.gov.pl>

Noteckiej. Jest to zbiorowisko, którego powierzchnie, szczególnie na obszarach sandrowych, systematycznie zmniejszają się, przekształcając się w bór świeży Leucobryo-Pinetum. Zespół jest właściwie wykształcony zarówno pod względem fizjonomii jak i składu gatunkowego, szczególnie warstwy mszysto-porostowej. Zagrożeniem dla obszaru mogą być: ewentualne nawożenie mineralne stosowane w gospodarce leśnej może w dłuższej perspektywie spowodować użyźnienie podłoża, co wywoła nadmierny rozwój mszaków i roślin zielnych i stopniowe eliminowanie z runa porostów, a tym samym zatracanie cech Cladonio-Pinetum; specyfika środowiska (przede wszystkim mała wilgotność podłoża i warstwy przyziemnej) czyni obszar - bardziej niż inne zbiorowiska leśne - podatnym na wybuch i łatwe rozprzestrzenianie się pożarów oraz monokultury sosnowe ze znikomym udziałem drzew liściastych (brzoza) są narażone na gradację owadów szkodników.

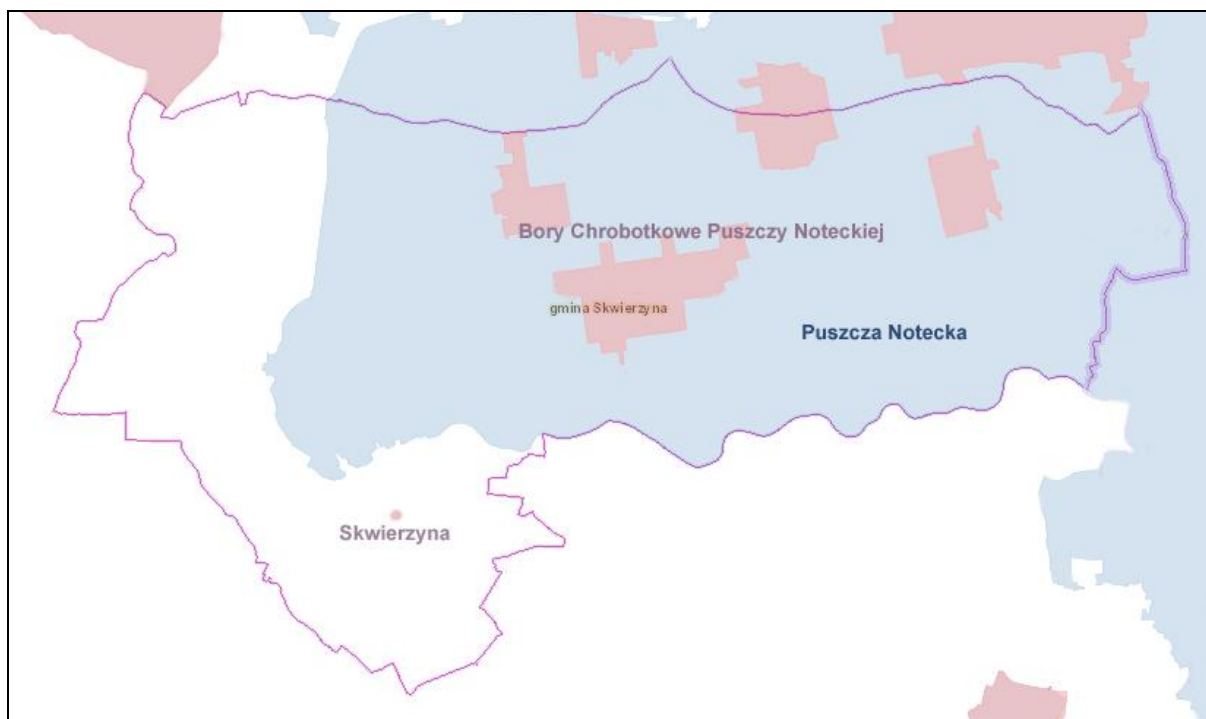
PLH080041 Skwierzyna obszar w całości położony na terenie gminy Skwierzyna pow. 0,3 ha. Na strychu i na wieży kościoła pod wezwaniem św. Mikołaja Biskupa w Skwierzynie żyje jedna z większych kolonii nocka dużego w Polsce północnej. Dołot umożliwiają dwa niewielkie okienka w szczycie dachu. Nie wyznaczono obszaru żerowiskowego dla kolonii, choć należy sądzić, że ważne żerowiska znajdują się w dolinach Noteci i Warty. Zagrożeniem kolonii mogą być: nie właściwy remont kościoła, brak regularnego usuwania odchodów nietoperzy, oświetlenie bryły kościoła w porze nocnej.

PLB300015 Puszcza Notecka obszar o powierzchni 178255,8 ha, położony częściowo na terenie gminy Skwierzyna. Obszar stanowi zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty, części pradoliny Eberswaldsko-Toruńskiej. Jest to równina akumulacyjna w znacznym stopniu przekształcona przez wiatry, który usypały tu, największy w Polsce, zespół wydm śródlądowych, o wysokości 20-30 m, a maksymalnie dochodzący do 98 m n.p.m. W środkowej części obszaru uformowały się wały o przebiegu południkowym, leżące w odległości 500-600 m od siebie. W części wschodniej wydmy mają kształt paraboliczny. Wydmy pokryte są monotonnym, jednowiekowym lasem, głównie sosnowym (92%), posadzonym tu po wielkiej klęsce w okresie międzywojennym, spowodowanej pojawieniem się szkodników owadów. Pozostałości drzewostanów naturalnych są chronione w rezerwach np. w rezerwacie Cegliniec. Na terenie ostoi znajduje się ponad 50, raczej płytkich jezior pochodzenia wytopiskowego, zwykle z grubą warstwą mułu i zakwitami glonów. W zagłębieniach terenu lub na brzegach jezior utrzymują się także torfowiska, na ogół w pewnym stopniu przekształcone. Występuje co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej bielika (PCK), kani czarnej (PCK) i kani rudej (PCK) oraz co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybołów (PCK), trzmielojad, gągoł, nurogęś; w stosunkowo wysokiej liczebności występuje bocian czarny, błotniak stawowy, ortolan i żuraw. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego bielika. Ogromny obszar leśny (jeden z największych w centralnej i północnej Polsce); ostoją rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, ptaków i ssaków, w tym prawnie chronionych w Polsce. Jest to jedyna w ostatnich latach, stała ostoja wilka w zachodniej Polsce. Występuje tu 9 gatunków storczyków. Zagrożenia spowodowane są głównie przez wypalanie roślinności, zaniechanie dotychczasowego użytkowania rolnego, wylewanie ścieków, czyszczenie stawów i usuwanie mułu dennego, składowanie odpadów organicznych, gradacje szkodników i pożary, wyrąb drzew, usuwanie martwego drewna z lasu, lokalizacja i eksploatacja składowisk odpadów niekomunalnych, płoszenie ptaków, niszczenie gniazd, penetrowanie siedlisk, polowanie w terminach niedozwolonych.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 maja 2015 roku został ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej PLH 080032.

Zarządzeniem nr 27/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 8 października 2013 roku został ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Skwierzyna PLH 080041.

Natomiast zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 3 marca 2014 roku został ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka PLB300015.

Rysunek 4 Obszary Natura 2000 na terenie gminy (źródło: geoportal.gov.pl)

5.12. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Na terenie powiatu występuje wiele gatunków chronionych rzadkich roślin i zwierząt. Do najciekawszych roślin należą: zimozioł północny, widłak cyprysowy, turzyca strunowa, podkolan biały, listera jajowata, i pióropusznik strusi.

Z roślin na uwagę zasługują storczyki, które występują na terenach podmokłych. Można znaleźć również pełnika europejskiego, jak również wawrzynka wilcze tyko.

Ze świata zwierząt do takich rzadkości należą: muchołówka mała, pliszka górską, wąsatka, bielik, bocian czarny, orlik krzykliwy, kania ruda, bąk, gniewosz plamisty, wydra i wiele innych. Znajdują się tu także stanowiska miejsc lęgowych ptaków prawnie chronionych, objętych ochroną strefową, w tym orla bielika.

W obrębie Puszczy Noteckiej spotkać można wiele gatunków roślin chronionych np.: buławnika czerwonego, rosiczkę okrągłolistną, kłoc wiechowatą, storczyka szerokolistnego, paprotkę zwyczajną, barwinek pospolity, grzybienie białe, grąźel żółty, pomocnika baldaszkowatego oraz dużo innych rzadkich i cennych roślin.

W bardziej spokojnych i niedostępnych zakątkach gnieździ się tu wiele gatunków ptaków drapieżnych takich jak rybołowy, bieliki, kanie czarne i rude, błotniaki. Występują również bociany czarne, kormorany, żurawie, łabędzie, czaple oraz typowe dla borów ptaki śpiewające jak skowronki borowe, lelki, zięby.

Z płazów i gadów wymienić należy żmiję zygzakowatą, zaskrońca, kumaka nizinnego, wszystkie gatunki ropuch. Na większych oczkach śródleśnych bytuje traszka grzebieniasta.

Z ssaków chronionych najliczniejsza jest populacja bobra, który stał się gatunkiem ekspansywnym. Spotkać też można wydry.

5.13. Leśnictwo

Według Banku Danych Lokalnych GUS w 2014 roku na terenie gminy było 19 071,48 ha lasów, z czego 94,2% to lasy będące na obszarach wiejskich. Lesistość gminy wynosiła 67% i była zdecydowanie wyższa niż wskaźnik dla województwa lubuskiego (49,2%) i dla kraju (29,4%). Blisko 99,7% były to lasy publiczne. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane na temat lasów.

Tabela 37 Leśnictwo na terenie gminy w 2014 roku

Jednostka administracyjna	Lasy ogółem	Lasy publiczne	Lasy prywatne	Lesistość
	ha			%
Obszar miasta	1098,00	1091,00	7,00	30,6
Obszar wiejski	17973,48	17920,48	53,00	72,2
Gmina Skwierzyna	19071,48	19011,48	60,00	67,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Lasy na terenie gminy administrowane są przez trzy nadleśnictwa: Skwierzyna, Karwin i Międzychód.

Dominują lasy wielofunkcyjne z przeważającym udziałem sosny. Dominującym typem siedliskowym jest bór świeży.

Część gruntów leśnych na terenie gminy nie stanowi własności Skarbu Państwa. Nadzór nad nimi zgodnie z ustawą o lasach sprawuje Starosta. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa objęte są inwentaryzacją lub uproszczonym planem urządzenia lasów.

Na terenie poszczególnych Nadleśnictw, część lasów została uznana jako lasy ochronne, w tym:

- Nadleśnictwo Skwierzyna – lasy ochronne o łącznej powierzchni 1439,83 ha, w tym lasy wodochronne, glebochronne, cenne dla obronności, stanowiące ostoje zwierząt, stanowiące element cennej przyrody rodzimej oraz znajdujące się w granicach miast. Zostały powołane decyzją Ministra Środowiska z dnia 26.04.2007 roku nr DLOPiK-L-Ip-0233-8/07.
- Nadleśnictwo Karwin – lasy ochronne o łącznej powierzchni 4 124,98 ha, powołane decyzją DLP-I-612-15/21280/15/ŁP z dnia 08.06.2015 roku.

Nadleśnictwa w ramach swej działalności prowadzą zalesienia i odnowienia lasów. Efektem prowadzonych działań jest powstanie nowej uprawy leśnej, jednak zalesiając wprowadzany jest las na grunt, który wcześniej lasem nie był. Zalesienie gruntów zwłaszcza niskich klas bonitacyjnych podnosi ich wartość ekonomiczną, zwiększa udział lasów, a ściśle określone sposoby zakładania upraw leśnych i dobór gatunków drzew, wpływają korzystnie na zwiększenie bioróżnorodności.

Prace odnowieniowe polegają na ponownym wprowadzeniu roślinności leśnej na gruncie będącym niedawno również lasem. W latach 2011-2014 na terenie Nadleśnictw prowadzone były tylko odnowienia lasów na powierzchni 215,88 ha.

Tabela 38 Powierzchnia odnowień lasu na terenie gminy Skwierzyna w latach 2011-2014

Powierzchnia odnowień lasu [ha]					
Lp.	Nadleśnictwo	2011 rok	2012 rok	2013 rok	2014 rok
1.	Nadleśnictwo Skwierzyna	9,03	5,14	5,51	2,20
2.	Nadleśnictwo Karwin	43,72	60,37	53,46	36,45
3.	Nadleśnictwo Międzychód	b.d	b.d	b.d	b.d
	Ogółem	52,75	65,51	58,97	38,65

Źródło: Nadleśnictwa.

5.13.1. Stan zdrowotny i sanitarny lasów

Na stan zdrowotny i sanitarny lasów wpływają różne czynniki, określane jako stresowe, które powodują niekorzystne zmiany w zasobach leśnych. Występujące zagrożenia można podzielić na trzy grupy:

- zagrożenia abiotyczne – czynniki atmosferyczne (anomalie pogodowe), właściwości gleby (żywność, wilgotność), warunki fizjograficzne,
- zagrożenia biotyczne – szkodniki owadzie, choroby grzybicze, nadmierne występowanie roślinożernych ssaków,
- zagrożenia antropogeniczne – zanieczyszczenie powietrze, wód, gleby, przekształcanie powierzchni ziemi, pożary, kłusownictwo i niewłaściwa gospodarka leśna.

Nadleśnictwo Skwierzyna

Siedliska borowe i zwarty kompleks monokultur sosnowych zagrożone są ze strony szkodników owadzych. Głównymi szkodnikami są brudnica mniszka, barczatka sosnówka, strzygonia choinówka, poproch cetyniak oraz zwójki. Dużym zagrożeniem dla lasów nadleśnictwa są pożary. Działając w systemie ochrony przeciwpożarowej nadleśnictwo dysponuje dwoma punktami obserwacyjnymi wyposażonymi w kamery, samochodem rozpoznawczo gaśniczym oraz wykorzystuje Systemy Informacji Przestrzennej podczas ewentualnych akcji gaśniczych

Nadleśnictwo Karwin

Z czynników biotycznych największe zagrożenie w ostatnich latach stwarza zwierzyna płowa. Dominującym rodzajem uszkodzeń jest spalowanie i zgryzanie, a najczęstszym sprawcą szkód jest jeleń. Co kilka lat na terenie nadleśnictwa ma miejsce gradacja- czyli masowy pojaw szkodników owadzych. Najczęściej przyczyną gradacji są populacje: brudnicy mniszki, barczatki sosnówki, strzygoni choinówki, poprocha cetyniaka i boreczników.

Ochrona przed szkodliwymi owadami polega na ciągłej obserwacji i prognozowaniu m.in. poprzez rozwieszanie pułapek feromonowych do odłowu szkodników - na podstawie ilości szkodnika można określić czy nie nastąpił wzrost populacji. Dopóki panuje w lesie równowaga ekologiczna nie zachodzi konieczność ingerencji leśników w środowisko. W celu utrzymania równowagi ekologicznej zakładane są remizy - dla sprzymierzeńców lasu: ptaków, płazów, gadów, drobnych ssaków i pajaków. Wokół rozwiesza się sztuczne gniazda lęgowe i noclegowe dla ptaków i nietoperzy. Dopiero gdy te metody zawiodą i wystąpi gradacja zagrażająca dużym kompleksom, leśnicy przystępują do zabiegów ratunkowych poprzez opryski samolotowe. Z czynników abiotycznych największe zagrożenie dla Nadleśnictwa Karwin stwarzają: susze oraz niski poziom wód gruntowych. Niedobór wody na terenie nadleśnictwa jest w części rekompensowany przez budowę sztucznych zbiorników wodnych, wykorzystując do tego celu naturalne obniżenia terenu. Z czynników antropogenicznych największe zagrożenie stanowi zaśmiecanie lasu. W przyszłości bardzo dużym zagrożeniem dla lasów mogą być szyby i rurociągi związane z eksploatacją złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

Nadleśnictwo Międzychód

Największe zagrożenia naszych lasów wynikają z usytuowania większości z nich na terenach Puszczy Noteckiej. Niekorzystny układ warunków siedliskowych oraz monotypizacja wielkich obszarów leśnych zdominowanych przez jednowiekowe drzewostany sosnowe sprawiają, że wykazują one dużą predyspozycję do rozwoju czynników patogenicznych, głównie szkodników owadzych. Już w latach 1922-25 puszcę dotknęła gradacja strzygoni choinówki, konsekwencją czego było zniszczenie i wycięcie 75% powierzchni leśnej. Poważne straty powstały również w latach 1980-89 na skutek żeru brudnicy mniszki, poprocha cetyniaka, barczatki sosnówki i przypłaszczka granatka. Od dłuższego czasu trwa w puszczy bardzo niekorzystny proces obniżania się poziomu wód gruntowych. Powtarzają się cyklicznie inne zjawiska niosące zniszczenia w lasach. Obecnie w każdej dziedzinie gospodarki leśnej (z uwzględnieniem uwarunkowań ekonomicznych i wymagań społeczeństwa) podejmuje się odważne działania zmierzające do stopniowego przywracania równowagi biologicznej i zwiększania naturalnej oporności drzewostanów na czynniki szkodotwórcze.

5.14. Tereny zieleni urządzonej

Zieleń pełni istotne funkcje na obszarach zurbanizowanych, takie jak: funkcja ekologiczna, udział w wymianie gazowej, wpływ na obieg wody, na warunki wilgotnościowe powietrza, rola filtracyjna, ochronna, izolacyjna, funkcja zdrowotna, wypoczynkowa, dydaktyczna i wychowawcza.

Według danych GUS w 2014 roku na terenie gminy był jeden park spacerowo-wypoczynkowy, 6 zieleńców, 9 cmentarzy oraz lasy gminne o łącznej powierzchni 15 ha. W tabeli poniżej przedstawiono powierzchnie terenów zieleni urządzonej w gminie.

Tabela 39 Tereny zieleni urządzonej w 2014 roku

Jednostka administracyjna	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze	Lasy gminne
	ha		
Gmina Skwierzyna	14,16	10,70	15,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

5.15. Adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej przygotował „Wstępną ocenę ryzyka powodziowego (WORP)”, która jest pierwszym z czterech dokumentów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa).

Celem wstępnej oceny ryzyka powodziowego jest wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, czyli obszarów, na których istnieje znaczące ryzyko powodziowe lub na których wystąpienie dużego ryzyka jest prawdopodobne. Wstępną ocenę wykonuje się w oparciu o dostępne lub łatwe do uzyskania informacje.

W ramach WORP zostały zidentyfikowane znaczące powodzie historyczne, jak również powodzie, które mogą wystąpić w przyszłości (tzw. powodzie prawdopodobne), które stanowiły podstawę do wyznaczenia obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Dla rzek Warty i Obry przepływających przez teren miasta i gminy Skwierzyna zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione „obszary szczególnego zagrożenia powodzią”. Mapy te zostały podane do publicznej wiadomości 15 kwietnia 2015 roku poprzez przekazanie ich właściwym dyrektorom urzędów żeglugi śródlądowej, właściwym wojewodom, marszałkom województwa, starostom, wójtom (burmistrzom, prezydentom miast) oraz właściwym komendantom wojewódzkim i powiatowym Państwowej Straży Pożarnej. Szczegółowe mapy dostępne są na stronie mappy.isok.gov.pl. Dla terenu miasta i gminy Skwierzyna poza opracowanymi mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego dla prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 10%, 1% i 0,2%, zostały także opracowane mapy całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego dla prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 1%.³

Na terenie gminy występują wały przeciwpowodziowe oraz inne urządzenia przeciwpowodziowe, które administrowane są przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze – Inspektorat w Międzyrzeczu.

Tabela 40 Wykaz wałów przeciwpowodziowych na terenie gminy

Lp.	Ciek i nazwa doliny chronionej	Obręb	Nazwa odcinka, symbol	Kilometry ciek od - do	Kilometry wału od - do	Długość /m/	Obszar chroniony /ha/
1	Warta Dol. Polichno St. - Murzynowo	Murzynowo	Osetnica-Murzynowo Vb	74+500 – 85+600	0+000-7+850	7850	3395,00
2	Warta Dol. Polichno St. - Murzynowo	Murzynowo	Murzynowo – Skwierzyna Vc	86+400 – 88+400	0+000-2+540	2540	45,00
3	Warta Dol. Borek- Rakowo	Murzynowo	Trzebiszewo – Rakowo VIb	79+850 – 88+200	0+000-7+800	7800	1540,00
4	Warta Dol. Świniary- nowy Dwór	Świniary, Nowy Dwór	Świniary- Nowy Dwór VIIa	96+000 – 106+300	0+000-11+000	11000	1770,00
5	Warta Dol. Skrzynica	Skrzynica	Skrzynica IXa	107+200 - 109+300	0+000-1+950	1950	40,00
6	Warta Dol. Krobielewko	Krobielewko	Krobielewko Xa	109+700 – 113+300	0+000-3+550	3550	120,00
7	Warta Dol. Wiejce	Wiejce	Wiejce XIa	114+100 – 115+600	0+000-1+500	1500	40,00
8	Warta Dol. Skwierzyna- Krasne Dłusko	Skwierzyna	Skwierzyna- Chełmsko XIIa	92+200 – 98+400	0+000-4+800	4800	1050

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze – Inspektorat w Międzyrzeczu.

Tabela 41 Wykaz innych urządzeń przeciwpowodziowych

Lp.	Nazwa, numer i symbol	Typ	Obręb	Obiekt	Kilometr
1	Przepust wałowy Kanał Skwierzynka	przepust	Skwierzyna	Odcinek XIIa Skwierzyna – Chełmsko	km wału –4+600
2	Przepust wałowy Kanał Świniarski	przepust	Świniary	Odcinek VIIIa Świniary-Nowy Dwór	km wału 11+400

³ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Lp.	Nazwa, numer i symbol	Typ	Obręb	Obiekt	Kilometr
3	Przepust wałowy Kanał Trzebiszewski	przepust	Trzebiszewo	Odcinek VIb Trzebiszewo-Rakowo	km wału 7+700
4	śluza wałowa z klapą	budowla spustowa	Skwierzyna	Odcinek XIIa Skwierzyna – Chełmsko	km wału –4+600
5	śluza z klapą	budowla spustowa	Świniary	Odcinek VIIIa Świniary-Nowy Dwór	km wału 11+400
6	śluza wałowa z klapą	budowla spustowa	Trzebiszewo	Odcinek VIb Trzebiszewo-Rakowo	km wału 7+700

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze – Inspektorat w Międzyrzeczu.

Wały wybudowane zostały na początku XX wieku. Podczas ostatniego przeglądu jesiennego w 2013 r. stwierdzono liczne uszkodzenia wałów wywołane głównie przez zwierzęta. Ich stan oceniono jako „mogący zagrażać” bezpieczeństwu. Wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.40990

Tabela 42 Stan techniczny urządzeń przeciwpowodziowych

Lp.	Rzeka, symbol wału, miejscowość	Stan techniczny wałów (bezpieczeństwa) -długość wału (m)			Rodzaj uszkodzeń (lokalizacja)
		nie zagrażający	mogący zagrażać	zagrażający	
1	V b Osetnica-Murzynowo	-	7850	-	Dziury zwierzęce
2	V c Murzynowo-Skwierzyna	-	2540	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
3	VIII a Świniary-Nowy Dwór	-	11000	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
4	IX a Skrzynica	-	1950	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
5	X Krobielewko	-	3550	-	Nierówności na ławie przywałowej, koleiny na koronie wału
6	XI Wiejce	-	1500	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
7	VI b Trzebiszewo-Rakowo	-	7800	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
8	XII a Skwierzyna-Chełmsko	-	4800	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze – Inspektorat w Międzyrzeczu.

Rolę odbiorników nadmiaru wody na obszarach użytków rolnych pełnią również rowy melioracyjne. Łączna długość rowów melioracyjnych na terenie gminy wynosi 177 220 m. Powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 1 692 ha, natomiast zdrenowanych – 32 ha.

Rowy melioracyjne pełnią bardzo ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią ze względu na prawidłowe funkcjonowanie niezbędna jest ich konserwacja co najmniej dwa razy do roku tj. wiosną i jesienią.

Brak konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do podtopień oraz całkowitego ich zaniku. Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji podstawowej i szczegółowej zapobiega zalewaniu gruntów. Działania związane z naprawą systemów melioracyjnych i drenarskich mogą również nieść negatywne skutki. Mogą wiązać się z osuszaniem terenów chronionych w tym siedlisk przyrodniczych czy siedlisk roślin i zwierząt chronionych. Szczególne zagrożenie stwarza to dla lasów bagiennych i zarośli łęgowych występujących w dolinach rzecznych. Zaniechanie wykaszania i wypasu jest natomiast dodatkowym czynnikiem przyspieszającym to zjawisko.

Według informacji Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, powierzchnia gruntów ornych wymagających odbudowy lub modernizacji wynosi 716 ha, natomiast powierzchnia użytków zielonych – 976 ha.

Susza to długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub nieznacznym opadem w stosunku do średnich wieloletnich wartości i wysoką temperaturą. Prowadzi do znacznego wyczerpania zasobów wodnych. Podobnie jak powódź zaliczana jest do zjawisk katastrofalnych. Susza powoduje przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw, zmniejszenie zasobów wody pitnej, a także zwiększone prawdopodobieństwo katastrofalnych pożarów.

Do oceny zagrożenia suszą w Polsce został utworzony Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR), który na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB) w Puławach. System ten ma za zadanie wskazać obszary, na których potencjalnie wystąpiły straty spowodowane suszą dla poszczególnych upraw. Określa się klimatyczny bilans wodny, czyli różnicę pomiędzy opadem atmosferycznym mierzonym standardowo na stacjach meteorologicznych a ewapotranspiracją potencjalną.

W 2014 roku na terenie gminy przeprowadzono pomiary w 13 okresach raportowania. W żadnym okresie nie stwierdzono ryzyka wystąpienia suszy.

W sytuacji zagrożenia suszą, przeciwdziałać można przez monitorowanie bilansów wodnych gleb umożliwiające rozpoznanie skali i przestrzennego występowania suszy glebowej. Należy ukierunkować działania na tworzenie oczek wodnych, lokalnych mokradeł oraz wykorzystywać wody opadowe poprzez gromadzenie ich i wykorzystanie do podlewania zieleni urządzonej.

5.16. Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców

Edukacja ekologiczna ma na celu podnoszenia świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ochrony środowiska naturalnego. Kształtowanie właściwych postaw przynosi korzyści zarówno dla zdrowia ludzi jak i dla środowiska naturalnego. Edukację ekologiczną należy rozpowszechniać już wśród najmłodszych aby móc ją kontynuować jak najdłużej.

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku problematyka edukacji społeczeństwa w dziedzinie ekologii, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju zajmuje znaczące miejsce. W województwie lubuskim edukacja ekologiczna mocno się rozwija. W związku z tym, jako wskazania do działań w zakresie edukacji ekologicznej, można wymienić:

- poszerzenie oferty szkoleń, warsztatów i spotkań nt. korzyści płynących z dbania o środowisko, w tym korzyści ekonomicznych, skierowanych do dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego,
- zwiększenie ilości szkoleń i warsztatów dla pracowników urzędów gmin, powiatów i innych urzędów oraz przedsiębiorców w zakresie występowania gatunków i siedlisk przyrodniczych, procedury oceny oddziaływania na środowisko i innych procedur prawnych w ochronie środowiska,
- zwiększenie stopnia wykorzystania środków publicznych na cele związane z edukacją ekologiczną, poprzez prowadzenie szkoleń dotyczących możliwości pozyskiwania funduszy na działania edukacyjne,
- zwiększenie dostępu do informacji o środowisku oraz do szerszego uczestnictwa mieszkańców w procesach konsultacji społecznych decyzji dotyczących środowiska oraz opiniowanych dokumentów strategicznych,
- organizowanie spotkań i warsztatów z mieszkańcami i przedsiębiorcami na temat możliwości rozwoju obszarów objętych programem natura 2000,
- kontynuowanie zadań związanych z edukacją przyrodniczą, zwiększając jednak ilość zajęć dotyczących obszarów natura 2000,
- zamieszczanie jak najbardziej aktualnych informacji, publikacji itp. na stronach internetowych jednostek z zakresu ochrony środowiska i edukacji ekologicznej,
- wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych prowadzących działalność związaną z edukacją ekologiczną,

- położenie większego nacisku na współpracę międzysektorową w zakresie edukacji ekologicznej, np. opracowywanie wspólnych programów edukacji ekologicznej, udział lub wspólne organizowanie konferencji i seminariów w tym temacie itp.,
- kontynuowanie pozostałych prowadzonych do tej pory działań.

Edukacja ekologiczna w Gminie Skwierzyna prowadzona jest przez Urząd Miejski w Skwierzynie, nadleśnictwa a także przez jednostki oświatowe: szkoły, przedszkola, pozarządowe organizacje i fundacje ekologiczne, firmy i instytucje.

Urząd Miejski w Skwierzynie organizuje coroczne, cyklicznie akcje polegające na grabieniu liści kasztanowców zaatakowanych przez szrotówka kasztanowcowiaczka. W ramach sprzątanía świata zorganizowano akcję pn. „Czysta Skwierzyna – piękna Gmina”. Łącznie podczas akcji zebrano 5,70 Mg odpadów, w tym: 1,8 Mg odpady biodegradowalnych; 3,9 Mg odpadów komunalnych zmieszanych. Dodatkowo posadzono 28 drzew z gatunku dąb, lipa. W związku ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Urząd Miejski przygotował ulotkę informacyjną dotyczącą nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Nadleśnictwa z terenu gminy aktywnie uczestniczą w edukacji ekologicznej mieszkańców.

Nadleśnictwo Karwin prowadzi zajęcia w izbie edukacji leśnej w Dobrojewie dla dzieci i młodzieży oraz bierze udział w imprezach plenerowych tj. Święto Warty i dożynki gminne.

Nadleśnictwo Skwierzyna bierze czynny udział w edukacji przyrodniczej społeczeństwa poprzez prowadzenie prelekcji dla dzieci i młodzieży oraz udział i współorganizację imprez masowych i wydarzeń. Do najważniejszych należą: święto Warty, grabienie liści kasztanowca, rajd Szlakiem Bobrów, konkurs przyrodniczo-łowiecki, rajd katyński i dni kariery.

6. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Jednym z elementów aktualizacji i opracowania niniejszego Programu jest uwzględnienie oceny osiągnięcia celów ekologicznych wskazanych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2018. Poniżej przedstawiono ocenę realizacji celów i kierunków działań ekologicznych do roku 2014 na terenie gminy. Wymienione cele miały być realizowane poprzez działania o charakterze inwestycyjnym i nieinwestycyjnym, prowadzące do eliminacji lub ograniczenia natężenia oddziaływania czynników zagrażających zasobom środowiska naturalnego oraz do odtwarzania użytkowanych zasobów. W latach 2013-2014 zostały zrealizowane zadania inwestycyjne oraz pozainwestycyjne przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 43 Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2018 za lata 2013-2014

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
CEL 1: OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW						
Ochrona środowiska przyrodniczego i rozwój systemu obszarów chronionych	Utrzymanie czystości w miejscach o większym natężeniu turystycznym	Zadanie ciągłe. Urząd Gminy zajmuje się systematycznym sprzątnięciem przystanków autobusowych (wiaty przystankowe oraz teren wokół przystanków). Porządkowane są również tereny w obrębie obiektów użyteczności publicznej . Corocznie sadzone są kwiaty przy tych obiektach, jak również wzdłuż głównych dróg oraz przy gminnych placach.	Gmina Skwierzyna	2013-2014	Wg potrzeb	Budżet Gminy
	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych	Systematycznie wykonywano prace porządkowe w zakresie utrzymania w czystości i porządku cmentarzy na terenie gminy Skwierzyna. W ramach umowy porozumienia pomiędzy Gminą Skwierzyna i Wojewodą Lubuskim w sprawie utrzymania grobów i cmentarzy wojennych corocznie był porządkowany cmentarz wojenny przy ul. 61. Brygady w Skwierzynie.	Gmina Skwierzyna	2013-2014	Wg potrzeb Dotacja z budżetu państwa 2013- 4.000,00zł 2014r. 4.000,00zł	Budżet Gminy Dotacja z budżetu państwa (Wojewoda Lubuski)
	Wprowadzenie odpowiednich procedur lokalizacyjnych chroniących obszary przyrodniczo cenne przed przeinwestowaniem, przy wykorzystaniu inwentaryzacji przyrodniczej gminy	W okresie sprawozdawczym nie zostały wprowadzone procedury lokalizacyjne chroniące obszary przyrodniczo cenne przed przeinwestowaniem, przy wykorzystaniu inwentaryzacji przyrodniczej gminy	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Rozwój prac inwentaryzacyjnych w zakresie oceny stanu i rozpoznawania zagrożeń różnorodności biologicznej (wykonanie nowych i aktualizacja	W okresie sprawozdawczym nie podejmowano uchwał o utworzeniu nowych form ochrony przyrody na terenie Gminy Skwierzyna. Istniejące użytki ekologiczne na terenie Gminy Skwierzyna – 8 , zostały ustanowione w 2002 roku przez Wojewodę Lubuskiego.	Gmina Skwierzyna	x	x	x

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	istniejących waloryzacji przyrodniczych)					
	Utrzymanie i rozwój śródmiejskich, w tym osiedlowych terenów zieleni	Systematycznie wykonywano prace porządkowe w zakresie utrzymania w czystości i porządku parków i skwerów zlokalizowanych na terenie Gminy Skwierzyna (koszenie wraz z bieżącym usuwaniem nieczystości) . W I i IV kwartale wykonywane były przycinki pielęgnacyjne drzew oraz wycinki drzew suchych i zagrażających bezpieczeństwu ludzi. W 2013 r. dokonano nowych nasadzeń drzew na terenie miasta Skwierzyna (park Waszkiewicza, ul. Słowackiego, ul. Sportowa).	Gmina Skwierzyna	2013-2014	Wg potrzeb	Budżet Gminy
	Tworzenie nowych form ochrony przyrody na terenie gminy	W okresie sprawozdawczym nie utworzono nowych form ochrony przyrody.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Budowa przejść dla zwierząt nad trasami komunikacyjnymi i przepławek dla ryb	Budowa trzech przejść dla zwierząt w ramach budowy drogi ekspresowej S3 odcinek Gorzów Wlkp. - Międzyrzecz	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	2011-2014	22 959 245,0	KFD, POIiŚ
Racjonalne użytkowanie lasów	Zalesianie nowych terenów, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych	Na terenie gminy w latach 2013-2014 nie prowadzono zalesień nowych terenów	Lasy Państwowe, Lasy Prywatne, Podmioty prywatne	x	x	x
	Prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych	Waloryzacja przyrodnicza obszarów leśnych prowadzona przez leśniczych i podleśniczych, podczas prac leśnych.	Nadleśnictwo Karwin Nadleśnictwo Skwierzyna	2013-2014	w.b	Środki własne
	Zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych	W decyzjach zezwalających na wycinkę drzew właściciele nieruchomości są zobowiązani do wykonania nowych nasadzeń drzew. Zgodnie z decyzją Starostwa Powiatowego – zadania wynikające z inwentaryzacji lasu (pielęgnacja, przebudowa drzewostanu, pielęgnacja gleby, młodników, trzebież wczesna i późna)	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Tworzenie spójnych kompleksów leśnych	Zadanie realizowane na bieżąco	Nadleśnictwo Skwierzyna	2013-2014	b.d	Środki własne

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów					
	Ochrona zieleni dolin rzecznych, terenów torfowiskowych i źródliskowych	Zadanie ciągłe	Gmina Skwierzyna	x	Wg potrzeb	Budżet Gminy
	Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkody przemysłowe)	Monitoring środowiska leśnego (monitoring występowania szkodników liściożernych sosny, przeciwdziałanie i zapobieganie pożarom).	Nadleśnictwo Karwin	2013 2014	27 741,85 23 275,10	Środki własne
	Zapewnienie lasom i zadrzewieniom właściwego znaczenia w planowaniu przestrzennym, w tym kształtowaniu granicy rolno-leśnej i ochronie krajobrazu	Zadanie realizowane na bieżąco	Nadleśnictwo Skwierzyna	2013-2014	147 000,0	Środki własne
	Opracowanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Polityki Leśnej Państwa	Działanie obejmujące specjalne obsadzenia strefy ekotonowej na granicy rolno-leśnej	Nadleśnictwo Skwierzyna	2013-2014	13 000,0	Środki własne
		Nie dotyczy	x	x	x	x
CEL 2: OCHRONA GLEB I ZŁOŻ KOPALIN						
Ochrona gleb przed degradacją	Ochrona i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych spełniających rolę przeciwoerozyjną	W decyzjach zezwalających na wycinkę drzew właściciele nieruchomości, zarządcy dróg zobowiązani byli do wykonania nowych nasadzeń drzew	Gmina Skwierzyna, właściciele gruntów, zarządcy dróg,	2013-2014	x	Środki własne jednostek realizujących
	Podjęcie działań ochronnych gleb przed erozją oraz	Zwiększenie wiedzy rolników i osób uprawiających ziemię na temat właściwości gleb i ich prawidłowej uprawy.	ODR, Stacja Chemiczno - Rolnicza	2013-2014	x	Środki własne jednostek realizujących,

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	procesami zakwaszenia	Informacja dla mieszkańców – strona internetowa. Informacja przekazywana na zebraniach wiejskich.				środki pomocowe UE
	Promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych na terenie gminy	Zwiększenie wiedzy rolników i osób uprawiających ziemię na temat właściwości gleb i ich prawidłowej uprawy. Informacja dla mieszkańców – strona internetowa. Informacja przekazywana na zebraniach wiejskich.	ODR, ARiMR	2013-2014	x	Bez ponoszenia kosztów.
	Rozwój systemu monitorowania gleb oraz kontrola jakości gleb	Badania odczynu gleby, zasobności w makroelementy oraz potrzeb wapnowania na terenie gminy Skwierzyna były przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gorzowie Wielkopolskim	Stacja Chemiczno-Rolnicza	2013-2014	b.d	Środki własne
	Wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców Informacja dla mieszkańców – strona internetowa. Informacja przekazywana na zebraniach wiejskich.	ODR	2013-2014	x	Bez ponoszenia kosztów.
	Ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej	Zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni wzdłuż dróg. W decyzjach zezwalających na wycinkę drzew właściciele nieruchomości, zarządcy dróg zobowiązani są do wykonania nowych nasadzeń drzew.	Gmina Skwierzyna. Zarządcy dróg.	2013-2014	x	Środki własne jednostek realizujących
		Zakup samochodu ratownictwa ekologicznego wraz z wyposażeniem dla PSP	Starostwo Powiatowe	2014	72 009,30	Budżet Powiatu
Racjonalne gospodarka surowcami mineralnymi	Bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych, nielegalnych wyrobisk i zapobieganie ich powstawaniu	Bieżący monitoring.	Gmina Skwierzyna	2013-2014	x	Budżet Gminy
	Rekultywacja składowiska odpadów w Skwierzynie	Na terenie Gminy Skwierzyna zlokalizowany jest zrekultywowany teren po składowisku odpadów przy ul. Międzyrzeckiej o łącznej pow. 4,26 ha. Powyższy teren jest w fazie poeksploatacyjnej. Zgodnie z decyzją Starosty Międzyrzeckiego na terenie składowiska w okresie co 6 miesięcy wykonywane są pomiary poziomu wód podziemnych, badania składu wód oraz kontrola osiadania powierzchni składowiska w oparciu o ustalone repery	Gmina Skwierzyna	2013-2014	2013- 4.745,04zł 2014- 3.050,40zł	Budżet Gminy
	Uwzględnienie w planach zagospodarowanie przestrzennego wszystkich znanych	Zadanie realizowane na bieżąco wg. potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	Budżet Gminy

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem					
	Kontrola w zakresie wykonywania postanowień udzielanych koncesji oraz eliminacja nielegalnych koncesji	Coroczne oględziny wszystkich zakładów górniczych	Starostwo Powiatowe	2013-2014	625,0	Budżet Powiatu
CEL 3: OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH ORAZ KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH						
Poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Budowa nowych oraz sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej	Budowa sieci wodociągowej: 1. w Murzynowie ul. Przedszkolna, Leśna - długość 334 mb. 2. w Skwierzynie ul. Przemysłowa, Ceglana Góra –I etap – 353 mb. 3. w Skwierzynie w rejonie ul. Międzyrzeckiej-strefa gospodarcza – 265 mb.	ZWIK Sp. z o. o.	Zadanie nr: 1. 2013 r. 2. 2014 r. 3. 2014 r.	1. 35 000,0 2. 37 480,0 3. 97 329,0	Środki własne ZWiK
	Wyposażenie aglomeracji (o równoważnej liczbie mieszkańców równej i powyżej 2.000) w systemy kanalizacji zbiorczej zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków	0	ZWIK Sp. z o. o.	x	x	x
	Budowa nowych odcinków sieci kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej na obszarze Gminy Skwierzyna	2013 r. kanalizacja sanitarna w ul. Garncarskiej w Skwierzynie – długość 156 mb.	ZWIK Sp. z o. o. Gmina Skwierzyna	2013 r.	12 1951,0	Środki własne ZWiK
	Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków,	Nie zrealizowano	Gmina Skwierzyna	x	x	x

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	w miejscach gdzie niemożliwa jest lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej					
	Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Informacja przekazywana na zebraniach wiejskich	ODR, PJW	2013-2014	x	x
	Poprawa i modernizacja systemów odprowadzania ścieków z dróg gminnych	Nie zrealizowano	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Prowadzenie kontroli zrzutu ścieków przemysłowych i komunalnych na terenie gminy	Bieżący monitoring.	ZWiK	x	x	x
Kontrole oczyszczalni ścieków w Skwierzynie		WIOŚ	2013-2014	340,0	Środki własne	
kontrola wyników badań oczyszczonych ścieków odprowadzanych do wód lub do ziemi		Starostwo Powiatowe	2013-2014	b.d	Budżet Powiatu	
	Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych	Zadanie realizowane na bieżąco wg. potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
Ochrona przed powodzią	Modernizacja i utrzymywanie w dobrym stanie technicznym wałów przeciwpowodziowych	„Wał p.powodziowy obiekt XII a Skwierzyna - Chełmsko 0+000-4+800 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2013	13 633,35	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt XIa Wiejce 0+000-1+500 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2013	5 224,09	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt Xa Krobielewko 0+000-3+550 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2013	10 418,62	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt IX a Skrzynica 0+000-1+950 (gm.	LZMiUW	2013	7 353,10	Budżet państwa

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
		Skwierzyna” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń				
		„Wał p.powodziowy obiekt VIIa Świniary-Nowy Dwór 0+000-11+000 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2013	26 629,47	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt Vc Murzynowo- Skwierzyna 0+000 - 2+540 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2013	8 367,58	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt Vb Osetnica -Murzynowo 0+000-7+850 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2013	21 826,83	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy rzeki Warty obiekt Vb Osetnica Murzynowo (gm. Skwierzyna)” - zabudowa osuwisk	LZMiUW	2013	17 459,73	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy rzeki Warty obiekt VI b Trzebiszewo-Rakowo (gm. Skwierzyna)” - zabudowa osuwisk	LZMiUW	2013	10 005,14	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt VI b Trzebiszewo- Rakowo 0+420-0+430 (gm. Skwierzyna)” - naprawa korony i skarpy wału	LZMiUW	2013	11 332,63	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt VI b Trzebiszewo-Rakowo 0+000-7+800 (gm.Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2013	22 223,21	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt XII a Skwierzyna - Chelmsko 0+000-4+800 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2014	18 481,94	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt XIa Wiejce 0+000-1+500 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2014	7148,10	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt Xa Krobielewko 0+000-3+550 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2014	14 238,50	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt IX a Skrzynica 0+000-1+950 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2014	10 224,66	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt VIIa Świniary-Nowy Dwór 0+000-11+000 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2014	35 636,84	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt Vc Murzynowo- Skwierzyna 0+000 - 2+540 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2014	8 375,75	Budżet państwa
		„Wał p.powodziowy obiekt Vb Osetnica -Murzynowo 0+000-7+850 (gm. Skwierzyna)” - wykaszanie porostów, usuwanie zakrzaczeń	LZMiUW	2014	25 872,76	Budżet państwa
		Wał p.powodziowy obiekt VI b Trzebiszewo-Rakowo 0+000-7+800 (gm.Skwierzyna)	LZMiUW	2014	25 189,59	Budżet państwa

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
		Zadanie realizowane na bieżąco w miarę potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Współpraca gminy z zarządcami urządzeń wodnych w zakresie inwentaryzacji, odbudowy i regulacji oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji podstawowej i szczegółowej	„Kanał Skwierzynka km 0+000 - 4+300 (gm. Skwierzyna)” - koszenie, odmulanie	LZMiUW	2013	27 698,37	Budżet państwa
		„Kanał Trzebiszewski km 0+000-10+800 (gm Skwierzyna)” - koszenie, odmulanie, usuwanie tam bobra	LZMiUW	2013	44 953,49	Budżet państwa
		„Kanał Skwierzynka km 0+130 (gm.Skwierzyna)” - udrażnianie przepustu rurowego	LZMiUW	2013	227,03	Budżet państwa
		„Kanał Polichno Stare km 4+770 (gm.Skwierzyna)” - wymiana rur w przepuście	LZMiUW	2013	6 887,16	Budżet państwa
		„Kanał Polichno Stare km 2+000 - 8+450 (gm.Skwierzyna)” - koszenie,odmulenie	LZMiUW	2013	67 863,92	Budżet państwa
		„Kanał Trzebiszewski km 0+000-10+800 (gm Skwierzyna)” - usuwanie tam bobra	LZMiUW	2013	12 269,74	Budżet państwa
		„Kanał Gościnowo km 0+000-6+700 (gm.Skwierzyna)” - koszenie, odmulenie	LZMiUW	2013	68 845,31	Budżet państwa
		„Kanał Dobrojewo km 1+500-6+140 (gm.Skwierzyna)” - koszenie,odmulenie	LZMiUW	2013	64 410,08	Budżet państwa
		„Kanał Trzebiszewski km 3+425 (gm Skwierzyna)” - zabezpieczenie skarpy przy moście	LZMiUW	2013	4 558,65	Budżet państwa
		„Kanał Dobrojewo km 1+500-6+140 (gm.Skwierzyna)” - usuwanie tam bobra	LZMiUW	2014	1 353,89	Budżet państwa
		„Kanał Trzebiszewski 0+000-10+800 (gm.Skwierzyna)” - usuwanie tam bobra	LZMiUW	2014	1 692,36	Budżet państwa
		„Kanał Polichno Stare km 2+000-8+540 (gm.Skwierzyna)” - usuwanie tam bobra	LZMiUW	2014	1 353,89	Budżet państwa
		„Kanał Gościnowo km 0+000-6+700 (gm.Skwierzyna)” - usuwanie tam bobra	LZMiUW	2014	1 015,41	Budżet państwa
		„Kanał Gościnowo km 3+560; 3+560-6+700 (gm.Skwierzyna)” - udrażnianie przepustu, usuwanie tam bobra	LZMiUW	2014	3 313,13	Budżet państwa
		„Kanał Świniarski km 0+000-7+440 (gm. Skwierzyna)” - wykoszenie, hakowanie	LZMiUW	2014	30 559,39	Budżet państwa
		„Kanał Polichno Stare km 2+000 - 8+450 (gm.Skwierzyna)” - koszenie, wygrabienie, odmulenie, rozplantowanie	LZMiUW	2014	57 031,04	Budżet państwa
		„Kanał Trzebiszewski km 0+000-10+800 (gm.Skwierzyna)” - wykoszenie, hakowanie, odmulenie	LZMiUW	2014	53 004,72	Budżet państwa
		„Kanał Skwierzynka hm 0+000 - 4+300 (gm. Skwierzyna)” - wykoszenie, wygrabienie, odmulenie	LZMiUW	2014	29 953,82	Budżet państwa
		„Kanał Dobrojewo 1+500-6+140 (gm.Skwierzyna)” - wykoszenie,	LZMiUW	2014	64 553,99	Budżet państwa

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
		odmulenie, usunięcie tam bobra				
		„Kanał Gościno 0+000-6+700 (gm. Skwierzyna)” - wykoszenie, odmulenie, rozplantowanie, usunięcie krzaków	LZMiUW	2014	68 929,36	Budżet państwa
		„Polichno Stare 3+500-6+500 (gm. Skwierzyna)” - usuwanie tam bobra	LZMiUW	2014	9 850,53	Budżet państwa
		„Kanał Trzebiszewski km 0+500 - 8+050 (gm. Skwierzyna)” - usuwanie tam bobra	LZMiUW	2014	7 696,76	Budżet państwa
CEL 4: POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO						
Systematyczna poprawa jakości powietrza	Redukcja zanieczyszczeń transportu kołowego poprzez modernizację ciągów komunikacyjnych na terenie gminy	Przebudowa drogi gminnej - ulicy Marysieńki w Skwierzynie.	Gmina Skwierzyna	2014	248 995,28	śr. własne
		Przebudowa nawierzchni dróg gminnych w Skwierzynie - ulic: Przemysłowej, Demokratycznej i Roosevelta		2014	722 745,20	NPPDL
		Przebudowa drogi powiatowej nr 1351F wraz z kanalizacją deszczową w m. Murzynowo Etap I od km 0+000 do km 0+555	Zarząd Dróg Powiatowych w Międzyrzeczu	2014	1 949 000,0	50% środki własne, 50% Program Wieloletni pn. „Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych - Etap II : Bezpieczeństwo -Dostępność- Rozwój”
		Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej 1349F- Rakowo-Trzebiszewo	Zarząd Dróg Powiatowych w Międzyrzeczu	2014	68 517,0	środki własne
		Wykonanie przejścia dla pieszych oraz infrastruktury towarzyszącej na ul. Kościelnej w Murzynowie	Zarząd Dróg Powiatowych w Międzyrzeczu	2013	695 000,0	15% środki własne, 85% Projekt KIK 76 – „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym” współfinansowany ze Szwajcarsko – Polskiego Programu

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
						Współpracy
	Budowa dróg publicznych gminnych	Budowa dróg dojazdowych na terenie Regionalnego Parku Przemysłowego w Skwierzynie wraz z przebudową odcinka drogi krajowej nr 3 - Etap I. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez budowę dróg dojazdowych na terenie parku przemysłowego w Skwierzynie	Gmina Skwierzyna	2013 2014	244 640,85 1 195 552,69	LRPO LRPO
	Współpraca gminy z zarządcami dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych w zakresie wyznaczania potrzeb modernizacji ciągów komunikacyjnych	Zadanie realizowane na bieżąco wg potrzeb	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Wsparcie budowy infrastruktury rowerowej; budowa nowych tras rowerowych i modernizacja istniejących, w tym wyłączenie tras rowerowych poza pasy dróg samochodowych, budowa parkingów dla rowerów	W okresie sprawozdawczym wytyczono i oznakowano trakt rowerowy wraz z wykonaniem elementów małej architektury przebiegający przez tereny sołectkie - od Murzynowa do Krobielewka. Ponadto w okresie sprawozdawczym utrzymywano w czystości i porządku wszystkie trasy rowerowe na terenie Gminy Skwierzyna.	Gmina Skwierzyna	2013	18.204,00	Budżet Gminy, Środki PROW
	Eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach komunalnych na rzecz paliw niskoemisyjnych (drewno, wierzba energetyczna, gaz, olej opałowy	Zmiana sposobu użytkowania budynku użyteczności publicznej – Urząd Miejski w Skwierzynie (z węglowego na gazowe)	Gmina Skwierzyna	2013	x	x
	Zwiększenie świadomości społeczeństwa w	Zadanie ciągle realizowane na bieżąco wg potrzeb	Gmina Skwierzyna	x	x	x

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania alternatywnych źródeł energii					
	Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy	Zadanie ciągle realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
		Naprawa cząstkowa nawierzchni bitumicznych za pomocą remontera	Starostwo Powiatowe	2013	123 430,50 (cały powiat)	środki ZDP
	Rozbudowa sieci gazowej na obszarze Gminy Skwierzyna	Nie zrealizowano	Zarządca sieci	x	x	x
	Kontrola przedsiębiorstw w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza	Przeprowadzanie kontroli w przedsiębiorstwach, w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza, przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	WIOŚ	2013-2014	1800,0	Środki własne
Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza	Wspieranie budowy nowych alternatywnych źródeł energii	Zadanie ciągle realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Modernizacja istniejących kotłowni zakładowych celem ich dostosowania do spełnienia wymogów ochrony środowiska	brak danych	Zakłady przemysłowe	x	x	x
	Ograniczenie emisji ze źródeł punktowych obiektu energetycznego spalania paliw poprzez kontrolę instalacji oraz wprowadzanie	brak danych	WIOŚ, Użytkownicy środowiska, Zakłady przemysłowe	x	x	x

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	nowoczesnych technik spalania paliw i stosowanie wysokoparowych urządzeń odpylających					
	Konsekwentne wdrażanie krajowych programów redukcji emisji	Zadanie ciągle realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
		Realizacja Programów Ochrony Powietrza dla strefy lubuskiej - termomodernizacja - wymiana 2 okien	Starostwo Powiatowe	2014	3 131,65	środki Domu Dziecka w Skwierzynie
	Modernizacja, hermetyzacja i automatyzacja procesów technologicznych w zakładach na terenie gminy	brak danych	Przedsiębiorcy	x	x	x
	Wdrożenie nowoczesnych technologii w zakładach, przyjaznych środowisku oraz systemów zarządzania środowiskiem (ISO 14001)	Zadanie ciągle realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Promocja wspierania rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszające materiałochłonność gospodarki	Zadanie ciągle realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	Działania w celu zwiększenia rozwoju wykorzystania energii ze źródeł Odnawialnych	Zadanie ciągłe realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
CEL 5: POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO						
Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem	Integrowanie opracowań planistycznych z problemami zagrożenia hałasem – przestrzeganie odległości lokalizacji obiektów mieszkaniowych od pasa drogowego	Bieżący monitoring	WIOŚ	x	x	x
	Wyznaczenie stref ochronnych wokół przedsiębiorstw, w obrębie których nie należy lokalizować budynków mieszkalnych (MPZP)	Zadanie ciągłe realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Wprowadzanie pasów zieleni pełniących funkcję ekranów akustycznych w miejscach szczególnie obciążonych hałasem komunikacyjnym	Zadanie ciągłe realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Modernizacja i renowacja nawierzchni dróg zakładowych i dojazdowych do zakładu w celu obniżenia emisji hałasu	Zadanie ciągłe realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Dokonanie rozpoznania klimatu	Monitoring klimatu akustycznego w 2013 i 2014 roku nie był prowadzony na terenie gminy	WIOŚ,	x	x	x

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	akustycznego ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu					
	Monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez teren powiatu	Monitoring klimatu akustycznego w 2013 i 2014 roku nie był prowadzony na terenie gminy	WIOŚ, GDDiKA, Zarządcy dróg	x	x	x
	Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych zwłaszcza tych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych lub na ich terenie	Kontroli nie przeprowadzono	WIOŚ	x	x	x
CEL 6: OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM						
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Uwzględnienie w MPZP zagadnień pola elektromagnetycznego (pozostawienie w sąsiedztwie linii wysokich napięć wolnych przestrzeni)	Przez teren gminy przebiega linia przesyłowa wysokiego napięcia 220 kV, linia elektroenergetyczna 400 kV oraz elektroenergetyczna linie napowietrzne 15 kV. Pozostałe linie średniego i niskiego napięcia to głównie linie napowietrzne. Na terenie gminy Skwierzyna zlokalizowane są również stacje bazowe telefonii komórkowej.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
	Budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych na terenie gminy uwzględnieniem ich małokonfliktowych lokalizacji oraz likwidacja sieci na potrzeby nowych uzbrojeń terenu	Nie zrealizowano	Gmina Skwierzyna	x	x	x

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	Przestrzeganie granic stref ochronnych zgodnie z ocenami oddziaływania na środowisko dla urzędzeń nadawczych	brak danych	Właściciele obiektów	x	x	x
	Identyfikacja i kontrole zagrożeń promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Skwierzyna	Kontrole automonitoringowe stacji bazowych telefonii komórkowej i monitoring PEM w środowisku. W 2014 roku wykonano pomiary przy ul. 2-go Lutego w Skwierzynie, otrzymane wyniki to 0,82 V/m	WIOŚ	2013-2014	800,0	Środki własne
	Prowadzenie rejestru o terenach, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności i przeznaczonych pod zabudowę	Nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	WIOŚ	x	x	x
	Podnoszenie świadomości społeczeństwa o źródłach i stopniu oddziaływania pól elektromagnetycznych	Zadanie ciągle realizowane na bieżąco wg potrzeb.	Gmina Skwierzyna	x	x	x
CEL 7: AWARIE PRZEMYSŁOWE						
Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i ograniczenie skutków dla ludzi, środowiska	Wspieranie współpracy z właściwymi służbami w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom	W latach 2013-2014 na terenie gminy nie wystąpiły poważne awarie	Wojewoda, Marszałek, GIOŚ, WIOŚ, PSP, Policja	x	x	x
	Informowanie i ostrzeganie społeczeństwa o	Komunikaty na stronach internetowych	Urząd Wojewódzki KW Policji,	2013-2014	b.d	Środki własne

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	zagrożeniach		PSP, WIOŚ			
CEL 8: EDUKACJA EKOLOGICZNA						
Rozwój systemu edukacji ekologicznej	Informowanie mieszkańców gminy o stanie środowiska w gminie i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony	Prowadzenie strony internetowej z podstawowymi informacjami dotyczącymi nowego systemu gospodarowania odpadami i sposobami selektywnej zbiórki odpadów.	Gmina Skwierzyna	Od kwietnia 2013r.	bez ponoszenia kosztów	x
	Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej na terenach cennych przyrodniczo	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców Informacja – strona internetowa.	Gmina Skwierzyna	Zadanie ciągłe	bez ponoszenia kosztów	x
		Edukacja leśna	Nadleśnictwo Karwin	2013 2014	17 531,02 28 558,64	Środki własne
	Realizacja działań edukacyjnych w gminie	Kampania edukacyjna w zakresie sposobu gospodarowania i segregacji odpadów – ulotki i plakaty dla mieszkańców gminy	Gmina Skwierzyna	2013 rok	2.626,05	dofinansowanie z WFOŚiGW Zielona Góra
		Seminarium pt. „Prawidłowe gospodarowanie i bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest”	Starostwo Powiatowe realizacja Federacja Zielonych Gaja	2013	b.d	Środki unijne
		Szkolenie: „Wpływ fosforanów na eutrofizację zbiorników wodnych” Wystawy banerowe: „Formy ochrony przyrody” oraz „Gospodarka odpadami”	Starostwo Powiatowe realizacja Federacja Zielonych Gaja	2013	b.d	Środki unijne, Budżet Powiatu
		1. Coroczne wycieczki ze szkół na terenie oczyszczalni ścieków. 2. Urządzenie w szkołach i przedszkolach „dnia mycia rąk” - przekazanie mydełek z logo ZWiK	ZWiK Sp. z o. o.	Zadanie: 1. Ciągłe 2. 2014	Zadanie: 1. 0,00 2. 1000,0	Środki własne ZWiK
		Nadleśnictwo bierze czynny udział w edukacji przyrodniczej poprzez prowadzenie prelekcji dla dzieci i młodzieży oraz udział i współorganizację imprez masowych i wydarzeń. Do najważniejszych należą: Święto Warty, grabienie liści kasztanowca, rajd Szlakiem Bobrów, konkurs przyrodniczo-łowiecki, rajd katyński i dni kariery	Nadleśnictwo Skwierzyna	2013-2014	12 000,0	Środki własne
		Współpraca władz	Udział w ogólnopolskiej akcji grabienia i utylizacji liści	Gmina	2013-2014	500,0

Kierunek działania	Zadanie ekologiczne	Opis przedsięwzięcia	Jednostki Realizujące Zadanie	Lata realizacji	Poniesione koszty [PLN]	Źródła finansowania
	lokalnych ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego, zakładami pracy i pozarządowymi organizacjami w celu wykorzystanie różnorodnych form edukacji ekologicznej	kasztanowców zaatakowanych przez szrotówka kasztanowcowiaczka– akcja cykliczna (coroczna)	Skwierzyna, Placówki Oświatowe			
		Konkurs „Młodzież zapobiega pożarom”	Starostwo Powiatowe	2013-2014	2 000,0	Budżet Powiatu
		Powiatowe zawody sportowo-pożarnicze drużyn OSP	Starostwo Powiatowe	2013-2014	8 000,0	Budżet Powiatu

7. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW ŚROWISKOWYCH

W celu uporządkowania informacji zebranych m.in. w wyniku dokonanej analizy aktualnego stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Skwierzyna oraz innych zebranych w trakcie prac danych i informacji posłużono się analizą SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem, dzięki któremu można przeanalizować i rozpoznać silne i słabe strony, a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia płynące z szerokiej gamy czynników. W poniższej tabeli przedstawiono strategiczne czynniki, istotnie wpływające w dalszych rozdziałach Programu na formułowanie celów, kierunków i zadań zmierzających do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Skwierzyna. W wyniku analizy określono mocne i słabe strony Gminy (czynniki wewnętrzne), a na tej podstawie wyznaczono szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne), rozpatrując je nie tylko pod kątem ochrony środowiska, lecz także w kontekście czynników społeczno – gospodarczych związanych pośrednio lub bezpośrednio ze środowiskiem, kierując się nadrzędną zasadą zrównoważonego rozwoju, na której założeniach opiera się niniejszy Program.

Tabela 44 Obszar interwencji: Powietrze

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• brak przemysłu silnie zanieczyszczającego powietrze, • duże zalesienie terenu gminy, • bardzo dobrze rozwinięta sieć szlaków rowerowych,	• niewystarczający poziom wykorzystania OZE, • niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę gazowniczą, • brak monitoringu stanu powietrza na terenie gminy, • spalanie w piecach domowych odpadów i węgla złej jakości, • rosnący ruch komunikacyjny na drogach przebiegających przez teren gminy,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii, • wprowadzenie wymagań dla węgla spalanego w domowych paleniskach, • wsparcie finansowe dla działań związanych z likwidacją „niskiej emisji”, • realizacja założeń Planów ochrony powietrza, • dalsza rozbudowa ścieżek rowerowych, • planowane termomodernizacje budynków użyteczności publicznej,	• zbyt małe wykorzystanie gazu do celów grzewczych, • napływające zanieczyszczenia powietrza z gmin ościennych,

Tabela 45 Obszar interwencji: klimat akustyczny

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• prowadzone w zakładach kontrole poziomu hałasu; • pasy zadrzewień przy drogach, • poprawa stanu technicznego dróg,	• duże natężenie ruchu na drogach przebiegających przez teren gminy, • brak monitoringu poziomu hałasu komunikacyjnego,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• podjęcie działań zmniejszających hałas samochodowy (stosowanie cichych nawierzchni, dźwiękoszczelnych okien, działania organizacyjne itp.), • realizacja założeń Programów ochrony środowiska przed hałasem,	• wzrastający ruch pojazdów, • zły stan techniczny pojazdów,

• planowane budowy i remonty dróg,	

Tabela 46 Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• prowadzone pomiary natężenie pola elektromagnetycznego, • brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężenia promieniowania elektromagnetycznego,	• mała świadomość społeczeństwa na temat źródeł, zasięgu oraz oddziaływań pól elektromagnetycznych,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• monitoring pozwalający na wykrycie ponadnormatywne stężenie promieniowania,	• wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne, • niepełna wiedza na temat oddziaływania pól elektromagnetycznych na zdrowie ludzi,

Tabela 47 Obszar interwencji: zasoby i jakość wód

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• spadające zużycia wody na potrzeby ludności, • Istniejące punkty monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych,	• występowanie JCWP o złym stanie,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• prowadzenie akcji edukacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody, • eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych,	• zanieczyszczenie rzeki Warty i Obry, • punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowiące głównie zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych, • możliwość przeniknięcia zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych wskutek niewłaściwej eksploatacji ujęć wód podziemnych, • awarie i wypadki mogące spowodować emisję niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowego, • wpływ zanieczyszczeń spoza terenu gminy na stan czystości wód,

Tabela 48 Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• wysoki poziom zwodociągowania gminy, • dobry stan urządzeń wodociągowych, • dobra jakość wody wodociągowej, • wszystkie ujęcia wyposażone są w stację uzdatniania wody, • sprawna kanalizacja w mieście Skwierzyna; • wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków,	• brak kanalizacji na obszarach wiejskich, • odprowadzanie bezpośrednio do gruntu wód opadowych i roztopowych, • duża ilość zbiorników bezodpływowych,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)

• rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich, • kontrola i likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, • realizacja założeń KPOŚK,	• nieszczelne zbiorniki bezodpływowe powodujące skażenie wód podziemnych,

Tabela 49 Obszar interwencji: zasoby geologiczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne) • rekultywacja terenów po eksploatacji kopalni,	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne) • bliskie położenie terenów mieszkaniowych
SZANSE (czynniki zewnętrzne) • możliwość rozpoczęcia eksploatacji złóż o zasobach rozpoznanych szczegółowo,	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne) • nielegalna eksploatacja kopalni, • niebezpieczeństwo obniżenia poziomu wód i zakłócenia stosunków hydrologicznych,

Tabela 50 Obszar interwencji: gleby

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne) • brak zanieczyszczeń WWA i metalami ciężkimi,	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne) • słaba jakość gleb, • przewaga gleb o średniej i małej wartości, • występowanie gleb podatnych na degradację, • zakwaszenie gleb,
SZANSE (czynniki zewnętrzne) • rozwój rolnictwa ekologicznego, • stosowanie racjonalnej gospodarki nawozami sztucznymi, • szkolenia rolników w zakresie dobrych praktyk rolnych,	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne) • niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie, • wypłukiwanie pierwiastków i związków chemicznych z gleb powodując zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych,

Tabela 51 Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne) • zamknięte i zrehabilitowane składowisko odpadów komunalnych w m. Skwierzyna, • funkcjonujący PSZOK na terenie gminy, • sprawny system odbioru i zagospodarowania odpadów, • edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami,	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne) • niski procent mieszkańców prowadzi selektywną zbiórkę odpadów, • duże ilości wyrobów azbestowych,
SZANSE (czynniki zewnętrzne) • uzyskanie odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu założonych w KPGO,	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne) • brak środków finansowych na usuwanie azbestu,

Tabela 52 Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne) • wysoka lesistość oraz udział lasów uznanych za ochronne,	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne) • niskie zróżnicowanie gatunkowe lasów, przewaga sosny nad innymi gatunkami

• różnorodne formy ochrony przyrody, • występowanie obszarów Natura 2000 na terenie gminy, • wysokie walory przyrodnicze, • liczne szlaki turystyczne, piesze i rowerowe,	drzew, • wysoka podatność lasów na degradację ze strony szkodników leśnych, • szkody w drzewostanach wyrządzone przez huraganowe wiatry i susze, • szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną (głównie przez sarny i jelenie) w postaci zgryzania upraw leśnych, • duże zagrożenie pożarowe lasów,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• rozwój turystyki pieszej i rowerowej, • rozwój agroturystyki,	• niekontrolowany rozwój turystyki i rekreacji na terenach cennych przyrodniczo, • wzrastający ruch turystyczny, zaśmiecanie lasów, postępująca urbanizacja i rozwój komunikacji,

Tabela 53 Obszar interwencji: adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, • występowanie wałów i innych urządzeń przeciwpowodziowych,	• duże ryzyko powodziowe, • stan wałów przeciwpowodziowych określony jako „mogący zagrażać bezpieczeństwu”, • niewystarczająca retencja wód opadowych i roztopowych, • niewielka świadomość społeczna w zakresie ochrony klimatu, • niewystarczające środki finansowe na realizację działań,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• stosowanie nowych rozwiązań w budowie urządzeń wodnych, • zwiększanie skali sztucznej retencji wodnej, • remonty wałów i innych urządzeń przeciwpowodziowych w celu lepszej ochrony mieszkańców gminy przed powodzią,	• zagrożenie wystąpienia powodzi, • wzrost częstości i intensywności ekstremalnych stanów pogodowych, • zmiany klimatu i anomalie klimatyczne wpływające na warunki życia niektórych gatunków roślin i zwierząt, • proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyjające rozwojowi chorób i szkodników w tym także gatunków inwazyjnych, • wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień w okresach suszy oraz wzrost częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim i zwiększenia potrzeb odwadniania, • brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań,

Tabela 54 Obszar interwencji: edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• realizacja edukacji ekologicznej przez Gminę, • wzrost roli i znaczenia edukacji ekologicznej w różnych obszarach życia	• niewystarczająca edukacja ekologiczna, • niewystarczające nakłady finansowe na edukację ekologiczną w stosunku do potrzeb,

społeczno – gospodarczego, współpraca między placówkami przy organizacji imprez, uroczystości, akcji ekologicznych,	
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
systematyczne podnoszenie kompetencji z zakresu edukacji ekologicznej nauczycieli, wdrożenie Programu Ochrony Środowiska na lata 2015-2020, pozyskiwanie środków zewnętrznych na edukację ekologiczną,	niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, niski poziom zrozumienia mieszkańców dla przepisów ochrony środowiska, konsumpcyjny styl życia i utrwalające się negatywne nawyki np. spalanie odpadów, zaśmiecanie lasów,

Przedstawione wnioski w zakresie poszczególnych komponentów, pomogą wyznaczyć cele i kierunki interwencji w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, iż w strefie lubuskiej wystąpiły przekroczenia pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu, których stężenia wykazywały sezonowe wahania. W sezonie grzewczym wielkości stężeń obu substancji były bardzo wysokie, natomiast w okresie letnim znacznie niższe. Ich głównym źródłem są przestarzałe, niskoenergetyczne paleniska domowe ogrzewane paliwami stałymi często złej jakości. Na poziomy stężenie zanieczyszczeń ma wpływ także emisja liniowa (transport drogowy).

Ponadto gmina znajduje się w strefie dla której nie są spełnione wymagania określone dla dotrzymania poziomu celu długoterminowego dla wartości ozonu ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$), który ma zostać osiągnięty w 2020 r.

Zanieczyszczenia przemysłowe mogą być istotne w przypadku nie stosowania się do obowiązujących wymagań prawnych.

Działania

W celu zmniejszenia emisji niskiej pochodzącej z domowych palenisk i obiektów użyteczności publicznej, powinno się dążyć do zmiany systemów grzewczych, wykonania termomodernizacji budynków, rozbudowy sieci gazowej, tam gdzie istnieje możliwość - podłączanie do sieci ciepłowniczej, a także promować stosowanie alternatywnych źródeł ciepła (pompy ciepła, kolektory słoneczne, itp.)

W celu zachęcenia mieszkańców gminy do zmiany nośników na bardziej przyjazne środowisku, należy realizować kampanie edukacyjne na temat szkodliwości niskiej emisji oraz informować o możliwościach finansowania działań termomodernizacyjnych i odnawialnych źródeł energii.

W zakresie transportu i komunikacji najważniejsze kierunki działań to: budowa funkcjonalnego i spójnego układu drogowego, dalsza poprawa stanu technicznego dróg i ulic, budowa sieci bezpiecznych dróg rowerowych. Podjęte działania przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych pochodzących ze środków transportu.

Należy realizować działania inwestycyjne i nie inwestycyjne zaplanowane w Planie gospodarki niskoemisyjnej.

Odnawialne źródła energii

Z uwagi na uwarunkowania klimatyczne, gospodarcze i przestrzenne, zwłaszcza rozwój obszarów mieszkalnych, należy sprzyjać rozwojowi małych indywidualnych instalacji wykorzystujących OZE (instalacje fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła). W przypadku realizacji większych przedsięwzięć (tj. elektrownie wiatrowe i farmy fotowoltaiczne) obszary pod rozwój odnawialnych źródeł energii powinny zostać wyznaczone w dokumentach planistycznych gminy.

Obecnie na terenie gminy w małym stopniu wykorzystuje się odnawialne źródła energii, jednak w najbliższej perspektywie możliwy jest jej rozwój. Należy dążyć do osiągnięcia założonych poziomów zużycia energii odnawialnej – co najmniej 15% do końca 2020 r. Na poziomie gminy działania te

polegać będą na podnoszeniu poziomu świadomości mieszkańców oraz stworzeniu dogodnych warunków lokalizacyjnych dla potencjalnych inwestorów.

Należy zaznaczyć, że realizacja inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii musi odbywać się z dużą ostrożnością i poszanowaniem środowiska naturalnego. Należy również uwzględnić przepisy prawne, zapisy zawarte w opiniach i konsultacjach oraz należy przeprowadzić analizę wpływu lokalizacji oraz funkcjonowania inwestycji na zdrowie i życie ludzi oraz środowisko naturalne.

Gospodarka wodno-ściekowa

Problemem jest nieprawidłowe pozbywanie się ścieków przez właścicieli nieruchomości posiadających nieszczelne zbiorniki bezodpływowe. Niewłaściwa eksploatacja tego rodzaju urządzeń i instalacji prowadzi do emisji zanieczyszczeń do gruntu i wód. Jednym z problemów jest również wyrównanie dysproporcji pomiędzy liczbą ludności korzystającą z wodociągu i ludności korzystającej z kanalizacji, zwłaszcza na terenach wiejskich. Nieoczyszczone ścieki komunalne trafiają do wód lub do ziemi powodując ich zanieczyszczenie. Również wprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych wiąże się ze zwiększaniem ich trofii (żywności), a co za tym idzie pogorszeniem jakości wód, co wpływa na zły stan fizykochemiczny i biologiczny wód płynących, przejawiający się słabym stanem wód płynących. Negatywny wpływ na wody mają również tereny rolnicze, gdzie stosowane są nawozy.

Gmina Skwierzyna położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Poziemych Nr 138 o nazwie Pradolina Toruń – Eberswalde (Noteć). Zasoby dyspozycyjne oszacowano na 400 tys. m³/d, a średnia głębokość wynosi 30 m. Przedmiotowy zbiornik jest zbiornikiem czwartorzędowym w pradolinach.

Zwiększone zapotrzebowanie na wodę na cele konsumpcyjne prowadzi do zwiększonego korzystania z zasobów wodnych, co w powiązaniu z występującymi na tym obszarze warunkami atmosferycznymi, zwłaszcza niskimi opadami może prowadzić do nadmiernej eksploatacji zasobów wód pitnych oraz stwarza potrzebę podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą.

Silny rozwój mieszkalnictwa wpływa na ilość wody retencjonowanej w glebie. Wody opadowe i roztopowe z terenów utwardzonych i zabudowanych trafiają często do sieci kanalizacyjnej bądź bezpośrednio do cieków wodnych. Przyczynia się do zmniejszenia ilości wody zasilającej wody podziemne, a co za tym idzie zmniejszenia zasobów tych wód.

Działania

W celu poprawy stanu środowiska wodnego działania powinny się koncentrować na dalszej kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz egzekucji obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Dodatkowo – kontynuowanie budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w celu zwiększenia dostępności mieszkańców do kanalizacji.

W celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę należy zachęcać mieszkańców do instalowania systemów gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej do podlewania ogrodów.

W dalszym ciągu niezbędna jest modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę oraz zapewnienie najwyższej jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Przy realizacji tych inwestycji należy uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia związane z położeniem gminy w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 138 – Pradolina Toruń-Eberswalde, które zostały określone w ustawach i rozporządzeniach.

Gospodarka odpadami

Największym wyzwaniem dla gminy jest osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku surowców, zgodnie z zapisami w planach gospodarki odpadami oraz wywiązywanie się z nałożonych na gminę obowiązków określonych w ustawie o odpadach i w ustawie o utrzymaniu porządku i czystości.

Ze względu na ilość wyrobów azbestowych oraz wysokie koszty związane z usuwaniem tych odpadów niezbędna jest pomoc finansowa przez udzielanie dotacji z funduszy ochrony środowiska. Tempo usuwania wyrobów azbestowych jest zbyt wolne i termin całkowitego wyeliminowania wyrobów azbestowych jest zagrożony.

Adaptacja do zmian klimatu

Na terenie powiatu wyznaczono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi od strony rzeki Warty i Obry. W skutek intensywnych opadów może dojść do podtopień obszarów znajdujących się w obniżeniach. Obszary zagrożone są chronione przez urządzenia przeciwpowodziowe ale ich stan techniczny może zagrażać bezpieczeństwu mieszkańców. Ze względu na zmiany klimatu coraz częściej występują susze wpływające na niedobór wód w glebach użytkowanych rolniczo. Odbiorem nadmiaru wody oraz utrzymaniem odpowiedniego poziomu wilgoci w gruntach rolniczych służą rowy

melioracyjne, których stan techniczny często jest niezadowalający, a przez wieloletnie zaniedbania nie spełniają już swej roli.

Działania

W celu utrzymania prawidłowych stosunków wodnych niezbędne są regularne prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych, ciekach naturalnych oraz budowa zbiorników pełniących funkcje małej retencji.

Ochrona przyrody

Głównymi zagrożeniami dla przyrody są: zanieczyszczenia powietrza, zanieczyszczenia wód powierzchniowych, zła gospodarka wodna, nielegalne wycinanie roślin, „dzikie wysypiska odpadów”, rozwój infrastruktury i mieszkalnictwa, kłusownictwo, nieprawidłowa gospodarka leśna, zmiany użytkowania gruntów, nadmierna presja turystyczna.

Problemem może być niedostateczna wiedza na temat stanu drzew pomnikowych, co może skutkować nie wykonaniem niezbędnych prac pielęgnacyjnych i w konsekwencji doprowadzić do utraty walorów przyrodniczych.

Zagrożeniem dla stanu zachowania walorów krajobrazowych są przede wszystkim chaotyczne, intensywne procesy inwestycyjne. Presja urbanizacji, w szczególności na tereny otaczające miasta oraz na tereny atrakcyjne przyrodniczo – również te prawnie chronione, przyczynia się często do degradacji walorów krajobrazowych. Zmiany w krajobrazie następują również na terenach wiejskich, głównie poprzez wprowadzanie obcej dla tego krajobrazu nowej zabudowy o charakterze miejskim.

Działania

Niezbędne jest całościowe ujmowanie w procedurze planowania przestrzennego gminy i dokumentach planistycznych problematyki ochrony przyrody, w tym gatunków chronionych.

Stan drzew będących pomnikami przyrody winien być zdiagnozowany, a drzewa w zależności od potrzeb poddane zabiegom pielęgnacyjnym, zapewniającym ich utrzymanie w odpowiednim stanie fitosanitarnym. W dalszym ciągu należy utrzymać, ale też wzbogacić o nowe obszary zieleni urządzonej, zwłaszcza wzdłuż ulic i dróg, a także poza granicami miasta.

Zakłada się ochronę istniejących zadrzewień, zalesień, pastwisk, łąk położonych głównie wzdłuż cieków wodnych i rzek oraz istniejących śródpolnych siedlisk przyrodniczych. Ustala się ochronę terenów zielonych jako korytarzy ekologicznych do ochrony rodzimej fauny i flory.

Hałas

Największe zagrożenie hałasem oraz emisją spalin ze strony systemu komunikacyjnego na terenie gminy Skwierzyna występuje wzdłuż dróg krajowych nr 24 i S3, w mniejszym stopniu dotyczy to dróg wojewódzkich i powiatowych.

Wymienione drogi cechują się dużym natężeniem ruchu, co wpływa na pogorszenie klimatu akustycznego na przyległych obszarach zurbanizowanych. Utrzymanie odpowiednich wartości hałasu w środowisku będzie możliwe, gdy wykorzystywane zostaną wystarczające rozwiązania techniczne.

Działania

Konieczna jest dalsza modernizacja istniejących dróg, organizacja ruchu oraz proponowanie alternatywnych rozwiązań komunikacyjnych takich jak transport zbiorowy (kolejowy i autobusowy) i rowerowy, uspokajanie ruchu w centrum miasta. Przy projektowaniu budowy ścieżek rowerowych należy pamiętać o zapewnieniu pieszym odpowiedniej szerokości chodnika.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Liczba urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne bardzo szybko wzrasta, dlatego istotna jest kontrola wpływających zgłoszeń i wyników pomiaru promieniowania elektromagnetycznego. Występujące konflikty związane z rozwojem instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne powinny być uwzględniane w zapisach w studium i planach zagospodarowania przestrzennego gminy.

Ochrona gleb i kopalin

Największym zagrożeniem dla gleb są nielegalne wysypiska odpadów oraz procesy przekształcania gruntów rolnych pod zabudowę w związku z rozbudową zabudowy mieszkaniowej.

Z uwagi na eksploatację kopalni działania mogą dotyczyć racjonalnego wydobycia oraz przywracania terenu do stanu naturalnego po zakończonej eksploatacji.

Edukacja ekologiczna

Problemem może być brak poszanowania dla środowiska wśród jego użytkowników oraz obojętność w stosunku do zagrożeń środowiska. Jednak za pośrednictwem Internetu, nawet niewielkim kosztem można zorganizować ciekawe akcje edukacyjne, które podniosą poziom świadomości mieszkańców.

8. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I WSKAŹNIKI

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego dalszego rozwoju wymuszają konieczność zrównoważonego rozwoju poprzez realizację przedsięwzięć proekologicznych. Istotnym problemem jest dokonanie zobiektywizowanego wyboru celów oraz kierunków interwencji.

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w Programie ochrony środowiska pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w programach ochrony środowiska na szczeblu wyższym oraz uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Cele długoterminowe wyznaczają stan jaki należy osiągnąć w 2024 r., są identyfikowane na podstawie analizy obszarów problemowych występujących na terenie gminy. Powinny być mierzalne, realistyczne i terminowe.

Realizacja założeń Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna to poprawa stanu środowiska. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Programu.

Cele i kierunki interwencji wyznaczone w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna to:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza,
- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- Termomodernizacje budynków

Cel: Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu

Kierunki interwencji:

- Modernizacja transportu w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy

Kierunki interwencji:

- Rozwój odnawialnych źródeł energii

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona mieszkańców przed hałasem,
- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zagospodarowanie cieków wodnych,

Cel: Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

Kierunki interwencji:

- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż

Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi

Kierunki interwencji:

- Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów,
- Likwidacja azbestu

Cel: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasób przyrodniczych

Kierunki interwencji:

- Kształtowanie systemu obszarów chronionych,
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki,
- Tworzenie zielonej infrastruktury na terenie gminy,
- Trwale zrównoważona gospodarka leśna

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska

Kierunki interwencji:

- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych,
- Ochrona przed powodzią i skutkami suszy

Cel: Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań

Cel: Udostępnianie informacji o środowisku

Kierunki interwencji:

- Ocena stanu środowiska i weryfikacja przyjętych celów

Tabela 55 Cele, kierunki interwencji i zadania

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Powietrze i klimat	Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Liczba przekroczeń w strefie (dot. wartości substancji w powietrzu)	Przekroczenia dwóch parametrów: pył PM10 i B(a)P	0	Prowadzenie monitoringu powietrza	WIOŚ	
2			Osiągnięcie zakładanych w POP celów poprawy jakości powietrza pod względem zmniejszenia emisji PM10, benzo(a)pirenu	n.d	n.d	Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP)	Gmina Skwierzyna, przedsiębiorstwa energetyczne, administratorzy i właściciele budynków, zarządcy dróg		
3			Liczba i rodzaj dokumentów strategicznych uwzględniających tematykę ochrony powietrza	Program ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna, Plan gospodarki niskoemisyjnej	n.d	Kompleksowe uwzględnianie w strategicznych dokumentach gminy zagadnień ochrony powietrza, w tym w zakresie benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM10	Gmina Skwierzyna		
4			Przejęcie na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	Liczba wymienionych systemów grzewczych	b.d.	b.d.	Modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych	Gmina Skwierzyna, właściciele nieruchomości	
5			Liczba wymienionych opraw świetlnych	b.d.	b.d.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Skwierzyna		
6			Długość sieci gazowej	69,9 km	n.d	Rozwój sieci gazowniczej	Polska Spółka Gazownictwa		

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
7			Termomodernizacja budynków	Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	210 000,0	Termomodernizacja Ośrodka Sportu i Rekreacji w Skwierzynie	Gmina Skwierzyna	
8				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	5 300 000,0	Termomodernizacja Zespołu Edukacyjnego w Skwierzynie	Gmina Skwierzyna	
9				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	200 000,0	Termomodernizacja Centrum Kształcenia Praktycznego	Gmina Skwierzyna	
10				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	800 000,0	Termomodernizacja Zespołu Szkół Technicznych	Gmina Skwierzyna	
11				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	800 000,0	Termomodernizacja Bursy Zespołu Szkół Technicznych w Skwierzynie	Gmina Skwierzyna	
12				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	700 000,0	Termomodernizacja Skwierzyńskiego Ośrodka Kultury	Gmina Skwierzyna	
13				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	120 000,0	Termomodernizacja Centrum Edukacji w Świniarach	Gmina Skwierzyna	
14				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	300 000,0	Termomodernizacja budynku głównego Gimnazjum im. Władysława Jagiełły	Gmina Skwierzyna	
15				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	350 000,0	Termomodernizacja sali gimnastycznej przy Gimnazjum im. Władysława Jagiełły	Gmina Skwierzyna	
16		Ograniczenie emisji zanieczyszczeń		Modernizacja transportu w kierunku transportu	Długość ścieżek rowerowych	129 km	n.d	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Gmina Skwierzyna

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
17		ze środków transportu	przyjaznego dla środowiska	Ilość zorganizowanych kampanii informacyjnych, poniesione koszty	b.d	n.d	Promowanie korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku	Gmina Skwierzyna	
18				Liczba wykonanych remontów dróg	n.d	n.d	Poprawa stanu technicznego dróg	Gmina Skwierzyna, zarządcy dróg	
19		Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy	Rozwój odnawialnych źródeł energii	Liczba zorganizowanych kampanii	b.d.	1 /rok	Promocja odnawialnych źródeł energii oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej	Gmina Skwierzyna	
20				Liczba instalacji OZE na terenie gminy	1	n.d	Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Skwierzyna	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka	
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
21	Klimat akustyczny i pola elektromagnetyczne	Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego	Ochrona mieszkańców przed hałasem	Ilość rozpisanych przetargów na modernizację/przebudowę dróg, które uwzględniają takie zapisy	b.d.	n.d	Ograniczenie hałasu w miejscach występowania szczególnych uciążliwości akustycznych dla mieszkańców poprzez: budowę ekranów akustycznych, stosowanie mat antywibracyjnych, wykopów, tuneli, tworzenie pasów zieleni przy głównych trasach komunikacyjnych, zwiększenie izolacyjności akustycznej budynków	Gmina Skwierzyna, zarządcy dróg		
22				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	11 203 000,0	Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 64+000-69+335		Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra	
23				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	9 240 000,0	Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 59+600-64+000		Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
24				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	2 470 560 ,0	Remont drogi Wierzbno-Przytoczna w km 34+000-37+000	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra	
25				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	4 092 894 ,0	Remont drogi Przytoczna-Chelmsko w km 43+000-47+970	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra	
26				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	10 416 00 0,0	Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 54+640-69+600	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra	
27				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	3 070 906 ,0	Remont drogi granica województwa – Wierzbno w km 30+271-34+000	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra	
28				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	1 636 000 ,0	Przebudowa skrzyżowania drogi krajowej nr 24 z drogą powiatową nr F1327 Goraj – Lubikowo w km 37+500-38+000	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra	
29				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	3 000 000 ,0	Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 159 (Skwierzyna – droga woj. nr 158)	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
30				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	22 500 000,0	Rozbiórka i budowa nowego mostu wraz z mostem objazdowym przez rzekę Wartę w m. Skwierzyna w ciągu drogi wojewódzkiej nr 159, Nowe Polichno – Skwierzyna w km 13+423	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	
31				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	6 100 000,0	Przebudowa drogi polegająca na remoncie mostu drogowego nad terenem zalewowym rz. Warta w ciągu drogi woj. nr 159 w km 11+960 w m. Skwierzyna (estakada)	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	
32				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	50 000,0	Przebudowa drogi powiatowej 1349F na odcinku Rakowo-Trzebiszewo	Zarząd Dróg Powiatowy w Międzyrzeczu	
33				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	1 068 643,0	Przebudowa drogi powiatowej nr 1351F na odcinku o długości 375 m wraz z kanalizacją deszczową w m. Murzynowo. Etap II w km 0+555 – 0+930	Zarząd Dróg Powiatowy w Międzyrzeczu	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
34				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0		Odnowa zabezpieczenia antykorozyjnego elementów stalowych oraz kompleksowa wymiana drewnianego pomostu i dyliny jezdni mostu JN101028772 na rzece Obrze w m. Skwierzyna w ciągu drogi powiatowej nr 1349F	Zarząd Dróg Powiatowy w Międzyrzeczu	
35				Wykonane zadania. Poniesione koszty	0	b.d	Przebudowa i budowa dróg gminnych	Gmina Skwierzyna	
36			Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Poziom pół w punkcie pomiarowym	ul. 2-go Lutego w Skwierzynie wartość – 0,82 V/m	n.d	Wykonywanie pomiarów pół elektromagnetycznych	WIOŚ	
37	Zasoby i jakość wód	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	a) udział jednolitych części wód (JCW) o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym (%)	a) 0% b) 0% c) 0%	a) 1 0 0 %	Monitoring wód powierzchniowych	WIOŚ	
b) udział JCW o stanie chemicznym dobrym (%)					b) 1 0 0 %				
38				Klasa jakości wód podziemnych w badanym punkcie	III klasa (m. Murzynowo)	n.d	Monitoring wód podziemnych	WIOŚ	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
39			Zagospodarowanie cieków wodnych	Wykonane inwestycje nad rzeką Wartą	b.d	n.d	Odbudowa i zagospodarowanie nadbrzeża rzeki Warty	Gmina Skwierzyna	
40	Gospodarka wodno-ściekowa	Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	Długość sieci wodociągowej bez przyłączy	63,5 km	n.d	Remont i budowa nowych sieci i urządzeń wodociągowych dla poprawy jakości i parametrów wody pitnej	Gmina Skwierzyna	
41			Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji	Długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy	35,9 km	n.d	Kontynuacja działań organizacyjnych i planistycznych zmierzających do skanalizowanie całej gminy	Gmina Skwierzyna	
42			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	49 sztuk	n.d	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Skwierzyna, właściciele nieruchomości		
43			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	• 52 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków, • 749 szt. zbiorników bezodpływowych	n.d	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Skwierzyna		
44			Liczba przeprowadzonych kontroli	b.d	n.d	Kontrola zawartych umów na odbiór zanieczyszczeń ze zbiorników bezodpływowych	Gmina Skwierzyna		

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
45				Liczba przyłączy kanalizacyjnych	1031 szt.	n.d	Likwidacja zbiorników bezodpornych poprzez podłączanie się do sieci kanalizacyjnej	Gmina Skwierzyna, właściciele nieruchomości	
46	Zasoby geologiczne	Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż	Ilość wydanych koncesji	0	n.d	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Gmina Skwierzyna	
47				Ilość wydanych decyzji administracyjnych	0	0	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Gmina Skwierzyna	
48	Gleby	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów degradowanych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	b.d	n.d	Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego	Gmina Skwierzyna, Instytucje działające na rzecz rolnictwa	
49				Powierzchnia terenów, na których przekroczone standardy jakości	b.d.	n.d	Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi	GIOŚ, GDOŚ	
50				Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów (ha)	b.d	n.d	Rekultywacja gleb zdegradowanych lub zdewastowanych i przywracanie im walorów użytkowych	Właściciele gruntów	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
51				Koszty poniesione na rekultywację składowiska	b.d	20 000,0 zł	Rekultywacja zamkniętego gminnego składowiska odpadów	Gmina Skwierzyna	
52	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów	a)% mieszkańców objętych systemem odbioru odpadów	a) 90%	a)100%	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gmina Skwierzyna	
b)% mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów				b) 30%	b)100%				
53				Liczba skontrolowanych podmiotów w zakresie gospodarki odpadami	0	n.d	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Gmina Skwierzyna, WIOŚ	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
54				a) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło (% wagowo), b) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (% wagowo), c) stopień redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 r. (%)	a) 17,6% b) 52,68% c) 33,7%	Do 2020 r.: a) ponad 50% b) ponad 70% c) do 35%	Minimalizacja składowanych odpadów	Gmina Skwierzyna	
55				Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk	0	na bieżąco	Likwidacja „dzikich wysypisk” śmieci na terenie gminy	Gmina Skwierzyna	
56			Likwidacja azbestu	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	0,0 Mg	449,13 Mg	Wsparcie finansowe w usuwaniu wyrobów zawierających azbest	Gmina Skwierzyna, właściciele nieruchomości	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka	
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
57	zasoby przyrodnicze	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasób przyrodniczych	Kształtowanie systemu obszarów chronionych	Liczba i powierzchnia obszarów chronionych	• 2 obszary chronionego krajobrazu, • 1 rezerwat przyrody, • 1 zespół przyrodniczo - krajobrazowy, • 11 użytków ekologicznych. Łączna powierzchnia 5124,94 ha	n.d	Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych	Gmina Skwierzyna, RDOŚ		
58				Liczba wydanych decyzji środowiskowych	b.d	n.d	Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego uwzględniające zachowanie istniejących zasobów przyrodniczych			Gmina Skwierzyna
59				Liczba przeprowadzonych szkoleń	b.d	1 szkolenie w roku	Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000			Gmina Skwierzyna, RDOŚ, organizacje pozarządowe

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
60			Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki	Dla jakich obszarów sporządzono koncepcję zagospodarowania turystycznego	brak	Wszystkie obszary prawnie chronione na terenie gminy	Opracowanie koncepcji zagospodarowania turystycznego dla obszarów przyrodniczych prawnie chronionych	Gmina Skwierzyna, nadleśnictwa	
61			Ilość ścieżek przyrodniczych i szlaków rowerowych	11	n.d	Budowa ścieżek przyrodniczych i wyznaczenie nowych szlaków rowerowych	Gmina Skwierzyna, nadleśnictwa		
62			Tworzenie zielonej infrastruktury na terenie gminy	Tereny zieleni urządzonej w gminie	1 park spacerowo-wypoczynkowy ; 6 zieleńców, 9 cmentarzy.	n.d	Utrzymanie zieleni w mieście i na obszarach wiejskich	Gmina Skwierzyna	
63			Trwale zrównoważona gospodarka leśna	Liczba pożarów w danym roku	b.d	0	Zapobieganie pożarom lasów	Nadleśnictwo Karwin	
64	adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska	Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych	Podjęte działania w przypadku wystąpienia powodzi	n.d	n.d	Wypracowanie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią	Gmina Skwierzyna	
65			Liczba przeprowadzonych szkoleń, akcji informacyjnych dla mieszkańców	b.d	n.d	Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	Gmina Skwierzyna		

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
66			Ochrona przed powodzią i skutkami suszy	Ilość zmodernizowanych rowów melioracyjnych	b.d	n.d	Budowa nowych i przebudowa istniejących rowów melioracyjnych - melioracje wodne	Gmina Skwierzyna	
67				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	b.d	Kanał Świniarski w km 0+000-7+440 Usuwanie namulów; wykaszanie roślin z brzegów; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie.	Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze	
68				Wykonanie zadania. Poniesione koszty	0	b.d	Kanał Trzebiszewski w km 0+000-10+800 Usuwanie namulów; wykaszanie roślin z brzegów; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie; rozbiórka tam bobrowych.	Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze	
69	Działania edukacyjne	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań	Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d	n.d	Edukacja mieszkańców gminy w zakresie zagrożeń wynikających z rosnącego zjawiska niskiej emisji	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe	
70				Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d	n.d	Prowadzenie działań dotyczących możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii oraz poszanowania energii (np. kampanii, szkoleń, konferencji. itp.)	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
71				Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d	n.d	Prowadzenie działań podnoszących wiedzę z zakresu właściwej gospodarki odpadami (np. szkolenia, konferencje, kampanie)	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe	
72				Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d	n.d	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe	
73				Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d	n.d	Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych (np. spotkania, prelekcje, szkolenia)	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik			Zadania	Właściciel zadania	Ryzyka
				Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
74		Udostępnianie informacji o środowisku	Ocena stanu środowiska i weryfikacja przyjętych celów	Nr i data uchwały	Program ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku		Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna	Gmina Skwierzyna	
75				Nr i data uchwały	Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna za lata 2013-2014		Opracowanie i upublicznienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna	Gmina Skwierzyna	

Osiągnięcie zakładanych celów możliwe będzie dzięki realizacji przedsięwzięć zaplanowanych przez Gminę Skwierzyna oraz inne jednostki realizujące działania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy. Wyznaczone terminy realizacji poszczególnych zadań ekologicznych ujętych w harmonogramie mogą zostać przesunięte ze względów budżetowych.

W Programie zostały uwzględnione:

- zadania własne gminy, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy;
- zadania koordynowane - pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków gminy, przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla gminnego, powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy harmonogram realizacji działań na terenie gminy Skwierzyna na lata 2015-2024

Tabela 56 Harmonogram działań na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu		
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024			RAZEM [zł]	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	
1	Powietrze i klimat	Prowadzenie monitoringu powietrza	WIOŚ								w.b	Środki własne		
2		Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP)	Gmina Skwierzyna, przedsiębiorstwa energetyczne, administratorzy i właściciele budynków, zarządcy dróg									b.d	Budżet Gminy, środki własne właścicieli, zarządców zakładów, fundusze unijne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	
3		Kompleksowe uwzględnianie w strategicznych dokumentach gminy zagadnień ochrony powietrza, w tym w zakresie benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz arsenu	Gmina Skwierzyna									b.d	Budżet Gminy	
4		Modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych	Gmina Skwierzyna, właściciele nieruchomości									b.d	Budżet Gminy, środki własne	
5		Modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Skwierzyna									500 000,0	Budżet Gminy	
6		Rozwój sieci gazowniczej	Polska Spółka Gazownictwa									b.d	środki własne	Koszty zależą od planów inwestycyjnych
7		Termomodernizacja Ośrodka Sportu i Rekreacji w Skwierzynie	Gmina Skwierzyna									210 000,0	Budżet Gminy	
8		Termomodernizacja Zespołu Edukacyjnego w Skwierzynie	Urząd Miejski w Skwierzynie									5 300 000,0	Budżet Gminy	
9		Termomodernizacja Centrum Kształcenia Praktycznego	Gmina Skwierzyna									200 000,0	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024			RAZEM [zł]
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
10		Termomodernizacja Zespołu Szkół Technicznych	Gmina Skwierzyna								800 000,0	Budżet Gminy	
11		Termomodernizacja Bursy Zespołu Szkół Technicznych w Skwierzynie	Gmina Skwierzyna								800 000,0	Budżet Gminy	
12		Termomodernizacja Skwierzyńskiego Ośrodka Kultury	Gmina Skwierzyna								700 000,0	Budżet Gminy	
13		Termomodernizacja Centrum Edukacji w Świniarach	Gmina Skwierzyna								120 000,0	Budżet Gminy	
14		Termomodernizacja budynku głównego Gimnazjum im. Władysława Jagiełły	Gmina Skwierzyna								300 000,0	Budżet Gminy	
15		Termomodernizacja sali gimnastycznej przy Gimnazjum im. Władysława Jagiełły	Gmina Skwierzyna								350 000,0	Budżet Gminy	
16		Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Gmina Skwierzyna								1 200 000,0	Budżet Gminy	
17		Promowanie korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku	Gmina Skwierzyna								b.d	Budżet Gminy	
18		Poprawa stanu technicznego dróg	Gmina Skwierzyna, zarządcy dróg								b.d	Budżet Gminy, środki własne	
19		Promocja odnawialnych źródeł energii oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej	Gmina Skwierzyna								w.b	Budżet Gminy	
20		Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Skwierzyna								b.d	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024			RAZEM [zł]
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
21	Klimat akustyczny i pola elektromagnetyczne	Ograniczenie hałasu w miejscach występowania szczególnych uciążliwości akustycznych dla mieszkańców poprzez: budowę ekranów akustycznych, stosowanie mat antywibracyjnych, wykopów, tuneli, tworzenie pasów zieleni przy głównych trasach komunikacyjnych, zwiększenie izolacyjności akustycznej budynków	Gmina Skwierzyna, zarządcy dróg								b.d	Budżet Gminy, Środki własne, Środki zewnętrzne	
22		Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 64+000-69+335	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra								11 203 000,0	Budżet Państwa	Wymienione zadania ujęte są w planach GDDKiA. Ich realizacja
23		Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 59+600-64+000	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra								9 240 000,0	Budżet Państwa	związana jest ze środkami przyznanymi na ich realizację dlatego nie jest możliwe podanie terminu realizacji inwestycji.
24		Remont drogi Wierzbno-Przytoczna w km 34+000-37+000	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra								2 470 560,0	Budżet Państwa	Podane koszty dotyczą całości zaplanowanego zadania
25		Remont drogi Przytoczna-Chełmsko w km 43+000-47+970	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra								4 092 894,0	Budżet Państwa	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania								Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
26		Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 54+640-69+600	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra								10 416 000,0	Budżet Państwa	
27		Remont drogi granica województwa – Wierzbno w km 30+271-34+000	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra								3 070 906,0	Budżet Państwa	
28		Przebudowa skrzyżowania drogi krajowej nr 24 z drogą powiatową nr F1327 Goraj – Lubikowo w km 37+500-38+000	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Zielona Góra								1 636 000,0	Budżet Państwa	
29		Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 159 (Skwierzyna – droga woj. nr 158)	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze								3 000 000,0	Regionalny Program Operacyjny	Inwestycje ujęte są w Planie inwestycji priorytetowych planowanych do realizacji na drogach wojewódzkich w ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Plan będzie aktualizowany w zależności od potrzeb i możliwości finansowych
30		Rozbiórka i budowa nowego mostu wraz z mostem objazdowym przez rzekę Wartę w m. Skwierzyna w ciągu drogi wojewódzkiej nr 159, Nowe Polichno – Skwierzyna w km 13+423	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze								22 500 000,0	Regionalny Program Operacyjny	
31		Przebudowa drogi polegająca na remoncie mostu drogowego nad terenem zalewowym rz. Warta w ciągu drogi woj. nr 159 w km 11+960 w m. Skwierzyna (estakada)	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze								6 100 000,0	Regionalny Program Operacyjny	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu		
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024			RAZEM [zł]	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	
32	Zasoby i jakość wód	Przebudowa drogi powiatowej 1349F na odcinku Rakowo-Trzebiszewo	Zarząd Powiatowy w Międzyrzeczu Dróg								50 000,0	Środki własne		
33		Przebudowa drogi powiatowej nr 1351F na odcinku o długości 375 m wraz z kanalizacją deszczową w m. Murzynowo. Etap II w km 0+555 – 0+930	Zarząd Powiatowy w Międzyrzeczu Dróg								1 068 643,0	50% środki własne, 50% program wieloletni pn. „Narodowy program przebudowy dróg lokalnych – Etap II – Bezpieczeństwo – Dostępność - Rozwój		
34		Odnowa zabezpieczenia antykorozyjnego elementów stalowych oraz kompleksowa wymiana drewnianego pomostu i dyliny jezdni mostu JN101028772 na rzece Obrze w m. Skwierzyna w ciągu drogi powiatowej nr 1349F	Zarząd Powiatowy w Międzyrzeczu Dróg									285 729,0	Środki własne	
35		Przebudowa i budowa dróg gminnych	Gmina Skwierzyna									wg potrzeb	Budżet Gminy	
36														
37				Wykonywanie pomiarów pól elektromagnetycznych	WIOŚ									w.b
38		Monitoring wód powierzchniowych	WIOŚ										w.b	Środki własne
39	Monitoring wód podziemnych	WIOŚ										w.b	Środki własne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu		
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024			RAZEM [zł]	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	
40		Odbudowa i zagospodarowanie nadbrzeża rzeki Warty	Gmina Skwierzyna								W ramach planów rozwoju	Budżety Gminy		
41	Gospodarka wodno-ściekowa	Remont i budowa nowych sieci i urządzeń wodociągowych dla poprawy jakości i parametrów wody pitnej	Gmina Skwierzyna								W ramach planów rozwoju	Budżety Gminy		
42		Kontynuacja działań organizacyjnych i planistycznych zmierzających do skanalizowanie całej gminy	Gmina Skwierzyna								W ramach planów rozwoju	Budżety Gminy		
43		Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Skwierzyna, właściciele nieruchomości									W ramach planowanych środków	Budżety Gminy	
44		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Skwierzyna									w.b	Budżety Gminy	
45		Kontrola zawartych umów na odbiór zanieczyszczeń ze zbiorników bezodpływowych	Gmina Skwierzyna									w.b	Budżety Gminy	
46		Likwidacja zbiorników bezodpływowych poprzez podłączenie się do sieci kanalizacyjnej	Gmina Skwierzyna, właściciele nieruchomości									b.d	Budżety Gminy, środki własne	
47	Zasoby geologiczne	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Gmina Skwierzyna									w.b	Budżety Gminy,	
48		Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Gmina Skwierzyna									b.d	Budżety Gminy,	
49	Gleby	Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych zgodnych z	Gmina Skwierzyna,									b.d	Budżety Gminy, środki własne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania								Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024	RAZEM [zł]			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	
		zasadami rozwoju zrównoważonego	Instytucje działające na rzecz rolnictwa											
50		Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi,	GIOŚ, GDOŚ								w.b	Środki własne		
51		Rekultywacja gleb zdegradowanych lub zdewastowanych i przywracanie im walorów użytkowych	Właściciele gruntów								b.d	Środki własne		
52		Rekultywacja zamkniętego gminnego składowiska odpadów	Gmina Skwierzyna								20 000,0	Budżet Gminy		
53	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gmina Skwierzyna								w.b	Budżet Gminy		
54		Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Gmina Skwierzyna, WIOŚ								w.b	Budżet Gminy		
55		Minimalizacja składowanych odpadów	Gmina Skwierzyna									w.b	Budżet Gminy	
56		Likwidacja „dzikich wysypisk” śmieci na terenie gminy	Gmina Skwierzyna									W razie konieczności	Budżet Gminy	
57		Wsparcie finansowe w usuwaniu wyrobów	Gmina Skwierzyna,									b.d	Budżet Gminy, NFOŚiGW,	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania								Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024	RAZEM [zł]			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	
		zawierających azbest	właściciele nieruchomości									WFOŚiGW, Środki własne		
58	zasoby przyrodnicze	Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych	Gmina Skwierzyna, RDOS								w.b	Budżet Gminy		
59		Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego uwzględniające zachowanie istniejących zasobów przyrodniczych	Gmina Skwierzyna								w.b	Budżet Gminy		
60		Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000	Gmina Skwierzyna, RDOS, organizacje pozarządowe									b.d	Budżet Gminy, środki własne	
61		Opracowanie koncepcji zagospodarowania turystycznego dla obszarów przyrodniczych prawnie chronionych	Gmina Skwierzyna, nadleśnictwa									b.d	Budżet Gminy, środki własne	
62		Budowa ścieżek przyrodniczych i wyznaczenie nowych szlaków rowerowych	Gmina Skwierzyna, nadleśnictwa									b.d	Budżet Gminy, środki własne	
63		Utrzymanie zieleni w mieście i na obszarach wiejskich	Gmina Skwierzyna									2015 rok – 106 534,0	Budżet Gminy	
64		Zapobieganie pożarom lasów	Nadleśnictwo Karwin									2015 rok - 23 180,0	Środki własne	
65		nadzwojewódzkie zagrożeni	Wypracowanie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią	Gmina Skwierzyna									b.d	Budżet Gminy

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024			RAZEM [zł]
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
66		Budowa nowych i przebudowa istniejących rowów melioracyjnych - melioracje wodne	Gmina Skwierzyna								2015 rok - 50 000,0	Budżet Gminy	
67		Kanał Świniarski w km 0+000-7+440 Usuwanie namulów; wykaszenie roślin z brzegów; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie.	Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze								b.d	Budżet Państwa	
68		Kanał Trzebiszewski w km 0+000-10+800 Usuwanie namulów; wykaszanie roślin z brzegów; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie; rozbiórka tam bobrowych.	Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze								b.d	Budżet Państwa	
69		Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	Gmina Skwierzyna								W ramach zarządzania kryzysowego	Budżety Gminy	
70	działania edukacyjne	Edukacja mieszkańców gminy w zakresie zagrożeń wynikających z rosnącego zjawiska niskiej emisji	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe								b.d	Budżet Gminy, Środki własne, Środki unijne	
71		Prowadzenie działań dotyczących możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii oraz poszanowania energii (np. kampanii, szkoleń, konferencji. itp.)	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe								b.d	Budżet Gminy, Środki własne, Środki unijne	
72		Prowadzenie działań podnoszących wiedzę z	Gmina Skwierzyna,									b.d	Budżet Gminy, Środki własne,

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2024			RAZEM [zł]
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
		zakresu właściwej gospodarki odpadami (np. szkolenia, konferencje, kampanie)	Media, Organizacje pozarządowe									Środki unijne	
73		Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe								b.d	Budżet Gminy, Środki własne, Środki unijne	
74		Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych (np. spotkania, prelekcje, szkolenia)	Gmina Skwierzyna, Media, Organizacje pozarządowe								b.d	Budżet Gminy, Środki własne, Środki unijne	
75		Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna	Gmina Skwierzyna								10 000,0	Budżet Gminy	
76		Opracowanie i upublicznienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna	Gmina Skwierzyna								5 000,0	Budżet Gminy	

9. SYSTEM INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH W REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego Programu powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem (Gmina);
- podmioty realizujące zadania Programu (Gmina, Powiat inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania);
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu (WIOŚ, PWIS, Urząd Marszałkowski itp.);
- mieszkańcy gminy, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Koordynatorem realizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna jest Referat Komunalny i Ochrony Środowiska w Urzędzie Miejskim w Skwierzynie.

10. PROCEDURY MONITORINGU, PRZEGLĄDU STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ JEGO AKTUALIZACJA

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.), organ wykonawczy gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie gminy i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

Wdrażanie Programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań;
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy gminą a powiatem i pozostałymi jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki (nie wszystkie dane są dostępne), aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana), oraz wymogi UE.

Ujęcie jakościowe – dla zadań, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej. Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące jakości środowiska. Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania konkretnych celów Programu.

11. WYKAZ INTERESARIUSZY ZAANGAŻOWANYCH W PRACĘ NAD PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji i eksploatacji. Interesariuszy można podzielić na wewnętrznych i zewnętrznych:

Interesariuszami wewnętrznymi są:

- Urząd Miejski w Skwierzynie (Rada Miejska, Referat Komunalny i Ochrony Środowiska)

Interesariusze zewnętrznymi:

- Mieszkańcy Gminy,
- Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu,
- Przedsiębiorstwa z terenu Gminy,
- instytucje publiczne działające na terenie Gminy Skwierzyna.

Spis tabel

Tabela 1	Struktura użytkowania gruntów w Gminie Skwierzyna w 2014 roku.....	30
Tabela 2	Liczba mieszkańców zameldowanych w poszczególnych miejscowościach – stan na koniec 2013 roku.....	30
Tabela 3	Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2011-2014.....	31
Tabela 4	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w 2014 roku.....	32
Tabela 5	Stopa bezrobocia w latach 2011-2014 w Powiecie Międzyrzeczkim na tle kraju i województwa lubuskiego.....	32
Tabela 6	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2014 roku.....	32
Tabela 7	Ilość gospodarstw rolnych na terenie gminy Skwierzyna.....	32
Tabela 8	Sieć gazowa na terenie gminy w latach 2011-2013.....	34
Tabela 9	Energia elektryczna na terenie gminy w latach 2011-2013.....	35
Tabela 10	Wielkość emisji substancji do powietrza na podstawie wydanych decyzji.....	36
Tabela 11	Klasa strefy lubuskiej w 2014 roku – kryteria dla ochrony zdrowia.....	38
Tabela 12	Klasa strefy lubuskiej w 2014 roku – kryteria dla ochrony roślin.....	39
Tabela 13	Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112).....	42
Tabela 14	Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego w Międzyrzeczu w 2012 r.	43
Tabela 15	Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego w m. Przytoczna w 2011 r.....	43
Tabela 16	Wykaz odcinków dróg na terenie gminy Skwierzyna, dla których sporządzono mapy akustyczne.....	43
Tabela 17	Zużycie wody w latach 2010 i 2013.....	45
Tabela 18	Wykaz cieków przepływających przez obszar gminy.....	45
Tabela 19	Jednolite Części Wód Powierzchniowych na terenie gminy.....	47
Tabela 20	Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych płynących w 2012 roku.....	48
Tabela 21	Klasyfikacja osadów dennych rzek wg badań z lat 2011-2012.....	49
Tabela 22	Wyniki monitoringu wód podziemnych w 2012 roku.....	50
Tabela 23	Sieć wodociągowa na terenie gminy w latach 2013-2014.....	50
Tabela 24	Ujęcia wody na terenie gminy.....	50
Tabela 25	Sieć kanalizacyjna na terenie gminy w latach 2013-2014.....	51
Tabela 26	Oczyszczalnia ścieków w Skwierzynie - parametry.....	52
Tabela 27	Średnie roczne wskaźniki w ściekach dopływających do oczyszczalni i odpływających z oczyszczalni ścieków.....	52
Tabela 28	Wykaz złóż kopalin (wg stanu 31 grudnia 2014 roku).....	53
Tabela 29	Wykaz gruntów do rekultywacji.....	53
Tabela 30	Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie gminy, na podstawie wykonanych badań w 2010 i 2011 roku.....	54
Tabela 31	Zasobność gleb w makroelementy, na podstawie badań z 2010 i 2011 roku.....	55
Tabela 32	Ilość i rodzaj odebranych odpadów z terenu gminy Skwierzyna w latach 2013-2014.....	56
Tabela 33	Ilość i rodzaj odpadów komunalnych poddanych recyklingowi w 2013 i 2014 roku.....	57
Tabela 34	Ilość i rodzaj odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów w 2013 i 2014 roku.....	57
Tabela 35	Użytki ekologiczne na terenie gminy.....	60
Tabela 36	Pomniki przyrody na terenie gminy.....	61
Tabela 37	Leśnictwo na terenie gminy w 2014 roku.....	67

Tabela 38	Powierzchnia odnowień lasu na terenie gminy Skwierzyna w latach 2011-2014	67
Tabela 39	Tereny zieleni urządzonej w 2014 roku	68
Tabela 40	Wykaz wałów przeciwpowodziowych na terenie gminy.....	69
Tabela 41	Wykaz innych urządzeń przeciwpowodziowych	69
Tabela 42	Stan techniczny urządzeń przeciwpowodziowych	70
Tabela 43	Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2018 za lata 2013-2014.....	73
Tabela 44	Obszar interwencji: Powietrze	90
Tabela 45	Obszar interwencji: klimat akustyczny.....	90
Tabela 46	Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne	91
Tabela 47	Obszar interwencji: zasoby i jakość wód	91
Tabela 48	Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa.....	91
Tabela 49	Obszar interwencji: zasoby geologiczne	92
Tabela 50	Obszar interwencji: gleby	92
Tabela 51	Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	92
Tabela 52	Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze	92
Tabela 53	Obszar interwencji: adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska	93
Tabela 54	Obszar interwencji: edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców.....	93
Tabela 55	Cele, kierunki interwencji i zadania	99
Tabela 56	Harmonogram działań na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku	115

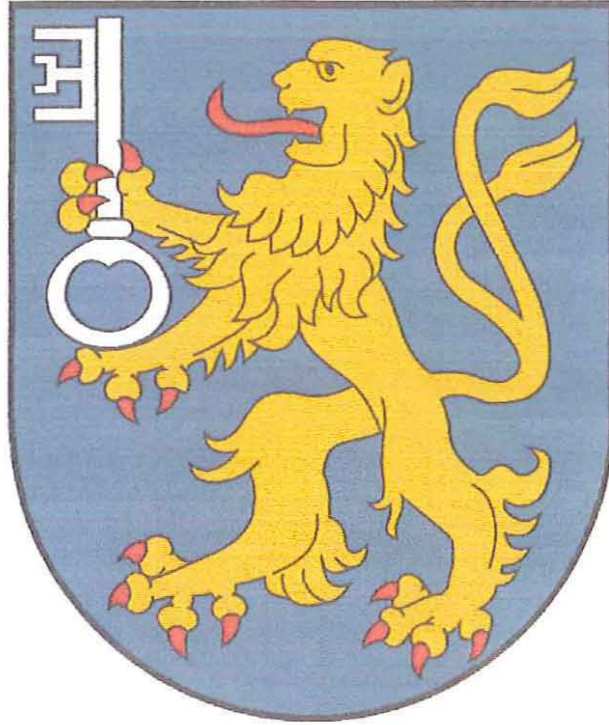
Spis rysunków

Rysunek 1	Położenie Gminy Skwierzyna na tle powiatu (źródło: www.gminy.pl)	29
Rysunek 2	Położenie gminy na tle jednostek fizyczno-geograficznych (źródło: www.geoportal.gov.pl)	33
Rysunek 3	Jednolite części wód podziemnych na terenie gminy (źródło: www.epsh.pgi.gov.pl)	46
Rysunek 4	Obszary Natura 2000 na terenie gminy (źródło: geoportal.gov.pl).....	66

Spis wykresów

Wykres 1	Liczba ludności Gminy Skwierzyna wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2011-2014 (źródło: Bank Danych Lokalnych GUS)	31

Gmina Skwierzyna

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY SKWIERZYNA
NA LATA 2015-2020
Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU**

Skwierzyna, 2015 r.

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY SKWIERZYNA
NA LATA 2015-2020
Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU**

ZAMAWIAJĄCY:

Gmina Skwierzyna
ul. Rynek 1
66-440 Skwierzyna
umig@skwierzyna.pl

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
ul. Zamkowa 4a/1, 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Spis treści:

1. Wstęp	7
2. Informacje o zawartości, głównych celach Programu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	8
2.1. Zawartość Programu	8
2.2. Główne cele Programu	8
2.3. Powiązania Programu z innymi dokumentami	9
3. Ocena zgodności Programu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.....	16
4. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy	23
5. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	23
6. Istniejący stan środowiska na terenie gminy Skwierzyna	28
6.1. Ogólna charakterystyka gminy.....	28
6.2. Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska	28
6.2.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.....	28
6.2.2. Odnawialne źródła energii	30
6.2.3. Zagrożenie hałasem	30
6.2.4. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	31
6.2.5. Gospodarka wodno-ściekowa.....	31
6.2.6. Zanieczyszczenie wód.....	33
6.2.7. Zasoby złóż naturalnych oraz ochrona powierzchni ziemi	36
6.2.8. Stan gleb	37
6.2.9. Gospodarka odpadami	38
6.2.10. Ochrona przyrody i krajobrazu.....	40
6.2.11. Adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska	46
7. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu.....	48
8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.).....	49
9. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne	50
10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	65
11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyrobu oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	78
12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	79
13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	79

Spis tabel:

Tabela 1	Wskaźniki monitorowania Programu	24
Tabela 2	Klasa strefy lubuskiej w 2014 roku – kryteria dla ochrony zdrowia.....	29
Tabela 3	Klasa strefy lubuskiej w 2014 roku – kryteria dla ochrony roślin	29
Tabela 4	Sieć wodociągowa na terenie gminy (wg stanu na 2014 rok).....	31
Tabela 5	Sieć kanalizacyjna na terenie gminy (wg stanu na 2014 rok).....	32
Tabela 6	Oczyszczalnia ścieków w Skwierzynie – parametry (wg stanu na 2014 rok)	32
Tabela 7	Średnie roczne wskaźniki w ściekach dopływających do oczyszczalni i odpływających z oczyszczalni ścieków.....	33
Tabela 8	Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych płynących w 2012 roku	34
Tabela 9	Klasyfikacja osadów dennych rzek wg badań z lat 2011-2012.....	35
Tabela 10	Wyniki monitoringu wód podziemnych w 2012 roku	35
Tabela 11	Wykaz złóż kopalin (wg stanu 31 grudnia 2014 roku)	36
Tabela 12	Wykaz gruntów do rekultywacji	37

Tabela 13	Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie gminy, na podstawie wykonanych badań w 2010 i 2011 roku	37
Tabela 14	Zasobność gleb w makroelementy, na podstawie badań z 2010 i 2011 roku.....	38
Tabela 15	Ilość i rodzaj odebranych odpadów z terenu gminy Skwierzyna w 2014 roku	38
Tabela 16	Ilość i rodzaj odpadów komunalnych poddanych recyklingowi w 2014 roku	39
Tabela 17	Ilość i rodzaj odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów w 2014 roku	39
Tabela 18	Użytki ekologiczne na terenie gminy	41
Tabela 19	Pomniki przyrody na terenie gminy	42
Tabela 20	Tereny zieleni urządzonej w 2014 roku	46
Tabela 21	Wykaz wałów przeciwpowodziowych na terenie gminy.....	46
Tabela 22	Wykaz innych urządzeń przeciwpowodziowych	47
Tabela 23	Stan techniczny urządzeń przeciwpowodziowych.....	47
Tabela 24	Ocena ewentualnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska i na człowieka zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu ochrony środowiska	52
Tabela 25	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań w zakresie poprawy jakości powietrza	69
Tabela 26	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań w zakresie ochrony zasobów wód podziemnych i powierzchniowych	74
Tabela 27	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych	76
Tabela 28	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań w zakresie zmniejszenie uciążliwości hałasu	77

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowanie jest „Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku” zwana w dalszej części opracowania *Prognozą*.

Prognoza została przeprowadzona w celu określenia wpływu na środowisko założonych celów, kierunków interwencji oraz zadań przyjętych do realizacji w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna*.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235) przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty polityk, strategii, planów lub programów sektorowych, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Art. 51 ww. ustawy nakłada na organ opracowujący projekt dokumentu, obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Zgodnie z ustawą *Prognoza* powinna:

zawierać:

- Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

określać, analizować i oceniać:

- Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz.1220, z późn. zm.),
- Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, krótkoterminowego, średnioterminowego i długoterminowego, stałego i chwilowego oraz pozytywnego i negatywnego, na cele i podmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza powinna przedstawiać:

- Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w *Prognozie* powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

2. Informacje o zawartości, głównych celach Programu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

2.1. Zawartość Programu

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku” zwany w dalszej części dokumentu Programem, został sporządzony zgodnie z „Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. W pierwszym etapie dokonano oceny stanu środowiska na terenie gminy oraz przeprowadzono analizę SWOT dla każdego komponentu środowiska. Przeanalizowano efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska. Następnie określono cele, kierunki interwencji i zadania na podstawie zdefiniowanych wcześniej zagrożeń i problemów dla poszczególnych elementów środowiska. W formie tabelarycznej przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy, w którym zaproponowano konkretne zadania do realizacji w ramach Programu ochrony środowiska, określono jednostkę odpowiedzialną za realizację zadania, szacunkowe koszty oraz źródła finansowania. Określono również mechanizmy prawno-ekonomiczne oraz zasady monitorowania i przeglądu stopnia realizacji celów przyjętych w *Programie*.

2.2. Główne cele Programu

W oparciu o diagnozę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Skwierzyna wyznaczony został nadrzędny cel Programu, którym jest dalszy, zrównoważony rozwój gminy oraz stworzenie spójnej polityki środowiskowej. Zostały określone cele i kierunki interwencji, dzięki którym zostanie zachowany dobry stan środowiska, a tam gdzie jest konieczne nastąpi poprawa tego stanu. Poniżej przedstawiono przyjęte cele oraz przypisane do nich kierunki interwencji:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza,
- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- Termomodernizacje budynków

Cel: Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu

Kierunki interwencji:

- Modernizacja transportu w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy

Kierunki interwencji:

- Rozwój odnawialnych źródeł energii

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona mieszkańców przed hałasem,
- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zagospodarowanie cieków wodnych,

Cel: Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

Kierunki interwencji:

- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż

Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi

Kierunki interwencji:

- Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów degradowanych

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów,
- Likwidacja azbestu

Cel: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasób przyrodniczych

Kierunki interwencji:

- Kształtowanie systemu obszarów chronionych,
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki,
- Tworzenie zielonej infrastruktury na terenie gminy,
- Trwale zrównoważona gospodarka leśna

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska

Kierunki interwencji:

- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych,

Ochrona przed powodzią i skutkami suszy

Cel: Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań

Cel: Udostępnianie informacji o środowisku

Kierunki interwencji:

- Ocena stanu środowiska i weryfikacja przyjętych celów

Dla każdego kierunku interwencji zaplanowano działania inwestycyjne lub nie inwestycyjne, których realizacja pozwoli na osiągnięcie zaplanowanych celów. Zadania zostały przedstawione w harmonogramie, obejmują lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku.

2.3. Powiązania Programu z innymi dokumentami

Realizacja celów i zadań zawartych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna wpisuje się w szereg dokumentów o charakterze programowym/wdrożeniowym, między innymi w:

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 jest załącznikiem do uchwały nr XXXII/319/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 listopada 2012 roku. Stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia jest planem postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa. Uwzględnienie w Strategii dokumentów planistycznych szczebla międzynarodowego i krajowego gwarantuje skorelowanie procesów rozwojowych województwa lubuskiego z podstawowymi założeniami europejskiej i krajowej polityki rozwoju regionalnego. Celem głównym strategii rozwoju województwa lubuskiego jest wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację czterech celów strategicznych.

Zapisane działania, które pośrednio lub bezpośrednio kształtują politykę ochrony środowiska Gminy Skwierzyna mieszczą się w następujących celach strategicznych:

Cel strategiczny – Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna

Cel operacyjny 1.5 – Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich

Subregionalnym i lokalnym ośrodkiem miejskim zapewnione zostanie wsparcie w zakresie rozwoju funkcji gospodarczych, podnoszenia jakości usług publicznych, modernizacji infrastruktury oraz prowadzenia programów rewitalizacji, szczególnie na słabo wykorzystywanych obecnie terenach powojaskowych i poprzemysłowych.

Cel operacyjny 1.6 – Udoskonalanie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska

Na terenie województwa stworzone zostaną wysokosprawne systemy energetyczne, zapewniające bezpieczeństwo energetyczne i optymalne wykorzystanie niezbędnych surowców oraz infrastruktury, tj. pełne i bezawaryjne zaopatrzenie mieszkańców i podmiotów gospodarczych w energię elektryczną, ciepło, gaz ziemny i paliwa. W gospodarce i budownictwie zastosowane zostaną rozwiązania energooszczędne, pozwalające na ograniczenie zużycia energii i obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających do powietrza. Gospodarowanie zasobami energetycznymi będzie odbywać się w sposób racjonalny, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia efektywności, np. w obiektach użyteczności publicznej. Wzrośnie wykorzystanie źródeł energii odnawialnej. Konieczne będzie podjęcie działań na rzecz dostosowania do zmian klimatycznych. Poprawie ulegną także systemy zaspokajania potrzeb ludności oraz gospodarki regionu w zakresie dostaw wody w wymaganej ilości oraz o właściwych parametrach, tj. dostęp do sieci wodociągowej w miejscach zamieszkania lub podejmowania działalności gospodarczej; zapewnienie skutecznych i efektywnych systemów zbierania i oczyszczania ścieków (budowa, przebudowa i remont sieci kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni ścieków), tworzenie sprawnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o regionalne zakłady zagospodarowania odpadów, wspieranie działań w zakresie zapobiegania i ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów.

Cel operacyjny 1.7 – Rozwój potencjału turystycznego województwa

Rozbudowana zostanie baza turystyczna, szczególnie ta o podwyższonym standardzie. Intensywnie promowane będą atrakcyjne, zintegrowane produkty turystyczne związane z lokalnymi zasobami, np. dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym, historycznym. Rozwój turystyki będzie uwzględniał działania międzyregionalne podejmowane wspólnie z sąsiednimi województwami (np. tworzenie wspólnych szlaków tematycznych, infrastruktury wodnej itp.).

Cel operacyjny 1.8 – Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Wśród głównych zadań należy wymienić m.in. wsparcie wytwarzania i promocji żywności wysokiej jakości (w tym produktów tradycyjnych), wzmocnienie powiązań produkcji rolniczej z przetwórstwem, marketingiem i dystrybucją, czy budowanie sprawnego i nowoczesnego doradztwa rolniczego.

Cel strategiczny – Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna

Cel operacyjny 2.1 – Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej

Do 2020 r. znacząco zmodernizowana, a częściowo także rozbudowana zostanie infrastruktura drogowa. Szczególne znaczenie będzie miała poprawa bezpieczeństwa oraz minimalizacja uciążliwości dróg dla mieszkańców. Odnowiony zostanie tabor kolejowy, a najważniejsze linie kolejowe będą modernizowane.

Szczególne uwaga poświęcona zostanie pozostałym gałęziom transportu, dla rozwoju których województwo posiada dogodne warunki - transport lotniczy i wodny. Poza tym będzie się dbało również o spójność komunikacyjną, szczególnie pomiędzy sieciami transportowymi o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym.

Cel operacyjny 2.2 – Usprawnienie systemu transportu publicznego

Podjęcie działań mających na celu poprawę jakości obsługi komunikacyjnej ludności, czyli m.in. zapewnienie odpowiedniego taboru i działań organizacyjnych, pozwalających na optymalizację istniejących i uruchomienie nowych połączeń komunikacyjnych oraz usprawnienie transportu w aglomeracjach miejskich i obszarach podmiejskich. Istotne będą także przedsięwzięcia na rzecz zmniejszenia obciążeń środowiska oraz uciążliwości dla mieszkańców związanych z transportem, poprzez zwiększanie udziału transportu publicznego w ruchu osobowym oraz przez stałe zwiększanie udziału transportu kombinowanego i kolejowego w przewozach.

Cel strategiczny – Społeczna i terytorialna spójność regionu

Cel operacyjny 3.5 – Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Zasadniczym celem stanie się bardziej intensywne włączenie tych obszarów w procesy rozwojowe regionu i kraju. Do 2020 r. częściowo przezwyciężony zostanie problem utrudnionego dostępu bądź też ograniczony wachlarz usług publicznych, z jakich mogą skorzystać mieszkańcy obszarów wiejskich. Jednym z ważnych mechanizmów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich będzie

poprawa dostępności, w tym komunikacyjnej do regionalnych i powiatowych ośrodków administracyjnych.

Cel operacyjny 3.6 – Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

W obliczu stałego narażenia województwa lubuskiego na szereg negatywnych skutków wynikających m.in. z uwarunkowań pogodowych (np. długotrwałe opady lub susze) podejmowane będą działania dążące do zwiększania bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, przeciwpożarowego oraz minimalizacji skutków suszy. Podejmowane będą projekty i programy mające na celu przeciwdziałanie klęskom żywiołowym oraz m.in. ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej na terenach zalewowych.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 jest załącznikiem do uchwały nr XXI/185/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 marca 2012 roku.

Za cel nadrzędny Programu przyjęto „Zrównoważony rozwój województwa lubuskiego uwzględniający poprawę i właściwe wykorzystanie środowiska naturalnego”. Do osiągnięcia tego celu ustalono priorytety do których zdefiniowano cele strategiczne (długoterminowe do 2019 roku) oraz cele operacyjne (krótkoterminowe do roku 2015).

1. Priorytet – zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Cel strategiczny – kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza

Cele operacyjne:

- Wdrożenie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza,
- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.

2. Priorytet – gospodarka wodna

Cel strategiczny – osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przeciwpowodziowa

Cele operacyjne:

- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- Dobra jakość wód użytkowych i racjonalizacja ich wykorzystywania,
- Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami powodzi,
- Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej rzek.

3. Priorytet – gospodarka odpadami

Cel strategiczny – stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Cele operacyjne:

- Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska,
- Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- Wylimitowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

4. Priorytet – ochrona przyrody i krajobrazu

Cel strategiczny – ochrona, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności

Cele operacyjne:

- Pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa,
- Stworzenie organizacyjnych i prawnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody,
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych,
- Ochrona i odtworzenie różnorodności biologicznej systemów leśnych,
- Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych,
- Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych,
- Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom.

5. Priorytet – ochrona przed hałasem

Cel strategiczny – zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Cele operacyjne:

- Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas,
- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

6. Priorytet – ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Cel strategiczny – ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Cele operacyjne:

- Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych.

7. Priorytet – odnawialne źródła energii

Cel strategiczny – ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Cele operacyjne:

- Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

8. Priorytet – przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

Cel strategiczny – ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele operacyjne:

- Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii,
- Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii.

9. Priorytet – kopaliny

Cel strategiczny – zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cele operacyjne:

- Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego.

10. Priorytet – degradacja powierzchni ziemi i gleb

Cel strategiczny – ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Cele operacyjne:

- Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych,
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej.

11. Priorytet – współpraca transgraniczna

Cel strategiczny – prowadzenie wspólnych, transgranicznych działań związanych z ochroną środowiska i ochroną przeciwpowodziową

Cele operacyjne:

- Realizacja działań z zakresu ochrony środowiska i ochrony przeciwpowodziowej w ramach podpisanych umów o współpracy transgranicznej.

12. Priorytet – edukacja ekologiczna

Cel strategiczny – propagowanie właściwych zachowań i postaw dotyczących środowiska naturalnego

Cele operacyjne:

- Promowanie właściwych zachowań w zakresie zużycia i zanieczyszczeń wody, gospodarki odpadami oraz ochrony powietrza,
- Rozwijanie działań z zakresu edukacji ekologicznej na obszarach cennych przyrodniczo,
- Stworzenie warunków dla rozwoju bazy edukacji ekologicznej.

Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku

Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku jest załącznikiem nr 1 do uchwały nr XXX/280/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 września 2012 roku. Dokument został opracowany w celu uporządkowania zagadnień związanych z systemem gospodarki odpadami w województwie lubuskim oraz z zarządzaniem tym systemem. Plan wskazuje cele do osiągnięcia dla poszczególnych rodzajów odpadów, działania konieczne do realizacji tych celów oraz przedstawia ogólny zarys funkcjonowania całego systemu na terenie województwa. Nadrzędnym celem planu jest: „Stworzenie systemu gospodarki odpadami opartego na

hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi”. Aby osiągnąć cel nadrzędny sformułowano cele dla poszczególnych rodzajów odpadów:

Odpady komunalne, w tym ulegające biodegradacji:

Cel 1 - Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 1 lipca 2013 r.

Cel 2 - Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów:

- w 2013 r. nie więcej niż 50%,
- w 2020 r. nie więcej niż 35%

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Cel 3 - Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Cel 4 - Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, (papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło) z gospodarstw domowych oraz odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020 r.

Odpady zawierające PCB:

Cel 1 - Likwidowanie odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm.

Oleje odpadowe:

Cel 1 - Utrzymanie odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%.

Odpady medyczne i weterynaryjne:

Cel 1 - Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych w okresie do 2022 r., uwzględniającej segregację odpadów u źródła powstawania, zmniejszając tym samym ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

Zużyte baterie i akumulatory:

Cel 1 - Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii i akumulatorów przenośnych pozwalająca na osiągnięcie następujących poziomów zbierania:

- 25% poziom zbierania zużytych baterii i akumulatorów przenośnych do 2012 r.,
- 40% poziom zbierania masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych do 2016 r.

Cel 2 - Utrzymanie wydajności recyklingu z 2011 r. na poziomie nie mniejszym niż:

- co najmniej 75% masy zużytych baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych,
- co najmniej 50% masy pozostałych zużytych baterii i akumulatorów.

Cel 3 - Utrzymanie poziomów wydajności recyklingu – co najmniej 65% masy zużytych baterii i akumulatorów poprzez dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych zakładów przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny:

Cel 1 - Utrzymanie do roku 2022 poziomów odzysku i recyklingu w wysokości dla zużytego sprzętu powstałego z wielkogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego:

- poziomu odzysku w wysokości 80% masy zużytego sprzętu,
- poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 75% masy zużytego sprzętu.

Cel 2 - Utrzymanie do roku 2022 poziomów odzysku i recyklingu w wysokości dla zużytego sprzętu powstałego z małogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego, sprzętu oświetleniowego, narzędzi elektrycznych i elektronicznych z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych, zabawek, sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz przyrządów do nadzoru i kontroli:

- poziomu odzysku w wysokości 70% masy zużytego sprzętu,
- poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 50% masy zużytego sprzętu.

Cel 3 - Utrzymanie do roku 2022 poziomów odzysku i recyklingu w wysokości dla zużytych gazowych lamp wyładowczych – poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytych lamp w wysokości co najmniej 80% masy tych zużytych lamp.

Cel 4 - Utrzymanie do roku 2022 poziomów odzysku i recyklingu w wysokości osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości 4 kg/mieszkańca/rok.

Pojazdy wycofane z eksploatacji:

Cel 1 - Osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu odniesione do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku:

- 85% i 80% do końca 2014 r.,
- 95% i 85% od dnia 1 stycznia 2015 r.

Odpady zawierające azbest:

Cel 1 - Sukcesywnie osiąganie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” w okresie od 2012 r. do 2032 r.

Zbędne środki bojowe i odpady materiałów wybuchowych:

Cel 1 - W okresie do 2022 r. zakłada się sukcesywnie zagospodarowanie materiałów odpadów wybuchowych poprzez kontynuację dotychczasowego sposobu zagospodarowania zbędnych środków bojowych.

Zużyte opony:

Cel 1 - Utrzymanie w perspektywie do 2022 r. dotychczasowego poziomu odzysku na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej:

Cel 1 - Osiągnięcie do 2020 r. poziomu 70% wagowo przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych.

Komunalne osady ściekowe:

Cel 1 - Ograniczenie w perspektywie do 2022 r., składowania osadów ściekowych z uwzględnieniem ograniczenia od 2013 r. składowania tych odpadów, które nie spełniają wymagań prawnych

Cel 2 - Zwiększenie w perspektywie do 2022 r. ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształcanych metodami termicznymi, jak również wykorzystania osadów do rekultywacji.

Cel 3 - Maksymalizacja, w perspektywie do 2022 r., stopnia wykorzystania substancji biogennych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego oraz środowiskowego.

Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne:

Cel 1 - Zmniejszenie masy składowanych odpadów do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych odpadów do roku 2022.

Odpady opakowaniowe:

Cel 1 - Osiągnięcie do roku 2014 poziomów odzysku i recyklingu odpadów powstałych z opakowań oraz utrzymanie poziomów w latach następnych:

- opakowania razem: 60% odzysku*, 55% recyklingu,
- opakowania z tworzyw sztucznych: 22,5% recyklingu,
- opakowania z aluminium: 50% recyklingu,
- opakowania ze stali, w tym z blachy stalowej: 50% recyklingu,
- opakowania z papieru i tektury: 60% recyklingu,
- opakowania ze szkła gospodarczego poza ampułkami: 60% recyklingu,
- opakowania z drewna: 15% recyklingu.

Odpady z wybranych gałęzi gospodarki odpadami, których zagospodarowanie stwarza problemy:

Cel 1 - Zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Cel 2 - Zwiększenie udziału odpadów unieszkodliwianych poza składowaniem.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzyrzeckiego na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Celem opracowania Programu ochrony środowiska jest stworzenie spójnej polityki ekologicznej powiatu. Nadrzędny cel sformułowano jako długotrwały, zrównoważony rozwój powiatu, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego.

Na podstawie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego) dokonano wyboru priorytetów ekologicznych.

W ramach wyodrębnionych priorytetów wyznaczono cele zmierzające do osiągnięcia poprawy stanu środowiska, czemu mają służyć zaproponowane zadania. Cele wyznaczają stan, jaki należy osiągnąć w określonym horyzoncie czasowym. Natomiast zaproponowane przedsięwzięcia pomogą przyczynić się do poprawy stanu środowiska oraz zachować wysokie walory tam, gdzie nie są przekroczone dopuszczalne normy.

Obszary priorytetowe:

- I. Dalsza poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;**
- II. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,**
- III. Edukacja ekologiczna mieszkańców i zarządzanie środowiskiem**

W celu realizacji założeń polityki ekologicznej we wszystkich obszarach priorytetowych wyznaczono następujące cele długoterminowe do 2021 r.

I. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Cele długoterminowe do 2021 r.

I.1. Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Cele krótkoterminowe do 2017 r.

1. Wdrażanie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza
2. Ograniczanie emisji ze środków transportu
3. Zwiększenie efektywności energetycznej
4. Zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej

I.2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przed powodzią

1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
2. Ochrona przed skutkami powodzi,

I.3. Racjonalna gospodarka odpadami

1. Uzyskanie zakładanych w KPGO poziomów odzysku i recyklingu dla poszczególnych rodzajów odpadów
2. Likwidacja azbestu

I.4. Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

1. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców
2. Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko

II. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

Cele długoterminowe do 2021 r.

II.1. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

1. Kształtowanie systemu obszarów chronionych powiatu w ciągłości z terenami otaczającymi, w sposób umożliwiający realizację chronionych systemów przyrodniczych w skali regionu i kraju
2. Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki

II.2. Ochrona lasów

1. Ochrona lasów ich powierzchni i spójności
2. Dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych,

II.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,

1. Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb
2. Racjonalne wykorzystanie kopalin
3. Racjonalne wykorzystywanie wód,

III. Edukacja ekologiczna mieszkańców i zarządzanie środowiskiem

Cele średniookresowe do 2021 r.

III.1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

1. Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań

III.2. Ochrona przed skutkami poważnej awarii

1. Przeciwdziałanie skutkom awarii i walka z klęskami żywiołowymi

Aktualizacja Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Skwierzyna na lata 2007-2015

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Skwierzyna jest średniookresowym dokumentem planistycznym wykazującym najważniejsze kierunki rozwoju Gminy Skwierzyna. Główny cel został sformułowany w następującym brzmieniu: „Gmina Skwierzyna. Obszar zintegrowanej społeczności sprzyjający rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości oraz turystyce w oparciu

o naturalne walory krajobrazowe, zasoby naturalne i tradycje kulturalne. Bezpieczna gmina z dobrze zorganizowaną infrastrukturą oświatową i pełną ofertą możliwości zapewniających sukcesywny wzrost poziomu życia mieszkańców”.

W Strategii zaproponowano określone cele szczegółowe mające w pozytywny sposób wpłynąć na walory przyrodnicze gminy. Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na obszary strategiczne. Obszary strategiczne są najistotniejszymi polami działania gminy, jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata. Działalność gminy Skwierzyna koncentrować będzie się na pięciu obszarach:

- infrastruktura,
- gospodarka,
- przestrzeń,
- społeczność,
- ekologia.

3. Ocena zgodności Programu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Program ochrony środowiska jest zgodny także z dokumentami strategicznymi ustanowionymi na szczeblu europejskim i krajowym. Założenia tych dokumentów opisano poniżej.

Polityka ekologiczna w Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. W dokumencie tym sprecyzowano cele polityki ochrony środowiska w zakresie czterech najważniejszych dziedzin:

- zmiany klimatu;
- przyroda i różnorodność biologiczna;
- środowisko i zdrowie;
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

System prawny Unii Europejskiej obejmuje szeroki zestaw przepisów z zakresu ochrony środowiska, których realizacja, w związku z trwającym procesem dostosowywania się Polski do wymogów unijnych, powinna także być traktowana jako priorytet. O ile VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego, podobnie jak poprzednie programy, spełni rolę katalizatora dla działalności organizacyjnej i legislacyjnej Wspólnoty w zakresie ochrony środowiska, to proces harmonizacji polskiego prawa i standardów środowiskowych z regulacjami unijnymi trwa już wiele lat i będzie w przyszłości przebiegać w drodze dalszej implementacji zapisów dyrektyw Unii Europejskiej. Najpoważniejsze konsekwencje dziś i w przyszłości dla ochrony środowiska, ale i dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, samorządów, administracji mają dyrektywy odnoszące się do:

- standardów emisji SO₂, NO_x, pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- gospodarowania odpadami przemysłowymi,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- ograniczania różnych rodzajów hałasu,
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

Traktat Akcesyjny nawiązuje do priorytetów polityki środowiskowej Unii Europejskiej, ale w wielu przypadkach wykracza poza ten zakres. W dziedzinie zrównoważonego wykorzystania surowców, podstawowym problemem w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę jest mała dostępność wody o dobrej jakości. Perspektywnym zagrożeniem mogą natomiast stać się zjawiska o charakterze

globalnym, z możliwym, wpływem zmian klimatycznych na dyspozycyjność zasobów wodnych. Zużycie nośników energii obniża się, lecz nie uda się osiągnąć wzrostu gospodarczego bez przyrostu zużycia energii.

W odniesieniu do priorytetu dotyczącego różnorodności biologicznej będzie rosła nacisk na zwiększoną ochroną obszarów o znaczeniu wspólnotowym i włączanie cennych obszarów do europejskiej sieci Natura 2000. Przewiduje się konieczność ochrony obszarów wodno-błotnych oraz skutecznej rekultywacji terenów zdegradowanych. W przypadku priorytetu dotyczącego wpływu środowiska na zdrowie konieczne będzie dostosowanie emisji zanieczyszczeń powietrza do ostrych limitów emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, amoniaku i pyłu zawieszono z obiektów energetycznych, przemysłu i transportu drogowego. Konieczne będzie przestrzeganie limitów emisyjnych gazów cieplarnianych oraz węglowodorów z przeładunków paliw płynnych. Ze względu na wpływ zasobów wodnych na równowagę rozwoju, zapewnienie poprawy jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów od wody zależnych należy uwzględnić wymagania związane z wdrażaniem ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Dokument stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Wyodrębniono trzy obszary strategiczne, w każdym z obszarów zostały określone strategiczne cele rozwojowe. Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Z punktu widzenia niniejszego opracowania ważne są następujące cele:

- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
 - Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
 - Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
 - Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
 - Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,
- Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski
 - Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Wśród celów przyjętych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna, które są spójne z celami z Długookresową Strategią Rozwoju Kraju, należy wymienić:

- Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza,
- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy,
- Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego,
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasób przyrodniczych,
- Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SKR)

Najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 roku oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych.

Celem głównym strategii średniookresowej jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności.

Dokonany w tym dokumencie wybór 3 obszarów strategicznych (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna) oraz poszczególnych celów i priorytetowych kierunków interwencji jest odpowiedzią na kluczowe wyzwania w najbliższym dziesięcioleciu, pozwalające na zintensyfikowanie procesów rozwojowych oraz uniknięcie dryfu rozwojowego.

Realizacja celów przyjętych w *Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna* wpisuje się w drugi obszar strategiczny SRK – Konkurencyjna gospodarka, w cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. W celu tym zostały wyznaczone następujące priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

- racjonalne gospodarowanie zasobami

Wspierane będą działania na rzecz zmniejszenia energochłonności i surowcochłonności gospodarki oraz zmniejszające obciążenia środowiskowe. W sytuacji ograniczonego dostępu do surowców naturalnych, szczególnie istotną kwestią dla zrównoważonego rozwoju staje się potrzeba wykorzystania surowców wtórnych. Zasoby przyrodnicze Polski są niewątpliwie jednym z jej bogactw, choć nadal niedocenionym. Zachowanie różnorodności biologicznej jest warunkiem spełnienia wymogów sprawiedliwości międzypokoleniowej, czyli zapewnienia dostępu do zasobów przyrody dla przyszłych pokoleń. Zasadniczym celem jest w tym zakresie zahamowanie spadku różnorodności biologicznej oraz zapewnienie właściwego stanu ochrony dla możliwie dużej liczby gatunków oraz siedlisk przyrodniczych. Podejmowane będą działania służące zachowaniu gruntów rolnych w gotowości do produkcji, przy równoczesnym uwzględnieniu wymogów środowiska oraz działania na rzecz optymalizacji bazy genetycznej produkcji roślinnej, zwierzęcej i rybackiej. Skuteczność działań w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska jest uwarunkowana zwiększeniem świadomości społeczeństwa oraz wymaga promowania ekologicznych zachowań Polaków poprzez prowadzenie właściwie ukierunkowanych i dobranych działań informacyjnych i edukacyjnych.

- poprawa efektywności energetycznej

Poprawie efektywności energetycznej służyć będzie zastosowanie dostępnych i sprawdzonych technologii w zakresie termomodernizacji budynków i sieci ciepłowniczych, co może spowodować oszczędności w końcowym zużyciu energii cieplnej rzędu 15-35% w stosunku do stanu sprzed modernizacji obiektu.

- zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii

Nastąpi wzrost udziału OZE w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku zgodnie z celem wyznaczonym dla Polski w pakiecie energetyczno-klimatycznym. Promowanie wykorzystania energetyki odnawialnej umożliwi podniesienie regionalnego bezpieczeństwa energetycznego i stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach, a przez to do rozwoju słabiej rozwiniętych regionów, bogatych w zasoby energii odnawialnej.

- poprawa stanu środowiska

Czynnikami decydującymi o jakości środowiska są przede wszystkim: czystość powietrza, wód, gleb oraz właściwa gospodarka odpadami. W tych obszarach istnieją w dalszym ciągu kwestie wymagające regulacji i dostosowania do poziomu zgodnego ze strategicznymi kierunkami działań Unii Europejskiej. Istotne zatem będzie inwestowanie w ochronę wód i gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami czy ochronę powietrza a także podejmowanie działań umożliwiających dostosowanie uczestników rynku do wyzwań zrównoważonego rozwoju.

- adaptacja do zmian klimatu

Podjęte zostaną działania mające na celu zmniejszenie oddziaływania zjawiska suszy i zapobieganie stepowieniu. Konieczna jest redukcja ryzyka związanego z coraz częściej występującymi ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, w szczególności z podtopieniami i powodzią wzdłuż ciągów wodnych. Wszelkie działania mające na celu minimalizację ryzyka powodziowego będą zawarte w planach zarządzania ryzykiem powodziowym.

Wśród celów przyjętych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna, które są spójne z celami ze Strategii Rozwoju Kraju, należy wymienić:

- Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska,
- Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza,
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu,
- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy,
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasób przyrodniczych.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Głównym celem Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. W dokumencie sformułowano 3 cele szczegółowe i kierunki interwencji. Poniżej przedstawiono te, które mają wpływ na kształtowanie polityki ochrony środowiska Gminy Skwierzyna.

- Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
 - Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
 - Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
 - Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
 - Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
 - Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
 - Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
 - Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- Cel 3. Poprawa stanu środowiska
 - Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
 - Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
 - Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
 - Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Cele z Programu, które są spójne z przedstawionymi powyżej należy wymienić:

- Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasób przyrodniczych,
- Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska,
- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy,
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych
- Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- Racjonalna gospodarka odpadami,
- Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020

Głównym celem opracowania jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. W zakres ochrony środowiska Gminy Skwierzyna wpisują się następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej
 - Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
 - b) Kierunek interwencji 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
 - c) Kierunek interwencji 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - d) Kierunek interwencji 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,

- Priorytet 2.2. Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.2.1. Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
 - b) Kierunek interwencji 2.2.2. Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
- Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,
- Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe
 - Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
 - a) Kierunek interwencji 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
 - Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia
 - a) Kierunek interwencji 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,
- Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
 - Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
 - b) Kierunek interwencji 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
 - c) Kierunek interwencji 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
 - d) Kierunek interwencji 5.1.5. Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
 - Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ład przestrzennego
 - a) Kierunek interwencji 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
 - b) Kierunek interwencji 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne,
 - c) Kierunek interwencji 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami,
 - Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
 - b) Kierunek interwencji 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
 - c) Kierunek interwencji 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
 - Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
 - b) Kierunek interwencji 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich.

W związku z wyżej wymienionymi celami, w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna określono cele:

- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy,
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych
- Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- Racjonalna gospodarka odpadami,
- Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasób przyrodniczych
- Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej. Są nimi:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Wśród celów określonych w Polityce energetycznej Polski do 2030 roku, które kształtują politykę energetyczną Gminy Skwierzyna należy wymienić:

1. Cele w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
 - rozbudowa systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego.
2. Cele w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
 - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
 - Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach
3. Cele w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
 - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych.

W związku z wyżej wymienionymi celami, w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna określono cel i kierunek interwencji:

Cel - Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy

Kierunki interwencji - Rozwój odnawialnych źródeł energii

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)

Przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych określone zostały w szczególności w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku, dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. W Traktacie Akcesyjnym przewidziano, że przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych określone ww. dyrektywie będą w Polsce w pełni obowiązywały od 31 grudnia 2015 r., do tego czasu:

- wszystkie aglomeracje ≥ 200 RLM muszą być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków o efekcie oczyszczania uzależnionym od wielkości oczyszczalni,
- aglomeracje <2000 RLM wyposażone w dniu wejścia polski do unii w systemy kanalizacyjne powinny posiadać do tego terminu oczyszczalnie zapewniające odpowiednie oczyszczenie,
- zakłady przemysłu rolno-spożywczego o wielkości > 4000 RLM są zobowiązane do redukcji zanieczyszczeń biodegradowalnych).

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) określa działania, które będą podejmowane do końca okresu przejściowego, wynegocjowanego dla tej dyrektywy tj. do końca 2015 roku.

Program stanowi spis przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych (budowy, rozbudowy i/lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej) w aglomeracjach w celu prawidłowego i uporządkowanego procesu implementacji dyrektywy 91/271/EWG.

Głównym celem Gminy Skwierzyna w realizacji założeń Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków komunalnych jest:

- Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Cel ten będzie realizowany poprzez wyznaczone kierunki interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 (KPGO 2014)

Krajowy plan gospodarki odpadami jest nadrzędnym dokumentem w zakresie gospodarki odpadami, z którym muszą być zgodne plany gospodarki odpadami opracowywane na niższych szczeblach administracji. Celem KPGO 2014 jest osiągnięcie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą

zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami, a w szczególności hierarchia postępowania z odpadami czyli po pierwsze zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie, przy czym najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowanie jest składowanie.

Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- uniezależnienie wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach, i gospodarce odpadami (BDO),

KPGO formułuje również dodatkowe cele szczegółowe dla poszczególnych grup odpadów. W przypadku odpadów komunalnych są to:

- objęcie 100% mieszkańców systemem zbiórki odpadów komunalnych najpóźniej do 2015 r.,
- objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, aby nie było składowanych:
 - w 2013 r. więcej niż 50%, masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
 - w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do poziomu maks. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.,
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich masy wytworzonej do 2010 roku.

W Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna ze względu na powyższe cele, formułowano cel „Racjonalna gospodarka odpadami”, do którego przypisano kierunki interwencji: ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów i likwidacja azbestu. Zaplanowano również działania edukacyjno-informacyjne mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej z zakresu gospodarki odpadami oraz wsparcie finansowe działań związanych z usuwaniem azbestu.

Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKA)

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, będący aktualizacją dotychczas obowiązującego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski (z 2002 r.), wyznacza następujące cele dotyczące azbestu:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele te realizowane powinny być przez następujące działania:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji programu,
- działania edukacyjno-informacyjne,
- zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

W Programie wskazano również:

- możliwość składowania odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

W Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna do realizacji wyżej wymienionych celów zaplanowano działania polegające na wsparciu w usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

4. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

W *Prognozie* analizowano oddziaływanie zaproponowanych przedsięwzięć do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku* na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi komponentami.

Zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, informacje zawarte w *Prognozie* zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

Zakres i szczegółowość niniejszej *Prognozy* został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim – pismo z dnia 23 czerwca 2015 roku, nr WOOS-I.411.100.2015.DT oraz przez Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wielkopolskim – pismo z dnia 16 czerwca 2015 roku, nr NZ.9022.250.2015.PW.

Opracowując *Program* i *Prognozę* wykorzystano dane uzyskane z poniżej przedstawionych jednostek:

- Urząd Miejski w Skwierzynie,
- Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu,
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim (RDOŚ),
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu (RZGW),
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Międzyrzeczu (PSSE),
- Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gorzowie Wielkopolskim (OSCHR),
- Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze (LZMiUW),
- Nadleśnictwa: Karwin, Międzychód i Skwierzyna,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Zielonej Górze,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze (ZDW).

5. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Ustala się, iż *Prognoza* powinna obejmować obszar Gminy Skwierzyna wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji zadań *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku*. W związku z tym obszar objęty prognozą nie może być mniejszy od obszaru będącego przedmiotem tego dokumentu, co jest konieczne zważywszy na wzajemne powiązania poszczególnych elementów środowiska.

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach *Programu* konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.), organ wykonawczy gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie gminy i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego opracowania powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki, którym poszczególne zadania przypisano. Z punktu widzenia *Programu* w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu *Programem*,

- podmioty realizujące zadania *Programu*,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty *Programu*,
- mieszkańcy gminy, jako główny podmiot odbierający wyniki działań *Programu*.

Realizacja zadań przyjętych w *Programie* to poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Skwierzyna. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji jego założeń.

Wdrażanie *Programu* powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań,
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- stopnia realizacji *Programu* w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,
- przyczyn rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- niezbędnych modyfikacji i aktualizacji *Programu*.

W *Programie* zostały określone zasady oceny i monitorowania efektów realizacji przyjętych celów. Zaproponowane wskaźniki ilościowe i jakościowe pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych zaplanowanych działań i prognozować związane z tym zmiany w środowisku. W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki monitorowania realizacji Programu dla poszczególnych celów ekologicznych.

Tabela 1 Wskaźniki monitorowania Programu

Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Liczba przekroczeń w strefie (dot. wartości substancji w powietrzu)	Przekroczenia dwóch parametrów: pył PM10 i B(a)P	0
		Osiągnięcie zakładanych w POP celów poprawy jakości powietrza pod względem zmniejszenia emisji PM10, benzo(a)pirenu	n.d	n.d
		Liczba i rodzaj strategicznych uwzględniających tematykę ochrony powietrza	• Program ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna, • Plan gospodarki niskoemisyjnej	n.d
	Przejęcie na gospodarke niskoemisyjną we wszystkich sektorach	Liczba wymienionych systemów grzewczych	b.d.	b.d.
		Liczba wymienionych opraw świetlnych	b.d.	b.d.
		Długość sieci gazowej	69,9 km	n.d
	Termomodernizacje budynków	Wykonanie zadania w zakresie termomodernizacji budynków. Poniesione koszty	0	poniesione koszty
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu	Modernizacja transportu w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska	Długość ścieżek rowerowych	129 km	n.d
		Ilość zorganizowanych kampanii informacyjnych, poniesione koszty	b.d	n.d
		Liczba wykonanych remontów dróg	n.d	n.d
Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego	Rozwój odnawialnych źródeł energii	Liczba zorganizowanych kampanii	b.d.	1 /rok

Cel gminy	Kierunek interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
		Liczba instalacji OZE na terenie gminy	1	n.d
Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego	Ochrona mieszkańców przed hałasem	Ilość rozpisanych przetargów na modernizację/przebudowę dróg, które uwzględniają takie zapisy	b.d.	n.d
		Wykonanie zadania w zakresie przebudowy i remontów dróg. Poniesione koszty	0	poniesione koszty
	Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Poziom pól elektromagnetycznych w punkcie pomiarowym	ul. 2-go Lutego w Skwierzynie wartość – 0,82 V/m	n.d
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	a) udział jednolitych części wód (JCW) o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym (%) b) udział JCW o stanie chemicznym dobrym (%) c) udziału JCW o stanie dobrym (%)	a) 0% b) 0% c) 0%	a) 100% b) 100% c) 100%
		Klasa jakości wód podziemnych w badanym punkcie	III klasa (m. Murzynowo)	n.d
	Zagospodarowanie cieków wodnych	Wykonane inwestycje nad rzeką Wartą	b.d	n.d
Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	Długość sieci wodociągowej bez przyłączy	63,5 km	n.d
	Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji	Długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy	35,9 km	n.d
		Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	49 sztuk	n.d
		Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	• 52 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków, • 749 szt. zbiorników bezodpływowych	n.d
		Liczba przeprowadzonych kontroli	b.d	n.d
		Liczba przyłączy kanalizacyjnych	1031 szt.	n.d
Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopaliniowymi ze złóż	Ilość wydanych koncesji	0	n.d
		Ilość wydanych decyzji administracyjnych	0	0
Ochrona i zapewnienie właściwego	Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów degradowanych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	b.d	n.d

Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
sposobu użytkowania powierzchni ziemi		Powierzchnia terenów, na których przekroczone standardy jakości	b.d.	n.d
		Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów (ha)	b.d	n.d
		Koszty poniesione na rekultywację składowiska	b.d	20 000,0 zł
Racjonalna gospodarka odpadami	Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów	a)% mieszkańców objętych systemem odbioru odpadów b)% mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów	a) 90% b) 30%	a) 100% b) 100%
		Liczba skontrolowanych podmiotów w zakresie gospodarki odpadami	0	n.d
		a) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło (% wagowo), b) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpady budowlanych i rozbiórkowych (% wagowo), c) stopień redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 r. (%)	a) 17,6% b) 52,68% c) 33,7%	Do 2020 r.: a) ponad 50% b) ponad 70% c) do 35%
		Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk	0	na bieżąco
		Likwidacja azbestu	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	0,0 Mg

Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasób przyrodniczych	Kształtowanie systemu obszarów chronionych	Liczba i powierzchnia obszarów prawnie chronionych	• 2 obszary chronionego krajobrazu, • 1 rezerwat przyrody, • 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy, • 11 użytków ekologicznych. Łączna powierzchnia 5124,94 ha	n.d
		Liczba wydanych decyzji środowiskowych	b.d	n.d
		Liczba przeprowadzonych szkoleń	b.d	1 szkolenie w roku
	Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki	Dla jakich obszarów sporządzono koncepcję zagospodarowania turystycznego	brak	Wszystkie obszary prawnie chronione na terenie gminy
		Ilość ścieżek przyrodniczych i szlaków rowerowych	11	n.d
	Tworzenie zielonej infrastruktury na terenie gminy	Tereny zieleni urządzonej w gminie	1 park spacerowo-wypoczynkowy; 6 zielenców, 9 cmentarzy.	n.d
	Trwale zrównoważona gospodarka leśna	Liczba pożarów w danym roku	b.d	0
Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska	Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych	Podjęte działania w przypadku wystąpienia powodzi	n.d	n.d
		Liczba przeprowadzonych szkoleń, akcji informacyjnych dla mieszkańców	b.d	n.d
	Ochrona przed powodzią i skutkami suszy	Ilość zmodernizowanych rowów melioracyjnych	b.d	n.d
		Wykonanie zadania w zakresie konserwacji i utrzymania cieków. Poniesione koszty	0	poniesione koszty
Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań	Ilość zorganizowanych akcji edukacyjnych	b.d	n.d
Udostępnianie informacji środowisku	Ocena stanu środowiska i weryfikacja przyjętych celów	Nr i data uchwały	Program ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku	
		Nr i data uchwały	Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna za lata 2013-2014	

6. Istniejący stan środowiska na terenie gminy Skwierzyna

6.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Skwierzyna położona jest w województwie lubuskim, w północnej części powiatu międzyrzeckiego. Graniczy z sześcioma innymi gminami: od zachodu z gminą Deszczno, od północy z gminą Santok i gminą Drezdenko, od wschodu z gminą Międzychód, od południa z gminą Przytoczna i gminą Bledzew. Gmina zajmuje powierzchnię 28 481 ha (co stanowi 20,5% powierzchni powiatu), z czego miasto Skwierzyna zajmuje 3 589 ha. W skład gminy wchodzi miasto Skwierzyna i siedem sołectw: Dobrojewo, Gościno, Murzynowo, Krobielewko, Świniary, Trzebiszewo i Wiejce. Pod względem użytkowania gruntów najwięcej jest gruntów leśnych wraz z zadrzewieniami i zakrzewieniami (69,6%) oraz użytków rolnych, które zajmują 24,2% powierzchni gminy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego Gminę Skwierzyna w 2014 roku zamieszkiwało 12 404 osób. Kobiety w gminie stanowiły nieco ponad połowę (51,2%) ludności. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 44 os/km². W 2014 roku 17,3% ludności gminy stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 65,4% w wieku produkcyjnym, a 17,3% w wieku poprodukcyjnym. Z roku na rok spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta przede wszystkim liczba osób w grupie poprodukcyjnej. Wyraźna jest tendencja starzenia się społeczeństwa.

Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, takie jak: drogi krajowe nr 24 i S3, wojewódzkie nr 159 i 199 oraz drogi powiatowe: nr 1295F, nr 1322F, nr 1349F, nr 1350F, nr 1351F i nr 1352F. Sieć ww. dróg uzupełniona jest również licznymi drogami gminnymi.

Według danych GUS ogólna długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy w 2013 roku wynosiła 69 900 m. Do poszczególnych budynków wykonanych było 583 sztuk przyłączy gazu. Z sieci gazowej korzystało 13,4% ludności gminy.

Na terenie gminy Skwierzyna w 2013 roku było 3517 odbiorców energii elektrycznej. Zużycie energii elektrycznej z roku na rok zmniejsza się, a w 2013 roku wynosiło 7825 MWh.

Głównym dostawcą energii cieplnej dla gminy Skwierzyna jest Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Skwierzynie, który zarządza 14 kotłowniami o łącznej mocy zamówionej przez odbiorców, tj.: 6,302 MW. Pozostałe gospodarstwa domowe ogrzewane są poprzez kotłownie lokalne lub indywidualne paleniska głównie opalane węglem, olejem opałowym, koksem lub drewnem.

6.2. Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska

6.2.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Podstawą prawną oceny jakości powietrza atmosferycznego jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz.1232 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032).

Roczna ocena jakości powietrza pozwoliła uzyskać informacje na temat stężeń: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, pyłu zawieszonego PM₁₀, benzo(a)pirenu, arsenu, kadmu, niklu, ołowiu i ozonu. Uzyskane informacje umożliwiły sklasyfikować strefy w oparciu o przyjęte kryteria, ustanowione ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, tj. poziomy dopuszczalne dla niektórych substancji w powietrzu, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych dla ozonu, poziomy alarmowe oraz poziomy informowania dla niektórych substancji w powietrzu.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych;

- klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne, powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, albo przekraczają poziomy docelowe.

W przypadku poziomów celów długoterminowych dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Ocenę jakości powietrza w województwie lubuskim wykonano w oparciu o wyniki badań imisji zanieczyszczeń powietrza przeprowadzonych w 2014 roku. W ocenie wykorzystano wyniki pomiarów z 7 stałych stacji monitoringu powietrza, w tym: 6 stacji wykonujących pomiary automatyczne i manualne i 1 wykonującej jedynie pomiary manualne.

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza w strefie lubuskiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiono w poniższych tabelach.

W strefie lubuskiej stwierdzono ponadnormatywną liczbę przekroczeń dopuszczalnego 24-godzinnego poziomu stężenia pyłu drobnocząsteczkowego PM10 w powietrzu (wynoszącą 35 dni w roku). Wyniki badań stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w powietrzu, wskazują na przekroczenie poziomu docelowego (1 ng/m³) określonego dla benzo(a)pirenu. Przekroczony został również poziom celu długoterminowego określony dla ozonu. Należy dodać, że według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego w powietrzu określono na 2020 rok.

Tabela 2 Klasa strefy lubuskiej w 2014 roku – kryteria dla ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona zdrowia												
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP
Strefa lubuska	A	A	A	A	A	D2	C	A	A	A	A	A	C

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2014 rok” WIOŚ Zielona Góra.

Klasyfikacji pod kątem ochrony roślin dokonano na podstawie wyników pomiarów zanieczyszczeń powietrza ze stacji w Smolarach Bytnickich. Stacja ta została wskazana jako stacja tła regionalnego, funkcjonująca w sieci monitoringu powietrza pod kątem oceny narażenia ekosystemów. Stacja zlokalizowana jest na terenie szkółki leśnej w Smolarach Bytnickich, w gminie Bytnica.

Przekroczony został poziom celu długoterminowego, określony dla ozonu ze względu na ochronę roślin w oparciu o wynik modelowania. Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu w powietrzu określono na 2020 rok.

Tabela 3 Klasa strefy lubuskiej w 2014 roku – kryteria dla ochrony roślin

Strefa	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona roślin			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa lubuska	A	A	A	D2

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2014 rok” WIOŚ Zielona Góra.

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowania strefy do opracowania programów ochrony powietrza. Obowiązek określania programów ochrony powietrza wynika z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.). Programy określa się dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy. Programy mają na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów i poziomów docelowych substancji w powietrzu. W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLVI552/14 z dnia 24 marca 2014 roku przyjął Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej.

6.2.2. Odnawialne źródła energii

Według stanu na październik 2015 roku na terenie gminy Skwierzyna energia odnawialna nie była pozyskiwana. Wyjątkiem stanowią kolektory słoneczne, które montowane są na domach i gospodarstwach przez osoby prywatne, a wytworzona energia ciepła wykorzystywana jest na własne potrzeby.

Ograniczenia wykorzystania energii odnawialnej

Wykorzystanie energii odnawialnej nie powoduje zanieczyszczeń, ogranicza emisję gazów cieplarnianych, a jednak powoduje pewne problemy i nie pozostaje bez negatywnego wpływu na środowisko.

Podstawowymi zidentyfikowanymi barierami rozwoju energetyki wiatrowej w województwie lubuskim są:

- utrudnione warunki wyprowadzenia mocy związane ze słabo rozwiniętą strukturą sieci 110 kV oraz kosztami i utrudnieniami w realizacji linii WN,
- mocno rozwinięta w województwie sieć obszarów chronionych (w tym Natura 2000 oraz inne obszary przyrodniczo wartościowe),
- rozbudowane i długotrwałe procedury administracyjne przygotowania inwestycji tego typu (3÷4 lat),
- brak szczegółowych badań lokalnych warunków wiatrowych (kilkuletnich), które należy wykonać przed przystąpieniem do realizacji inwestycji.

Wykluczenia rozwoju energetyki wiatrowej w gminie Skwierzyna z uwagi na uwarunkowania przestrzenne:

- obszary Natura 2000 i inne obszary chronione,
- lasy,
- układy dolinne rzek,
- tereny zabudowane,
- strefy rolno-leśne,
- ograniczenia społeczne – niechęć przed wiatrakami w sąsiedztwie,

Zgodnie z „Tymczasowymi wytycznymi dotyczącymi oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze” elektrownie wiatrowe nie należy lokalizować w odległości mniejszej niż 200 m od granicy lasu i niebędących lasem skupisk drzew o powierzchni 0,1 ha lub większej oraz odległości mniejszej niż 200 m od brzegów zbiorników i cieków wodnych wykorzystywanych przez nietoperze.

Ograniczeniem dla rozwoju energetyki z pozyskiwania biomasy, biogazu i biopaliw tak jak w przypadku energetyki wiatrowej mogą być obszary objęte ochroną prawną. Rozwój jest także uwarunkowany występowaniem i możliwością pozyskiwania zasobów surowcowych, ograniczony jest czynnikami ekonomicznymi oraz administracyjnymi.

Ograniczeniem dla lokalizowania kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych jest jedynie ich miejsce usytuowania na obiekcie. W przypadku dużych powierzchni instalacji przemysłowych niezbędne jest ich umieszczenie w gminnych dokumentach planistycznych.

Ograniczeniem dla pozyskania energii geotermalnej są w głównej mierze wysokie koszty wierceń.

6.2.3. Zagrożenie hałasem

W 2014 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze nie prowadził pomiarów hałasu na terenie gminy Skwierzyna. Ostatnie tego typu badania były przeprowadzone w 2012 i 2011 roku, a najbliższe punkty pomiarowe znajdowały się w Międzyrzeczu i w m. Przytoczna. Pomiar poziomu hałasu na terenie powiatu wykonane zostały w ramach badań monitoringowych.

Na terenie miasta Międzyrzecz w 2012 roku poziom hałasu zmierzono w dwóch punktach: przy ul. Waszkiewicza 55 (droga gminna) i przy ul. Poznańskiej 38 (droga wojewódzka nr 137). Punkty pomiarowe zlokalizowano w otoczeniu zabudowy jedno i wielorodzinne.

Wyniki pomiarów odniesiono do normy dla terenów mieszkaniowo-usługowych, która dla pory dnia wynosi 65 dB, dla pory nocy 56 dB (Dz. U. z 2007 r. Nr 120, poz. 826 z późniejszymi zmianami). Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnego przy ul. Poznańskiej w porze dnia o 1,5 dB, natomiast w porze nocy o 2 dB. Pomiarzy hałasu przy ul. Waszkiewiczza nie wykazały przekroczeń.

W 2011 roku pomiary hałasu komunikacyjnego wykonano w m. Przytoczna przy ul. Głównej 1 i Głównej 30. Punkty pomiarowe zlokalizowano w otoczeniu zabudowy jedno i wielorodzinnej. Wyniki pomiarów odniesiono do starej normy dla terenów mieszkaniowo-usługowych, która dla pory dnia wynosiła 60 dB, dla pory nocy 50 dB. Odnosząc się do nowych wskaźników dopuszczalny poziom dźwięku przy ul. Głównej 1 został przekroczony o 4,7 dB w porze dziennej, w porze nocnej o 11,7 i 12,1 dB w porze nocnej. Przy ul. Głównej 30 dopuszczalny poziom dźwięku został przekroczony o 6,3 dB w porze dziennej i o 9,6 dB w porze nocnej.

6.2.4. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Pola elektromagnetyczne na terenie gminy emitowane są przez:

- linie elektroenergetyczne,
- stacje bazowe telefonii komórkowej:
 - Skwierzyna, ul. Poznańska 5 - strunobetonowy maszt własny – T-Mobile, Orange, ul. Poznańska - wieża ciśnień przy skrzyżowaniu – Orange, Plus, Play, ul. 2 Lutego - wieża kościoła – Plus, ul. Sikorskiego 8- T-Mobile, Orange,
 - Wiejce 11 - betonowy słup własny – T-Mobile, Orange,
 - Trzebiszewo ul. Główna 2 - maszt własny Orange,
 - Trzebiszewo, ul. Rakowiecka 4 - maszt własny T-Mobile,
 - Trzebiszewo, przy tartaku SAMARTAK – Plus,
 - Murzynowo – ul. Sportowa 4 (cegielnia) – maszt własny – Plus, T-mobile.

W 2014 roku badania poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzono były w 45 punktach pomiarowych na obszarze województwa lubuskiego. Przeprowadzone badania rozpoczęły kolejny, trzyletni cykl monitoringowy, w którym powtórzono pomiary dla tych samych lokalizacji, co w latach 2008 oraz 2011. Pomiary monitoringowe pola elektromagnetycznego prowadzone są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

Punkt pomiarowy znajdował się w Skwierzynie przy ul. 2-go Lutego. W 2008 roku wyniki pomiaru wynosiły <0,8 V/m, w 2011 roku – 0,77 V/m, a w 2014 roku – 0,82 V/m. Wartości te były znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

6.2.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Według danych z ZWiK Sp. z o.o. w Skwierzynie długość sieci wodociągowej z przyłączami na terenie gminy w 2014 roku wynosiła 73,6 km. Liczba przyłączy wodociągowych wynosiła 1679 sztuk. Gmina zwodociągowana była w 94%.

Tabela 4 Sieć wodociągowa na terenie gminy (wg stanu na 2014 rok)

długość sieci wodociągowej z przyłączami	długość sieci wodociągowej bez przyłączy	ilość przyłączy	stopień zwodociągowania gminy	liczba mieszkańców podłączonych do sieci	jakość wód	stan techniczny urządzeń wodociągowych
km	km	szt.	%	os.		
73,6	63,5	1679	94,0	11683 z ogółu 12431 mieszkańców	dobra	dobry

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

Stan wodociągów oceniany jest jako dobry, a jakość dostarczanej wody spełnia wymagania rozporządzenia w sprawie jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Zbiorowe zaopatrzenie ludności gminy opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych z utworów czwartorzędowych. Ludność zaopatrywana jest w wodę do spożycia przez 8 ujęć. Wszystkie ujęcia posiadają stację uzdatniania wody.

Natomiast długość sieci kanalizacyjnej z przyłączami na terenie gminy w 2014 roku wynosiła 43,1 km. Liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosiła 1031 sztuk. Obszary wiejskie nie posiadają kanalizacji. W związku z tym stopień skanalizowania gminy wynosił 74,3%.

Tabela 5 Sieć kanalizacyjna na terenie gminy (wg stanu na 2014 rok)

długość sieci z przyłączami	długość sieci bez przyłączy	ilość przyłączy	stopień skanalizowania	liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji ogółem	miejsowości podłączone do sieci kanalizacyjnej
km	km	szt.	%	os.	
43,1	35,9	1031	74,3	8680 z ogółu 12431 mieszkańców	m. Skwierzyna

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

Dysproporcje pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stwarzają niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska ściekami nienależycie gromadzonymi lub niedostatecznie oczyszczonymi. Największe różnice zauważane są na terenach wiejskich.

Mieszkańcy nie podłączeni do sieci kanalizacyjnej ścieki gromadzą w zbiornikach bezodpływowych lub w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Efektywność tych rozwiązań może być bardzo duża, jednak istnieje niebezpieczeństwo związane ze świadomą niewłaściwą eksploatacją tego rodzaju urządzeń i instalacji prowadzącą do emisji zanieczyszczeń do środowiska (problem celowo rozszczelnionych zbiorników na nieczystości ciekłe, związane z tym nielegalne pozbywanie się nieczystości ciekłych przez ich zrzut do gruntu lub wód). Nieszczelne szamba oraz w pełni nie oczyszczone ścieki stanowią zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki komunalne wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, azot amonowy, fosforany i zawiesina ogólna.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 ze zm.) gminy mają obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych. Według stanu na wrzesień 2015 roku przydomowych oczyszczalni ścieków było 52 sztuki, a zbiorników bezodpływowych – 749 sztuk (dane są aktualizowane).

Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków w Skwierzynie, która obsługuje mieszkańców miasta oraz dowożone są do niej nieczystości ciekłe z innych miejscowości. Z roku na rok zwiększa się liczba mieszkańców obsługiwana przez oczyszczalnię. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Warta. W 2014 roku oczyszczono 672 374 m³ ścieków.

Tabela 6 Oczyszczalnia ścieków w Skwierzynie – parametry (wg stanu na 2014 rok)

liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni [os.]	rodzaj oczyszczalni	przepustowość [m ³ /dobę]	RLM	ilość ścieków oczyszczonych [m ³]
9709	biologiczna	2500	14585	672374

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

Jakość ścieków dopływających do oczyszczalni oraz jakość ścieków oczyszczonych wypływających z oczyszczalni przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Średnie roczne wskaźniki w ściekach dopływających do oczyszczalni i odpływających z oczyszczalni ścieków

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników	
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni
BZT5	201,0	4,87
ChZT	649,5	33,50
zawiesina ogólna	258,0	5,25
azot ogólny	-	-
fosfor ogólny	-	-

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skwierzynie.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień tzw. „dyrektywy ściekowej” jest „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych” (KPOŚK). W KPOŚK ujęte zostały inwestycje, których celem jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitacji na ich terenach. Ustanowionym terminem do osiągnięcia założonych w Programie celów jest rok 2015.

Na terenie gminy utworzono aglomerację Skwierzyna – RLM 10 269, utworzona na podstawie uchwały nr V/54/15 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 16 marca 2015 roku. W skład aglomeracji wchodzi miejscowość Skwierzyna. Aglomerację obsługuje oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów w Skwierzynie o przepustowości 2100 m³/dobę, co roku oczyszcza 653 tys. m³ ścieków. Bezpośrednim odbiorcą ścieków oczyszczonych jest rzeka Warta. Oczyszczalnia obsługuje 8365 mieszkańców. W celu osiągnięcia wymagań KPOŚK planuje się dalszą budowę sieci kanalizacyjnej.

6.2.6. Zanieczyszczenie wód

Wody powierzchniowe

System hydrograficzny Gminy Skwierzyna składa się z systemu rzeczno, a grunty pod wodami zajmują 334 ha, co stanowi 1,17 % powierzchni gminy. Na terenie gminy nie ma jezior. Oś hydrograficzną gminy stanowi rzeka Warta. Drugim pod względem wielkości jest rzeka Obra. Poza tym przepływają także następujące kanały: Kanał Świniarski, Kanał Trzebiszewski, Kanał Skwierzynka, Kanał Dobrojewo, Kanał Gościnowo i Kanał Polichno Stare.

Badania jakości wód powierzchniowych prowadzone były w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zakres i częstotliwość badań ustalono na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. Nr 258, poz. 1550). Rozporządzenie określa również rodzaje monitoringu oraz kryteria wyznaczania punktów pomiarowo-kontrolnych w jednolitych częściach wód. Ocena została wykonana w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. Nr 257 poz. 1545) oraz Wytyczne GIOŚ. Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego (dla naturalnych JCW) lub potencjału ekologicznego (dla silnie zmienionych lub sztucznych JCW) oraz ocena stanu chemicznego.

- Rzeki

Procedura dziedziczenia oceny, to przeniesienie wyników oceny elementów biologicznych (z dokładnością do pojedynczego elementu), fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz chemicznych na kolejny rok w przypadku, gdy dana jcwp nie była objęta monitoringiem. Dziedziczenie oceny jest procesem aktualizacji wykonanej oceny o wyniki uzyskane w kolejnym roku realizacji monitoringu wód powierzchniowych.

Ostatnie badania na terenie gminy Skwierzyna były wykonane w 2012 roku, w dwóch punktach pomiarowo-kontrolnych.

Tabela 8 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych płynących w 2012 roku

Nazwa ocenianej JCW	Obra od wpływu do Zb. Bledzew do ujścia	Warta od Kamionki do Obry
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Obra - m. Skwierzyna	Warta - m. Skwierzyna
Typ abiotyczny	Mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	Wielka rzeka nizinna
Silnie zmieniona lub sztuczna JCW	tak	tak
Program monitoringu	diagnostyczny	diagnostyczny
Klasa elementów biologicznych	III	IV
Klasa elementów hydromorfologicznych	I	I
Klasa elementów fizykochemicznych	PPD	PPD
Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	II	II
Potencjał ekologiczny	Umiarkowany	Słaby
Czy JWC występuje na obszarze chronionym?	Tak	Tak
Potencjał ekologiczny w ppk monitoringu obszarów chronionych	Umiarkowany	Słaby
Stan chemiczny	PSD_sr	PSD_sr
Stan JCW	ZŁY	ZŁY

PPD – poniżej potencjału dobrego

PSD_sr – poniżej stanu dobrego – przekroczone stężenia średnioroczne

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na obszarze województwa lubuskiego badanych w 2013 roku z uwzględnieniem dziedziczenia ocen z lata 2010-2012 – WIOŚ Zielona Góra.

Badane JCW należą do wód silnie zmienionych w związku z czym oceniany jest ich potencjał ekologiczny (na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych).

Potencjał ekologiczny JCW Obra od wpływu do Zb. Bledzew do ujścia oceniono jako umiarkowany (III klasa). Ocena elementów biologicznych przeprowadzona została w oparciu o wyniki badań fitobentosu, makrofitów, makrobezkręgowce bentosowe i ichtiofauny. O wyniku klasyfikacji zdecydowały badania makrofitów. Stan elementów fizykochemicznych oceniono poniżej potencjału dobrego a elementów fizykochemicznych specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych w JCW oceniono jako dobry (II klasa). Ze względu na umiarkowany potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej stanu dobrego JCW jej stan oceniono jako zły.

Potencjał ekologiczny JCW Warta od Kamionki do Obry oceniono jako słaby (IV klasa). Ocena elementów biologicznych przeprowadzona została w oparciu o wyniki badań 4 elementów: fitoplanktonu, makrofitów, makrobezkręgowców bentosowych oraz ichtiofauny. O ocenie zdecydowały wyniki badania ichtiofauny oraz fitoplanktonu. Stan elementów fizykochemicznych oceniono jako poniżej potencjału dobrego, a elementów fizykochemicznych specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych jako słaby (IV klasa). Ze względu na słaby potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej stanu dobrego JCW jej stan oceniono jako zły

- Osady dennie rzeczne

Badania osadów dennych rzek i jezior w Polsce wykonywane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska od 1990 i mają na celu obserwację zawartości potencjalnie szkodliwych metali (arsen, bar, cynk, chrom, kadm, kobalt, miedź, nikiel, ołów, rtęć, srebro, stront i wanad) oraz trwałych zanieczyszczeń organicznych – wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA),

polichlorowanych bifenyli (PCB) i pestycydów chloro organicznych – w osadach powstających współcześnie w rzekach i jeziorach.

Sieć monitoringu osadów rzecznych znajduje się wzdłuż najdłuższych rzek oraz przy ujściach rzek dłuższych niż 60 km. Do badań osadów jeziornych wybierane są jeziora wytypowane przez Inspekcję Ochrony Środowiska w danym roku.

Na terenie gminy osady denne były przebadane w 3 punktach, w których osady zakwalifikowano jako niezanieczyszczone.

Tabela 9 Klasyfikacja osadów dennych rzek wg badań z lat 2011-2012

Rok	Rzeka	Miejscowość	Klasyfikacja wg rozporządzenia*	Klasa geochemiczna	Ocena biogeochemiczna
2011	Warta	Skwierzyna	Niezanieczyszczone	II	PEC
2012	Obra	Skwierzyna	Niezanieczyszczone	I	PEC
2012	Warta	Skwierzyna	Niezanieczyszczone	II	PEC

*Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów oraz stężeń substancji, które powodują, że urobek jest zanieczyszczony

PEC- stężenia zanieczyszczeń powyżej którego występuje sporadyczne szkodliwe oddziaływanie na organizmy

Źródło: Stan środowiska w województwie lubuskim w latach 2011-2012, WIOŚ 2013.

Wody podziemne

Na terenie gminy Skwierzyna, zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędowych oraz trzeciorzędowych co związane jest głównie występowaniem na terenie gminy Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Wody z tych utworów są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze w gminie. Rozpoznane i zatwierdzone zasoby tych wód są znaczne i zaspakajają w całości zapotrzebowanie na wodę zarówno odbiorców indywidualnych, jak również jednostki prowadzące działalność gospodarczą.

Gmina Skwierzyna położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Poziemnych Nr 138 o nazwie Pradolina Toruń – Eberswalde (Noteć). Zasoby dyspozycyjne oszacowano na 400 tys. m³/d, a średnia głębokość wynosi 30 m. Przedmiotowy zbiornik jest zbiornikiem czwartorzędowym w pradolinach.

Zgodnie z podziałem na jednolite części wód podziemnych, gmina znajduje się w obrębie JCWPd nr 36, 42 i 61.

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW). Konieczność osiągnięcia celów ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie ochrony i poprawy stanu wód podziemnych oraz ekosystemów bezpośrednio od nich zależnych, a także w zakresie zaopatrzenia ludności w dobrą wodę w jednolitych częściach wód podziemnych wyznaczono na rok 2015.

W 2014 i 2013 roku wody podziemne na terenie gminy Skwierzyna nie były badane. Ostatnie tego typu badania były wykonane w 2012 roku. Badania jakości wód podziemnych prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego i zostały wykonane przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Sieć obejmowała 54 punkty pomiarowe w województwie. Na terenie gminy znajdował się jeden punkt pomiarowo-kontrolny w m. Murzynowo. Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896). W przebadanym punkcie stwierdzono wody zadowalającej jakości (klasa III). W m. Murzynowo przekroczone zostały wartości wskaźników: jonu amonowego, manganu i żelaza.

Tabela 10 Wyniki monitoringu wód podziemnych w 2012 roku

Miejscowość	Gmina	JCWPd	Stratygrafia	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody w punkcie	Wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości
Murzynowo	Skwierzyna	42	Q	zabudowa wiejska	III	NH ₄ , Mn, Fe

Q - pokłady czwartorzędowe

Źródło: Monitoring jakości wód podziemnych województwa lubuskiego w 2012 r. - WIOŚ Zielona Góra.

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) określa zasady gospodarowania wodą w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Na jej podstawie wszystkie kraje członkowskie zobowiązane

są do osiągnięcia do końca roku 2015 dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych.

Zapisy Ramowej Dyrektywy Wodnej dla potrzeb osiągnięcia dobrego stanu wód wprowadzają system planowania gospodarowania wodami w podziale na obszary dorzeczy. Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są podstawowymi dokumentami planistycznymi. Dla JCW leżących na terenie Gminy Skwierzyna obowiązują zapisy zawarte w Planie Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry, opublikowanym w Monitorze Polskim z dnia 27 maja 2011 r. (M.P. 2011 r. nr 40 poz. 451).

Zarówno Ramowa Dyrektywa Wodna, jak i Ustawa Prawo Wodne art. 38e oraz 38d (J.t.: Dz.U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.) określa następujące cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, tak aby osiągnąć dobry stan tych wód. Za cele środowiskowe przyjęto wartości graniczne opowiadające dobremu stanowi wód.

Dla jednolitych części wód będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Cele środowiskowe realizuje się przez podejmowanie działań zawartych w programie wodnośrodowiskowym kraju, w szczególności działań polegających na:

- stopniowej redukcji zanieczyszczeń powodowanych przez substancje priorytetowe oraz substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1,
- zaniechaniu lub stopniowym eliminowaniu emisji do wód powierzchniowych substancji priorytetowych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1.

6.2.7. Zasoby złóż naturalnych oraz ochrona powierzchni ziemi

W rejonie gminy występują niewielkie złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, piaski i żwiry oraz piaski kwarcowe. Obecnie eksploatacja nie jest prowadzona na żadnym złożu. Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 rok” na terenie gminy znajduje się 5 złóż kopalin, z czego trzy złoża rozpoznane są szczegółowo, a na dwóch złożach wydobyte zostało zaniechane. Szczegółowy wykaz złóż kopalin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Wykaz złóż kopalin (wg stanu 31 grudnia 2014 roku)

Typ złoża	Nazwa złoża	Zasoby		Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
tys. Mg				
Złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo				
Piaski i żwiry	Nowa Skwierzynka	435	-	-
Piaski kwarcowe	Murzynowo	4823	-	-
Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Skwierzyna Gaj III	503	-	-
Złoża, z których wydobyte zostało zaniechane				
Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Murzynowo	1928	-	-
	Skwierzyna Gaj I, Gaj II	24	-	-

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Na terenie gminy są grunty, które wymagają przeprowadzenia rekultywacji. Do zadań właściciela/użytkownika posiadającego koncesję na eksploatację kopaliny ze złoża należy obowiązek wykonania rekultywacji złoża, na swój koszt. Ponadto rekultywacja musi być wykonana zgodnie z decyzją o kierunku rekultywacji złoża, którą wydaje Starosta. Na terenie gminy Skwierzyna 12,58 ha gruntów wymaga rekultywacji.

Tabela 12 Wykaz gruntów do rekultywacji

Lp.	Nazwisko i imię, nazwa zakładu (właściciela, użytkownika)	Położenie działki Nazwa obrębu	Nr działki	Powierzchnia [ha]	Uwagi
1	Wojewoda Lubuski	Murzynowo	19/11, 19/12	6,69	grunty poeksploatacyjne po nieistniejących już Gorzowskich Zakładach Ceramiki Budowlanej
2	BUDINSTAL Sp. z o.o.	Murzynowo	19/15	ok. 2,00	koncesja na wydobywanie ilów wydana na obszar 4,40 ha
3	Gorzowskie Zakłady Ceramiki Budowlanej w Skwierzynie (HART-MANN Sp. z o.o.)	miasto Skwierzyna-1	3/1, 3/2, 3/4 (dawniej 422/5)	1,72 2,17	grunty leśne, na których nigdy nie rozpoczęto wydobycia tylko została zdjęta warstwa próchniczna

Źródło: Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu.

6.2.8. Stan gleb

Badania odczynu gleby, zasobności w makroelementy oraz potrzeb wapnowania na terenie gminy Skwierzyna zostały przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gorzowie Wielkopolskim. W latach 2010-2011 przebadano 185 próbek z 412,47 ha powierzchni przebadanych użytków rolnych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że na terenie gminy przeważały użytki rolne o glebach kwaśnych, natomiast najmniej było gleb zasadowych. W przypadku wapnowania, przeważały gleby, których wapnowanie jest zbędne.

Tabela 13 Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie gminy, na podstawie wykonanych badań w 2010 i 2011 roku

Powierzchnia przebadana użytków rolnych ha	Ilość próbek sztuk	Odczyn (pH)					Potrzeby wapnowania				
		bkw	kw	lkw	ob	zas	K	P	W	O	Z
412,47	185 100%	16 9%	71 38%	55 30%	38 20%	5 3%	22 12%	39 21%	32 17%	34 18%	58 32%

Odczyn: bkw – bardzo kwaśny, kw – kwaśny, lkw – lekko kwaśny, ob – obojętny, zas – zasadowy.

Potrzeby wapnowania: K – konieczne, P – potrzebne, W – wskazane, O – ograniczyć, Z – zbędne.

Źródło: Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą w Gorzowie Wlkp.

W 2010 roku gleby na gruntach ornych charakteryzowały się średnią zawartością fosforu, potasu i magnezu. Natomiast w 2011 roku dominowały gleby o średniej zawartości fosforu, niskiej zawartości potasu i bardzo niskiej zawartości magnezu.

Tabela 14 Zasobność gleb w makroelementy, na podstawie badań z 2010 i 2011 roku

Ilość próbek	Zawartość fosforu – ilość próbek					Zawartość potasu – ilość próbek					Zawartość magnezu – ilość próbek				
	sztuk	BN	N	Ś	W	BW	BN	N	Ś	W	BW	BN	N	Ś	W
185	4	13	72	51	45	25	67	60	30	3	26	36	68	28	27
100%	2%	7%	39%	28%	24%	14%	36%	32%	16%	2%	14%	19%	37%	15%	15%

Zawartość: BN – bardzo niska, N – niska, Ś – średnia, W – wysoka, BW – bardzo wysoka.

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp.

Nadmierne zakwaszenie gleb powoduje niekorzystne skutki dla rolnictwa oraz ochrony środowiska przyczyniając się m.in. do obniżenia plonów, pogorszenia ich jakości i większego ich zanieczyszczenia. W glebach kwaśnych występuje większe wypłukiwanie pierwiastków i związków chemicznych, które trafiają do wód gruntowych, a dalej wgłębnych, a także powierzchniowych powodując ich zanieczyszczenie. Aktywacja metali ciężkich wzrasta więc wraz ze wzrostem zakwaszenia.

Wapno ma wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizykochemiczne, chemiczne i biologiczne gleb. Wpływa na poprawę ich żyzności, umożliwia uzyskiwanie wysokich plonów oraz efektywne wykorzystanie składników mineralnych azotu, fosforu i potasu z nawozów.

Zawartość fosforu przyswajalnego w glebie decyduje o wielkości i jakości plonów, a także o wykorzystaniu pozostałych składników. W warunkach gleb zakwaszonych przechodzi on w formy niedostępne dla roślin i znacznie zmniejsza się jego przyswajalność.

Niedobór magnezu podczas wzrostu roślin powoduje spadek jakości i obniżenie plonów.

6.2.9. Gospodarka odpadami

Gmina Skwierzyna wpisuje się w region III gospodarki odpadami komunalnymi województwa wielkopolskiego. System gospodarowania odpadami w województwie wielkopolskim został opisany w „Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017”. Plan został przyjęty uchwałą nr XXV/440/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 sierpnia 2012 roku.

Według danych z Urzędu Miejskiego w Skwierzynie na terenie gminy w 2014 roku odebrano 3 830,3 Mg odpadów. Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrano w największej ilości i stanowiły w 2014 roku 53,6% ogólnej masy odebranych odpadów. Skład odebranych odpadów został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 15 Ilość i rodzaj odebranych odpadów z terenu gminy Skwierzyna w 2014 roku

Rodzaje odebranych odpadów		Ilość odebranych odpadów w 2014 roku
rodzaj	kod	masa [Mg]
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	6,9
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	55,8
Opakowania ze szkła	15 01 07	26,0
Odpady betonu oraz gruz betonowy	17 01 01	11,2
Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	17 01 07	109,4
Inne nie wymienione odpady	17 01 82	8,4
Szkło budowlane	17 02 02	3,4
Tworzywa sztuczne	17 02 03	49,2
Materiały izolacyjne	17 06 04	5,4
Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	17 09 04	42,0
Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11	19 12 12	1126,1
Papier i tektura	20 01 01	2,1

Rodzaje odebranych odpadów		Ilość odebranych odpadów w 2014 roku
rodzaj	kod	masa [Mg]
Szkło	20 01 02	11,0
Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01	56,6
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	20 03 01	2055,0
Odpady z czyszczenia ulic	20 03 03	62,1
Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	142,5
Odpady komunalne niewymienione	20 03 99	57,2
OGÓŁEM		3830,3

Źródło: Urząd Miejski w Skwierzynie.

Zgodnie z powyższym zestawieniem ogólna ilość odbieranych odpadów wzrosła, co może świadczyć o szczelniejszym systemie oraz dokładniejszej ewidencji odpadów.

W wyniku prowadzonego recyklingu tj. odzysku, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach, na terenie gminy Skwierzyna w 2014 roku poddano recyklingowi 206,85 Mg odpadów. Gmina osiągnęła poziom recyklingu następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w 2014 roku w wysokości 17,6%. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy wykaz odpadów poddanych recyklingowi.

Tabela 16 Ilość i rodzaj odpadów komunalnych poddanych recyklingowi w 2014 roku

Rodzaj odpadu	Kod odpadu	Masa odpadów poddana recyklingowi w 2014 roku [Mg]
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	21,55
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	41,13
Opakowania z metalu	15 01 04	1,2
Opakowania ze szkła	15 01 07	25,57
Papier i tektura	20 01 01	2,1
Szkło	20 01 02	6,1
Odpady papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła	ex 20 01 99	110,4
Razem		206,85

Źródło: Urząd Miejski w Skwierzynie.

W 2014 roku z terenu gminy selektywnie odebrano odpady komunalne ulegające biodegradacji w ilości 145,06 Mg. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wynosił w 2014 roku 33,7%. Ilości i rodzaje odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, które nie zostały przekazane do składowania na składowisku odpadów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17 Ilość i rodzaj odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów w 2014 roku

Rodzaje odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji		Masa odpadów [Mg]
Rodzaj	Kod	[Mg]
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	21,73
Papier i tektura	20 01 01	2,10
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	20 01 08	10,28
Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01	110,95
RAZEM		145,06

Źródło: Urząd Miejski w Skwierzynie.

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach należy zorganizować punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), do których mieszkańcy mogą bezpłatnie pozbyć się odpadów problemowych. Na terenie gminy funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przy Zakładzie Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Chrobrego 5, 66-440 Skwierzyna. Punkt czynny jest w godz. poniedziałek-piątek: 7:00 –15:00, sobota: 10:00 –18:00. Ponadto w ramach PSZOK ustawione są pojemniki na szkło, plastik i papier w Skwierzynie przy ulicy: Mostowej, Dąbrowskiego, Ratuszowej, Gimnazjalnej, Dworcowej, Rzeźnickiej, Traugutta, Sobieskiego, Teatralnej, Demokratycznej, Żeromskiego, Bledzewskiej, Sportowej, Krótkiej, Os. Grunwald, Os. LWP, Plac Kościuszki, Konopnickiej, ul. Jana XXIII, Os. Leśne, ul. Arciszewskiego. Natomiast na obszarach wiejskich: Murzynowo - ul. Kościelna, Trzebiszewo - ul. Główna 2 punkty, ul. Spokojna, Gościnowo - przy drodze powiatowej, Świniary - przy drodze wojewódzkiej 2 punkty, Krobielewko- przy drodze wojewódzkiej, Wiejce - przy drodze wojewódzkiej.

Według Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017 Gmina Skwierzyna należy do III regionu gospodarki odpadami.

Region III obsługiwany jest przez następujące regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych:

- instalację do produkcji paliw alternatywnych - Zakład Utylizacji Odpadów Clean City Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 2, 64-400 Międzychód,
- zakład odzysku odpadów obejmującego kompostownię odpadów, instalację suchej fermentacji w przyzmacach energetycznych z produkcją biogazu wraz z jego energetycznym wykorzystaniem i węzła odzysku odpadów budowlanych - Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Adam Mulik, Zakład Recyklingu w m. Dęboryce,
- instalacja do produkcji paliwa alternatywnego w gm. Lwówek, m. Józefów – obsługiwana przez "Alkom" z Poznania.

Odpady unieszkodliwiane są na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Mnichy, gm. Międzychód. Instalacją zastępczą jest składowisko odpadów komunalnych w Piotrkówku, gm. Szamotuły.

Na terenie gminy Skwierzyna nie ma czynnych składowisk odpadów. Zamknięte składowisko odpadów komunalnych znajduje się w Skwierzynie przy ul. Międzyrzeckiej. Składowisko jest zrekultywowane i objęte monitoringiem.

6.2.10. Ochrona przyrody i krajobrazu

Obszary prawnie chronione na terenie gminy zajmują powierzchnię 5124,94 ha, co stanowi 18% powierzchni gminy.

Na terenie gminy znajdują się dwa obszary chronionego krajobrazu:

- „4-Dolina Warty i Dolnej Noteci” obszar o powierzchni 33.888 ha położony m.in. w gminach: Przytoczna 2 007 ha, Skwierzyna 4 954 ha,
- „8A-Dolina Obry” obszar o powierzchni 10 092 ha położony w całości w gminach: Bledzew 4 834 ha, Międzyrzecz 4 769 ha, Pszczew 357 ha, Skwierzyna 132 ha;

Utworzone zostały na podstawie: Rozporządzenia Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego Nr 9 poz. 172, ze zm. Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2006 r. Nr 54 poz. 1189; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2008 r. Nr 91 poz. 1373; Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z 2009 r. Nr 4 poz. 99); Uchwały Nr LVII/579/2010 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 października 2010 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego Nr 113 poz. 1820 z dn. 10.12.2010 r.); Uchwały Nr XVII/157/11 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2011 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2012 r. poz. 98); Uchwały Nr XXXIII/352/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2012 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 24 grudnia 2012 r. poz. 2867); Uchwały Nr XXXIX/457/13 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 2 lipca 2013 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 9 lipca 2013 r. poz. 1728), Uchwała Nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa

Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urzędowy Woj. Lubuskiego z dnia 3 marca 2014r., poz. 564).

Na terenie gminy został utworzony rezerwat przyrody „Bagno Leszczyny”, który w całości położony jest na terenie gminy Skwierzyna o powierzchni 4,04 ha; utworzony w 2009 r. na podstawie Zarządzenie Nr 18/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 1 września 2009 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 99 poz. 1326 z dnia 09.09.2009 r.). Jest rezerwatem torfowiskowym. Na znacznym obszarze wykształcony jest zespół torfowiska wysokiego (mszar wysokotorfowiskowy) Sphagnetum magellanici w dwóch podzespołach. Tego typu zbiorowisko posiada umiejętność gromadzenia i przechowywania wody opadowej, co wynika z masowej obecności mchów torfowców Sphagnum. Jest to zespół o stosunkowo niewielkiej liczbie stanowisk i podlega ochronie z listy Natura 2000. W obniżeniach w obrębie Sphagnetum magellanici wykształcają się fragmenty torfowiska przejściowego. Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk roślinności torfowiskowej – zespołu torfowiska wysokiego z charakterystyczną fizjonomią i budową kępkowo-dolinkową wraz z całym zróżnicowanym bogactwem roślinności runa.

Na terenie gminy jest jeden Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Kijewickie Kerki” – w całości położony na terenie gminy Skwierzyna o powierzchni 302,48 ha; utworzony w 2007 r. na podstawie Uchwały Nr X/83/07 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 28 września 2007 r. w sprawie utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 123 poz. 1630 z dnia 15 listopada 2007 r.) Uchwały Nr XXX/234/09 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie zmiany Rady Miejskiej w Skwierzynie w sprawie utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Kijewickie Kerki” (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 83 poz. 1107 z dn. 29.07.2009 r.). Objęty ochroną ze względu na walory widokowe i estetyczne.

Na terenie gminy występuje 11 użytków ekologicznych.

Tabela 18 Użytki ekologiczne na terenie gminy

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Opis	Opis lokalizacji	Obowiązująca podstawa prawna
1	Świniary	4,99	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	N-ctwo Karwin L-ctwo Lipki Wielkie oddz. 138j, 139h	R.W.L. Nr 5 z 2002 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)
2	Dobrojewo	0,77		N-ctwo Karwin L-ctwo Gościńcowo oddz. 144m.	
3	Puszcza	1,36		N-ctwo Karwin L-ctwo Liki Wielkie oddz. 162h	
4	Bagno	3,9		N-ctwo Karwin L-ctwo Liki Wielkie oddz. 188g, 189h.	
5	Małe Łąki	6,09		N-ctwo Karwin L-ctwo Kalinówek oddz. 251f, 252c, 253d,f, 254a,f.	
6	Między Liniami	0,75		Skarb Państwa N-ctwo Międzychód L-ctwo leszczyny oddz. 186g.	
7	Bagno	4,60		Skarb Państwa N-ctwo Międzychód _ctwo Leszczyny oddz. 68c.	
8	Leszczyny	0,59		Skarb Państwa N-ctwo Międzychód oddz. 245j.	
9	Bagno przy torach	11,01		N-ctwo Skwierzyna L-ctwo Trzebiszewo oddz. 155g.	
10	Staw Raby	0,84		N-ctwo Skwierzyna, zlokalizowany w	R.W.L. Nr 1 z 2004 r. (Dz.U.Woj.Lub.Nr 3

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Opis	Opis lokalizacji	Obowiązująca podstawa prawna
				oklicy rozlewiska Warty	poz. 68)
11	Bagienko Zamyślin	2,40	Torfowisko międzywymowe. Ochrona obszaru przed uszkodzeniem lub zniszczeniem.	N-ctwo Międzychód L-ctwo Zamyślin oddz. leśny 432d, 432f	Uchwała Nr XXX/236/09 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 4.06.2009 r. (Dz. Urzęd. Woj. Lub. Nr 83 poz. 1108 z dn. 29.07.2009 r.)

Źródło: RDOŚ w Gorzowie Wlkp.

Na terenie gminy znajduje się 28 pomników przyrody.

Tabela 19 Pomniki przyrody na terenie gminy

Lp.	Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna	Opis lokalizacji	Obwód na wysokości 1,5 m [cm]	Wysokość [m]
1	Skupienie drzew – 2 szt. Dęby szypułkowe	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006. Dz.U.Woj.Lub. Nr 14 poz. 338 z dn. 7.03.2006 r./	N-ctwo Skwierzyna, obr. leśny Skwierzyna, L-ctwo Skwierzyna, oddz. 295 d.	400, 480	ok 24
2	Skupienie drzew - 2 szt. Dąb szypułkowy	R.W.L Nr 46 z 19 maja 2006 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 38 poz. 846 z dn. 5.06.2006 r./	N-ctwo Międzychód, obr. leśny Krobielewko, L-ctwo Zawarcie, oddz. 419 g.	485, 320	ok 25
3	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, obr. leśny Krobielewko, L-ctwo Zawarcie, oddz. 419 h.	450	26
4	Skupienie drzew – 2 szt. Dęby szypułkowe		N-ctwo Międzychód, obr. leśny Krobielewko, L-ctwo Nowy Dwór, oddz. 491 o. Rosną między Świniarami a Nowym Dworem na dole skarpy przy dawnym cmentarzu ewangelickim.	700, 430	ok 34
5	Dąb szypułkowy		Rośnie na terenie cmentarza komunalnego w Gościnnie.	620	ok 18
6	Dąb szypułkowy		Rośnie ok. 800 m na wschód od Gościniowa i ok. 500 m na południe od asfaltowej drogi Gościniowo-Dobrojewo	642	ok 19
7	Skupienie drzew – 3 szt. Płaty klonoliste	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006. /Dz.U.Nr 14 poz. 338 z dn. 7.03.2006 r. 2006r/	Rosną na dziedzińcu Szkoły Podstawowej w Murzynowie	390, 410, 450	ok 30
8	Skupienie drzew – 3 szt. Dęby szypułkowe	R.W.L Nr 14 z 28 lutego 2006. Dz.U.Woj.Lub. Nr	Rosną w rzędzie przy ogrodzeniu w zachodniej części	380, 490, 495	od 25 do 30

Lp.	Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna	Opis lokalizacji	Obwód na wysokości 1,5 m [cm]	Wysokość [m]
		14 poz. 338 z dn. 7.03.2006r	dzieńca Szkoły Podstawowej		
9	Skupienie drzew- 26 szt. dębów szypułkowych	uchwała nr XIII/119/07 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 10.12.2007 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 6 poz. 156 z dn. 16.01.2008 r./	Rosną na wale przeciwpowodziowym i w międzywalu rzeki Warty	400-640	23-30
10	Skupienie drzew- 15 szt. wiązów pospolitych		Rosną na wale przeciwpowodziowym i w międzywalu rzeki Warty	200, 513	20-35
11	Skupienie drzew - 17 szt. o długości ok. 200 m modrzewi		N-ctwo Karwin obręb Murzynowo oddz. 334b,c,d	120, 270	23-35
12	Aleja drzew 301 obiektów	uchwała Nr XVIII/156/08 rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 29.04.2008 r. (Dz.U.Woj. Lub. Nr 55 poz. 1001 z dn. 18.06.2008 r.)	rosną przy drodze Murzynowo-Dębiniec (Osetnica)	150-400	20
13	Wiąz szypułkowy	uchwała nr XXX/235/09 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 4.06.2009 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 83 poz. 1107 z dn. 29.07.2009 r./	N-ctwo Międzychód L-ctwo Zamyślin oddz. 498b, rośnie ok.. 100 m na południe od trasy Zamyślin-Wiejce	335	30
14	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok.. 200 m na południe od trasy Zamyślin-Wiejce	400	28
15	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 250 m na południe od trasy Zamyślin-Wiejce	470	27
16	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 300 m na południe od trasy Zamyślin-Wiejce	420	27
17	Lipa drobnolistna		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 4 km na pld.-zach. Od wsi Lubiatów	535	17
18	Lipa drobnolistna		N-ctwo Międzychód, rośnie przy wsi Wiejce	395	22
19	Jałowiec pospolity		N-ctwo Międzychód, rośnie ok.. 2 km na północ od trasy Skrzynica-Nowy Dwór	51	10
20	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie przy pałacu w Nowym Dworze	435	36
21	Skupienie drzew- 2 szt. Grab zwyczajny		N-ctwo Międzychód, rośnie przy pałacu w Nowym Dworze	255, 230	33, 32
22	Klon zwyczajny		N-ctwo Międzychód, rośnie przy pałacu w Nowym Dworze	330	21
23	Klon jawor		N-ctwo Międzychód,	300	27

Lp.	Nazwa	Obowiązująca podstawa prawna	Opis lokalizacji	Obwód na wysokości 1,5 m [cm]	Wysokość [m]
			rośnie ok. 800 m na płd.-zach. od wsi Nowy Dwór		
24	Lipa drobnolistna		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 1 km na płd.-zach. od wsi Nowy Dwór	400	37
25	Kon zwyczajny		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 1,5 km na płd.-zach. od wsi Nowy Dwór	280	24
26	Skupienie drzew - 2 szt. Wiąz szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rosną ok. 3 km na płn.-zach. od Skwierzyny	385, 345	29, 31
27	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 3 km na płn.-zach. od Skwierzyny	330	28
28	Dąb szypułkowy		N-ctwo Międzychód, rośnie ok. 3 km na płn.-zach. od Skwierzyny	440	30

Zródło: RDOŚ w Gorzowie Wlkp.

Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Skwierzyna wyznaczono dwa obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i jeden obszar specjalnej ochrony ptaków.¹

PLH080032 Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej obszar o całkowitej powierzchni 2309 ha, częściowo położony na terenie gminy Skwierzyna, składa się z 5 kompleksów leśnych (1 - 230, 87 ha; 2 - 310,11 ha; 3 - 891,95 ha; 4 - 538,64 ha; 5 - 348,37 ha) położonych na terenie Nadleśnictwa Karwin i Międzychód. Granice poszczególnych kompleksów poprowadzono wzdłuż istniejących granic wydzieli leśnych. Bory Puszczy Noteckiej w zachodniej części Międzyrzecza Warciańsko-Noteckiego rozwijają się na luźnych piaskach pochodzenia sandrowego z udziałem wydmowego. Teren jest płaski lub (miejscami - na lokalnych wyniesieniach wydmowych) sfalowany. Poziom wód gruntowych jest bardzo niski. Brak jest cieków wodnych. Jedynie w kompleksie nr 5 oprócz zbiorowisk borowych znajduje się łąka i torfowisko. Na zdecydowanej większości swojej powierzchni Obszar stanowi mozaikę boru chrobotkowego Cladonio-Pinetum i suboceanicznego boru świeżego Leucobryo-Pinetum. Cladonio-Pinetum rozwinięty jest w kilku postaciach: typowej (suchej) – z bezwzględna dominacją w runie chrobotków z podrodzaju Cladina (*C. arbuiscula*, *C. arbuscula* ssp. *mitis*, *C. rangiferina*), nadających charakterystyczny siwy (szarawy) odcień dna lasu oraz żyznej (mszystej) - z całym zestawem i dużą ilościowością charakterystycznych taksonów chrobotków *Cladonia* sp.div., bez wyraźnej dominacji chrobotków o siwym lub białawym zabarwieniu, za to z większym udziałem chrobotków o plechach zielonych lub oliwkowych, w tym *C. gracilis*, *C. furcata* i in. a także z wyraźnym udziałem mchów właściwych. Warstwa zielna jest bardzo słabo rozwinięta. Na terenie ostoi występuje jeden gatunek ssaka - wilk szary - z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej. Na obszarze (w poszczególnych jego kompleksach) skoncentrowane są najlepiej wykształcone fragmenty boru chrobotkowego Cladonio-Pinetum na terenie zachodniej (lubuskiej) części Puszczy Noteckiej. Jest to zbiorowisko, którego powierzchnie, szczególnie na obszarach sandrowych, systematycznie zmniejszają się, przekształcając się w bór świeży Leucobryo-Pinetum. Zespół jest właściwie wykształcony zarówno pod względem fizjonomii jak i składu gatunkowego, szczególnie warstwy mszysto-porostowej. Zagrożeniem dla obszaru mogą być: ewentualne nawożenie mineralne stosowane w gospodarce leśnej może w dłuższej perspektywie spowodować użyźnienie podłoża, co wywoła nadmierny rozwój mszaków i roślin zielnych i stopniowe eliminowanie z runa porostów, a tym samym zatracanie cech Cladonio-Pinetum; specyfika środowiska (przede wszystkim mała wilgotność podłoża i warstwy przyziemnej) czyni obszar - bardziej niż inne zbiorowiska leśne - podatnym na

¹ <http://natura2000.gdos.gov.pl>

wybuch i łatwe rozprzestrzenianie się pożarów oraz monokultury sosnowe ze znikomym udziałem drzew liściastych (brzoza) są narażone na gradację owadzych szkodników.

PLH080041 Skwierzyna obszar w całości położony na terenie gminy Skwierzyna pow. 0,3 ha. Na strychu i na wieży kościoła pod wezwaniem św. Mikołaja Biskupa w Skwierzynie żyje jedna z większych kolonii nocka dużego w Polsce północnej. Dolot umożliwiają dwa niewielkie okienka w szczycie dachu. Nie wyznaczono obszaru żerowiskowego dla kolonii, choć należy sądzić, że ważne żerowiska znajdują się w dolinach Noteci i Warty. Zagrożeniem kolonii mogą być: nie właściwy remont kościoła, brak regularnego usuwania odchodów nietoperzy, oświetlenie bryły kościoła w porze nocnej.

PLB300015 Puszcza Notecka obszar o powierzchni 178255,8 ha, położony częściowo na terenie gminy Skwierzyna. Obszar stanowi zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty, części pradoliny Eberswaldsko-Toruńskiej. Jest to równina akumulacyjna w znacznym stopniu przekształcona przez wiatry, który usypały tu, największy w Polsce, zespół wydm śródlądowych, o wysokości 20-30 m, a maksymalnie dochodzący do 98 m npm. W środkowej części obszaru uformowały się wały o przebiegu południkowym, leżące w odległości 500-600 m od siebie. W części wschodniej wydmy mają kształt paraboliczny. Wydmy pokryte są monotonnym, jednowiekowym lasem, głównie sosnowym (92%), posadzonym tu po wielkiej klęsce w okresie międzywojennym, spowodowanej pojawieniem się szkodników owadzych. Pozostałości drzewostanów naturalnych są chronione w rezerwach np. w rezerwacie Cegliniec. Na terenie ostoi znajduje się ponad 50, raczej płytkich jezior pochodzenia wytopiskowego, zwykle z grubą warstwą mułu i zakwitami glonów. W zagłębieniach terenu lub na brzegach jezior utrzymują się także torfowiska, na ogół w pewnym stopniu przekształcone. Występuje co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej bielika (PCK), kani czarnej (PCK) i kani rudej (PCK) oraz co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybołów (PCK), trzmiełojad, gągoł, nurogęś; w stosunkowo wysokiej liczebności występuje bocian czarny, błotniak stawowy, ortolan i żuraw. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrownego bielika. Ogromny obszar leśny (jeden z największych w centralnej i północnej Polsce); ostoja rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, ptaków i ssaków, w tym prawnie chronionych w Polsce. Jest to jedyna w ostatnich latach, stała ostoja wilka w zachodniej Polsce. Występuje tu 9 gatunków storczyków. Zagrożenia spowodowane są głównie przez wypalanie roślinności, zaniechanie dotychczasowego użytkowania rolnego, wylewanie ścieków, czyszczenie stawów i usuwanie mułu dennego, składowanie odpadów organicznych, gradacje szkodników i pożary, wyrąb drzew, usuwanie martwego drewna z lasu, lokalizacja i eksploatacja składowisk odpadów niekomunalnych, płoszenie ptaków, niszczenie gniazd, penetrowanie siedlisk, polowanie w terminach niedozwolonych.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 maja 2015 roku został ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej PLH 080032.

Zarządzeniem nr 27/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 8 października 2013 roku został ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Skwierzyna PLH 080041.

Natomiast zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 3 marca 2014 roku został ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Notecka PLB300015.

Ochrona lasów

Według Banku Danych Lokalnych GUS w 2014 roku na terenie gminy było 19 071,48 ha lasów, z czego 94,2% to lasy będące na obszarach wiejskich. Lesistość gminy wynosiła 67% i była zdecydowanie wyższa niż wskaźnik dla województwa lubuskiego (49,2%) i dla kraju (29,4%). Blisko 99,7% były to lasy publiczne. Lasy na terenie gminy administrowane są przez trzy nadleśnictwa: Skwierzyna, Karwin i Międzychód.

Dominują lasy wielofunkcyjne z przeważającym udziałem sosny. Dominującym typem siedliskowym jest bór świeży.

Na stan zdrowotny i sanitarny lasów wpływają różne czynniki, określane jako stresowe, które powodują niekorzystne zmiany w zasobach leśnych. Występujące zagrożenia można podzielić na trzy grupy:

- zagrożenia abiotyczne – czynniki atmosferyczne (anomalie pogodowe), właściwości gleby (żywność, wilgotność), warunki fizjograficzne,
- zagrożenia biotyczne – szkodniki owadzie, choroby grzybicze, nadmierne występowanie roślinożernych ssaków,
- zagrożenia antropogeniczne – zanieczyszczenie powietrze, wód, gleby, przekształcanie powierzchni ziemi, pożary, kłusownictwo i niewłaściwa gospodarka leśna.

Zieleń urządzona

Według danych GUS w 2014 roku na terenie gminy był jeden park spacerowo-wypoczynkowy, 6 zieleńców, 9 cmentarzy oraz lasy gminne o łącznej powierzchni 15 ha. W tabeli poniżej przedstawiono powierzchnie terenów zieleni urządzonej w gminie.

Tabela 20 Tereny zieleni urządzonej w 2014 roku

Jednostka administracyjna	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze	Lasy gminne
	ha		
Gmina Skwierzyna	14,16	10,70	15,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

6.2.11. Adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Dla rzek Warty i Obry przepływających przez teren miasta i gminy Skwierzyna zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione „obszary szczególnego zagrożenia powodzią”. Mapy te zostały podane do publicznej wiadomości 15 kwietnia 2015 roku poprzez przekazanie ich właściwym dyrektorom urzędów żeglugi śródlądowej, właściwym wojewodom, marszałkom województwa, starostom, wójtom (burmistrzom, prezydentom miast) oraz właściwym komendantom wojewódzkim i powiatowym Państwowej Straży Pożarnej. Szczegółowe mapy dostępne są na stronie mapy.isok.gov.pl. Dla terenu miasta i gminy Skwierzyna poza opracowanymi mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego dla prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 10%, 1% i 0,2%, zostały także opracowane mapy całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego dla prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 1%.²

Na terenie gminy występują wały przeciwpowodziowe oraz inne urządzenia przeciwpowodziowe, które administrowane są przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze – Inspektorat w Międzyrzeczu.

Tabela 21 Wykaz wałów przeciwpowodziowych na terenie gminy

Lp.	Ciek i nazwa doliny chronionej	Obręb	Nazwa odcinka, symbol	Kilometry ciek od - do	Kilometry wału od - do	Długość /m/	Obszar chroniony /ha/
1	Warta Dol. Polichno St. - Murzynowo	Murzynowo	Osetnica-Murzynowo Vb	74+500 – 85+600	0+000-7+850	7850	3395,00
2	Warta Dol. Polichno St. - Murzynowo	Murzynowo	Murzynowo – Skwierzyna Vc	86+400 – 88+400	0+000-2+540	2540	45,00
3	Warta Dol. Borek- Rakowo	Murzynowo	Trzebiszewo – Rakowo VIb	79+850 – 88+200	0+000-7+800	7800	1540,00
4	Warta Dol. Świniary- nowy Dwór	Świniary, Nowy Dwór	Świniary- Nowy Dwór VIIa	96+000 – 106+300	0+000-11+000	11000	1770,00
5	Warta Dol. Skrzynica	Skrzynica	Skrzynica IXa	107+200 - 109+300	0+000-1+950	1950	40,00
6	Warta Dol. Krobielewko	Krobielewko	Krobielewko Xa	109+700 – 113+300	0+000-3+550	3550	120,00
7	Warta Dol. Wiejce	Wiejce	Wiejce XIa	114+100 – 115+600	0+000-1+500	1500	40,00
8	Warta Dol. Skwierzyna-Krasne Dłusko	Skwierzyna	Skwierzyna-Chełmsko XIIa	92+200 – 98+400	0+000-4+800	4800	1050

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze – Inspektorat w Międzyrzeczu.

² Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Tabela 22 Wykaz innych urządzeń przeciwpowodziowych

Lp.	Nazwa, numer i symbol	Typ	Obręb	Obiekt	Kilometr
1	Przepust wałowy Kanał Skwierzynka	przepust	Skwierzyna	Odcinek XIIa Skwierzyna – Chelmsko	km wału –4+600
2	Przepust wałowy Kanał Świniarski	przepust	Świniary	Odcinek VIIIa Świniary-Nowy Dwór	km wału 11+400
3	Przepust wałowy Kanał Trzebiszewski	przepust	Trzebiszewo	Odcinek VIb Trzebiszewo-Rakowo	km wału 7+700
4	śluza wałowa z klapą	budowla spustowa	Skwierzyna	Odcinek XIIa Skwierzyna – Chelmsko	km wału –4+600
5	śluza z klapą	budowla spustowa	Świniary	Odcinek VIIIa Świniary-Nowy Dwór	km wału 11+400
6	śluza wałowa z klapą	budowla spustowa	Trzebiszewo	Odcinek VIb Trzebiszewo-Rakowo	km wału 7+700

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze – Inspektorat w Międzyrzeczu.

Wały wybudowane zostały na początku XX wieku. Podczas ostatniego przeglądu jesiennego w 2013 r. stwierdzono liczne uszkodzenia wałów wywołane głównie przez zwierzęta. Ich stan oceniono jako „mogący zagrażać” bezpieczeństwu. Wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23 Stan techniczny urządzeń przeciwpowodziowych

Lp.	Rzeka, symbol wału, miejscowość	Stan techniczny wałów (bezpieczeństwa) -długość wału (m)			Rodzaj uszkodzeń (lokalizacja)
		nie zagrażający	mogący zagrażać	zagrażający	
1	V b Osetnica-Murzynowo	-	7850	-	Dziury zwierzęce
2	V c Murzynowo-Skwierzyna	-	2540	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
3	VIII a Świniary-Nowy Dwór	-	11000	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
4	IX a Skrzynica	-	1950	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
5	X Krobielewko	-	3550	-	Nierówności na ławie przywałowej, koleiny na koronie wału
6	XI Wiejce	-	1500	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
7	VI b Trzebiszewo-Rakowo	-	7800	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta
8	XII a Skwierzyna-Chelmsko	-	4800	-	Uszkodzenia spowodowane przez zwierzęta

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze – Inspektorat w Międzyrzeczu.

Rolę odbiorników nadmiaru wody na obszarach użytków rolnych pełnią również rowy melioracyjne. Łączna długość rowów melioracyjnych na terenie gminy wynosi 177 220 m. Powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 1 692 ha, natomiast zdrenowanych – 32 ha.

Rowy melioracyjne pełnią bardzo ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią ze względu na prawidłowe funkcjonowanie niezbędna jest ich konserwacja co najmniej dwa razy do roku tj. wiosną i jesienią.

Brak konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do podtopień oraz całkowitego ich zaniku. Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji podstawowej i szczegółowej zapobiega zalewaniu gruntów. Działania związane z naprawą systemów melioracyjnych i drenarskich mogą również nieść negatywne skutki. Mogą wiązać się z osuszaniem terenów chronionych w tym siedlisk przyrodniczych czy siedlisk roślin i zwierząt chronionych. Szczególne zagrożenie stwarza to dla lasów bagiennych i zarośli łągowych występujących w dolinach rzecznych. Zaniechanie wykaszania i wypasu jest natomiast dodatkowym czynnikiem przyspieszającym to zjawisko.

Według informacji Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, powierzchnia gruntów ornych wymagających odbudowy lub modernizacji wynosi 716 ha, natomiast powierzchnia użytków zielonych – 976 ha.

7. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Głównym celem Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna jest określenie dla danej jednostki terytorialnej drogi do osiągnięcia celów w przedmiotowej dziedzinie, zmierzających do poprawy stanu środowiska, ustalonych wcześniej na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Dlatego odstąpienie od wdrażania zapisów przedmiotowego dokumentu oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki.

W przypadku braku realizacji Programu, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji Programu przyczynić się będzie do występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska.

W związku z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu konsumpcji, zwiększającą się presją na obszary cenne przyrodniczo i niezurbanizowane, zwiększeniem zapotrzebowania na surowce, brak realizacji zapisów Programu prowadzić może do pogorszenia elementów środowiska. Istnieje zagrożenie zmiany stanu środowiska poprzez m.in.:

- utratę różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów;
- degradację walorów krajobrazu;
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków, niewłaściwym stosowaniem nawozów i gnojowicy czy oddziaływaniem składowisk odpadów;
- degradację powierzchni ziemi związaną z nielegalną eksploatacją zasobów naturalnych;
- degradację powierzchni terenu ze względu na nielegalne składowanie odpadów;
- zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów;
- niewłaściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami;
- zmniejszanie wielkości zasobów wodnych;
- wzrost zagrożenia podtopieniami;
- zwiększenie skutków występowania suszy;
- pogorszenie jakości powietrza;
- zwiększenie się liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu i pola elektromagnetyczne;
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

W przypadku, gdy Program ochrony środowiska nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać. Utrudni to również realizację założeń zrównoważonego rozwoju gminy. W związku z powyższym realizacja Programu wydaje się być konieczna.

8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.)

W niniejszym rozdziale przedstawiono najistotniejsze problemy ochrony środowiska występujące na terenie gminy Skwierzyna, które zostały zidentyfikowane na podstawie analizy stanu środowiska opisaną w poprzednim rozdziale.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego:

- przekroczenie stężenia benzo(a)piranu i pyłu zawieszonego PM10 w strefie lubuskiej, którą zaliczono do klasy C,
- przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin (strefa lubuska otrzymała klasę D2),
- głównym źródłem ciepła są indywidualne kotły grzewcze opalane paliwem stałym,
- problematyczna emisja niska pochodząca z palenisk domowych i małych kotłowni,
- spalanie śmieci w indywidualnych kotłach grzewczych,
- sieć gazowa dostępna tylko dla części mieszkańców gminy,
- emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych rosnąca wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego,

Odnawialne źródła energii:

- zbyt słabe tempo rozwoju alternatywnych źródeł energii,
- zbyt mały udział odnawialnych źródeł energii w stosunku do istniejącego potencjału - konieczność zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- barierą dla rozwoju energetyki odnawialnej zwłaszcza energetyki wiatrowej i budowy biogazowni rolniczych jest rozwinięta w gminie sieć obszarów chronionych (w tym Natura 2000 oraz inne obszary przyrodniczo wartościowe);
- niechęć lokalnej społeczności do lokalizowania inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii.

Oddziaływanie hałasu:

- duże natężenie ruchu na terenie gminy,
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku przy ciągach komunikacyjnych na terenie powiatu w porze dziennej i nocnej,
- brak wystarczających rozwiązań technicznych - tempo modernizacji i budowy nowych dróg nie może nadążyć za wzrostem liczby pojazdów.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych:

- dynamiczny rozwój telefonii komórkowej, wzrost liczby stacji bazowych telefonii i urządzeń Wi-Fi przez co zwiększa się ilość źródeł promieniowania i obszar ich oddziaływania,
- mała świadomość społeczeństwa na temat źródeł, zasięgu oraz oddziaływań pól elektromagnetycznych oraz niepełna wiedza na temat skutków zdrowotnych,
- wymagania z zakresu ochrony środowiska przed promieniowaniem niejonizującym są często pomijane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- podchodzenie zabudowy mieszkaniowej pod linie energetyczne.

Ochrona wód:

- punktowe (zrzuty ścieków, nieszczelne zbiorniki na nieczystości płynne) i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowiące głównie zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych,
- brak kanalizacji na terenach wiejskich,
- dysproporcje pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stwarzają niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska ściekami nienależycie gromadzonymi lub niedostatecznie oczyszczonymi,
- nielegalne zrzuty ścieków komunalnych, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe (szamba), niekontrolowany wywóz nieczystości ciekłych niewłaściwie funkcjonujące przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- niewłaściwe postępowanie z substancjami ropopochodnymi (zwłaszcza na terenach wiejskich, niewłaściwe magazynowanie oleju napędowego);

- możliwość przeniknięcia zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych wskutek niewłaściwej eksploatacji ujęć wód podziemnych;
- awarie i wypadki mogące spowodować emisję niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowego;
- słaby i umiarkowany potencjał ekologiczny rzek na terenie gminy,

Ochrona powierzchni ziemi:

- wypłukiwanie pierwiastków i związków chemicznych z gleb powodując zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych,
- duży stopień zagrożenia erozją wodną gleb położonych w strefach krawędziowych dolin rzecznych,
- oddziaływanie dzikich wysypisk odpadów na powierzchnię terenu i wody podziemne,
- nieracjonalne stosowanie nawozów sztucznych oraz niewłaściwe postępowanie ze środkami ropopochodnymi w obrębie gospodarstw rolnych,
- transport, który przyczynia się do degradacji powierzchni ziemi,
- oddziaływanie dzikich wysypisk odpadów na powierzchnię terenu i wody podziemne,
- brak monitoringu wód podziemnych w obrębie dzikich wysypisk odpadów.

Gospodarka odpadami:

- objęcie systemem zbiórki odpadów komunalnych nie wszystkich ich wytwórców (w zakresie zmieszanych odpadów komunalnych oraz w zakresie selektywnej zbiórki),
- zbyt mała wiedza mieszkańców o sposobach postępowania z poszczególnymi frakcjami odpadów,
- zbyt powolne tempo usuwania azbestu.

Ochrona przyrody i krajobrazu:

- możliwość wystąpienia konfliktów społecznych na styku ochrona przyrody a rozwój inwestycji na obszarach chronionych,
- fragmentacja głównych ciągów ekologicznych, tworzenie barier ekologicznych poprzez infrastrukturę komunikacyjną,
- niekontrolowany rozwój turystyki i rekreacji na terenach cennych przyrodniczo,
- niskie zróżnicowanie gatunkowe lasów, przewaga sosny nad innymi gatunkami drzew,
- wysoka podatność lasów na degradację ze strony szkodników leśnych,
- szkody w drzewostanach wyrządzone przez huraganowe wiatry i susze,
- szkody wyrządzone przez zwierzyinę łowną (głównie przez sarny i jelenie) w postaci zgryzania upraw leśnych,
- wzrastający ruch turystyczny, zaśmiecanie lasów, postępująca urbanizacja i rozwój komunikacji,
- duże zagrożenie pożarowe lasów często spowodowane podpaleniami,
- szkodnictwo leśne tj. kradzieże drewna, choinek, siatek leśnych,
- niebezpieczeństwo związane z wypalaniem traw.

Edukacja ekologiczna:

- niskie wykorzystanie dostępnych środków finansowych na realizację działań edukacyjnych,
- niewystarczający udział mediów zarówno w samej edukacji ekologicznej, jak i w informowaniu o rozmaitych jej formach i działaniach,
- brak trwałych form współpracy poszczególnych instytucji, w tym samorządów pomiędzy sobą oraz z mediami w zakresie upowszechniania informacji.

9. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna wyznaczono cele i kierunki interwencji. Cele te zostaną osiągnięte poprzez realizację zaplanowanych zadań.

W trakcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć mogą wystąpić szczególne aspekty oddziaływania na środowisko. Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano wszystkie zaplanowane zadania zarówno inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, które zostały przedstawione w harmonogramie.

Najważniejszym zagrożeniem dla środowiska związanym z realizacją Programu może być nieterminowe realizowanie zapisanych w nim działań.

Próbie identyfikacji i oceny przewidywanych znaczących oddziaływań poszczególnych zadań na środowisko dokonano w tabeli uwzględniając:

- pozytywne / negatywne lub brak oddziaływania,

a poza nimi oceniono dodatkowo poszczególne priorytety oddziaływania:

- bezpośrednio / pośrednio,
- krótkoterminowe / średnioterminowe / długoterminowe,
- stałe / chwilowe.

Ocena została dokonana na podstawie stymulacji i przewidywanych skutków realizacji konkretnych działań na poszczególne elementy:

1. Obszary Natura 2000,
2. Różnorodność biologiczna,
3. Ludzie,
4. Zwierzęta,
5. Rośliny
6. Woda i jednolite części wód (JCW),
7. Powietrze,
8. Powierzchnia ziemi,
9. Krajobraz,
10. Klimat,
11. Zasoby naturalne,
12. Zabytki,
13. Dobra materialne.

Analizując zestawienie przedstawione w poniższej tabeli należy pamiętać, że dokonana ocena z uwagi na ogólny charakter analizowanego Programu w dużej mierze ma charakter czysto teoretyczny – dlatego też przy opisach znaczących oddziaływań celowo używane jest określenie „prawdopodobnie”. W ocenie tej, nie wartościowano wielkości poszczególnych oddziaływań tylko analizowano możliwość ich wystąpienia.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w Programie przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że większość z planowanych zadań inwestycyjnych wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

Jako oddziaływanie negatywne należy rozumieć takie oddziaływanie, które prowadzi do ujemnych skutków, pomniejsza wartość środowiska i jego składników.

Oddziaływanie pozytywne to takie, których realizacja prowadzi do poprawy stanu środowiska.

W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny i pozytywny wpływ na dany element środowiska. Przyznanie takiej oceny nie oznacza, że oddziaływanie takie zawsze wystąpią oraz że oddziaływanie pozytywne zawsze będzie miało większą, mniejszą lub taką samą wartość jak oddziaływanie negatywne.

W niniejszej analizie określono również wskaźnik 0 – jako brak zauważalnego oddziaływania. W rzeczywistości trudno jest znaleźć przypadek, gdy brak jest jakichkolwiek oddziaływań. Zawsze można określić powiązania, które będą wpływać negatywnie lub pozytywnie na dany komponent środowiska. Lecz w celu uproszczenia i przedstawienia braku zauważalnego oddziaływania zaplanowanego zadania na środowisko wprowadzono wskaźnik 0.

Oznaczenia:

(+) - pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zadania,

(-) - negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zadania,

(0) - brak zauważalnego oddziaływania i skutków w zakresie analizowanego zadania,

(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia.

Tabela 24 Ocena ewentualnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska i na człowieka zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu ochrony środowiska

Zadania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Obszar interwencji: Powietrze i klimat													
Prowadzenie monitoringu powietrza	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+
Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP)	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	+	+	+
Kompleksowe uwzględnianie w strategicznych dokumentach gminy zagadnień ochrony powietrza, w tym w zakresie benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM10	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	+	+	+
Modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych	0	0	+	+	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Modernizacja oświetlenia ulicznego	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Rozwój sieci gazowniczej	0	0	+	+/-	+/-	0	+	+/-	0	+	+	+	+
Termomodernizacja Ośrodka Sportu i Rekreacji w Skwierzynie	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Termomodernizacja Zespołu Edukacyjnego w Skwierzynie	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Termomodernizacja Centrum Kształcenia Praktycznego	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Termomodernizacja Zespołu Szkół Technicznych	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Termomodernizacja Bursy Zespołu Szkół Technicznych w Skwierzynie	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Termomodernizacja Skwierzyńskiego Ośrodka Kultury	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Termomodernizacja Centrum Edukacji w Świniarach	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+

Zadania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Termomodernizacja budynku głównego Gimnazjum im. Władysława Jagiełły	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Termomodernizacja sali gimnastycznej przy Gimnazjum im. Władysława Jagiełły	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+
Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	+	+	+	+	+	0	+	+/-	+	+	+	+	+
Promowanie korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Poprawa stanu technicznego dróg	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Promocja odnawialnych źródeł energii oraz edukacja w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	0	0	+/-	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	+/-	+
Obszar interwencji: Klimat akustyczny i pola elektromagnetyczne													
Ograniczenie hałasu w miejscach występowania szczególnych uciążliwości akustycznych dla mieszkańców poprzez: budowę ekranów akustycznych, stosowanie mat antywibracyjnych, wykopów, tuneli, tworzenie pasów zieleni przy głównych trasach komunikacyjnych, zwiększenie izolacyjności akustycznej budynków	0	0	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+
Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 64+000-69+335	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 59+600-64+000	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Remont drogi Wierzbno-Przytoczna w km 34+000-37+000	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Remont drogi Przytoczna-Chełmsko w km 43+000-47+970	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Przebudowa skrzyżowania z drogą krajową nr 24 a drogą krajową nr 22, w km 54+640-69+600	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+

Zadania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Remont drogi granica województwa – Wierzbno w km 30+271-34+000	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Przebudowa skrzyżowania drogi krajowej nr 24 z drogą powiatową nr F1327 Goraj – Lubikowo w km 37+500-38+000	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 159 (Skwierzyna – droga woj. nr 158)	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Rozbiórka i budowa nowego mostu wraz z mostem objazdowym przez rzekę Wartę w m. Skwierzyna w ciągu drogi wojewódzkiej nr 159, Nowe Polichno – Skwierzyna w km 13+423	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Przebudowa drogi polegająca na remoncie mostu drogowego nad terenem zalewowym rz. Warta w ciągu drogi woj. nr 159 w km 11+960 w m. Skwierzyna (estakada)	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Przebudowa drogi powiatowej 1349F na odcinku Rakowo-Trzebiszewo	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Przebudowa drogi powiatowej nr 1351F na odcinku o długości 375 m wraz z kanalizacją deszczową w m. Murzynowo. Etap II w km 0+555 – 0+930	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Odnowa zabezpieczenia antykorozyjnego elementów stalowych oraz kompleksowa wymiana drewnianego pomostu i dyliny jezdni mostu JN101028772 na rzece Obrze w m. Skwierzyna w ciągu drogi powiatowej nr 1349F	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Przebudowa i budowa dróg gminnych	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+/-	-	+/-	+	+	+/-	+
Wykonywanie pomiarów pól elektromagnetycznych	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+
Obszar interwencji: Zasoby i jakość wód													
Monitoring wód powierzchniowych	+	+	+	+	+	+	0	0	+	0	+	0	0
Monitoring wód podziemnych	+	+	+	+	+	+	0	0	+	0	+	0	0

Zadania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Odbudowa i zagospodarowanie nadbrzeża rzeki Warty	+	+	+	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+	0	0	0	+
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa													
Remont i budowa nowych sieci i urządzeń wodociągowych dla poprawy jakości i parametrów wody pitnej	0	0	+	+/-	+/-	+	0	+/-	0	0	+	+	+
Kontynuacja działań organizacyjnych i planistycznych zmierzających do skanalizowanie całej gminy	0	0	+	+/-	+/-	+	0	+/-	0	0	+	+	+
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+	+
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+	+
Kontrola zawartych umów na odbiór zanieczyszczeń ze zbiorników bezodpływowych	0	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+	+
Likwidacja zbiorników bezodpływowych poprzez podłączenie się do sieci kanalizacyjnej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne													
Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	+	+
Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	+	+
Obszar interwencji: Gleby													
Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi	+	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+	+
Rekultywacja gleb zdegradowanych lub zdewastowanych i przywracanie im walorów użytkowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Zadania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Rekultywacja zamkniętego gminnego składowiska odpadów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów													
Objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	0	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	+	+
Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	0	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	+	+
Minimalizacja składowanych odpadów	+	+	+	0	0	+	0	+	+	0	+	+	+
Likwidacja „dzikich wysypisk” śmieci na terenie gminy	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
Wsparcie finansowe w usuwaniu wyrobów zawierających azbest	0	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	+	+
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze													
Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego uwzględniające zachowanie istniejących zasobów przyrodniczych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Opracowanie koncepcji zagospodarowania turystycznego dla obszarów przyrodniczych prawnie chronionych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Budowa ścieżek przyrodniczych i wyznaczenie nowych szlaków rowerowych	+	+	+	+	+	0	+	+/-	+	+	+	+	+
Utrzymanie zieleni w mieście i na obszarach wiejskich	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Zadania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Zapobieganie pożarom lasów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Obszar interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska													
Wypracowanie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią	0	0	+	0	0	+	0	+	0	0	0	+	+
Budowa nowych i przebudowa istniejących rowów melioracyjnych - melioracje wodne	0	+/-	+	+/-	+/-	+	0	0	0	0	+	+	+
Kanał Świniarski w km 0+000-7+440 Usuwanie namulów; wykaszanie roślin z brzegów; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie.	0	+/-	+	+/-	+/-	+	0	0	0	0	+	+	+
Kanał Trzebiszewski w km 0+000-10+800 Usuwanie namulów; wykaszanie roślin z brzegów; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie; rozbiórka tam bobrowych.	0	+/-	+	+/-	+/-	+	0	0	0	0	+	+	+
Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Obszar interwencji: działania edukacyjne													
Edukacja mieszkańców gminy w zakresie zagrożeń wynikających z rosnącego zjawiska niskiej emisji	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Prowadzenie działań dotyczących możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii oraz poszanowania energii (np. kampanii, szkoleń, konferencji. itp.)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Prowadzenie działań podnoszących wiedzę z zakresu właściwej gospodarki odpadami (np. szkolenia, konferencje, kampanie)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych (np. spotkania, prelekcje, szkolenia)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Zadania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
	Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Opracowanie i uchwalenie Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Opracowanie i upublicznienie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko zadań zaplanowanych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna

Obszary Natura 2000 i różnorodność biologiczna

Wpływ zadań zaplanowanych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna na obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t. j. Dz. U. 2013, poz. 627 ze zm.) będą oceniane zgodnie z zapisami określonymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).

Obszary prawnie chronione na terenie gminy zajmują powierzchnię 5124,94 ha, co stanowi 18% powierzchni gminy. System obszarów chronionych w gminie składa się z:

- dwa obszary chronionego krajobrazu: „4-Dolina Warty i Dolnej Noteci” i „8A-Dolina Obry”,
- rezerwat przyrody „Bagno Leszczyny”,
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Kijewickie Kerki”,
- 11 użytków ekologicznych,
- 28 pomników przyrody.

Poza tym na terenie gminy wyznaczono obszary Natura 2000:

- PLH080032 Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej,
- PLH080041 Skwierzyna,
- PLB300015 Puszcza Notecka.

Dla obszarów chronionego krajobrazu obowiązują zakazy, które określone są w drodze uchwały sejmiku województwa. Zgodnie z art. 24 ust. 1. Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651) na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;

Zgodnie z art. 15. ust. 1. ustawy o ochronie przyrody w rezerwach przyrody zabrania się:

- 1) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
- 3) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 4) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 5) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- 6) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;

- 9) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
 - 10) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
 - 11) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
 - 12) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
 - 13) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
 - 14) połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
 - 15) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
 - 16) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, ze zm);
 - 17) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
 - 18) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
 - 19) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego
 - 20) zakłócania ciszy;
 - 21) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
 - 22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
 - 23) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
 - 24) prowadzenia badań naukowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody - bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
 - 25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
 - 26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
 - 27) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.
- Planowane w projekcie Programu przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko są zlokalizowane poza terenem rezerwatu przyrody (tutaj w ogóle nie planuje się przedsięwzięć).

W stosunku do pomników przyrody, użytków ekologicznych lub zespołów przyrodniczo-krajobrazowych wprowadza się następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

W przypadku obszarów Natura 2000 sporządzane są plany zadań ochronnych, które zawierają:

- opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- cele działań ochronnych;
- określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących: ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk; monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów; uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Uwzględniając powyższe zakazy i ograniczenia, założenia Programu ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna nie wpłyną na cele ochrony oraz integralność obszarów chronionych.

Występujące oddziaływania zaplanowanych do realizacji zadań mogą mieć charakter krótkotrwały i dotyczą jedynie etapu budowy. Prace budowlane związane z melioracją mogą wpływać na bioróżnorodność poprzez m.in.: niszczenie siedlisk roślin (chronione gatunki roślin i grzybów) i zwierząt (bobry, chronione gatunki zwierząt), tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych (oddziaływania bezpośrednie, negatywne). Nieprzemyślane działania powodują zmiany i straty w ekosystemach. Wycinanie drzew pozbawia cieków ocienionych fragmentów. Wpływa to na zmniejszenie różnorodności środowiska wodnego, sprzyja szybszemu nagrzewaniu się wody i spadkowi zawartości tlenu. W efekcie prowadzi to do wycofywania się z cieków szeregu organizmów.

Dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, wpłyną na polepszenie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych na obszarach prawnie chronionych. Realizacja tych zadań nie powinna wpływać na bilans wodny w dorzeczu Warty. Potencjalnie występujące oddziaływania związane z pracami budowlanymi będą miały charakter miejscowy i nie powinny wywierać ujemnego wpływu na przyrodę.

Realizacja przedsięwzięć w zakresie ochrony powietrza nie wpłynie negatywnie na wartości przyrodnicze obszarów objętych ochroną prawną.

Do możliwych negatywnych oddziaływań należą przede wszystkim działania na rzecz rozwoju energii odnawialnej. Należy jednak zaznaczyć, że w Gminie Skwierzyna nie planuje się realizacji takich inwestycji na obszarach Natura 2000 oraz na innych obszarach prawnie chronionych, stąd nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz na bioróżnorodność z nich wynikającego.

Tego typu inwestycje wymagają przeprowadzenia postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w ramach którego szczegółowo analizowany jest ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Oddziaływanie tych inwestycji jest bardzo silnie związane z dokładną lokalizacją oraz parametrami technicznymi inwestycji, stąd nie można wskazać na poziomie programu ochrony środowiska ich wpływu na środowisko, zwłaszcza na ptaki. Według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco

oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 817), inwestycje te zostały zaliczone do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Realizacja pozostałych zadań nie będzie negatywnie wpływać na obszary Natura 2000 i inne obszary cenne przyrodniczo oraz na różnorodność biologiczną.

Zwierzęta i rośliny

Niektóre z zaplanowanych działań będą mieć negatywny wpływ na zwierzęta i rośliny. Przewiduje się, że negatywne oddziaływania będą występować głównie na etapie realizacji danej inwestycji.

W przypadku rozwoju sieci gazowniczej na terenie gminy ingerencja w środowisko wiąże się z fazą budowy. W trakcie układania gazociągu dochodzi do wycinki drzew i krzewów (niszczenie potencjalnych siedlisk roślin i zwierząt). Zasięg oddziaływań dotyczy tylko pasa roboczego. Natomiast w trakcie eksploatacji instalacji gazowych do oddziaływań na środowisko może dojść jedynie w przypadku awarii.

Zarówno przebudowa jak i budowa nowych dróg może negatywnie oddziaływać na rośliny i zwierzęta. Oddziaływania te będą krótkotrwałe i największe na etapie realizacji przedsięwzięcia. Zniszczeniu mogą ulec naturalne siedliska roślin, potencjalne miejsca żerowania, bytowania i rozrodu zwierząt. Konieczność wycinki drzew i krzewów może spowodować zniszczenie siedlisk ptaków, może zostać zakłócony przebieg szlaków migracyjnych nietoperzy. Infrastruktura drogowa stanowi barierę dla przemieszania się wielu gatunków zwierząt, może zwiększyć się także ich śmiertelność w wyniku kolizji drogowych. Jednak planowane działania mają charakter lokalny stąd oddziaływanie także będzie miejscowe. Rozwój sieci drogowej powinien być prowadzony z uwzględnieniem przyrodniczej roli obszarów.

Do możliwych negatywnych oddziaływań należą przede wszystkim działania na rzecz rozwoju energii odnawialnej. Są to inwestycje wymagające przeprowadzenia postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w ramach którego szczegółowo analizowany jest ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Oddziaływanie tych inwestycji jest bardzo silnie związane z dokładną lokalizacją oraz parametrami technicznymi inwestycji, stąd nie można wskazać na poziomie programu ochrony środowiska dokładnego ich wpływu na środowisko, zwłaszcza na ptaki i nietoperze. Ogólnie można jednak wskazać, że z ewentualną realizacją elektrowni fotowoltaicznych wiążą się zagrożenia oddziaływania w postaci efektu tafli wody oraz możliwości olśnienia ptaków. Natomiast ewentualna realizacja elektrowni wiatrowych wiąże się z ryzykiem zaistnienia kolizji na trasach przelotów ptaków i nietoperzy.

Inwestycja polegająca na odbudowie i zagospodarowaniu nadbrzeża rzeki Warty może mieć negatywny wpływ na rośliny i zwierzęta. Podczas prac mogą zostać zniszczone siedliska roślin i zwierząt (zarówno lądowych jak i wodnych), miejsca lęgowe i bytowania ptaków i bobrów.

Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych mogą powodować zmiany w siedliskach bobrów, ptaków wodno-błotnych i innych organizmów tam występujących.

W przypadku budowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej negatywne oddziaływania będą występować tylko na etapie budowy – niszczenie naturalnych siedlisk roślin i zwierząt, wycinka krzewów i drzew.

Pozostałe inwestycje nie będą mieć negatywnego wpływu na rośliny i zwierzęta.

Ludzie

Przewiduje się, że niektóre z zaproponowanych działań mogą stanowić źródło potencjalnych oddziaływań na ludzi. Będą to przede wszystkim inwestycje budowlane związane z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu budowlanego, tj. przy budowie i przebudowie dróg, ścieżek rowerowych, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Mogą wystąpić uciążliwości zarówno dla ruchu pieszego jak i kołowego. Będą to jednak oddziaływania chwilowe i zakończą się w momencie sfinalizowania przedsięwzięcia. Dlatego ważne jest odpowiednie przygotowanie inwestycji, w celu ograniczenia negatywnych oddziaływań: właściwe oznakowanie miejsca pracy, wcześniejsze poinformowanie mieszkańców o przyszłych utrudnieniach. Prowadzone prace powinny przebiegać w godzinach dziennych, a przedsięwzięcia drogowe najlepiej poza godzinami szczytu komunikacyjnego. Wszystkie

działania budowlane powinny być prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego i zasadami BHP.

Na etapie eksploatacji dróg, prowadzone działania powinny być zgodne z dopuszczalnymi standardami jakości powietrza i poziomu hałasu.

Eksploatacja sieci wodno-kanalizacyjnej niesie pozytywne skutki społeczne, podnoszące standard życia mieszkańców. Budowa i modernizacja stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowych pozwoli na dostarczenie wody spełniającej warunki dla wody przeznaczonej do spożycia. Budowa sieci kanalizacyjnej pozwoli ograniczyć ilość zbiorników bezodpływowych i zmniejszy ilość zanieczyszczeń wód, co pośrednio wpłynie na polepszenie stanu zdrowia mieszkańców.

Należy sprzyjać rozwojowi małych indywidualnych instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii, ze względu na uwarunkowania przestrzenne, przyrodnicze i klimatyczne gminy. Jednak przy realizacji większych inwestycji tj. elektrownie wiatrowe i farmy fotowoltaiczne niezbędne jest zamieszczenie tych działań w studium oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i podanie do konsultacji społecznych.

Hipotetycznie zakłada się, że planowane przedsięwzięcia związane z budową farm wiatrowych i fotowoltaicznych nie spowodują pogorszenia warunków bytu okolicznych mieszkańców oraz nie naruszą interesów osób trzecich. Planowane rozwiązania pozwolą na ograniczenie emisji substancji szkodliwych w wyniku zmniejszonej ilości spalanych paliw kopalnianych do produkcji energii elektrycznej.

Realizacja inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii musi odbywać się z dużą ostrożnością i poszanowaniem środowiska naturalnego. Należy również uwzględniać przepisy prawne, zapisy w zawarte w opiniach i konsultacjach oraz należy przeprowadzić analizę wpływu lokalizacji oraz funkcjonowania inwestycji na zdrowie i życie ludzi oraz środowisko naturalne.

Wpływ działań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska na zdrowie i życie ludzi będzie oceniany w oparciu o procedurę ocen oddziaływania na środowisko w procesie ubiegania się o decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji inwestycji na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).

Woda

Negatywne oddziaływanie na wodę może spowodować realizacja zaplanowanych w Programie inwestycji polegających na budowie lub remoncie mostu oraz inwestycja polegająca na odbudowie i zagospodarowaniu nadbrzeża rzeki Warty. Inwestycje te będą oddziaływać głównie na etapie realizacji inwestycji. Jakość wód w rzece może ulec pogorszeniu poprzez niekontrolowany wyciek substancji ropopochodnych i innych zanieczyszczeń. Prace w korycie i na brzegach rzek mogą spowodować wzruszenie namulów i ich spływ z wodami rzeki. Zniszczeniu mogą ulec miejsca bytowania, lęgu i rozrodu ryb i innych zwierząt wodnych oraz siedliska roślin.

Pozytywne oddziaływanie na wody będą mieć głównie inwestycje polegające na rozbudowie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Nowe i zmodernizowane odcinki sieci wodociągowej ograniczą w znaczny sposób straty wody powstające na skutek przesyłu, a dostarczana dla mieszkańców woda do picia będzie miała lepszą jakość. Natomiast rozbudowa sieci kanalizacyjnej przyczyni się do likwidacji zbiorników bezodpływowych, które mogą być źródłem zanieczyszczeń przenikających do wód powierzchniowych i podziemnych.

Powietrze

Zaproponowane do realizacji zadania będą miały pozytywny wpływ na powietrze, zarówno oddziałując na nie w sposób pośredni, jak i bezpośredni. Ich oddziaływanie będzie zauważalne w zakresie krótkookresowym (np. termomodernizacja budynków, budowa lub modernizacja oświetlenia ulicznego), a także długookresowym (np. eliminacja niskiej emisji, zmniejszenie zużycia energii na ogrzewanie, co tym samym przyczyni się do zmniejszenia ilości emitowanych zanieczyszczeń).

Zwiększenie liczby ścieżek rowerowych i pieszych, a także poprawa ich jakości może wpłynąć na ograniczenie użycia transportu samochodowego spowoduje bezpośrednią, długoterminową poprawę jakości powietrza, a także ograniczy emisję hałasu do środowiska. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wpłynie pozytywnie na stan zdrowia mieszkańców, stan fauny i flory, a także na dobrą kondycję dóbr materialnych i kulturowych. Ścieżki rowerowe i spacerowe

wzbogacą ponadto estetykę krajobrazu. Z uwagi na charakter prac wykonawczych możliwe jest wystąpienie także negatywnych, krótkoterminowych oddziaływań bezpośrednich na powierzchnię ziemi oraz elementy biotyczne.

Realizacja inwestycji z zakresu budowy dróg może wymagać przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 3 ust.1 pkt. 60 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t. j. Dz. U. 2010 nr 213, poz. 1397 ze zm.) drogi o nawierzchni twardej całkowitej długości powyżej 1 km należą do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2013, poz. 1235 ze zm.), obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko stwierdza w takim przypadku organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Podczas prac związanych z budową dróg będzie mieć miejsce emisja zarówno zorganizowana jak i niezorganizowana: gazów wylotowych z silników spalinowych maszyn drogowych i środków transportu, węglowodorów w czasie układania i utwardzania nawierzchni bitumicznych, emisji niezorganizowanej pyłu. Również zaplecze budowy drogi (wytwórnice betonu, mas bitumicznych, składowiska kruszywa) są źródłem emisji pyłów, fenolu, formaldehydów, naftalenu. Najwyższe poziomy zanieczyszczeń będą zlokalizowane w obrębie pasa drogowego. Poza granicą pasa poziomy zanieczyszczeń będą minimalne.

Działania związane z modernizacją dróg i poprawą ich stanu technicznego spowodują upłynnienie ruchu samochodowego, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na stan klimatu akustycznego. W sposób pośredni pozytywnie oddziałuje to także na zdrowie człowieka i na inne organizmy żywe.

Powierzchnia ziemi

Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni i pośredni, krótkotrwały, negatywny. Dotyczy to zadań:

- budowy i modernizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych,
- budowy, rozbudowy i modernizacji odcinków dróg,
- budowa sieci gazowej,
- budowa ścieżek rowerowych i przyrodniczych,
- realizacja inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Prowadzone prace budowlane wiążą się z czasowym przemieszczaniem mas ziemnych, wykonywaniem wykopów. Powstałe w trakcie prac masy winny być zagospodarowane w trakcie robót. Realizacja w/w inwestycji zabezpieczy grunty przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunalnego oraz zanieczyszczeniami z transportu. Po etapie budowy i prac ziemnych oddziaływanie będzie wyłącznie pozytywne we wszystkich aspektach środowiskowych i w okresie długoterminowym.

Krajobraz

Na krajobraz oddziaływać będą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na budowie dróg, farm wiatrowych oraz infrastruktury technicznej napowietrznej spowodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko. Ponadto pozytywne oddziaływanie będą miały zadania z zakresu likwidacji dzikich wysypisk odpadów.

Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii.

Niemniej jednak w większości negatywne oddziaływanie będzie krótkotrwałe i wystąpi jedynie w czasie prowadzonych robót.

Zasoby naturalne

Wszystkie zaproponowane działania – wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu. Działania skupiają się na racjonalizacji użytkowania zasobów naturalnych oraz na utrzymaniu bądź poprawy ich stanu jakościowego. Niemniej jednak nieunikaną konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych jest z reguły zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnych.

Dobra materialne i zabytki

Wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ.

Wszystkie zapisy ukierunkowane są na poprawę jakości życia mieszkańców gminy, stąd ewentualne negatywne oddziaływanie może mieć miejsce wyłącznie w wyniku niewłaściwej ich realizacji lub użytkowania. Przykładem może być poprawa jakości infrastruktury drogowej poprzez jej wyrównanie lub utwardzenie, co może przyczynić się do wzrostu natężenia ruchu lub do nadmiernej prędkości pojazdów. Z drugiej strony poprawie ulegnie jakość życia mieszkańców, zmniejszy się ryzyko wystąpienia kolizji spowodowanej złym stanem nawierzchni oraz uszkodzenia samochodów, a także wyeliminuje kurz i zapylenie środowiska w otoczeniu drogi.

W przypadku występowania w granicy pasa drogowego zidentyfikowanych i potencjalnych stanowisk archeologicznych, konieczne jest uzgodnienie sposobu zabezpieczenia i postępowania na etapie inwestycyjnym na zasadach określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania planowanych inwestycji zarówno w fazie realizacji i funkcjonowania pod warunkiem zastosowania przez wykonawcę zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Podsumowując, należy stwierdzić że, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania zapisów na zabytki i dobra materialne, jeśli ich realizacja będzie prawidłowa.

10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

W poprzednim rozdziale zostały wskazane działania, które mogą wywoływać negatywne skutki dla środowiska. Podstawowym sposobem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją Programu jest przestrzeganie przy realizacji poszczególnych zadań obowiązujących przepisów.

Należy podjąć następujące środki zapobiegające lub ograniczające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć,
- nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją Programu oraz monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych,
- analiza informacji o stanie i ochronie środowiska poprzez ścisłą współpracę z instytucjami dysponującymi danymi na temat stanu środowiska (m.in. WIOŚ, Urząd Marszałkowski, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny),
- prowadzenie szkoleń dla pracowników administracji samorządowej,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko.

Niektóre z zaplanowanych inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach Programu ochrony środowiska wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych. Dlatego też przyjęto, że na tym etapie programowania wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

W celu zmniejszenia lub wyeliminowania negatywnego oddziaływania na środowisko zaplanowanych zadań zaproponowano następujące rozwiązania.

W zakresie poprawy jakości powietrza

Zaplanowane inwestycje tj. modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji w obiektach budowlanych oraz termomodernizacja budynków użyteczności publicznej nie będzie mieć negatywnego wpływu na obszary Natura 2000 i pozostałe formy ochrony przyrody. Przedsięwzięcia te będą realizowane na już istniejących nieruchomościach, nie zostaną dokonane żadne zmiany wykraczające poza te obiekty.

Negatywne oddziaływania mogą być związane z rozbudową sieci gazowej oraz budową i rozbudową urządzeń i instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Jeżeli planowana inwestycja będzie przebiegać przez obszar Natura 2000 należy przed rozpoczęciem prac wykonać inwentaryzację przyrodniczą. W przypadku wystąpienia kolizji z obszarem Natura 2000 należy minimalizować negatywny wpływ poprzez zastosowanie odpowiedniej technologii. Należy zakładać, że na terenie gminy Skwierzyna rozbudowa sieci gazowej będzie przeprowadzana na terenach zurbanizowanych, a bezpośredni obszar inwestycji będzie związany z istniejącą już infrastrukturą, dlatego nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji na obszary prawnie chronione.

Aby ograniczyć negatywne oddziaływanie przy budowie sieci gazowej należy prowadzić prace przy zastosowaniu nowoczesnego sprzętu tak aby ograniczyć emisję zanieczyszczeń i hałasu. Prace należy prowadzić zgodnie z harmonogramem prac, w ustalonych godzinach, w porze dziennej aby nie pogorszyć komfortu życia mieszkańców.

Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny przy wykorzystaniu gazu ziemnego przyczyni się do mniejszego udziału zanieczyszczeń z palenisk indywidualnych, co wpłynie na poprawę jakości powietrza. Wprowadzenie zmian w technologii grzewczej, poprzez wyeliminowanie węgla jako paliwa i zastosowanie bardziej ekologicznych źródeł energii (np. gazu ziemnego, oleju opałowego, biomasy), powinno przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza (ograniczenie emisji niskiej).

Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych przyczyni się do wolniejszego ich zużywania i ograniczania presji na środowisko. Zrealizowanie tych postulatów ma umożliwić wykorzystywanie energii odnawialnej. Wzrost udziału energii z odnawialnych źródeł przełoży się na różnorodność oddziaływań na środowisko. Poza wykorzystaniem biomasy, zaletą energii odnawialnej jest eliminacja wytwarzania odpadów i emisji do powietrza na etapie eksploatacji systemu.

Z uwagi na uwarunkowania klimatyczne, gospodarcze i przestrzenne gminy należy sprzyjać rozwojowi małych indywidualnych instalacji wykorzystujących OZE (instalacje fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła). W przypadku realizacji większych przedsięwzięć (tj. elektrownie wiatrowe i farmy fotowoltaiczne) obszary pod rozwój odnawialnych źródeł energii powinny zostać wyznaczone w dokumentach planistycznych gminy, a realizacja takich inwestycji musi odbywać się z dużą ostrożnością i poszanowaniem środowiska naturalnego. Należy uwzględniać przepisy prawne, zapisy w zawarte w opiniach i konsultacjach oraz należy przeprowadzić analizę wpływu lokalizacji oraz funkcjonowania inwestycji na zdrowie i życie ludzi oraz środowisko naturalne.

Ewentualna realizacja inwestycji polegających na lokalizacji paneli fotowoltaicznych zwłaszcza na dużych powierzchniach może prowadzić do powstania „efektu tafli wody”. Efekt ten polega na tym, że w skutek odbijania promieni słonecznych przez panele słoneczne może dojść do kolizji ptaków z panelami, które mogą mylić je z taflą wody. Poprzez zajęcie dużej części powierzchni terenu może dojść do fragmentacji siedlisk, opuszczania miejsc gniazdowania i bezpośrednią utratą siedlisk lęgowych dla gatunków gniazdujących na ziemi. Można spodziewać się kolizji ptaków z panelami fotowoltaicznymi, przy próbie lądowania na panelach, które wskutek efektu odbicia lustrzanego będą imitowały tafnię wody. Efekt ten polega na odbijaniu elementów otoczenia np. chmur, drzew. Problem odbicia może również dotyczyć owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które również mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów a co za tym idzie ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków. Potencjalne negatywne oddziaływanie związane jest z koniecznością odprowadzania pozyskanej energii. Budowa nowych linii energetycznych, w szczególności w sąsiedztwie obszarów wykorzystywanych intensywnie przez ptaki może znacznie zwiększyć ich śmiertelność w wyniku kolizji z elementami linii i porażenia prądem.

Przedsięwzięcie musi zostać tak zaprojektowane aby:

- unikać przy wyborze lokalizacji obszarów prawnie chronionych;
- w przypadku lokalizacji farmy fotowoltaicznej na obszarach łąk i/lub w sąsiedztwie obszarów wodno-błotnych i zbiorników wodnych skonsultować się z ornitologami, w celu takiego zaprojektowania inwestycji aby wyeliminować lub zminimalizować potencjalnie negatywne oddziaływanie na awifaunę;
- stosować panele fotowoltaiczne wyposażone w warstwy antyrefleksyjne, skutkujące brakiem efektu odbicia światła oraz panele posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych;
- prace związane z budową prowadzić poza okresem lęgowym ptaków,
- w taki sposób projektować budowę nowych linii napowietrznych i słupów aby możliwie w największym stopniu eliminować w przypadku ptaków możliwość kolizji i porażenia prądem.

Podejmując ewentualną decyzję dotyczącą lokalizacji elektrowni wiatrowych wskazane jest uwzględnienie negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia na wszystkie aspekty środowiskowe, w tym na zdrowie i życie człowieka. Inwestycja jaką jest budowa elektrowni wiatrowych wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 59 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235).

Przy wyborze optymalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych należy wziąć pod uwagę odpowiednio dużą odległość od osiedli mieszkaniowych i najbliższych zabudowań. Należy wziąć także pod uwagę lokalne warunki meteorologiczne, które m.in. warunkują rozprzestrzenianie się fal dźwiękowych w środowisku. Odległością gwarantującą zarówno dotrzymanie norm hałasu, jak i zminimalizowanie potencjalnych uciążliwości z nim związanych oraz ograniczającą do minimum wpływ emisji pola elektromagnetycznego i efektu migotania cieni dla mieszkańców przebywających w okolicach farm wiatrowych jest odległość nie mniejsza niż 2 – 4 km (w zależności od ukształtowania terenu i warunków pogodowych). Potwierdzają to wyniki badań naukowych, w których wykazano, że przy odległości zabudowań od farm wiatrowych zlokalizowanych powyżej 2 km liczba skarg odnośnie hałasu i występowania objawów syndromu turbin wiatrowych czy choroby wibroakustycznej jest znikoma.

W celu zminimalizowania potencjalnego negatywnego wpływu farm wiatrowych na zdrowie ludzi jest maksymalne ograniczenie ryzyka zdrowotnego. Wydaje się to możliwe już na etapie planowania inwestycji, dzięki m.in. ścisłemu przestrzeganiu wszystkich etapów jej realizacji, obejmującego kontrolę poprawnego wykonania oceny ryzyka i oddziaływania na środowisko, użytych materiałów i jakości wykonania robót. Bardzo istotną kwestią jest uwzględnienie opinii społeczeństwa w trakcie planowania inwestycji i przeprowadzenia rzetelnej kampanii informacyjnej.

Problematyczny okazać się może wpływ inwestycji z zakresu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, dlatego przed podjęciem decyzji lokalizacyjnej należy przeprowadzić analizę wpływu akustycznego, wpływu na awifaunę i chiropterofaunę poprzez przeprowadzenie monitoringu ornitologicznych i chiropterologicznych. Realizacja projektów wiatrowych może powodować:

- śmiertelność ptaków w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej, w szczególności napowietrznymi liniami energetycznymi,
- zmniejszanie liczebności ptaków wskutek utraty i fragmentacji siedlisk spowodowanej odstraszeniem z okolic siłowni i/ lub w wyniku rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej związanej z obsługą elektrowni wiatrowych,
- zaburzenia funkcjonowania populacji, w szczególności zaburzenia krótko- i długodystansowych przemieszczeń ptaków (efekt bariery).

Stopień oddziaływania na populację ptaków jest bardzo zróżnicowany, w zależności głównie od lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz od intensywności wykorzystywania tych terenów do przemieszczania się ptaków.

W celu minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań elektrowni wiatrowych na ptaki należy właściwie wybrać lokalizację, w szczególności należy unikać:

- obszarów użytkowanych intensywnie przez ptaki,
- miejsc koncentracji występowania gatunków znanych ze swej kolizyjności, takich jak np.: ptaki drapieżne (szponiaste), mewy i rybitwy, ptaki migrujące nocą, sowy oraz wybrane gatunki wykonujące w powietrzu pokazy godowe,

- miejsc koncentracji ptaków blaskodziołych oraz siewkowych, w odniesieniu do których stwierdzono silne reakcje unikania elektrowni wiatrowych, prowadzące do utraty siedlisk tych ptaków,
- obszarów wyjątkowo cennych dla awifauny lęgowej.

Elektrownie wiatrowe mogą negatywnie wpływać na nietoperze. Dlatego przed wyborem lokalizacji elektrowni wiatrowych należy przeprowadzić całoroczny lub zbliżony do całorocznych badań monitoring. Należy unikać lokalizacji elektrowni wiatrowych w obrębie kryjówek, miejsc żerowania, lokalnych tras przelotowych oraz miejsc zimowania nietoperzy.

Poza tym lokalizacja elektrowni wiatrowych musi zostać zaplanowana w taki sposób by:

- znajdowały się poza cennymi zbiorowiskami roślinnymi oraz poza kompleksami leśnymi,
- znajdowały się poza obszarowymi formami ochrony przyrody i krajobrazu,
- nie zakłócały ciągłości systemów i łączników ekologicznych,
- nie przekroczyć dopuszczalnych poziomów hałasu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

Lokalizacja i budowa ewentualnych siłowni wiatrowych na terenie gminy powinna być zatem przedmiotem szczególnego traktowania i przeprowadzenia każdorazowo indywidualnego postępowania w sprawie oceny oddziaływania dla środowiska. Wykonując i oceniając analizę oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 należy pamiętać, że zgodnie z art. 33 ustawy o ochronie przyrody zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Znaczący negatywny wpływ na obszary Natura 2000, będzie miał miejsce w przypadku, gdy funkcjonująca farma wiatrowa spowoduje zniszczenie jakiegoś siedliska lub uniemożliwienie, ograniczenie czy utrudnienie korzystania z niego przez gatunki dla ochrony których został utworzony dany obszar, w takiej skali iż spowoduje to trwałe zachwianie ekologii danej populacji i utratę właściwego stanu jej ochrony.

Należy jednak zaznaczyć, że na terenie gminy Skwierzyna nie planuje się realizacji takich inwestycji na obszarach Natura 2000, stąd nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz na bioróżnorodność z nich wynikającego.

Przy zachowaniu wysokich standardów ochrony środowiska i eliminacji zagrożeń, rozwój energetyki w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinien ograniczyć emisję zanieczyszczeń do powietrza, przyczynić się do ochrony klimatu oraz zmniejszyć presję na nieodnawialne zasoby paliw kopalnych.

Wszelkie prace budowlane należy przeprowadzać w porze dziennej. Sprzęt budowlany powinien być sprawny i nowoczesny w celu wyeliminowania potencjalnego zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych substancjami ropopochodnymi i toksycznymi oraz nadmiernej emisji spalin i hałasu. Prace budowlane należy tak przeprowadzić aby zminimalizować możliwość niszczenia naturalnych siedlisk roślin. Jako kompensację przyrodniczą można prowadzić nasadzenia drzew i krzewów.

Przedsięwzięcia termomodernizacyjne powinny być dostosowane do terminów rozrodu zwierząt. W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r., w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt w § 6 ust. 1 określono zakazy w stosunku do dziko występujących zwierząt należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, w § 7 wymieniono zakazy obowiązujące w stosunku do innych niż dziko występujących zwierząt, a w § 8 wymieniono zakazy obowiązujące w stosunku do dziko występujących ptaków. Zakazy te dotyczą:

- umyślnego zabijania,
- umyślnego okaleczania lub chwytania,

- umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych,
- transportu,
- chowu,
- zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków,
- niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania,
- niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień,
- umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień,
- zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków,
- wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków,
- umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca,
- umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W związku powyższym przed wykonaniem prac związanych z termomodernizacją budynków, należy przeprowadzić ich inwentaryzację pod kątem występowania ptaków, w szczególności jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*). W razie stwierdzenia występowania ww. gatunków, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych.

Zbiornicze zestawienie sposobów zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań w przypadku przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza i zwiększeniem wykorzystania energii odnawialnej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25 Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań w zakresie poprawy jakości powietrza

Zadanie	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Rozwój sieci gazowniczej	• szczegółowa analiza lokalizacji przedsięwzięcia – różne warianty lokalizacyjne, • zagospodarowanie mas ziemnych powstałych przy pracach do wyrównania terenu, • budowa sieci gazowniczej wzdłuż istniejącej infrastruktury drogowej, • zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu, • prowadzenie prac budowlanych w porze dziennej, • zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin, • prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów, • wprowadzenie kompensacji przyrodniczej poprzez nasadzenia drzew i krzewów, • prowadzenie monitoringu oddziaływania inwestycji na środowisko
Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	• szczegółowa analiza lokalizacji przedsięwzięcia – różne warianty lokalizacyjne, • wybór optymalnej lokalizacji z dala od zabudowań mieszkalnych, a w przypadku farm wiatrowych nie mniejszej niż 2 – 4 km, • uwzględnienie opinii społeczeństwa w trakcie planowania inwestycji i przeprowadzenie rzetelnych kampanii informacyjnych, • przeprowadzenie monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego, • wybranie właściwego projektu uwzględniającego potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również na etapie eksploatacji każdej

Zadanie	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
	inwestycji, • zabezpieczenie w trakcie robót budowlanych warstwy humusowej ziemi, i wykorzystanie jej po zakończeniu robot budowlanych na terenie inwestycji, • prowadzenie prac tylko w porze dziennej, • odpowiednie odsunięcie lokalizacji poszczególnych urządzeń od zadrzewień i kompleksów leśnych, • znaczne oddalenie inwestycji od obszarów chronionych i nie wkraczanie na obszary cenne przyrodniczo, • odtworzenie ewentualnych strat w roślinności powstałych w trakcie prac budowlano, • zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu, • prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów (jeżeli jest wskazane), • maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, • niezalesianie terenów w pobliżu elektrowni wiatrowych i niewprowadzanie ciągów zieleni w ich pobliże, • wskazanie okresów roku, pór doby i prędkości wiatrów przy których wiatraki należy wyłączyć, • prowadzenie monitoringu poinwestycyjnego.
Poprawa stanu technicznego dróg	• ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów, ekranów akustycznych itp.,
Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	• stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku, • organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas, • stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas. • stosowanie tzw. cichych nawierzchni, • ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, • racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, • sprawne przeprowadzenie prac, • stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, • wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione), • w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, • ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją, • wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac, • prowadzenie prac budowlanych poza okresem

Zadanie	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
	lęgowym ptaków, rozrodu płazów (tam gdzie zidentyfikowano ich obecność i takie działania są uzasadnione), • zaplanowanie optymalnej organizacji ruchu na czas prac, • prowadzenie prac w porze dziennej, • nasadzenia drzew i krzewów wzdłuż ciągów komunikacyjnych. • budowa przepustów dla małych ssaków, płazów i gadów

W zakresie zmian klimatu

Wpływ realizacji ustaleń projektu Programu ochrony środowiska należy również przeanalizować w kontekście zmian klimatu, który niewątpliwie wpłynie na poszczególne komponenty środowiska. Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 został przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą za sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska ale również wzrost gospodarczy.

Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu). Produkcja biomasy będzie także podlegać takim samym ograniczeniom jak cała produkcja rolna ze względu w szczególności na zmniejszenie dostępności wody, ograniczenie wydajności produkcji. Jedynie w przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku.

Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Istotne będzie także wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: energii słonecznej, wiatrowej, biomasy i energii wodnej.

Transport drogowy ze względu na przestrzenny charakter jest szczególnie wrażliwy na zmieniające się zjawiska klimatyczne. Silne wiatry powodujące m.in. tarasowanie dróg i zniszczenia infrastruktury drogowej i pojazdów mogą się w przyszłych latach nasilać. Analogiczne zmiany będzie można zaobserwować w przypadku gwałtownych opadów zarówno deszczu, jak i śniegu, których występowanie zaburza płynność transportu. Problemy związane z nasilającym się występowaniem wysokich temperatur również oddziałują negatywnie zarówno na pojazdy jak i na elementy infrastruktury drogowej.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. ze względu na zwiększone ryzyko powodziowe, wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego. Miasta zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża w miastach tracą swoją siłę (zagrożenie to może dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej). Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów

itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją wznosząca temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszoności i smogu.

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Przewidywane zmiany klimatyczne i związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu ma na celu usprawnienie funkcjonowania sektora w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody.

Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe.

Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

W zakresie ochrony zasobów wód podziemnych i powierzchniowych

Inwestycje w zakresie budowy wodociągów przyczynią się do poprawy jakości wody pitnej oraz do podniesienia standardu życia i zdrowia mieszkańców. Realizacja inwestycji kanalizacyjnych spowoduje pozytywny wpływ na środowisko m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie wpływu zanieczyszczeń obszarowych. Ważnym do osiągnięcia celem będzie wypełnienie zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego i powiązanych z tym zadań przewidzianych w *Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Działania te przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez bezpieczne zorganizowanie odprowadzenia ścieków na oczyszczalnię. Realizacja tych działań jest niezbędna ze względu na przyjęte w Ramowej Dyrektywie Wodnej i ustawie Prawo Wodne cele środowiskowe dla jednolitych części wód. Inwestycje w rozbudowę infrastruktury sanitarnej wyeliminują lub w znaczący sposób ograniczą dopływ zanieczyszczeń do wód podziemnych, a to zapobiegnie pogarszaniu się stanu wszystkich wód podziemnych na terenie gminy Skwierzyna. Jednocześnie zadania te przyspieszą osiągnięcie dobrego stanu wód w jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy. W związku z powyższym realizacja zaplanowanych działań nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” zatwierdzonego na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 22 lutego 2011 r. przez Prezesa Rady Ministrów.

W Programie, opierając się na przepisach zawartych w ustawie Prawo wodne (Dz. U. z 2015 poz. 469), zaproponowano wprowadzanie indywidualnych rozwiązań w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych (przydomowe oczyszczalnie ścieków), zwłaszcza na terenach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty. Należy jednak pamiętać, że oddziaływanie inwestycji wodno-kanalizacyjnej na etapie realizacyjnym (budowy) będzie rodzić niedogodności związane z ograniczeniami komunikacyjnymi dla mieszkańców oraz pewne skutki w środowisku przyrodniczym (ingerencja na powierzchni ziemi i w środowisko wodno-gruntowe). Wymienione oddziaływania będą występować tylko w krótkim okresie czasu (realizacja), a spodziewana wartość korzyści związanych ze skanalizowaniem czy zwodociągowaniem miejscowości przewyższy wielokrotnie sumę strat ekologicznych.

Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej nie będzie wpływać na obszary Natura 2000. Należy zakładać, że obszar przez który będą przebiegać trasy planowanych inwestycji będą obejmować pasy drogowe, pola uprawne i tereny leśne. Prace ziemne w pobliżu drzew powinny być prowadzone ręcznie, tak aby nie uszkodzić bryły korzeniowej. Przed wykonaniem wykopów należy zebrać warstwę humusu, w celu późniejszego wykorzystania jej przy uporządkowywaniu terenu po zakończeniu prac. Należy wybrać odpowiednią technologię tak aby ograniczyć ewentualny negatywny wpływ na środowisko. W związku z tym zaplanowane inwestycje nie będą istotnie negatywnie oddziaływać na siedliska przyrodnicze, gatunki roślin i zwierząt, integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000, w tym na cele i przedmiot ochrony.

Przy realizacji inwestycji w zakresie ochrony wód podziemnych należy uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia związane z położeniem gminy w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 138 – Pradolina Toruń-Eberswalde, które zostały określone w ustawach i rozporządzeniach.

Istotne dla utrzymania równowagi w stosunkach wodnych jest prawidłowe przeprowadzanie melioracji wodnych. Wpływa to na polepszenie zdolności produkcyjnej gleby i ułatwiają jej uprawę oraz chronią użytki rolne przed podtopieniami. Retencja wody w przyrodzie jest zazwyczaj zjawiskiem korzystnym i do jej pozytywnych skutków można zaliczyć:

- zwiększenie wilgotności w strefie powierzchni terenu, a w szczególności w glebie, co ma podstawowe znaczenie dla rozwoju biosfery,
- wzrost wilgotności powietrza w przy powierzchniowej warstwie atmosfery, co przekłada się na łagodniejszy klimat,
- wzrost zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- wyrównanie (złagodzenie) zmienności przepływów w ciekach, a w szczególności złagodzenie kulminacji fal powodziowych i także głębokich niżówek.

Zaniedbania w zakresie melioracji mają niekorzystny wpływ na środowisko: zagniwanie związków roślinnych w korytach rowów i sukcesywne zamulanie powoduje zwiększenie się ilości zanieczyszczeń organicznych odprowadzanych do wód powierzchniowych, co również wpływa niekorzystnie na odpływ powierzchniowy. Odpowiednio eksploatowane systemy wodno-melioracyjne na terenach dolinowych kształtują zasoby małej retencji oraz jakość wód gruntowych i powierzchniowych. Poprzez odwadnianie terenów rowami następuje obniżenie poziomu wody gruntowej, zwiększa się zdolność retencyjna profilu i następuje wyrównanie przepływu w rzekach. Dodatkowe ilości deszczu spływają dzięki sieci melioracyjnej szybciej.

W wyniku melioracji następuje powolna, ale istotna zmiana struktury i poprawa właściwości fizycznych gleby, która staje się bardziej przewiewna, przepuszczalna i ma większą zdolność retencionowania wody. Gleby mają większy zapas wilgoci w okresie suszy, zmniejsza się odpływ powierzchniowy powodujący erozje i zagrożenie powodziowe.

Jeżeli zaplanowane prace w zakresie melioracji będą realizowane na obszarach Natura 2000 to wszelkie prace należy prowadzić wyjątkowo ostrożnie, aby nie pogorszyć stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpływać negatywnie na gatunki, dla których ochrony zostały wyznaczone obszary Natura 2000.

Prace budowlane związane z utrzymaniem cieków mogą wpływać negatywnie na bioróżnorodność poprzez m.in.: niszczenie siedlisk roślin (chronione gatunki roślin i grzybów) i zwierząt (bobry, chronione gatunki zwierząt), tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych (oddziaływania bezpośrednie, negatywne). Nieprzemyślane działania powodują zmiany i straty w ekosystemach. Wycinanie drzew pozbawia cieków ocienionych fragmentów. Wpływa to na zmniejszenie różnorodności środowiska wodnego, sprzyja szybszemu nagrzewaniu się wody i spadkowi zawartości tlenu. W efekcie prowadzi to do wycofywania się z cieków szeregu organizmów. Prace należy przeprowadzać poza okresem lęgowym ptaków, poza okresem masowych migracji płazów oraz poza okresem tarła ryb, jeżeli takie zidentyfikowano w granicach planowanych inwestycji. Należy zminimalizować ryzyko zniszczenia cennych siedlisk roślin, poprzez prowadzenie prac terenowych z zajęciem jak najmniejszych powierzchni obszaru.

Głównym zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych przy tego typu pracach jest możliwość skażenia wód substancjami ropopochodnymi i/lub toksycznymi na etapie realizacji/budowy inwestycji. Dlatego prace należy prowadzić przy zastosowaniu nowoczesnego sprzętu.

W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne mikrowycieki olejów silnikowych, paliwa, itp.). Lokalnie będzie zmieniona i uszkodzona powierzchnia ziemi, przylegająca bezpośrednio do terenu objętego inwestycją. Zagrożona będzie czystość wód w wyniku ewentualnych wycieków paliw i olejów sprzętu pracującego w korycie i przy jego brzegach. Prace w korycie i na brzegach mogą spowodować wzruszenie namulów i ich spływ z wodami rzeki. Prowadzone prace nie będą miały wpływu na wody podziemne jeżeli nie będą one narażone na substancje szkodliwe.

Prace budowlane związane z utrzymaniem cieków nie powinny wpłynąć na zmianę jakości wód w fazie użytkowania obiektu. W zależności od prowadzonych prac może dojść do obniżenia poziomu wody w ciekach i niewielkiego obniżenia poziomu wód gruntowych w bezpośrednim sąsiedztwie cieku.

Tabela 26 Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań w zakresie ochrony zasobów wód podziemnych i powierzchniowych

Zadanie	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Remont i budowa nowych sieci i urządzeń wodociągowych dla poprawy jakości i parametrów wody pitnej	• prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów (tam gdzie zidentyfikowano ich obecność i takie działania są uzasadnione), • racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, • sprawne przeprowadzenie prac, • stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska • wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione), • w przypadku kolizji z terenami zieleni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, • odtwarzanie siedlisk w miejscach zastępczych, • nasadzenie drzew w celu kompensacji przyrodniczej, • przeprowadzenie prób szczelności nowej sieci wod-kan.
Kontynuacja działań organizacyjnych i planistycznych zmierzających do skanalizowanie całej gminy	
Odbudowa i zagospodarowanie nadbrzeża rzeki Warty	• uwzględnienie ochrony krajobrazu podczas realizacji inwestycji, • wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac, • w przypadku lokalizacji przedsięwzięć na obszarach Natura 2000 – stosowanie się do zaleceń uwzględnionych w Planach działań ochronnych dla obszarów Natura 2000, • ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, • odtwarzanie siedlisk w miejscach zastępczych, • prowadzenie prac budowlanych w określonym czasie – poza okresem lęgowym i tarła ryb, • kompensacja przyrodnicza – nasadzenia drzew i krzewów, • wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione),
Budowa nowych i przebudowa istniejących rowów melioracyjnych - melioracje wodne	
Kanał Świniarski w km 0+000-7+440 Usuwanie namulów; wykaszanie roślin z brzegów; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie.	
Kanał Trzebiszewski w km 0+000-10+800 Usuwanie namulów; wykaszanie roślin z brzegów; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie; rozbiórka tam bobrowych.	

Zadanie	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
	• stosowanie nowoczesnego i sprawnego sprzętu budowlanego, w celu uniknięcia wycieków substancji toksycznych i ograniczenia nadmiernej emisji hałasu.

W zakresie racjonalnego systemu gospodarowania odpadami

Do najważniejszych celów, przyjętych w Programie, związanych z poprawą warunków środowiska w zakresie gospodarki odpadami (zwłaszcza komunalnymi) należą: objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów oraz likwidacja azbestu.

Pozytywne efekty realizacji Programu trzeba wiązać z rozwojem selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy, co zapewni wyższy poziom odzysku surowców oraz zmniejszy presję związaną z eksploatacją zasobów przyrodniczych. Eliminacja dzikich wysypisk odpadów przyczyni się do poprawy walorów krajobrazowych i ograniczenia zagrożenia związanego z zanieczyszczeniem gleby i wód podziemnych. Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wytycznych zwartych w ustawie z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013r. poz. 1399), powinno pozytywnie wpłynąć na zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, na rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów, na eliminację nielegalnego pozbywania się odpadów oraz właściwe zagospodarowanie masy wytworzonych odpadów.

W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych

Istotne z punktu widzenia ochrony przyrody są przedsięwzięcia, które mogą mieć negatywny wpływ na środowisko i związane są z optymalnym wykorzystaniem przestrzeni przyrodniczej. Planowane przedsięwzięcia inwestycyjne w głównej mierze polegają na poprawie i rozbudowie infrastruktury turystycznej gminy, budowie ścieżek przyrodniczych i szlaków rowerowych.

Wszelkie prace budowlane należy przeprowadzać ze szczególną ostrożnością, aby nie dopuścić do trwałego zniszczenia siedlisk roślin i zwierząt. Należy unikać nadmiernego hałasu, a wykorzystywany sprzęt powinien być nowoczesny i sprawny aby nie dopuścić do zanieczyszczenia powietrza, gleb lub wód.

W celu zachowania różnorodności biologicznej obszarów chronionych, przywracania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków należy zachować różnorodność genetyczną roślin, zwierząt i grzybów, przywracać drożność korytarzy ekologicznych zarówno korytarzy lądowych jak i wodnych, opracować plany ochrony dla obszarów chronionych oraz zwiększać świadomość ekologiczną mieszkańców w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony przyrody i krajobrazu, aby miała poszanowanie dla dziedzictwa przyrodniczego regionu. Należy zaznaczyć, że zalesianie prowadzone na gruntach leżących na obszarach Natura 2000 nie powinno być sprzeczne z planami ochrony lub planami zadań ochronnych danego obszaru.

Miejsca udostępniane dla turystów na obszarach cennych przyrodniczo powinny być odpowiednio wyposażone i przystosowane tak aby ograniczyć możliwość powstania negatywnych skutków dla środowiska np. ustawienie koszy na śmieci, odpowiednie oznakowanie i ogrodzenie terenu.

Realizacja zaplanowanych działań w ramach zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi przyniesie pozytywne efekty dla środowiska i ludzi. Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych przyniesie pozytywne efekty w postaci zmniejszenia uciążliwości stosowanych nawozów i środków ochrony roślin na środowisko wodne. Odpowiednio przeprowadzana rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych przywróci ich funkcjonalność, poprawi krajobraz, zmniejszy negatywny wpływ na wody podziemne i powierzchniowe oraz podniesie walory estetyczne i przyrodnicze.

W poniższej tabeli przedstawiono sposoby zapobiegania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań zaplanowanych w ramach priorytetu – ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Tabela 27 Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych

Zadanie	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Budowa ścieżek przyrodniczych i wyznaczenie nowych szlaków rowerowych	• wykonywanie prac ziemnych przy użyciu nowoczesnego sprzętu o obniżonej emisji spalin i hałasu, • przeprowadzania prac poza okresem lęgowym, • zaplanowanie przebiegu nowych ścieżek dydaktycznych tak aby zniszczeniu uległy jak najmniejsze powierzchnie siedlisk roślin oraz omijanie miejsc bytowania i rozrodu zwierząt, • wprowadzenie nowych zalesień lub zakrzewień w celu kompensacji przyrodniczej, • zaplanowanie przebiegu nowych ścieżek dydaktycznych wzdłuż istniejącej już infrastruktury, • dostosowanie ścieżek do ruchu turystycznego tj. postawienie koszy na śmieci, odpowiednie oznakowanie, wprowadzenie zakazów i nakazów.

W zakresie zmniejszenia uciążliwości hałasu i ochrony mieszkańców przed polami elektromagnetycznymi

W celu ograniczenia emisji hałasu komunikacyjnego i jego negatywnego oddziaływania na człowieka oraz budynki w tym zabudki przeprowadzane będą modernizacje i przebudowy dróg.

Modernizacje, przebudowy i budowy dróg i ścieżek rowerowych niosą ze sobą korzyści zarówno ekonomiczne jak i społeczne odnoszone przez mieszkańców i użytkowników drogi, które mogą obejmować: poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych, zwiększenie przepustowości oraz zmniejszenie przeciążenia istniejących odcinków dróg i skrzyżowań, zmniejszenie kosztów ruchu i kosztów utrzymania drogi, możliwość skoncentrowania ruchu pojazdów ciężkich na drogach przebiegających przez mniej wrażliwe otoczenie, pobudzenie aktywności gospodarczej osiedli i miejscowości usytuowanych wzdłuż drogi.

Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczy używanego sprzętu (hałas, emisja spalin, wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznego hałasu w porze wieczornej). Minimalizowaniu znaczących oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami. Ograniczeniu emisji pyłu przy pracach ziemnych sprzyjają: zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na pryzmach (piasek), sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy; ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji.

Szczególne ostrożnie należy prowadzić prace na terenach cennych przyrodniczo (obszary Natura 2000) tak aby nie zniszczyć siedlisk roślin, miejsc lęgowych zwierząt i korytarzy migracji. Przed rozpoczęciem prac należy wykonać monitoring przyrodniczy.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych podczas prowadzenia robót, sugeruje się rozważenie podjęcia środków zaradczych dla skutecznego uspokojenia ruchu oraz ewentualne odgródzenie chodnika od jezdni.

Realizowanie inwestycji drogowych związane jest również z prowadzeniem nasadzeń zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych, które mają za zadanie wyciszać hałas drogowy, ponadto modernizowane drogi wyposażane są w instalacje odwadniające, wody opadowe odprowadzane są zgodnie z wymogami ochrony środowiska.

Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym występuje przede wszystkim w bezpośrednim otoczeniu jego źródła (np. stacje elektroenergetyczne, linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej). Dlatego, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na ludzi i środowisko, konieczne jest rozważanie problematyki oddziaływania pól elektromagnetycznych na etapie planowania przestrzennego (przy wyborze lokalizacji nowych inwestycji). Istotne jest by z jednej strony ograniczyć rozwój zabudowy w sąsiedztwie źródeł promieniowania elektromagnetycznego, a z drugiej strony zabezpieczyć tereny zabudowy mieszkaniowej przed lokalizowaniem tych źródeł w ich najbliższym sąsiedztwie.

W poniższej tabeli przedstawiono sposoby zapobiegania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań zaplanowanych w ramach zmniejszenia uciążliwości hałasu i ochrony mieszkańców przed polami elektromagnetycznymi.

Tabela 28 Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zadań w zakresie zmniejszenia uciążliwości hałasu

Zadanie	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań

Zadanie	Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań
Poprawa stanu technicznego dróg (wszystkie inwestycje polegające na przebudowie, modernizacji dróg, rozbiórce i budowie mostów drogowych)	• ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów, ekranów akustycznych itp., • stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku, • organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas, • stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas. • stosowanie tzw. cichych nawierzchni, • ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, • racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, • sprawne przeprowadzenie prac, • stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, • wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione), • w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, • ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją, • wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac, • prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów (tam gdzie zidentyfikowano ich obecność i takie działania są uzasadnione), • zaplanowanie optymalnej organizacji ruchu na czas prac, • prowadzenie prac w porze dziennej, • nasadzenia drzew i krzewów wzdłuż ciągów komunikacyjnych. • budowa przepustów dla małych ssaków, płazów i gadów.

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skwierzyna na lata 2015-2020 z perspektywą do 2024 roku przewiduje realizację zadań, które w większości przyczynią się do poprawienia stanu środowiska na terenie gminy Skwierzyna, a tym samym pozytywnie wpłyną na zdrowie ludzi i poprawią standard życia mieszkańców. Zaproponowane w *Programie* cele są spójne z celami przyjętymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych oraz dokumentach o charakterze programowym, a w szczególności z *Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019*, *Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Międzyrzeckiego na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021* i Aktualizacją *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Skwierzyna na lata 2007-2015*. W związku z powyższym przedstawianie alternatywnych rozwiązań w tym kontekście nie ma uzasadnienia zarówno z formalnego jak i z ekologicznego punktu widzenia.

Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań, w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Jako warianty alternatywne dla zaplanowanych przedsięwzięć można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni. Konsekwencje związane z brakiem realizacji Programu mogłyby być znacznie dotkliwsze dla środowiska i ludzi.

Trudności jakie mogą być związane z realizacją niektórych zadań określonych w *Programie* to przede wszystkim wysokie koszty realizacji poszczególnych zadań oraz trudności w pozyskaniu odpowiednich środków na ten cel, niedotrzymanie ustalonych terminów realizacji zadań, możliwość wystąpienia konfliktów społecznych oraz trudności w pozyskaniu terenów pod poszczególne inwestycje.

Główną trudnością napotkaną przy sporządzaniu niniejszej *Prognozy* był stopień ogólności zapisów analizowanego *Programu*. Nie znając zakresu i lokalizacji koniecznych do wykonania w ramach konkretnych działań inwestycji, nie można dokonać konkretnej i szczegółowej oceny oddziaływania. W związku z powyższym wszelkie analizy oddziaływań mają charakter bardzo ogólny i opierają się w dużej mierze na teoretycznej możliwości wystąpienia negatywnych lub pozytywnych oddziaływań. Dlatego też należy zakładać, że wszelkie sformułowane wnioski odnośnie możliwości wystąpienia możliwego negatywnego oddziaływania, powinny być zweryfikowane na etapie wykonywania szczegółowych analiz np. na etapie przygotowywania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji środowiskowych.

Znaczna część planowanych inwestycji wymaga indywidualnego potraktowania i przeprowadzenia postępowania w sprawie OOŚ. W tym przypadku wszelkie oddziaływania i środki zaradcze, w tym alternatywne rozwiązania kluczowych problemów, będą szczegółowo przeanalizowane pod kątem konkretnej inwestycji.

12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Według zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska i ustaleń Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz. U. z 1999 r., Nr 96, poz. 1110), jako oddziaływanie transgraniczne określa się *"jakiegokolwiek oddziaływanie, nie mające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony; przy czym "oddziaływanie" oznacza jakiegokolwiek skutek planowanej działalności dla środowiska z uwzględnieniem: zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, flory, fauny, gleby, powietrza, wody, klimatu, krajobrazu i pomników historii lub innych budowli albo wzajemnych oddziaływań między tymi czynnikami; obejmuje ono również skutki dla dziedzictwa kultury lub dla warunków społeczno-gospodarczych spowodowane zmianami tych czynników"*.

Ustalenia *Programu* obejmują zadania, które realizowane będą na obszarze Gminy Skwierzyna, a zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał przede wszystkim charakter lokalny. Wobec tego, dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program ochrony środowiska dla Gminy Skwierzyna został opracowany przy uwzględnieniu założeń przedstawionych w dokumentach strategicznych o charakterze wspólnotowym i krajowym tj.:

- Polityka ekologiczna w Unii Europejskiej,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SKR),
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020,
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK),

- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 (KPGO 2014),
- Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKA).

Wykorzystano również dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym przyjęte na szczeblu regionalnym i lokalnym dotyczącym Gminy Skwierzyna tj.:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019,
- Plan gospodarki odpadami województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do roku 2019,
- Aktualizacja Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Skwierzyna na lata 2007-2015.

Prognoza została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, stosownie do współczesnej wiedzy, do stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Do opracowania wykorzystano dane uzyskane z jednostek zajmujących się ochroną środowiska tj.:

- Urząd Miejski w Skwierzynie,
- Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu,
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim (RDOŚ),
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu (RZGW),
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Międzyrzeczu (PSSE),
- Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gorzowie Wielkopolskim (OSCHR),
- Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze (LZMiUW),
- Nadleśnictwa: Karwin, Międzychód i Skwierzyna,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Zielonej Górze,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze (ZDW).

W Prognozie szczegółowo opisano aktualny stan środowiska przyrodniczego na terenie gminy. Przeanalizowano jakość powietrza na terenie gminy. Według podziału województwa na strefy, Gmina Skwierzyna należy do strefy lubuskiej. Klasyfikację stref wykonano ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin. W 2014 roku w strefie tej, ze względu na ochronę zdrowia, stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla pyłu zawieszonego PM10, benzo(a)pirenu i ozonu. W klasyfikacji ze względu na ochronę roślin został przekroczony poziom ozonu. Przekroczenie danego zanieczyszczenia powoduje klasyfikowanie strefy w kategorii C, co oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowania strefy do opracowania programów ochrony powietrza. W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLVI552/14 z dnia 24 marca 2014 roku przyjął Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej.

W rozdziale dotyczącym klimatu akustycznego przedstawiono wyniki badań wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania nie były prowadzone na terenie gminy, a najbliższy punkt pomiarowy znajdował się w Międzyrzeczu i Przytocznej. Zarówno w Międzyrzeczu jak i w Przytocznej stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu dla pory dnia i pory nocnej.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonał w 2014 roku pomiary poziomu pól elektromagnetycznych. Punkt pomiarowy znajdował się w Skwierzynie przy ul. 2-go Lutego. Wynik pomiaru wynosił 0,82 V/m, czyli norma (7 V/m) nie została przekroczona.

WIOŚ przeprowadził badanie wód powierzchniowych i podziemnych. Wody powierzchniowe badane były ostatni raz w 2012 roku w 2 punktach - Obra od wpływu do Zb. Bledzew do ujścia i Warta od Kamionki do Obry. Stan tych wód określono jako zły. Sklasyfikowano stan chemiczny poniżej stanu dobrego, potencjał ekologiczny jako umiarkowany i słaby, a elementy hydromorfologiczne jako poniżej potencjału dobrego.

Przebadano również osady denne w latach 2011-2012, w 3 punktach i sklasyfikowano je jako niezanieczyszczone.

Natomiast wody podziemne badano w 2012 roku w m. Murzynowo. W przebadanym punkcie stwierdzono wody zadowalającej jakości (klasa III). W m. Murzynowo przekroczone zostały wartości wskaźników: jonu amonowego, manganu i żelaza.

Gospodarka wodno-ściekowa na terenie gminy przedstawia się następująco: sieć wodociągowa z przyłączami ma długość 73,6 km, gmina zwodociągowana jest w 94%. Natomiast długość sieci kanalizacyjnej z przyłączami wynosi 43,1 km, a gmina skanalizowana jest w 74,3%. Sieć kanalizacyjna dostępna jest tylko dla mieszkańców Skwierzyny. Natomiast obszary wiejskie wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Ludność gminy zaopatrywana jest w wodę z 8 ujęć, każde ujęcie posiada stację uzdatniania wody. Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków w Skwierzynie, która obsługuje mieszkańców miasta oraz dowożone są do niej nieczystości ciekłe z innych miejscowości. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Warta.

Obecnie na terenie gminy nie ma złóż kopalin z których odbywa się wydobywanie. Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 rok” na terenie gminy znajduje się 5 złóż kopalin, z czego trzy złoża rozpoznane są szczegółowo, a na dwóch złożach wydobywanie zostało zaniechane. Na terenie gminy znajdują się złoża piasków i żwirów, piasków kwarcowych i surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Na terenie gminy przeprowadzono badania gleb na zawartość w makroelementy, określono odczyn i potrzeby wapnowania. Z przeprowadzonych badań wynika, że na terenie gminy przeważały użytki rolne o glebach kwaśnych, natomiast najmniej było gleb zasadowych. W przypadku wapnowania, przeważały gleby, których wapnowanie jest zbędne. Dominowały gleby o średniej zawartości fosforu, niskiej zawartości potasu i bardzo niskiej zawartości magnezu.

Gospodarka odpadami komunalnymi opiera się o zapisy z Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego. Gmina Skwierzyna należy do Regionu III gospodarki odpadami. Według danych z Urzędu Miejskiego w Skwierzynie na terenie gminy w 2014 roku odebrano 3 830,3 Mg odpadów. Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrano w największej ilości i stanowiły w 2014 roku 53,6% ogólnej masy odebranych odpadów. Gmina osiągnęła poziom recyklingu następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w 2014 roku 17,6%. W 2014 roku z terenu gminy selektywnie odebrano odpady komunalne ulegające biodegradacji w ilości 145,06 Mg. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wynosił 33,7%.

Obszary prawnie chronione na terenie gminy zajmują powierzchnię 5124,94 ha, co stanowi 18% powierzchni gminy. Na terenie gminy znajdują się:

- dwa obszary chronionego krajobrazu: „4-Dolina Warty i Dolnej Noteci” i „8A-Dolina Obry”,
- rezerwat przyrody „Bagno Leszczyny”,
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Kijewickie Kerki”,
- 11 użytków ekologicznych,
- 28 pomników przyrody.

Na terenie gminy wyznaczono również obszary Natura 2000. Są to dwa obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i jeden obszar specjalnej ochrony ptaków:

- PLH080032 Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej
- PLH080041 Skwierzyna
- PLB300015 Puszcza Notecka

Według danych z GUS w 2014 roku na terenie gminy było 19 071,48 ha lasów, z czego 94,2% to lasy będące na obszarach wiejskich. Lesistość gminy wynosiła 67% i była zdecydowanie wyższa niż wskaźnik dla województwa lubuskiego (49,2%) i dla kraju (29,4%). Lasy administrowane są przez trzy nadleśnictwa: Skwierzyna, Karwin i Międzychód. Przedstawiono stan zdrowotny lasów oraz jakie występują zagrożenia.

Dla rzek Warty i Obry przepływających przez teren miasta i gminy Skwierzyna zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione „obszary szczególnego zagrożenia powodzią”. Na terenie gminy występują wały przeciwpowodziowe oraz inne urządzenia przeciwpowodziowe. Podczas ostatniego przeglądu jesiennego w 2013 r. stwierdzono, że wały przeciwpowodziowe mają liczne uszkodzenia wywołane głównie przez zwierzęta. Ich stan oceniono jako „mogący zagrazać” bezpieczeństwu.

Mieszkańcy gminy uczestniczyli w edukacji ekologicznej, która była organizowana przez Urząd Miejski w Skwierzynie, nadleśnictwa a także przez jednostki oświatowe: szkoły, przedszkola, pozarządowe organizacje i fundacje ekologiczne, firmy i instytucje.

W Prognozie analizowany jest wpływ zaplanowanych w Programie ochrony środowiska działań i inwestycji na środowisko naturalne i zdrowie mieszkańców Gminy Skwierzyna. Działania inwestycyjne obejmują lata 2015-2020 oraz perspektywę do roku 2024.

W oparciu o diagnozę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Skwierzyna wyznaczony został nadrzędny cel Programu, którym jest dalszy, zrównoważony rozwój gminy oraz stworzenie spójnej polityki środowiskowej. Zostały określone cele i kierunki interwencji, dzięki którym zostanie zachowany dobry stan środowiska, a tam gdzie jest konieczne nastąpi poprawa tego stanu. Poniżej przedstawiono przyjęte cele oraz przypisane do nich kierunki interwencji:

Cel: Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości powietrza,
- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- Termomodernizacje budynków

Cel: Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu

Kierunki interwencji:

- Modernizacja transportu w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy

Kierunki interwencji:

- Rozwój odnawialnych źródeł energii

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki interwencji:

- Ochrona mieszkańców przed hałasem,
- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki interwencji:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zagospodarowanie cieków wodnych,

Cel: Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji

Cel: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

Kierunki interwencji:

- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż

Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi

Kierunki interwencji:

- Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów degradowanych

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów,
- Likwidacja azbestu

Cel: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i promocja zasobów przyrodniczych

Kierunki interwencji:

- Kształtowanie systemu obszarów chronionych,
- Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki,
- Tworzenie zielonej infrastruktury na terenie gminy,
- Trwale zrównoważona gospodarka leśna

Cel: Przeciwdziałanie awariom i zagrożeniom środowiska

Kierunki interwencji:

- Rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych,

Ochrona przed powodzią i skutkami suszy

Cel: Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

Kierunki interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań

Cel: Udostępnianie informacji o środowisku

Kierunki interwencji:

- Ocena stanu środowiska i weryfikacja przyjętych celów

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ zaplanowanych zadań na poszczególne elementy:

- Obszary Natura 2000,
- Różnorodność biologiczna,
- Ludzie,
- Zwierzęta,
- Rośliny
- Woda i jednolite części wód,
- Powietrze,
- Powierzchnia ziemi,
- Krajobraz,
- Klimat,
- Zasoby naturalne,
- Zabytki,
- Dobra materialne.

Oddziaływania poszczególnych zadań na środowisko i zdrowie ludzi może być pozytywne lub negatywne, krótko- średnio- lub długoterminowe, pośrednie lub bezpośrednie oraz stałe i chwilowe.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Analiza wpływu realizacji zaplanowanych zadań w ramach *Programu* pozwoliła wskazać na zasadniczą grupę działań o potencjalnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko. Pozytywne oddziaływania na środowisko zaplanowanych działań zdecydowanie przeważają nad negatywnymi.

Wśród zadań, które mogą spowodować negatywne oddziaływanie na ww. komponenty środowiska, należy wymienić:

- rozwój sieci gazowniczej,
- budowa i rozbudowa instalacji i urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- budowa i rozbudowa sieci wodociągowej,
- budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
- rozwój infrastruktury turystycznej,
- utrzymanie cieków i konserwacja urządzeń melioracyjnych,
- budowa i remonty dróg, chodników i ścieżek rowerowych,

Negatywne skutki realizacji ww. inwestycji będą odczuwalne głównie dla roślin i zwierząt, na powierzchnię ziemi, a w niektórych przypadkach również na powietrze, wodę oraz zdrowie i komfort życia mieszkańców gminy. Uciążliwości te będą występować głównie na etapie realizacji inwestycji i część z nich zostanie wyeliminowana na etapie eksploatacji.

Zdecydowaną większość stwierdzonych negatywnych oddziaływań można wyeliminować poprzez stosowanie odpowiednich działań minimalizujących oraz zastosowanie procedur wynikających z obowiązujących przepisów. Wśród rozwiązań zapobiegawczych i ograniczających negatywne oddziaływanie należy wymienić: stosowanie odpowiedniego i nowoczesnego sprzętu, wykonywanie robót zgodnie z harmonogramem prac, stosowanie kompensacji przyrodniczej przez nasadzenie drzew i krzewów, zajmowanie możliwie najmniejszej przestrzeni pod inwestycje, wykonywanie prac poza okresem lęgowym ptaków. Przede wszystkim należy przestrzegać obowiązujące przepisy prawne i wytyczne realizacji inwestycji.

Na podstawie wykonanych analiz nie stwierdzono możliwości występowania oddziaływań transgranicznych związanych z realizacją *Programu*.

W przypadku, gdy *Program* nie zostanie wdrożony prowadzi to będzie do pogłębiania się problemów w zakresie ochrony środowiska, co negatywnie wpływać będzie również na zdrowie mieszkańców Gminy Skwierzyna.